

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1939

*Wskazywanie
Polski Ekono. Tygodnik
Polski Ekono. Tygodnik*

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALŃ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
NARÓD SWEJ ARMII I SOBIE	569	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	590
Przemówienie Pana Wicepremiera i Ministra Skarbu Eugeniusza Kwiatkowskiego		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	591
TRZY LATA RÓWNOWAGI BUDŻETOWEJ W POLSCE — TADEUSZ GRODYŃSKI	572	Praca polskiej floty handlowej w roku 1938 — J. Korolkiewicz	
INWESTYCJE PUBLICZNE W CZTEROLECIU 1934/35—1937/38 — A. K. IVÁNKA	574	SAMORZĄD	595
PERSPEKTYWY ROZWOJOWE HANDLU PRYWATNEGO — K. A. S.	579	KRONIKA TYGODNIOWA:	
		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEN	596
		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	596
KRONIKA GOSPODARCZA:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICTWÓ I PRZEMYSŁ:		Subskrypcja Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej	
GÓRNICTWÓ WĘGLOWE	582	PODATKI I OPŁATY	599
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	585	PIENIĄDZ I KREDYT	599
Uregulowanie zbytu krajowych surowców włókienniczych — W.		Dwudziestolecie P. K. O. — J. Czadankiewicz	
ROLNICTWÓ	586	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	601
Nowe kredyty dla rolnictwa — St. O.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Częściowe zawieszenie wymagalności długów rolniczych — S. O.		SŁOWACJA ORAZ PROTEKTORAT CZECH I MORAW — A. F.	603
HANDEL:		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
TRAKTATY I KONWENCJE	587	OGÓLNE	605
HANDEL ZAGRANICZNY	587	ESTONIA	605
HANDEL WEWNĘTRZNY	588		
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	589		
RYNEK AKCYJNY	590		

NARÓD SWEJ ARMII I SOBIE

PRZEMÓWIENIE PANA WICEPREMIERA I MINISTRA SKARBU
INŻ. EUGENIUSZA KWIATKOWSKIEGO¹⁾

GDY PRZED miesiącem nakreślony został pierwszy projekt dyskusyjny uruchomienia nowej wewnętrznej pożyczki państwowej — pożyczki, przeznaczonej zgodnie z intencją Pana Marszałka Śmigłego-Rydza na cele wzmocnienia obrony przeciwlotniczej — to mieliśmy wówczas na uwadze przede wszystkim zagadnienia finansowe i ekonomiczne.

Lata 1937 i 1938 przyniosły dość poważne uzdrowienie i upłynnienie naszego rynku pieniężnego. Po

okresie wielkiego kryzysu, przełamanego przede wszystkim dzięki zwiększonej energii i pracy samego społeczeństwa polskiego, ustaliła się w Polsce pomyślniejsza koniunktura. Coraz wyraźniej poczęła wzrastać produkcja, wzrastało systematycznie zatrudnienie, wzrosły realne zarobki rzesz pracowniczych, wzrastały obroty w naszym handlu wewnętrznym i zagranicznym, zjawiała się ponownie dochodowość w procesach gospodarczych, a wraz z nią wzmagać się poczęły dochody Skarbu Państwa.

W roku 1938 kursy papierów procentowych wzrosły o 20%, kursy akcji — o 36%. Pomimo zmniejsze-

¹⁾ Wygłoszone na posiedzeniu Ogólnopolskiego Komitetu Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej w dn. 1 kwietnia 1939 r.

nia mechanicznego nacisku fiskalnego w r. 1938/39 wpływy z podatku dochodowego wzrosły o 25% — w porównaniu z ubiegłym rokiem. Pomimo szeregu trudności — zarówno w dziale dochodowym, jak i w zakresie wydatków — w budżecie zwyczajnym został on wykonany prawidłowo i nie wymagał drenażu rynku pieniężnego dla pokrywania deficytu. Pomimo kilkakrotnych głębszych perturbacyj pieniężnych, spowodowanych wypadkami zewnętrznopolitycznymi — budżet nadzwyczajny, związany z wykonaniem planów inwestycyjnych i niektórych robót publicznych — budżet, jak na stosunki polskie, w okresie bezpośrednio pokryzysowym bardzo poważny — został wykonany w zakresie finansowym prawie idealnie w 100%.

W tych okolicznościach — po 4-letniej przerwie — wydawało się, że z punktu widzenia przygotowania rynku polskiego w zasadzie można było otworzyć subskrypcję na nową pożyczkę wewnętrzną. Ale nawet przy pozytywnej odpowiedzi na to pierwsze pytanie „czy można?” powstała konieczność odpowiedzi i na drugie pytanie „czy należy?”.

Nasze wysiłki inwestycyjne rozwijają się od kilku lat w dwu kierunkach. Pierwszy — to systematyczne wyposażenie terenu w takie fundamentalne wartości techniczne, które umożliwiać będą każdej aktywnej jednostce, a przede wszystkim każdemu Polakowi, unowocześnienie i spotęgowanie własnego gospodarstwa. W imię tej przesłanki zapoczątkowaliśmy w nieco szerszych rozmiarach rozbudowę źródeł energetycznych wodnych i gazowych, rozbudowę linii komunikacyjnych, regulację rzek, melioracje podstawowe, wskazanie możliwości eksploatacyjnych własnych surowców i dalszą rozbudowę inwestycji, związanych z historycznie i narodowo naszym wybrzeżem morskim.

Drugi kierunek — to wysiłki w zakresie spotęgowania naszego potencjału militarnego. Mierząc to zagadnienie skalą doktrynalną i teoretyczną, możnaby sądzić może, że te nakłady są ekonomicznie martwe. Tak się je przecież ocenia w wielu państwach obcych. Ale — w granicach najzupełniejszego obiektywizmu — możemy stwierdzić to z całym naciskiem, iż w warunkach polskich nasze poczynania w zakresie inwestycyjno-zbrojeniowym są dużym aktywnym nie tylko politycznym, ale i gospodarczym, i to w znaczeniu całkiem bezpośrednim.

Przemysł polski w czasie wielkiej wojny został poważnie zniszczony, gdy w innych państwach przeżywał okres rozbudowy i modernizacji. Po wojnie wysiłek polski skierował się ku odbudowie zniszczeń — głównie przy pomocy własnych kapitałów. Nie korzystaliśmy z takiej obfitości obcych kredytów, jak inne narody w okresie powojennym.

Dlatego nasza produkcja przemysłowa była droga i mniej odporna na kryzys niż gdzieindziej. Dlatego też nasza produkcja przemysłowa nie mogła wchłaniać dostatecznie szybko części przyrostu ludnościowego.

Impulsem wielkiego procesu modernizacji naszego przemysłu stały się zamówienia wojskowe. Inwestycje maszynowe w przemyśle polskim wzrosły ostatnio o kilkadziesiąt procent.

To są aktywa bezpośrednio i trwale realizacji planu dozbrojenia Polski w skali jej potrzeb. Ale i skutki pośrednie — nie są mało znaczące.

Toteż myśl dalszego spotęgowania planów w zakresie dozbrojenia — myśl powiększenia normalnego już od lat kilku wysiłku inwestycyjnego o sumy, które dodatkowo zmobilizuje się w 1939 r. na prywatnym rynku lokacyjnym — wydawała się nie tylko uzasadnioną, ale i pociągającą.

Mimo to tendencja rozpisania nowej pożyczki wewnętrznej nie była wolna od pewnych zastrzeżeń, szczególnie z punktu widzenia dalszego rozwoju konsumpcji wewnętrznej i dalszego utrwalania pomyślnego ewolucji na rynku pieniężnym.

Ale właśnie wówczas toczyła się poczęła nowa lawina wypadków politycznych w Europie.

Już nie odgłosy dalekich konfliktów, dalekich burz, wyładowujących się w odległości tysięcy kilometrów od Polski, ale w bezpośrednim naszym sąsiedztwie, w zasięgu naszych żywotnych interesów poczęły zachodzić gwałtowne reakcje i przemiany.

Na oczach naszych rozegrało się wyjątkowe w historii widowisko, które musiało zelektryzować setki milionów ludzi w całym świecie. Ani bogactwo narodowe, ani ważkie sojusze, ani technika uzbrojenia, ani nawet uległość wobec żądań obcych nie ochroniły sąsiedniego nam narodu przed utratą niepodległości.

Nie mamy w tej chwili powodu do oceny tego zjawiska w jego całokształcie politycznym. Jedno jest niewątpliwe dla nas: nie ma w dzisiejszym świecie i we współczesnej rzeczywistości innej obrony własnej niepodległości, własnej całości i własnego honoru — jak tylko własna żywa siła, związana z wolą walki i wolą zwycięstwa.

Silę naszą — na którą tak wielki nacisk kładł Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski — możemy spotęgować ciągłą, twórczą pracą i wielką patriotyczną ofiarnością na rzecz narodowej armii. Wolę walki ustalamy we własnej duszy, gdy stwierdzamy, że nie zamienimy prawdziwej niepodległości politycznej i gospodarczej naszego Państwa ani na żadne traktaty, ani na miraż wielkiej symbiozy gospodarczej, zbudowanej na płaszczyźnie zależności politycznej. I wreszcie wolę zwycięstwa realizujemy wówczas, gdy zdajemy egzamin wewnętrznej karności i spistości, gdy w obliczu wielkich zagadnień przyszłości — świadomie przekreślamy drobne urazy przeszłości, gdy przedstawiciele wszystkich warstw i wszystkich polskich ugrupowań chcą i umieją z podziwu godną solidarnością realizować jeden postulat i jedną wspólną myśl.

Jesteśmy wewnętrznie i głęboko przepełnieni tendencją pokoju i przyjaznego współżycia z innymi naro-

dami. Pokój uczciwy i długotrwały, współpraca rzetelna i nieegoistyczna — to konieczna atmosfera dla realizacji naszych wielkich celów i planów państwowych i narodowych. Ale też nikogo bardziej niż nas nie nauczyły tragiczne wypadki XVIII i XX wieku, że niepodległość jest wartością niepodzielną. Kto decydowałby się na rezygnację z najmniejszej części tej wartości, ten utraci ją w całości, budząc raczej powszechną odrazę w świecie niż współczucie.

Z nikim więc jej dzielić nie będziemy, i wobec tej alternatywy całe nasze społeczeństwo staje zwarte, solidarne, opanowane jednym pragnieniem — pragnieniem walki o zwycięstwo, jeżeli walka o najmniejszą choćby część naszej niepodległości stanie się konieczną. Nie mamy pod tym względem najmniejszego nawet wahania.

W tej atmosferze powróciła pod obrady myśl o nowej, wewnętrznej pożyczce państwowej na cele rozbudowy lotnictwa wojskowego i uzupełnienia artylerii przeciwlotniczej ponad normalny program, realizowany przez Min. Spraw Wojskowych w oparciu — jak corocznie — o znaczne kredyty z instytucji finansowych.

Rząd i Minister Skarbu są formalnymi inicjatorami tej pożyczki. Ale inicjatorem faktycznym jest — mówię to bez wszelkich retorycznych przenośni — samo społeczeństwo polskie, zsolidaryzowane głęboko z armią polską i jej Wodzem. Wola ta narastała tak konkretnie z godziny na godzinę, że jakiegokolwiek opóźnienie czy wahanie Ministra Skarbu byłoby jawnym błędem.

Pierwsze godziny i pierwsze dni po ogłoszeniu decyzji Rady Ministrów zademonstrowały realnie, jak silne i głębokie są więzy moralne i polityczne, które łączą nas wszystkich — niezależnie od ugrupowań politycznych — w jedną, jednakowo odczuwającą rodzinę

polską, zdolną do olbrzymiego wysiłku, gdy idzie o całość i honor naszej Ojczyzny.

Zdaje mi się, że historia kiedyś zapisze, iż w tych trudnych dniach marcowych 1939 r. społeczeństwo polskie odniosło pierwsze dość znaczne zwycięstwo. Zwycięstwo ofiarności, energii, solidarności, zwycięstwo woli budowania swej przyszłości w oparciu o własne tylko siły. Być może, że to polskie zwycięstwo wewnętrzno-polityczne przyczyni się do utrwalenia pokoju zewnętrzno-politycznego — i to nie tylko dla nas, ale i dla innych narodów w Europie. Ono bowiem stało się sprawdzianem dojrzałości politycznej Narodu Polskiego, a fakt ten już obecnie nie pozostał bez skutków zewnętrzno-politycznych.

Gdy ongiś Ludwik XIV pytał Ministra Colberta: dlaczego potężna i wielka Francja nie może pokonać małej Holandii? — Colbert odrzekł: potęga kraju nie tyle zależy od obszaru, co od charakteru jego mieszkańców; trudno nam będzie zwyciężyć Holendrów, gdyż są oni energiczni, ofiarni, zdecydowani i solidarni w walce o swoją wolność.

Nie czuję się uprawnionym do wyrażenia podziękowań społeczeństwu i organizacjom politycznym i gospodarczym, organizacjom zawodowym i prasie polskiej — które na całej przestrzeni Państwa — od Gdyni aż po granicę polsko-węgierską i od Wilna aż po Bogumin i Jabłonków — zajęły tak zdecydowane stanowisko w akcji dalszego przyspieszenia i sfinansowania rozwoju naszej obrony przeciwlotniczej. Polska jest naszą wspólną i równą własnością.

Mogę tylko wyrazić tę prawdę, że w tych dniach trudnych i ważnych nie niepokój, ale duma z przynależności do Narodu Polskiego była udziałem bardzo wielu obywateli.

To jest najlepszą atmosferą dla powodzenia tej pożyczki, którą podjęliśmy pod hasłem:

„Naród swej armii i sobie”.

ODEZWA OGÓLNOPOLSKIEGO KOMITETU POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

„Polacy!

Żyjemy w czasach niezwykłych, w których tylko siła daje wolność, a zbrojne pogotowie i nieustająca czujność zabezpieczają spokojną pracę narodów.

Naród Polski, zjednoczony wokół swej armii i Naczelnego Wodza, w spokoju i z godnością oczekuje wszystkiego, cokolwiek może go spotkać na drodze jego rozwoju. Jesteśmy gotowi bronić kart naszej historii ostrzem bagnatów, hukiem dział i warkotem stalowych ptaków.

W obliczu rozgrywających się obecnie zdarzeń musimy — według słów Naczelnego Wodza — pracować „choćby w krzyżach trzeszczało” i „o sile nie zapomnieć”.

Musimy być silni i potężni, aby utrzymać poszanowanie naszych praw u wrógów i miłość u przyjaciół.

Musimy być uzbrojeni, aby móc jak najdłużej w spokoju pracować.

Musimy być w każdej chwili gotowi do spełnienia najwznieślejzego obowiązku — obrony Ojczyzny.

Polacy! Rząd Rzeczypospolitej postanowił rozpiścić wewnętrzną pożyczkę państwową, przeznaczoną na rozbudowę naszych sił powietrznych i wzmocnienie artylerii przeciwlotniczej.

Pamiętajcie, iż każdy nowy samolot, każde nowe działo przeciwlotnicze — to zwiększona gwarancja pokoju dla Polski, a pracy i dobrobytu dla jej obywateli. Niechaj całą Polskę okryją skrzydła samolotów, niech ją ochraniają liczne baterie przeciwlotnicze.

Niechaj rozlegnie się wielki głos wszystkich żyjących w świecie Polaków:

„Dozbroimy Polskę w powietrzu”.

„Nabywajmy Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej”.

Warszawa, dn. 1 kwietnia 1939 r.

ODEZWA KOMISARZA GENERALNEGO POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

OBYWATELE!

Silni duchem,
Zwarcu wokół ukochanej Armii i Wodza Naczelnego,
Gotowi do wszelkiej akcji—maszerujemy ku wielkiej, potężnej Polsce.

Gwałtowny wyścig zbrojeń ogarnął świat cały. Narody zbroją się w tempie wyścigowym.

W obliczu tych wydarzeń musimy dotrzymać kroku innym, musimy zwiększyć nasze wysiłki, zmierzające do spotęgowania sił obronnych Polski. Musimy pokryć niebo nasze eskadrami stalowych ptaków, a ziemię własną—bateriami dział przeciwlotniczych.

Rząd Rzeczypospolitej rozpiisał Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej.

Pożyczka ta spotkała się z entuzjazmem całego społeczeństwa. Płynie lawina ofiar i deklaracji pożyczkowych.

Niechaj nie będzie domu, niechaj nie będzie obywatela, który by nie nabył Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Deklaracje pożyczkowe przyjmują już wszystkie banki, komunalne kasy oszczędności, P. K. O. i urzędy skarbowe.

Obywatele, maszerujemy do kas!

INŻ. LEON BERBECKI
Generał broni

TRZY LATA RÓWNOWAGI BUDŻETOWEJ W POLSCE¹⁾

PRZED kilku dniami przeszedł do historii rok budżetowy 1938/39, jako trzecie z kolei ogniwo w łańcuchu zrównoważonych okresów budżetowych, które nas dzisiaj odgradzają od epoki kryzysu finansowego i budżetowego.

Na pozór mogłoby się wydawać, że uzyskanie równowagi budżetowej w ostatnim roku budżetowym było rzeczą łatwą, wszak dochody, płynące z danin publicznych i monopolów, przekroczyły kwoty preliminowane, zwiększone wydatki, zgłoszone przez Rząd w ustawach o dodatkowych kredytach, zostały tymi nadwyżkami pokryte, i nic nie było prostszego jak w drodze odpowiedniej buchalterii zbilansować rozchód z przychodem i wykazać równowagę.

Niestety, rzeczywistość nie była tak różowa. Równowaga budżetowa roku 1938/39 nie była wynikiem takich czy innych posunięć buchalteryjnych, lecz rezultatem ciężkiej, ale i nieustępliwej walki, którą trzeba było stoczyć tak z powodu niżki niektórych dochodów, jak i wzrostu wydatków.

Rok budżetowy 1938/39 był bowiem szczególnie trudny w swym wykonaniu.

Od dn. 1 kwietnia 1938 r. został b. poważnie obniżony podatek specjalny, pobierany od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych. W tym samym terminie wygasła tzw. nadzwyczajna danina majątkowa, pobierana w 1937 r. jeszcze tylko od rolników. Z pierwszego źródła odpadło przeszło zł 70 miln., ubytek drugiego spowodował zmniejszenie dochodów o zł 10 miln. Innymi słowy, poczynając od dn. 1/IV 1938 r., kasa państwowa dysponowała w każdym miesiącu funduszami o prawie zł 7 miln. mniejszymi niż w roku 1937/38.

Z drugiej strony budżet wydatków, uchwalony w roku 1938/39, został b. poważnie, bo aż o zł 158 miln., zwiększony w stosunku do roku poprzedniego. Na zwiększenia te złożyły się wydatki niezbędne dla ugruntowania obronności Państwa, dla rozwoju oświaty i kultury (zwłaszcza w zakresie szkolnictwa

powszechnego), wydatki na emerytury i renty inwalidzkie oraz na realizację innych obciążających Państwo obowiązków ustawowych i umownych. Trzeba było więc w każdym miesiącu ub. roku budżetowego nie tylko stracić zł 7 miln. w dochodach, ale równocześnie wydać o zł 13 miln. więcej.

Jeżeli zatem miała być utrzymana równowaga budżetowa, będąca podstawową wytyczną naszej gospodarki skarbowej, to brakującej kwoty zł 20 miln. musiały dostarczyć albo oszczędności w wydatkach, nie mających charakteru konieczności państwowych, albo wzrost wpływów z innych źródeł dochodowych. Tymczasem przeważającą większość naszych wydatków, bo blisko 83%, stanowią wydatki całkowicie opancerzone, tj. związane z minimum egzystencji, które Państwo musi mieć zabezpieczone, w pozostałych zaś 17% wydatków jest również bardzo wiele zadań, od których państwo współczesne uwolnić się nie może. Dlatego trzeba było szukać pokrycia spodziewanego ubytku zł 20 miln. miesięcznie przede wszystkim w podwyższonych dochodach.

Nie wprowadzając żadnego zwiększenia ciężaru podatkowego, lecz licząc tylko na rozwój koniunkturalny istniejących źródeł dochodowych, budżet na rok 1938/39 przewidywał z jednej strony nieznaczny wzrost wpływów z danin publicznych i monopolów, z drugiej zaś liczył na poważne zwiększenie wpłat przedsiębiorstw państwowych do Skarbu Państwa. I tak np. Polskie Koleje Państwowe miały wpłacić do Skarbu zł 42 miln. zamiast zł 29·5 miln., wplaconych w roku 1937/38, Lasy Państwowe—zł 58·7 miln.—zamiast zł 45·7 miln., Polska Poczta, Telegraf i Telefon—zł 32 miln. zamiast zł 24·7 miln.

Jednak już w pierwszych miesiącach wykonywania budżetu na rok 1938/39 okazało się, że to ostatnie źródło dochodów zawodzi. ¹/₁₂ rocznych wpłat ogółu przedsiębiorstw państwowych do Skarbu miała wynosić zł 11·5 miln. Tymczasem, jeśli jeszcze w I kwartale roku 1938/39 wpłaty te dawały Skarbowi Państwa miesięcznie przeciętnie po ok. zł 10 miln., to już od lipca 1938 r. spadły do zł 6 miln., a od listopada do ok. zł 4 miln. miesięcznie.

¹⁾ Na ten temat wygłosił P. Podsekretarz Stanu w Min. Skarbu Prof. Dr Tadeusz Grodyński w dn. 6 kwietnia 1939 r. odczyt przez radio.

Główną przyczyną tego spadku było prawie zupełne wstrzymanie wpłat Kolei do Skarbu Państwa, już od sierpnia ub. roku poczynając. W rezultacie dały Koleje Skarbowi Państwa w 1938/39 r. zł 7 miln., tj. zaledwie 16·7 % przewidzianej wpłaty. Lasy Państwowe dały zł 47·2 miln., tj. 80·4 % preliminowanej wpłaty.

I to była pierwsza poważna trudność w równoważeniu budżetu państwowego w roku 1938/39.

Drugi atak na równowagę nastąpił od strony wydatków. Jest rzeczą jasną i zrozumiałą, że w momencie układania i uchwalania budżetu państwowego, obejmującego w dzisiejszym Państwie tak wielką i różnorodną skalę potrzeb zbiorowych, nie da się nigdy z matematyczną ścisłością obliczyć liczbowo każdego poszczególny wydatek, ustalić z niewzruszoną pewnością zasięg i treść każdej potrzeby, przewidzieć wszystko do najmniejszej kwoty. Budżet, układany co najmniej na 1/2 roku przed nowym okresem budżetowym, jest tylko szacowaniem przyszłości, a każda przyszłość jest nie tylko trudna, ale i nie wiadoma.

Tym się też tłumaczy znana i w Polsce i wszędzie za granicą konieczność uzupełniania budżetu w ciągu jego wykonywania kredytami dodatkowymi, objętymi specjalnymi ustawami, składanymi przez Rząd Parlamentowi. Normalnie obejmują takie kredyty urealnienie niektórych pozycji, za nisko preliminowanych w budżecie, spłatę zobowiązań, nieprzewidzianych pierwotnie z tych czy z innych powodów, pokrycie drobniejszych nowych potrzeb, które życie ze sobą przyniosło. I tak np. wyniosły kredyty dodatkowe w 1936/37 r. zł 15·8 miln. i w 1937/38 r. — zł 33·7 miln.

W roku 1938/39 kredyty dodatkowe zaważyły szczególnie silnie w gospodarce budżetowej, a główną tego przyczyną były wypadki polityczne w jesieni 1938 r. Pomijam tu przemijające trudności kasowe, na które został narażony Skarb Państwa w wrześniu i październiku ub. roku w związku z upłynianiem się instytucji finansowych, zwracających wycofywane wkłady. Trzeba natomiast stwierdzić, że na ogólną sumę przyznanych zgodnie z ustawą konstytucyjną kredytów dodatkowych w 1938/39 r., a wynoszącą zł 65·1 miln., stanowią wydatki, związane z objęciem odzyskanych ziem Śląska Cieszyńskiego, a także i z nieprzewidzianym w budżecie unormowaniem stosunków polsko-litewskich zł 37·1 miln., tj. prawie 57 % tych kredytów dodatkowych. Trzeba było bowiem z budżetu zapłacić nie tylko bezpośrednie koszty tego objęcia, ale także pokryć wydatki na organizację tych działów administracji, które na terenie Śląska Cieszyńskiego nie wchodziły w skład autonomicznego budżetu śląskiego, lecz obciążają budżet centralny, a nadto zorganizować administrację polską na tych obszarach, które weszły do województwa krakowskiego, a tym samym dostały się w zasięg budżetu ogólnego. A więc trzeba było pokryć z tego budżetu koszty organizacji władz celnych, wymiaru sprawiedliwości, urzędów górniczych, inspektoratów pracy, emerytur i zaopatrzeń, rent inwalidzkich itd. Wydatki te zaciążyły na budżecie tym dokliwiej, że musiały być dokonane w tempie b. szybkim i nie dały się rozłożyć na dłuższy okres czasu.

Tymczasowe zamknięcia kasowe wykazały już w I półroczu roku budżetowego 1938/39 deficyty budże-

towe w 2 miesiącach, tj. w czerwcu i sierpniu. Przyczyną tego było przede wszystkim obniżenie się wpłat przedsiębiorstw państwowych. Niedobory te nie przekroczyły jednak wówczas zł 1 miln. miesięcznie, przy czym pozostałe miesiące tego półrocza zamknęły się drobnymi nadwyżkami. Natomiast w związku z nowymi wydatkami, które musiały być dokonane w jesieni ub. roku wzrósł deficyt miesięczny we wrześniu do kwoty zł 3 miln., a w październiku osiągnął blisko zł 5 miln., przy czym wydatki budżetowe wyniosły w tym ostatnim miesiącu rekordową kwotę blisko zł 217 miln.

Ta niespodzianka w wydatkach nie zdołała jednak wpłynąć ujemnie na równowagę budżetu tylko dzięki temu, że Minister Skarbu, dzierżąc w swym ręku wypróbowany instrument budżetowania miesięcznego, uważał za swój obowiązek dostosować wydatki do dochodów w następnych miesiącach tak, aby mimo deficytu miesięcznego, który raz jeszcze pojawił się w lutym 1939 r., można było nadwyżkami pozostałych miesięcy pokryć deficyty miesięczne i całoroczny budżet zrównoważyć.

Uzyskanie tego rezultatu było możliwe także dzięki stosowanemu u nas w ostatnich 3 latach systemowi budżetowania dochodów. Wychodząc z założenia, że niektóre źródła dochodów mogą w wykonaniu zawieść, pozostawia się w innych źródłach dochodowych pewną rezerwę, nie wyciągając ich szacunku liczbowego do maksimum napięcia w preliminarzu. Wówczas nadwyżki z tych źródeł pokrywają niedobory w innych znowu źródłach i per saldo uzyskuje się w całości budżetu 100 % preliminowanej sumy dochodów.

Tak było w roku 1936/37, gdy wpłata kolejowa, preliminowana na zł 76 miln., wpłynęła tylko w 12·6 %, a mimo to dochody rzeczywiste dały w sumie łącznej 99·8 % budżetu. W roku 1937/38 znowu ogólna kwota rzeczywiście uzyskanych dochodów stanowi 105·1 % budżetu.

Matematyczna ścisłość preliminarza ogólnej sumy dochodowej, stanowiąca główną gwarancję realności równowagi budżetowej, jest dzisiaj istotną cechą naszego budżetowania.

Rok 1938/39, mimo wszystkich trudności i ciężarów, które spadły na barki budżetu, nie stanowi wyjątku. Zamknięte w dniu dzisiejszym prowizoryczne rachunki okresu budżetowego 1938/39, nie obejmujące jedynie tylko obrotów 3 funduszy, pokrywających w całości wydatki swymi dochodami, tj. bez Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, Funduszu Opłat Studenckich oraz Taksy Administracyjnej w Ministerstwie W. R. i Oświecenia Publ. — wykazują wydatki budżetowe w kwocie zł 2 463·7 miln. i dochody w kwocie zł 2 474·3 miln. W ten sposób rok budżetowy 1938/39, preliminowany z drobną przewyżką dochodów nad wydatkami, zamyka się w rzeczywistości po uwzględnieniu kilku wydatków, które będą jeszcze na rachunek ubiegłego okresu dokonane w tzw. okresie ulgowym, nadwyżką budżetową w okrągłej kwocie zł 11 miln.

W ogólnej sumie wydatków, która dzięki kompresji rozchodów niekoniecznych nie osiąga pełnej kwoty, do której wydatkowania był Rząd ustawowo upoważniony, mieści się w całości kwota zł 37 miln., wydatkowana w związku z objęciem ziem, odzyskanych w październiku i w listopadzie 1938 r., mieszczą się wszystkie zwiększone w tym roku wydatki budżetowe na obronę Państwa, na oświatę, zł 20 miln. na kon-

serwację dróg, które to wydatki były w latach ubiegłych pokrywane ze źródeł pozabudżetowych, a mimo to budżety ówczesne zamykały się poważnymi deficytami; mieści się — innymi słowy — wszystko to, co było niezbędne dla spełnienia zadań państwowych i co było przewidziane w budżecie i w ustawach o dodatkowych kredytach w roku 1938/39.

Wydatki znalazły całkowite pokrycie w dochodach. Nie dopisały, co prawda, wpłaty przedsiębiorstw państwowych. Były one w roku 1938/39 niższe o zł 15 miln. od wpłat, dokonanych w roku 1937/38, i wyniosły zaledwie 64·8% kwoty preliminowanej. Zaznaczyć jednak należy, że wpłata Poczty wyniosła 87·4% preliminowanej kwoty. Ponieważ jednak Poczta pokryła w porozumieniu z Ministrem Skarbu z własnych dochodów szereg wydatków inwestycyjnych, w konsekwencji więc uznać należy, że Poczta dokonała pełnej wpłaty do budżetu.

Natomiast ściśle zgodnie z budżetem i przewidywaniami wpłynęły te dochody, nad którymi piecza spoczywa w ręku Ministra Skarbu.

Podatek specjalny od wynagrodzeń z funduszy publicznych dał, jak to przewidywaliśmy w związku z poważną obniżką jego stawek, o zł 72 miln. mniej niż w roku 1937/38, w stosunku jednak do kwoty preliminowanej wpłynął w 103%. Tylko 86·8% kwoty preliminowanej i o zł 16 miln. mniej niż w ub. roku wyniosły wpływy z ceł, co pozostaje w związku z planową akcją popierania gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych.

Natomiast wpływy z podatków bezpośrednich wyniosły zł 829·5 miln., tj. o zł 106·3 miln. więcej niż w roku 1937/38, w tym podatek dochodowy dał zł 343·1 miln. i podatek przemysłowy zł 301·1 miln. Podatki pośrednie przyniosły o zł 22·1 miln., a monopole — o zł 56·8 miln. więcej niż w roku poprzednim.

Ogółem wpłynęły w roku 1938/39 daniny publiczne w 106·2%, a monopole — w 104·2% kwot preliminowanych i pokryły ubytki w innych źródłach dochodów.

Ogólna suma wszystkich rzeczywiście osiągniętych dochodów stanowi 102·3% kwoty budżetu dochodów na rok 1938/39, matematyczna ścisłość preliminowania pokrycia budżetowego została po raz trzeci w naszej gospodarce budżetowej dotrzymana. Stwarza to legitymację do twierdzenia, że i nowy rok budżetowy, którego próg przed kilku dniami przekroczyliśmy, będzie mógł być zrównoważony.

Budżet na rok 1939/40 jest zaledwie tylko o zł 51 miln. większy od budżetu pierwotnego na rok 1938/39 i hołduje tym samym zasadom realnego preliminowania, które tak dobrze zdały egzamin życiowy w ostatnim 3-leciu w Polsce.

I znowu w roku 1939/40 będzie Minister Skarbu w codziennym trudzie nad tym czuwać, aby dochody normalne wystarczyły na pokrycie tego, co jest niezbędne dla zaspokojenia bieżących i żywotnych potrzeb Państwa. Będziemy dalej działać w zgodzie z 3-letnią już tradycją bilansowania budżetu Państwa własnymi dochodami bez uciekania się do kredytu na cele równowagi budżetu. Dzięki takiej polityce budżetowej, która pozwoliła w ostatnich 3 latach na pokrywanie wydatków budżetowych własnymi dochodami, uzyskanymi bez zwiększenia ciężaru podatkowego, można było zapobiec wejściu Skarbu Państwa na rynek pieniężny dla znalezienia środków na pokrycie potrzeb konsumpcyjnych Państwa. Dlatego można było w ubiegłym 3-leciu wykorzystać ten rynek nie na pokrycie pensyj urzędniczych, lecz w celu dostarczenia funduszy na wielką, z roku na rok wzrastającą, akcję inwestycyjną, stwarzającą tak niezbędne dla naszego gospodarstwa społecznego trwałe wartości.

Równowaga budżetowa stała się w ostatnich latach jednym z głównych czynników zabezpieczających spokój i ład w gospodarstwie społecznym. I oto dzisiaj tylko dzięki temu, że Skarb Państwa nie wymaga nadmiernych ofiar od dochodu społecznego i nie absorbuje na cele budżetowe rynku pieniężnego, ale i równocześnie pod warunkiem, że Skarb uzyskuje to wszystko, co mu się według budżetu należy — mogło Państwo zwrócić się do najszerszych sfer społecznych o subskrypcję Pożyczki na cele Obrony Przeciwlotniczej i może liczyć, czego zresztą dowodem każdy dzień subskrypcji, że apel ten będzie w 100%-ach spełniony.

I jeszcze jedno: równowaga budżetowa daje gwarancję, że ani jeden grosz z kwot, znoszonych tak ofiarnie przez całe społeczeństwo polskie na Pożyczkę, nie pójdzie na żadną konsumpcję budżetową, lecz będzie użyty wyłącznie i w całości na utrwalenie i wzmocnienie granitowej podstawy naszego bytu państwowego — na cele silnej Armii.

Tadeusz Grodyński

INWESTYCJE PUBLICZNE W CZTEROLECIU 1934/35 ÷ 1937/38

ZAGADNIENIE inwestycji publicznych nie jest, oczywiście, czymś zupełnie nowym w powojennej problematyce ekonomicznej. Nowe jest raczej specjalne wyodrębnienie tego działu gospodarki, zaakcentowanie jego charakteru samą nazwą „inwestycje”, podczas gdy w XIX w. sprawy te rozciągały się w ogólnym dziale „kapitału i kapitalizacji”. Odmienny również jest współczesny sposób traktowania zagadnień inwestycyjnych, wiążący się z tzw. koniunkturą ilościową, a w zakresie samych pojęć nawracający do pięknej a zapomnianej klasyfikacji przez fizjokratów nakładów kapitałowych z „*avances foncières*” na czele.

Gospodarstwo polskie jest szczególnie ubogie w owe „*avances foncières*” — nakłady zasadnicze. Lata ostatnie są okresem szybkiego ruchu inwestycyjnego i odrabiania zaległości. Niniejszy artykuł ma na celu liczbowe zilustrowanie ruchu inwestycji publicznych w latach 1934/35 ÷ 1937/38.

Dla zobrazowania charakteru inwestorów publicznych zastosowano podział na następujące grupy:

1) koncern Skarbu Państwa; zaliczono tu Skarb Państwa, a więc resorty administracyjne, fundusze w administracji państwowej, choćby nawet posiadały odrębną osobowość prawną (Fundusz Kwaterunku

Wojskowego i Fundusz Pracy), przedsiębiorstwa i zakłady niewydzielone z administracji, Zakład Emerytalny, monopole oraz przedsiębiorstwa skomercjalizowane, przedsiębiorstwa o kapitale mieszanym, wreszcie banki państwowe wzgl. i ich fundusze emerytalne;

2) Skarb Śląski;

3) samorząd terytorialny; zaliczono tu związki samorządu terytorialnego wszystkich stopni, a więc: gminy wiejskie, gminy miejskie, powiatowe związki samorządowe, wojewódzkie związki samorządowe (wszystko wraz z ich przedsiębiorstwami i zakładami) oraz nadto związki międzykomunalne i przedsiębiorstwa o odrębnej osobowości prawnej;

4) ubezpieczenia: a) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, b) Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Suma inwestycji publicznych w omawianym 4-leciu 1934/35 ÷ 1937/38 stale rosła, przy czym postępy w pierwszych 3 latach (1934/35 ÷ 1936/37) możemy określić jako stały wzrost, a postęp w roku 1937/38 należałoby scharakteryzować jako skok.

Wydatki inwestycyjne inwestorów publicznych przedstawiały się w kolejnych latach następująco:

	Miln. zł	Wskaźnik
1934/35 . . .	387·8	100
1935/36 . . .	479·5	123·6
1936/37 . . .	532·4	137·1
1937/38 . . .	914·3	235·8

Interesujący jest podział według charakteru inwestorów i porównanie rozmiarów ich wydatków inwestycyjnych. Zagadnienie to ilustruje poniższe zestawienie:

Struktura sum inwestowanych — wg inwestorów

Inwestorzy	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
	m i l i o n y zł			
Koncern Skarbu Państwa . . .	248·0	322·1	327·7	693·8
Skarb Śląski	30·2	24·6	31·8	27·3
Samorząd terytorialny	106·5	126·2	167·3	181·5
Ubezpieczenia	31·1	6·6	5·6	11·7
Ogółem nakłady inwestorów publicznych	387·8	479·5	532·4	914·3
	u d z i a ł % - o w y			
Koncern Skarbu Państwa . . .	63·9	67·2	61·6	75·9
Skarb Śląski	7·8	5·1	6·0	3·0
Samorząd terytorialny	27·5	26·3	31·5	19·8
Ubezpieczenia	0·8	1·4	0·9	1·3

Głównym inwestorem, inwestującym stale powyżej 50%, jest koncern Skarbu Państwa. Najsilniejszy rozmiar inwestycji państwowych przypada na rok 1937/38; w roku tym inwestycje państwowe stanowią 75·9% ogółu inwestycji publicznych, tj. $\frac{3}{4}$, podczas gdy w latach poprzednich stanowiły one $\frac{2}{3}$.

Oprócz kwot, wydatkowanych na inwestycje, Skarb Państwa rozchodził z budżetu na spłaty długów, zaciągniętych na cele inwestycyjne, następujące kwoty (w miln. zł):

1934/35 — 63·9	1936/37 — 89·6
1935/36 — 67·5	1937/38 — 124·6

Ponadto Skarb Państwa z budżetu Funduszu Pracy udzielił na cele inwestycyjne pożyczek wzgl. dotacji (w miln. zł):

1934/35 — 53	1936/37 — 98
1935/36 — 58	1937/38 — 77

Drugim co do wielkości sum inwestowanych inwestorem są związki samorządu terytorialnego. Kwoty inwestycji samorządowych wykazują również silną tendencję rozwojową, w ciągu omawianego 4-lecia suma inwestycji samorządowych wzrosła o 70%. Szczególnie wyraźnie zaznacza się poprawa w latach 1936/37 i 1937/38. Wzrost inwestycji samorządowych w 1936/37 r. związany jest głównie z nasileniem działalności Funduszu Pracy, który w roku tym finansował inwestycje samorządowe sumą o zł 35 miln. większą niż w roku poprzednim. Wzrost inwestycji w 1937/38 r. wiąże się głównie z 3 okolicznościami:

1) wzrostem wkładu własnego związków samorządowych na inwestycje w wyniku wzrostu dochodów budżetowych związków samorządowych, związanego z poprawą koniunktury;

2) zmniejszeniem wydatków na obsługę długów w wyniku oddłużenia, co pozwoliło również na pewne zwiększenie marży inwestycyjnej;

3) wzrostem operacji kredytowych, co w dużym stopniu wiąże się z uporządkowaniem zadłużenia komunalnego przez akcję oddłużeniową.

Inwestycje państwowe i samorządowe stanowią łącznie blisko 95% ogółu inwestycji publicznych, inwestycje Skarbu Śląskiego i ubezpieczeń odgrywają stosunkowo małą rolę.

W niniejszym artykule podejmujemy również próbę rozklasyfikowania wszystkich inwestycji publicznych według jednego wspólnego podziału. W tym celu wszystkie inwestycje zostały ujęte w następujące grupy:

- 1) budynki administracyjne,
- 2) budynki szkolne,
- 3) budownictwo mieszkaniowe,
- 4) melioracje i regulacja rzek,
- 5) drogi i mosty,
- 6) kolej,
- 7) lotnictwo i samochody,
- 8) porty i żegluga morska,
- 9) poczta, telegraf, telefon, radio,
- 10) inwestycje przemysłowe i handlowe itp.,
- 11) szpitalnictwo, zdrowie i opieka społeczna.

Z uwagi na odrębność układu budżetów samorządowych powstawały pewne trudności w zupełnie ścisłym rozklasyfikowaniu materiału. W szczególności należy zauważyć, iż w danych dla samorządu terytorialnego dokładne rozgraniczenie wydatków na melioracje i regulacje rzek oraz na drogi nie zawsze było możliwe (miasta). Inwestycje miejskie w przedsiębiorstwach użyteczności publicznej zaliczono do grupy „inwestycje przemysłowe i handlowe”. Ujemną okolicznością jest niemożność rozbicia grupy tej na poszczególne rodzaje według ich ściślejszego charakteru gospodarczego.

Mimo tych zastrzeżeń sporządzone obliczenia spełniają jednak swoją rolę ilustracyjną i pozwalają na dokonanie pewnych obserwacji.

Z podanych zestawień widzimy, iż gros inwestycji publicznych przypada na komunikację (drogi i mosty, kolej, lotnictwo i samochody, porty i żegluga). Inwestycje te łącznie wynosiły (w miln. zł): w 1934/35 r. — 171·5, w 1935/36 r. — 229·9, w 1936/37 r. — 228·1, w 1937/38 r. — 296·5 — stanowiąc kolejno dla wymienionych lat: 44·2%, 47·9%, 42·9% i 32·3% ogółu inwestycji publicznych w danym roku.

Wydatki inwestycyjne według rodzaju i inwestorów

Inwestorzy	Budynki administracyjne	Budynki szkolne	Budownictwo mieszkaniowe	Melioracje i regulacja rzek	Drogi i mosty	Kolej	Lotnictwo i samochody	Porty i żegluga morska	Poczta, telegraf, telefon, radio	Inwestycje przemysłowe handl. itp.	Szpitalnictwo, zdrowie i opieka społeczna	Razem				
KONCERN SKARBU PAŃSTWA	M	i	l	i	o	n	y	z	i	o	t	y	c	h		
1934/35	6.4	6.3	27.4	18.4	39.8	69.9	2.6	5.2	18.1	52.5	1.4	248.0				
1935/36	10.7	7.2	23.3	35.8	60.7	100.8	2.3	5.7	19.4	55.0	1.2	322.1				
1936/37	9.3	3.4	28.1	29.1	35.2	104.8	3.2	3.4	24.9	84.9	1.4	327.7				
1937/38	15.9	4.7	32.7	53.9	46.3	157.4	3.0	6.4	36.2	335.6	1.8	693.8				
SKARB ŚLĄSKI																
1934/35	2.3	4.3	0.5	4.5	13.2	3.5	—	—	—	—	1.9	30.2				
1935/36	0.9	3.1	0.3	2.3	11.7	3.0	—	—	—	—	3.3	24.6				
1936/37	2.5	2.5	—	5.0	14.0	3.4	—	—	—	—	4.4	31.8				
1937/38	2.4	6.5	—	2.2	12.5	2.1	—	—	—	—	1.6	27.3				
SAMORZĄD TERYTORIALNY																
1934/35	2.0	12.8	3.4	1.6	37.3	—	—	—	—	37.4	12.0	106.5				
1935/36	2.5	12.3	4.0	1.7	45.7	—	—	—	—	42.9	14.1	126.2				
1936/37	2.8	18.4	4.3	1.9	64.1	—	—	—	—	58.1	17.7	167.3				
1937/38	2.6	19.5	3.9	2.1	68.8	—	—	—	—	66.0	18.6	181.5				
UBEZPIECZENIA PUBLICZNE																
1934/35	0.2	—	0.9	—	—	—	—	—	—	—	2.0	3.1				
1935/36	0.8	—	3.5	—	—	—	—	—	—	—	2.3	6.6				
1936/37	0.8	—	3.9	—	—	—	—	—	—	—	0.8	5.5				
1937/38	2.5	—	5.3	—	—	—	—	—	—	—	3.9	11.7				
OGÓŁEM NAKŁADY INWESTORÓW PUBLICZNYCH																
1934/35	10.9	23.4	32.2	24.5	90.3	73.4	2.6	5.2	18.1	89.9	17.3	387.8				
1935/36	14.9	25.6	31.1	39.8	118.1	103.8	2.3	5.7	19.4	97.9	20.9	479.5				
1936/37	15.4	24.3	36.3	36.0	113.3	108.2	3.2	3.4	24.9	143.0	24.3	532.3				
1937/38	23.3	30.7	41.9	58.2	127.6	159.5	3.0	6.4	36.2	401.6	25.9	914.3				
KONCERN SKARBU PAŃSTWA	U	d	z	i	a	i	p	r	o	c	e	n	t	o	w	y
1934/35	2.6	2.5	11.0	7.4	16.1	28.2	1.0	2.1	7.3	21.2	0.6	100.0				
1935/36	3.3	2.2	7.2	11.1	18.9	31.3	0.7	1.8	6.0	17.1	0.4	100.0				
1936/37	2.8	1.0	8.6	8.9	10.7	32.0	1.0	1.0	7.6	25.9	0.4	100.0				
1937/38	2.3	0.7	4.7	7.8	6.7	22.7	0.4	0.9	5.2	48.4	0.2	100.0				
SKARB ŚLĄSKI																
1934/35	7.6	14.2	1.7	14.9	43.7	11.6	—	—	—	—	6.3	100.0				
1935/36	3.7	12.6	1.2	9.3	47.6	12.2	—	—	—	—	13.4	100.0				
1936/37	7.9	7.9	—	15.7	44.0	10.7	—	—	—	—	13.8	100.0				
1937/38	8.8	23.8	—	8.0	45.8	7.7	—	—	—	—	5.9	100.0				
SAMORZĄD TERYTORIALNY																
1934/35	1.9	12.0	3.2	1.5	35.0	—	—	—	—	35.2	11.3	100.0				
1935/36	2.0	12.1	3.2	1.3	36.2	—	—	—	—	34.0	11.2	100.0				
1936/37	1.7	11.0	2.6	1.1	38.3	—	—	—	—	34.7	10.6	100.0				
1937/38	1.4	10.8	2.1	1.2	37.9	—	—	—	—	36.4	10.2	100.0				
UBEZPIECZENIA PUBLICZNE																
1934/35	6.5	—	29.0	—	—	—	—	—	—	—	64.5	100.0				
1935/36	12.1	—	53.0	—	—	—	—	—	—	—	34.9	100.0				
1936/37	15.7	—	68.6	—	—	—	—	—	—	—	15.7	100.0				
1937/38	21.4	—	45.3	—	—	—	—	—	—	—	33.3	100.0				
OGÓŁEM NAKŁADY INWESTORÓW PUBLICZNYCH																
1934/35	2.8	6.0	7.3	6.3	23.3	18.9	0.7	1.3	4.7	23.2	4.5	100.0				
1935/36	3.1	5.3	6.5	8.3	24.6	21.6	0.5	1.2	4.0	20.4	4.4	109.0				
1936/37	2.9	4.6	6.7	6.8	21.3	20.4	0.6	0.6	4.7	26.9	4.6	100.0				
1937/38	2.5	3.4	4.6	6.4	13.9	17.4	0.3	0.7	4.0	43.9	2.8	100.0				
KONCERN SKARBU PAŃSTWA	W	s	k	a	z	n	i	k	i							
1934/35	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				
1935/36	167.2	114.3	85.0	194.6	152.5	144.2	88.4	109.6	107.2	104.8	85.7	129.9				
1936/37	145.3	54.0	102.5	158.1	88.4	149.9	123.1	65.4	137.6	161.7	100.0	132.1				
1937/38	246.9	74.6	119.34	292.9	116.3	225.2	115.4	123.1	200.0	639.2	128.6	279.7				
SKARB ŚLĄSKI																
1934/35	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—	—	—	—	100.0	100.0				
1935/36	39.1	72.1	60.0	51.1	88.6	85.7	—	—	—	—	173.7	81.4				
1936/37	108.7	58.1	—	111.1	106.1	97.1	—	—	—	—	231.6	105.3				
1937/38	104.3	151.2	—	48.9	94.7	60.0	—	—	—	—	84.2	90.4				
SAMORZĄD TERYTORIALNY																
1934/35	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—	—	—	—	100.0	100.0	100.0				
1935/36	125.0	119.5	117.6	106.2	122.5	—	—	—	—	114.7	117.5	118.5				
1936/37	140.0	143.7	126.5	118.7	171.8	—	—	—	—	155.3	147.5	157.1				
1937/38	130.0	152.3	114.7	131.2	184.4	—	—	—	—	176.5	155.0	170.4				
UBEZPIECZENIA PUBLICZNE																
1934/35	100.0	—	100.0	—	—	—	—	—	—	—	100.0	100.0				
1935/36	400.0	—	388.9	—	—	—	—	—	—	—	115.0	212.9				
1936/37	400.0	—	388.9	—	—	—	—	—	—	—	40.0	164.5				
1937/38	1250.0	—	588.9	—	—	—	—	—	—	—	195.0	377.4				
OGÓŁEM NAKŁADY INWESTORÓW PUBLICZNYCH																
1934/35	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0				
1935/36	136.7	109.4	96.6	162.4	130.8	141.4	88.4	109.6	107.2	108.9	120.8	123.6				
1936/37	141.3	103.8	111.5	146.9	125.5	147.4	123.1	65.4	137.6	159.1	140.5	137.1				
1937/38	213.8	131.2	130.1	237.5	141.3	217.3	115.4	123.1	200.0	446.7	149.7	235.8				

W dziedzinie komunikacji głównym inwestorem jest Państwo—z uwagi na rozmiary inwestycji kolejowych oraz ze względu na inwestycje lotnicze i portowe. Jeżeli natomiast chodzi o drogi i mosty, to głównym inwestorem jest samorząd terytorialny, jak to widzimy z następującego porównania wydatków inwestycyjnych na drogi i mosty (w miln. zł):

	Skarb Państwa	Skarb Śląski	Samorząd terytorialny
1934/35	39·8	13·2	37·3
1935/36	60·7	11·7	45·7
1936/37	35·2	14·0	64·1
1937/38	46·3	12·5	68·1

Drugą co do wielkości jest grupa inwestycji przemysłowych i handlowych, wynosząca przeszło $\frac{1}{5}$ ogółu inwestycji. Grupa ta wykazuje tempo wzrostu jedno z najsilniejszych, co pozostaje w związku z rozbudową C. O. P.

Na inwestycje przemysłowe i handlowe składają się bez reszty 2 zespoły inwestorów: koncern Skarbu Państwa i samorząd terytorialny. Silny wzrost inwestycji przemysłowych i handlowych w 1937/38 r. jest związany głównie z istnieniem planu inwestycyjnego. W przedsiębiorstwach samorządowych silna zwyczajka nastąpiła już w 1936/37 r. w związku z kredytowaniem robót przez Fundusz Pracy (przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne) oraz w związku z przejęciem elektrowni przez Zarząd Miejski m. st. Warszawy.

Grupą, wykazującą również b. silny wzrost, są inwestycje pocztowe, telegraficzne, telefoniczne i radio; w ciągu 4 lat wzrastają one dwukrotnie. Inwestycje te dokonywane są wyłącznie przez koncern Skarbu Państwa.

Silny wzrost (o przeszło 100%) wykazuje w ciągu omawianego 4-letnia budownictwo administracyjne. Wywołane jest to głównie rozwojem budownictwa Skarbu Państwa (m. in. budowa sądów). W stosunku do ogółu inwestycji budownictwo administracyjne nie stanowi jednak poważniejszej pozycji, nie przekraczając 3%.

Natomiast inwestycją słabo rosnącą jest budownictwo szkolne, na które wydatki przez 3 lata wahają się ok. sumy zł 25 miln. rocznie, i dopiero rok 1937/38 wykazuje poważny wzrost—o zł 6 miln.

Inwestycje w zakresie szpitalnictwa, zdrowia i opieki społecznej wahają się w granicach zł 20 ÷ 30 miln. rocznie. Inwestują w tej dziedzinie wszyscy inwestorzy publiczni, głównie jednak samorząd terytorialny (powyżej 50%).

Podkreślić jeszcze należy b. poważny wzrost wydatków inwestycyjnych na melioracje i regulację rzek (w 1934/35 r.—zł 18·4 miln., w 1937/38 r.—zł 53·9 miln.).

Jeśli chodzi o charakterystykę inwestycji, dokonywanych przez poszczególnych inwestorów, to zobrazować można to następująco:

Skarb Państwa inwestuje we wszystkich dziedzinach. Przeszło $\frac{1}{3}$ wydatków (a poprzednio nawet $\frac{1}{2}$) pochłaniają inwestycje komunikacyjne. Znaczne wydatki ponoszone są na inwestycje przemysłowe i handlowe. Dalej idą inwestycje melioracyjne i regulacja rzek, inwestycje pocztowe, budownictwo mieszkaniowe. Najniższe kwoty stanowią wydatki szpitalniane.

Skarb Śląski nie inwestuje, oczywiście, w dziedzinie żeglugi morskiej i w dziedzinie pocztowej, po-

siada natomiast pewne inwestycje kolejowe. Najpoważniejsze wydatki stanowią—również jak i w inwestycjach Skarbu Państwa—inwestycje komunikacyjne. Drugimi co do wielkości są inwestycje w zakresie budynków szkolnych.

Samorząd terytorialny posiada podobny zakres inwestowania co i Skarb Śląski, z tą jednak różnicą, że nie prowadzi inwestycji kolejowych, ma natomiast szeroko rozwinięte inwestycje przemysłowe. W samorządzie terytorialnym inwestycje komunikacyjne są też najpoważniejszą pozycją inwestycyjną, następną zaś, niewiele mniejszą, są inwestycje przemysłowe, obejmujące głównie przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. Trzecią co do wielkości grupą jest budownictwo szkolne, a czwartą, prawie tak wielką jak trzecia, są inwestycje w zakresie szpitalnictwa i opieki społecznej.

Ubezpieczenia publiczne obejmują 3 dziedziny: budownictwo administracyjne, budownictwo mieszkaniowe (Z. U. S.) oraz inwestycje szpitalniane (Z. U. S.).

Interesującym zagadnieniem jest przy pomocy jakich środków były finansowane inwestycje, a przede wszystkim, w jakiej części inwestycje zostały sfinansowane ze środków własnych, a w jakiej—drogą operacyjną kredytową.

Kwoty środków własnych, użytych na inwestycje bądź przez Skarb Państwa, bądź przez samorząd terytorialny zostały obliczone wg formuły: środki własne = wydatki z budżetu i planów finansowo-gospodarczych na inwestycje mniej deficyt budżetu brutto. Jest bowiem obojętne, jakie formalne pokrycie miały wydatki bieżące, a jakie pokrycie—wydatki inwestycyjne. Jeżeli całość dochodów nie wystarczała na pokrycie wydatków bieżących, to trudno mówić de facto o pokryciu wydatków inwestycyjnych środkami własnymi.

Wysokość i stopień zaangażowania przez inwestorów publicznych środków własnych na inwestycje ilustrują poniższe zestawienia:

Zaangażowanie środków własnych

Inwestorzy	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
	m i l i o n y z ł			
Koncern Skarbu Państwa	82·4	43·8	191·0	267·8
w tym:				
Skarb Państwa	35·0	—	121·0	155·0
Skarb Śląski	18·6	19·1	27·4	26·4
Samorząd terytorialny	35·0	36·0	40·0	65·0
Ubezpieczenia publiczne	3·1	6·6	5·6	11·7
Ogółem:	174·1	105·5	385·0	525·9
	% ogółu wydatków inwestycyjnych			
Koncern Skarbu Państwa	33·2	13·6	58·5	38·6
w tym:				
Skarb Państwa	17·5	—	47·0	26·7
Skarb Śląski	61·6	77·6	86·2	96·7
Samorząd terytorialny	32·9	28·5	23·9	36·0
Ubezpieczenia publiczne	100·0	100·0	100·0	100·0
Ogółem:	44·9	21·9	72·3	57·5

Całkowicie pokrywają swe wydatki inwestycyjne środkami własnymi tylko instytucje ubezpieczeń: P. Z. U. W. i Z. U. S. Wypływa to z charakteru finansowego tych instytucji, jako kapitalizujących i gromadzących rezerwy. Nawiasowo należy zaznaczyć, że rozmiary inwestycji Z. U. S. i P. Z. U. W. nie są znaczne.

Z kolei w dobrej sytuacji znajduje się Skarb Śląski, który nawet w latach kryzysowych 1934/35 i 1935/36

pokrywał $\frac{2}{3} \div \frac{3}{4}$ swych inwestycji środkami własnymi. Okres poprawy i rozwoju koniunktury, tj. lata 1936/37 i 1937/38, pozwoliły Woj. Śląskiemu dociągnąć pokrycie prawie do 100%.

W związkach samorządu terytorialnego odsetek użycia środków własnych początkowo maleje, mianowicie na skutek silniejszego dopływu kredytów i dotacji. W 1937/38 r. odsetek ten podwyższa się — w związku ze wzrostem dochodów własnych w wyniku poprawy koniunktury.

Bardzo charakterystyczne zjawisko występuje w odniesieniu do Skarbu Państwa. W 1934/35 r. kwoty własne, angażowane na inwestycje, są b. niskie, w 1935/36 r. w ogóle nie istnieją — wszystko to w wyniku deficytowości budżetu. Dopiero zrównoważony budżet w roku 1936/37 dostarcza poważną kwotę zł 121 miln., co stanowi blisko połowę sum inwestowanych. W 1937/38 r. przyrost inwestycji państwowych jest silniejszy niż wzrost dochodów budżetowych, toteż odsetek użycia środków własnych, acz wyższy w kwocie absolutnej, relatywnie jednak obniża się do 26,7%.

Jeżeli chodzi o zobrazowanie sposobu finansowania inwestycji, to przedstawia się ono następująco:

Skarb Państwa finansował swe inwestycje ze środków własnych, z rynku sztywnego, z kredytów towarowych (Pyram, Westinghouse, elektryfikacja węzła warszawskiego), z odmrożeń niemieckich i wreszcie przy robotach drogowych częściowo z kredytów przedsiębiorców. Część środków czerpał Skarb z 3% Premii Pożyczki Inwestycyjnej, ulokowanej bezpośrednio wśród obywateli. Kredyty towarowe i odmrożenia należności kolejowych od Niemiec wynosiły okrągło (w miln. zł):

1934/35	— 21
1935/36	— 46
1936/37	— 43
1937/38	— 92

Samorząd terytorialny korzysta z b. wielu źródeł kredytu, przy czym głównymi kredytodawcami są: Fundusz Pracy, B. G. K., a następnie K. K. O., Z. U. S., Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy, T. O. R., P. Z. U. W., Towarzystwo Popierania Budowy Szkół, a ostatnio i Lasy Państwowe (drzewo na budowę szkół).

Co się tyczy finansowania inwestycji przez Z. U. S. i P. Z. U. W., to — jak już wspomniano — instytucje te pokrywały swe wydatki inwestycyjne całkowicie ze środków własnych.

Mówiąc o dynamice inwestycji publicznych, operujemy, rzecz prosta, wysokościami nominalnymi sum inwestowanych: tyle milionów złotych wydano w roku poprzednim, a o tyle to milionów więcej w roku obecnym. Porównywanie kwot nominalnych nie jest jednak ścisłą miarą w dziedzinie inwestycji publicznych. W gospodarce publicznej w Polsce istnieje bowiem — podobnie jak w innych dziedzinach twórczych — stały postęp, wyrażający się w zwiększającej się wydajności pracy robotników, lepszym zaplanowaniu robót, oszczędniejszej budowie, wyższej jakości pracy i jej wytworów. Wszystko to powoduje, że z roku na rok sprawność inwestycyjna polepsza się, i za te same sumy pieniężne otrzymuje się realnie lepsze i większe efekty gospodarcze. Innymi słowy: zł 100 tys., inwestowanych w danym roku, stanowi w porównaniu z identyczną sumą w roku poprzednim nie to samo, ale więcej.

Dla zilustrowania powyższej tezy zostały zebrane materiały i przeprowadzone badania na miejscu w samorządach kilku miast. Oto kilka realnych przykładów:

1. Miasto B. wprowadziło na robotach publicznych lepszą organizację i premiowanie wydajności pracy. W wyniku tego wydajność pracy robotnika wzrosła i wzrósł równocześnie jego zarobek. Mianowicie:

	1937/38	1938/39
Zarobek robotnika niekwalifikowanego dziennie — zł	2·75	3·20
Wydajność pracy brukarza — w m ² powierzchni zabrukowanej	20	25
Wydajność pracy kopacza przy wykopach w ziemi — m ³	4	5

2. Na skutek zastosowania kolejki polnej koszt 1 m³ ziemi przy pracach niwelacyjnych obniżył się z zł 2·30 w 1937 r. do zł 1·50.

3. Na skutek wyszkolenia robotników i lepszej organizacji pracy przy inwestycjach wodociągowo-kanalizacyjnych koszt 1 m bież. kanału obniżył się z zł 180 na zł 120.

4. W mieście L. dzięki stałemu usprawnianiu pracy wydajność robotników przy pracach ziemnych stale rośnie. Ilustruje to poniższe zestawienie, dotyczące przewozu ziemi taczkami przy robotach ziemnych:

	1934	1935	1936	1937	1938
Koszt przewozu taczkami 1 m ³ ziemi na odległość 10 m — gr	66	42	38	38	38
Ilość ziemi na 1 robotnika — m ³	5	6·5	7	7	8·6

5. Miasto L. od 1937 r. prowadzi własną betoniarnię; jakość produkcji znacznie wzrosła. Tak np. płyty chodnikowe miały dawniej (płyty kupne) wytrzymałość 300 ÷ 500 kg, obecnie zaś (wyrób własny miasta) wytrzymują obciążenie 1 000 kg.

Zjawisko wzrostu wydajności pracy na robotach publicznych w samorządzie terytorialnym wiąże się dość ściśle z coraz lepszą fachowością i wyszkoleniem robotników. I tu natrafiamy na ciekawy paradoks: samorządy zatrudniają formalnie na robotach publicznych bezrobotnych, którzy de facto przestali być bezrobotnymi i są obecnie stale, acz czasowo, pracującymi robotnikami-fachowcami o nowej specjalności: roboty publiczne. Badania przeprowadzone wykazały, iż w szeregu miast z roku na rok zatrudniani są ci sami bezrobotni, którzy jako wyspecjalizowani w robotach ziemnych, brukarskich itp. są pożądanymi fachowcami. W ewidencjach robotników, zatrudnianych na robotach ziemnych, figurują bezrobotni zatrudniani stale od 3 i 5 lat. W kartotece zapisany jest taki robotnik np. jako szewc-bezrobotny, ale właściwie jest to już fachowy, stały robotnik na robotach publicznych. Tacy bezrobotni pracują co roku po 160 dni, a to dla wyrobienia zasiłku. W rezultacie więc możemy powiedzieć, że na skutek prowadzenia stałej akcji robót publicznych powstał nowy typ robotnika sezonowego; jest to fachowy robotnik na robotach publicznych, pracujący z roku na rok w tej samej dziedzinie pracy, przepracowujący w roku ok. $\frac{2}{3}$ ogółu dni roboczych, przeżywający okres martwego sezonu przy pomocy zasiłków, oficjalnie zaś nazywany — bezrobotnym.

W exposé sejmowym w dn. 1 grudnia 1937 r. Pan Wicepremier Kwiatkowski oszacował globalną sumę inwestycji, preliminowanych na rok 1938/39, na kwotę zł 1 mild. Rok 1938/39 nie został wprawdzie jeszcze rachunkowo zamknięty, ale wyniki w roku 1937/38

nie tylko potwierdzają słuszność tej oceny, lecz wskazują jeszcze na to, iż kwota jednego miliarda wydatków inwestycyjnych została osiągnięta o rok wcześniej, aniżeli można się było tego początkowo spodziewać. Wysiłek finansowy na cele inwestycji publicznych przedstawiał się w roku 1937/38 następująco (w miln. zł):

Wydatki inwestorów publicznych na inwestycje	914
Obsługa zobowiązań przez Skarb Państwa z tyt. inwestycji	125
Wartość szarwarku	50
	<hr/>
	1 089

A. K. Ivánka

PERSPEKTYWY ROZWOJOWE HANDLU PRYWATNEGO

STOSUNEK społeczeństwa polskiego, stosunek tzw. opinii publicznej do handlu uległ w okresie ostatniego 20-lecia nader korzystnej ewolucji. W 20-leciu tym udało się przezwyciężyć kompleks wyższości w stosunku do zawodu kupieckiego—kompleks, zrodzony w Polsce przedrozbiorowej, a dogasający w okresie niewoli. Polska powojenna, Polska odrodzona zrewidowała gruntownie swój pogląd na rolę i znaczenie handlu, a Ogólnopolski Kongres Kupiectwa Chrześcijańskiego, odbyty w Warszawie w listopadzie 1937 r., zamknął definitywnie epokę walki handlu o uznanie jego praw do życia. Walną rolę w przyspieszeniu tego koniecznego procesu odegrało dążenie do unarodowienia życia gospodarczego—naturalna konsekwencja polskich warunków ekonomicznych i socjalnych.

„Klimat” psychiczny, w jakim ma działać i rozwijać się handel, wydaje się zatem korzystny. Pozostaje jednak do wyjaśnienia kwestia nieco węższa, mianowicie ocena szans rozwojowych nie handlu jako takiego, handlu w całości, lecz handlu prywatnego, indywidualnego. I tutaj nasuwa się pytanie, czy i w jakim stopniu handel prywatny posiada w Polsce warunki—psychiczne i materialne—do należytego swego rozwoju, który pozwoliłby gospodarczo uaktywnić nadmiar wolnych rąk roboczych (w mieście, a także na wsi) i przyczynić się do podniesienia aparatu wymiany na poziom, niezbędny dla polskiego gospodarstwa narodowego.

Przyznając handlowi i aparatowi wymiany prawo do życia, uczyniono to w Polsce w ten sposób, iż w poszczególnych wypadkach prawo to może być jakby zakwestionowane lub zrewidowane. Punktem wyjścia takiej rewizji jest zaliczenie danego wypadku do grupy „pośrednictwa”, którego szczególną odmianą jest „zbędne pośrednictwo”. To ostatnie jest w Polsce niesłychanie popularne, dając okazję do daleko idących wniosków, za którymi czasem ukrywają się interesy gospodarcze jednostek i grup. Przykład pierwszy z brzegu, ale typowy: w dniu 7 marca b. r. komunikat P. A. T. donosił, iż „hodowcy truskawek w pow. krakowskim i miechowskim założyli ostatnio spółdzielnię zbytu, która, z pominięciem pośredników, nawiąże bezpośredni kontakt z hurtowniami owoców”. Autorom podanej informacji nie przyszło do głowy, że nie się w tym wypadku nie zmieniło, albowiem miejsce jednego pośrednika pomiędzy hodowcą i hurtownikiem zajął inny pośrednik. Bezpośredni kontakt hodowcy z hurtownikiem nie istniał poprzednio, ale też i nie będzie go nadal; przedtem „kojarzył” producenta z hurtownikiem „pośrednik”, czyli kupiec prywatny, obecnie ma to uczynić spółdzielnia, która nie jest wszakże producentem, lecz właśnie pośrednikiem (lub—jak kto woli—kupcem).

Hasło unarodowienia handlu przeciwstawione zostało równie popularne hasło walki z pośrednictwem—

mimo, iż ten ostatni termin nie posiada wyraźnie sprecyzowanych granic (przykładem—komunikat P. A. T. jak wyżej). Walka z pośrednictwem jest szczególnie popularna na odcinku rolniczym, dotkniętym, niewątpliwie, przerostami w handlu ziemiopłodami. Wychodzi ona jednak z założenia, które posiada dużo uroku, nie jest jednak zupełnie ścisłe. Założenie to stworzył Laur, który zauważył, iż drobny rolnik sprzedaje po cenach wielkiego hurtu, kupuje natomiast wszystko po cenach drobnego detalu. Czy prawo to jest wytworem woli ludzkiej (nb. złej woli), czy też wynika ono z obiektywnego układu sił, z faktu, że rolnik jako konsument znajduje się w takich samych warunkach jak normalny spożywcza miejski, podaż zaś jego jest niesłychanie rozproszona, nieznormalizowana, często niskiej jakości itp.? Przypuszczenie, jakoby za ten stan rzeczy odpowiadało „pośrednictwo”, wydaje się może zbyt pohopnym, zbyt uproszczonym. Niewątpliwie, aparat handlowy zbyt prymitywny nie jest aparatem o maksymalnej sprawności gospodarczej, co się musi odbić i na rolniku—producentcie i na rolniku—spożywczy. W naszych jednak warunkach kulturalnych, komunikacyjnych itd. drobny handel jest odpowiednikiem rozdrobnionej i niesystematycznej podaży, która ma przed sobą olbrzymie pole do działania, jeśli ma odegrać dyktowaną naszymi potrzebami aprowizacyjnymi i ogólnogospodarczymi rolę.

Termin „walka z pośrednictwem” możnaby rozumieć w sensie: walka o sprawniejszy aparat wymiany. Zapewne, sprawność taką łatwiej jest osiągnąć poprzez koncentrację kapitału i wysiłków, umożliwiającą zastosowanie gospodarki oszczędnej, bardziej nowoczesnej itp. Obserwacja jednak uczy, iż sama przebudowa struktury handlu nie daje rolnictwu pełnej satysfakcji. Wiadomo np., iż ok. $\frac{1}{3}$ hurtowych i detalicznych przedsiębiorstw sprzedaży nawozów sztucznych stanowią spółdzielnie, resztę zaś—firmy indywidualne, przy czym w 1938 r. nowe przedsiębiorstwa należały wyłącznie do grupy spółdzielczej. A mimo to rolnicy uskarżają się jeszcze na jakość nawozów, gdyż nie handel, lecz przemysł w wielu wypadkach nie stoi tu na wysokości zadania. Nawiasem zaś dodać należy, iż bez względu na to, kto jest istotnym „winowajcą”, opinia publiczna z reguły czyni odpowiedzialnym aparat handlowy, gdyż z nim, a nie z przemysłem, styka się codziennie.

Drugi przykład: spółdzielczość ukraińska. Uchodząca ona za wzór dla wsi polskiej, jest ilościowo wspaniale rozbudowana, cieszy się wielką popularnością itd. Ale poziom wytwórczości chłopu ukraińskiego bynajmniej się nie podnosi, gdyż organizacja zbytu nie oddziaływała na organizację produkcji. Nawiasem dodać należy, iż nasza wytwórczość rolnicza w tempie daleko wolniejszym aniżeli handel dostosowuje się do wymagań zagranicznych rynków zbytu. Stąd wniosek, iż wieś polska wymaga szczególnej opieki na

odcinku produkcyjnym, gdzie wszelki wysiłek wywoła bezpośrednio i daleko idące skutki.

Niewątpliwie, reorganizacja aparatu wymiany przyczynić się może i powinna do podniesienia jakości, a często i ilości produkcji. Prymitywny handel działa niekiedy demoralizująco na producenta. Stąd popularność, jaką cieszy się spółdzielczość, reprezentująca bez wątpienia wyższą—dzięki koncentracji kapitału—formę handlu. Dalszy jednak wniosek, że tylko spółdzielczość jest zdolna rozwiązać problem usprawnienia aparatu dystrybucji, wydaje się zbyt pochopnym. Wynika on częściowo z przekonania, jakie żywi wielu ludzi w Polsce, iż spółdzielnia nie jest kupcem, tylko instytucją społeczną (termin o bliżej nieokreślonym pojęciu). Ponieważ spółdzielnia nie jest obliczona na zysk wzgl. osiągnięty zysk dzieli pomiędzy członków, utarło się przypuszczenie, że nie jest ona pośrednikiem, tzn. nie pełni funkcji pośredniczenia pomiędzy produkcją i spożyciem, które to funkcje są jeszcze dość często bardzo źle widziane. Niekiedy przyczyną predylekcji dla formy spółdzielczej jest zaufanie do przedsiębiorstw większych, ponieważ są... większe. Wielka fabryka imponuje, wielka firma handlowa również, natomiast mały warsztat uchodzi uwadze. Są również i takie poglądy, które uprzywilejowanie spółdzielczości bazują na presumcji, iż jest ona tańsza. Pogląd ten jest mylny, gdyż spółdzielnie, stosujące zasadę sprzedaży po cenach rynkowych, mają również dość wysoką marżę zarobkową, a zresztą za swe usługi, niewątpliwie bardziej wartościowe, muszą pobierać wyższe wynagrodzenie aniżeli handel prymitywny. Istnieje, wreszcie, wiara, że spółdzielnie łatwiej podporządkować państwowej gospodarczej racji stanu niż handel indywidualny, jak gdyby w dzisiejszych czasach państwo nie dysponowało całym szeregiem nacisków administracyjnych i gospodarczych na każdy—bez względu na jego formę—podmiot gospodarczy.

Powyższych uwag nie należy w żadnym razie rozumieć jako choćby najślabyszy atak na spółdzielczość lub niedocenianie jej wielkiej roli. Pan Minister Przemysłu i Handlu wypowiedział był przed kilkoma laty pogląd, pod którym podpisać się chyba można całkowicie. Pogląd ten brzmi: „W tych wszystkich wypadkach, gdzie handel indywidualny nie umie podciąć ciężącym na nim obowiązkiem, gdzie prowadzi politykę, obliczoną zbyt na doraźne korzyści, bez względu na ogólnogospodarcze skutki takiego postępowania, spółdzielczość okaże się niezbędną jego korekturą albo sygnałem, zawiadamiającym o niedociągnięciach prywatnej inicjatywy kupieckiej”. I dalej: „W walce konkurencyjnej—jeżeli tak można nazwać szlachetną rywalizację handlu prywatnego z handlem spółdzielczym—zwycięży nie forma zewnętrzna, lecz treść—treść, która wyrazi się w jak najsprawniejszej usłudze, oddanej społeczeństwu przez handel”.

Chodzi jednak o warunki równego startu dla spółdzielczości i dla polskiego handlu prywatnego.

Warunkom równego startu przeczy np. w pewnym stopniu stosunek do handlu i do spółdzielczości na odcinku kredytowym. Prywatno-handlowe zamierzenia, dążące do usprawnienia obrotu, napotykały na zasadnicze sprzeciwy instytucyj kredytowych, tłumaczących się zakazami statutowymi, natomiast inicjatywa spółdzielcza korzystała znacznie łatwiej

z kredytowego poparcia. Wywołuje to rozgoryczenie polskiego narybku kupieckiego.

Nie sprzyjają także rozwojowi handlu częste tendencje przemysłu do wzięcia w swe własne ręce spraw wymiany towarów. Na tle reglamentacji w imporcie hasło „walki ze zbędnym pośrednictwem” zyskało wielki aplauz w przemyśle. W przywozie np. surowców tłuszczowych handel przed 1936 r. posiadał ok. 50% kontyngentów, obecnie udział ten spadł do ok. 16%. Wielkie koncerny sprzedaży przemysłów skartelizowanych również czynią handel prywatny zbędnym. W takim np. węgla rola handlu jako dystrybutora jest b. mała, gdyż przemysł przetwórczy z reguły zaopatruje się w biurach koncernowych, pozostawiając aparatowi handlowemu alimentację wsi, rzemiosła i konsumentów nieprzemysłowych (węgiel opałowy). Ponadto możnaby wspomnieć o licznych, niestety, wypadkach prowadzenia handlu węglem przez cukrownie, które sprzedają węgiel nie tylko swym pracownikom, ale i plantatorom oraz innym rolnikom, przy czym czynność sprzedaży spoczywa niejednokrotnie w rękach personelu cukrowni i rzekomo na jego rachunek.

Tworzący się handel polski napotyka—poza przeszkodami zewnętrznymi—także i hamulce, działające od wewnątrz. Jest ich wiele, a wpływ ich jest wysoce szkodliwy. Wrogiem np. handlu prywatnego jest jego zbyt mała aktywność i rzutkość, nadmierna jednostronność kierunku (nadmiar przedsiębiorstw handlu spożywczego przy zaniedbaniu handlu odpadkami, artykułami chemicznymi, ziemioplodami, owocami itd.), skłonność do przedwczesnego osiadania na laurach, konsumowanie zamiast inwestowania zysków, niechęć do działania zespołowego (stąd zaledwie 20 kilka spółdzielczych hurtowni kupieckich) itd. Słabość kapitałowa handlu polskiego utrudnia mu szczególnie opanowanie hurtu, którego zasadniczą funkcją jest finansowanie obrotu. Powszechnie również wiadomo, iż faktyczny (tzn. wartościowy) udział handlu polskiego w imporcie jest niższy od udziału formalnego (tzn. ilości firm), co dowodzi braku odpowiedniego kapitału.

Perspektywy rozwojowe polskiego handlu indywidualnego nie przedstawiają się na ogół różowo. Liczyć się należy z faktem, że handel ten, rozrastając się ilościowo, będzie czas dłuższy szwankował pod względem jakościowym, do czego będzie zmuszony tak przyczynami wewnętrznymi (ubóstwo kapitałowe i czynniki psychologiczne, mogące zresztą ulec zmianie), jak i zewnętrznymi. Tutaj jednak od właściwej polityki państwowej dużo zależy, czy i w jakim stopniu mogą i powinny powstać warunki, sprzyjające prawidłowemu (dzisiaj takiego nie ma) rozwojowi także i prywatnej inicjatywy handlowej.

W pierwszym rzędzie należałoby usuwać objawy dyskryminacji handlu prywatnego. Następnie — należałoby zastanowić się nad finansowym i organizacyjnym poparciem handlu prywatnego, biorąc pod uwagę, iż w obecnych warunkach rentowność przedsiębiorstw handlowych, dostępnych na większą skalę dla kapitału polskiego, nie zapowiada się zbyt korzystnie. Trzeba zdać sobie sprawę z faktu, iż istnieje szereg dziedzin przeludnionych, których rentowność będzie spadała, o ile się je pozostawi wolnemu biegowi rzeczy, a do których jednak kieruje kapitalistę polityka, dyskryminująca handel jednostkowy. Nieuzasadnienie niska rentowność handlu mu-

si za sobą pociągnąć obniżenie jakościowej strony usług handlowych, co nie wyjdzie na użytek ani konsumentom, ani gospodarstwu narodowemu jako całości. Stąd więc nasuwa się konieczność powiązania akcji kredytowania handlu z akcją szkolenia elementu, pracującego w handlu na własny rachunek, jako też wprowadzenia w umiejętny sposób cenzusu zawodowego, czy rejestracji handlujących, słowem — zastosowania metod tzw. polityki planowej. Jeżeli

jednak to wszystko nie nastąpi, jeżeli pozostanie stan dotychczasowy, spychający poniekąd polski handel prywatny poniżej innych form gospodarczego działania, wówczas akcja unarodowienia handlu, pomyślana jako wielki ogólny wysiłek społeczny i gospodarczy, stanie się jednostronna i w pełni nie rozwinię się. A do tego dopuścić nie wolno.

K. A. S.

Z OKAZJI ŚWIĄT WIELKIEJNOCY SKŁADAMY SERDECZNE ŻYCZENIA SZANOWNYM CZYTELNIKOM, PRENUMERATOROM, WSPÓŁPRACOWNIKOM I PRZYJACIOŁOM NASZEGO PISMA.

REDAKCJA tyg. „POLSKA GOSPODARCZA”

KRONIKA GOSPODARCZA

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

WYJAZD PANA MINISTRA ANTONIEGO ROMANA DO WŁOCH. — Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman wyjechał w dn. 31/III b. r. do Włoch. Pan Minister, któremu towarzyszy P. Dyrektor Dep. Ogólnego R. Dittrich, na zaproszenie Rządu Italii weźmie udział w uroczystości otwarcia Targów Mediolańskich.

OD WYDAWNICTWA

SUBSKRYPCJA POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ. — Wydawnictwo tyg. „Polska Gospodarcza” zadeklarowało na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej kwotę zł 5000, pracownicy zaś Redakcji i Administracji tygodnika — kwotę zł 4320.

Ś. P. PŁK. WALERY SŁAWEK

W dn. 3 kwietnia 1939 r. zmarł ś. p. Walery Sławek, niestrudzony bojownik o Niepodległość, jeden z najbliższych współpracowników Marszałka Józefa Piłsudskiego, pułkownik dyplomowany W. P., kilkakrotnie Premier Rzeczypospolitej, Marszałek Sejmu R. P., Kawaler Orderu Orła Białego, „Virtuti Militari”, Krzyża Niepodległości z Mieczami, Krzyża Walecznych.

*

Ś. p. Płk. Walery Sławek urodził się dn. 2/XI 1879 r. na Ukrainie. W 1899 r. ukończył Wyższą Szkołę Handlową Kronenberga w Warszawie.

Od wczesnej młodości bierze czynny udział w rewolucyjno-niepodległościowych pracach politycznych na terenie b. zaboru rosyjskiego. Kilkrotnie był aresztowany i więziony. W 1906 r. przy składaniu bomby ciężko ranny. W roku 1914 bierze udział w pierwszych walkach Pierwszej Brygady Strzeleckiej Józefa Piłsudskiego. Odtąd jest oficerem przy sztabie J. Piłsudskiego i bierze udział w kampanii I Brygady.

Po zajęciu przez Niemców Warszawy z rozkazu Komendanta Piłsudskiego udaje się do Warszawy, gdzie kieruje akcją wstrzymania dalszego werbunku do Legionów i organizuje reprezentację polityczną Królestwa dla postawienia warunków politycznych Niemcom.

Od grudnia 1915 r. do kwietnia 1916 r., poszukiwany przez Niemców,

z ukrycia kieruje robotą polityczno-niepodległościową w Warszawie. Należy do władz kierowniczych P. O. W. i Centralnego Komitetu Narodowego.

W lipcu 1917 r. zostaje aresztowany przez Niemców. Po rozbrojeniu Niemców wraca do Warszawy, jako kapitan Legionów pełni funkcje oficera do szczególnych zleceń Naczelnika Państwa. W tym charakterze bierze udział w wyprawie wileńskiej, poczem staje na czele oddziału II dowództwa frontu litewsko-białoruskiego. Po ukończeniu Wyższej Szkoły Wojennej, wobec wycofania się Marszałka Piłsudskiego z wojska, przechodzi do rezerwy i bierze udział w pracach politycznych Marszałka. W 1927 r. powołany ponownie do wojska, jako podpułkownik dyplomowany, przechodzi w stan spoczynku i bierze udział w pracach politycznych. W 1928 r. zostaje wybrany na posła z listy B. B. W. R.; zostaje prezesem tego klubu.

W dn. 29/III 1930 r. staje na czele Rządu, sprawuje swój urząd do dn. 23/VIII 1930 r. Ponownie obejmuje urząd Prezesa Rady Ministrów dn. 4/XII 1930 r. i pełni go aż do dn. 26/V 1931 r.

Po złożeniu urzędu Premiera Płk. Sławek powraca do swych prac jako Prezes Klubu Bezpartyjnego Bloku.

Dn. 28/III 1935 r. zostaje po raz trzeci Prezesem Rady Ministrów. Na stanowisku tym pozostaje do dn. 12/X 1935 r.

Po śmierci Marszałka Stanisława Cera w dn. 22/VI 1938 r. Płk. Walery Sławek zostaje wybrany Marszałkiem Sejmu. Piastuje ten urząd do czasu rozwiązania Izby Ustawodawczych, tj. do dn. 13/IX 1938 r.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W MARCU 1939 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tys. ton):

Kraje	Marzec			1 9 3 9		Zmiana w marcu w stos. do lutego
	1936	1937	1938	Luty	Marzec	
Rynki środkowo-europejskie	55	52	65	347	290	— 57
Niemcy (b. Austria)	53	50	44	63	44	— 19
Węgry	—	—	1	14	1	— 13
b. Czecho-Słowacja	2	2	3	232	180	— 52
Niemcy	—	—	17	38	65	+ 27
Rynki skandynawskie	185	241	222	278	258	— 20
Szwecja	137	175	170	199	193	— 6
Norwegia	34	38	35	39	31	— 8
Dania	7	26	17	21	24	+ 3
Islandia	—	—	—	—	8	+ 8
Finlandia	7	2	—	19	2	— 17
Rynki bałtyckie	—	—	16	7	8	+ 1
Łotwa	—	—	5	3	6	+ 3
Estonia	—	—	1	4	2	— 2
Rynki zachodnio-europejskie	160	246	232	197	175	— 22
Francja	89	118	170	121	90	— 31
Belgia	53	75	43	23	25	+ 2
Holandia	8	27	14	50	51	+ 1
Szwajcaria	10	26	5	3	9	+ 6
Rynki południowo-europejskie	102	148	161	184	162	— 22
Włochy	76	140	150	150	145	— 5
Grecja	19	5	7	17	5	— 12
Malta	2	3	2	2	3	+ 1
Portugalia	—	—	2	1	1	—
Jugosławia	5	—	—	14	8	— 6
Rynki pozaeuropejskie	26	46	58	43	52	+ 9
Alger	9	8	16	7	3	— 4
Egipt	8	6	10	21	5	— 16
Afryka pozostała	3	13	13	5	2	— 3
Argentyna	6	19	16	10	34	+ 24
Inne kraje	—	—	3	—	8	+ 8
Węgiel okrętowy	49	78	127	140	125	— 15
Razem za granicę:	577	811	881	1 196	1 070	— 126
W. M. Gdańsk	23	28	22	24	20	— 4
Ogółem:	600	839	903	1 220	1 090	— 130
Przeładunek w portach:						
w Gdyni	430	505	505	536	524	— 12
w Gdańsku	148	254	306	324	264	— 60
Razem:	578	759	811	860	788	— 72

Ekspert węgla kamiennego w marcu — w następstwie niskich kontyngentów eksportowych — pomimo większej (o 4) liczby dni roboczych w porównaniu z lutym — spadł o 130 tys. t (10·66%) i wyniósł 1 090 tys. t. Spadek wywozu nastąpił z obu rejonów o zreglamentowanym eksporcie, tj. śląskiego i dąbrowskiego, natomiast wysyłki z rej. karwińskiego kształtowały się zwykłowo, przy czym z rej. śląskiego wywieziono 691 tys. t, czyli o 110 tys. t mniej, z rej. karwińskiego 296 tys. t, a zatem o 13 tys. t więcej, i wreszcie z rej. dąbrowskiego 103 tys. t, czyli o 33 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Co się tyczy poszczególnych grup rynków — to wywóz na rynki środkowo-europejskie spadł o 57 tys. t — w następstwie poważnego ograniczenia wysyłek z rej. karwińskiego do b. Czecho-Słowacji.

Ekspert na rynki skandynawskie zmalał o 20 tys. t i stanowił 258 tys. t, co tłumaczy się prawie całkowitym wstrzymaniem wysyłek

do Finlandii w związku z trudnościami natury żeglujowej, spadek bowiem wywozu do Norwegii i Szwecji został niemal całkowicie skompensowany wzmocnionymi wysyłkami do Danii łącznie z Islandią.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono 175 tys. t, czyli o 22 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim, co tłumaczy się osłabieniem wywozu do Francji, wysyłki bowiem do pozostałych krajów tej grupy rynków kształtowały się zwykłowo.

Ekspert na rynki południowo-europejskie kształtował się znikłowo i wyniósł 162 tys. t. Spadek wywozu nastąpił do wszystkich główniejszych krajów tej grupy rynków.

Ekspert na rynki pozaeuropejskie stanowił 52 tys. t, czyli wzrósł o 9 tys. t, przy czym w wysyłkach do poszczególnych krajów nastąpiły dość znaczne przesunięcia.

Odbiór węgla okrętowego wykazał silny spadek — częściowo wskutek ogólnego zmniejszenia wywozu węgla, częściowo zaś w następstwie obniżenia cen węgla okrętowego przez W. Brytanię i Niemcy.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla w marcu w porównaniu z lutym obrazuje poniższe zestawienie (w % -ach):

	Luty	Marzec
Rynki środkowo-europejskie	28·44	26·61
„ skandynawskie	22·79	23·67
„ bałtyckie	0·57	0·73
„ zachodnio-europejskie	16·15	16·06
„ południowo-europejskie	15·08	14·86
„ pozaeuropejskie	3·52	4·77
Węgiel okrętowy	11·48	11·47
W. M. Gdańsk	1·97	1·83

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę wynosiła w marcu — przy 27 dniach roboczych — ok. 40 tys. t, a zatem spadła o 13 tys. t w porównaniu z miesiącem poprzednim, przy czym wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 25 tys. t, z rej. karwińskiego ok. 11 tys. t i z rej. dąbrowskiego ok. 4 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w marcu w porównaniu z lutym spadł o 72 tys. t i wyniósł 788 tys. t, przy czym przeładunek w Gdyni zmalał o 12 tys. t i stanowił 524 tys. t, a w Gdańsku o 60 tys. t i wyniósł 264 tys. t.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W GRUDNIU 1938 R.—Wydobycie węgla kamiennego w grudniu 1938 r. obrazuje poniższe zestawienie:

Wydobycie węgla kamiennego w grudniu 1938 r.

Tabl. I

Rejony węglowe	Grudzień		Cały rok		
	1 9 3 8		1 9 3 8		1937
	ton	1913 r. =100	ton	1913 r. =100	ton
Śląski	2 563 342	95·58	28 765 939	89·38	27 401 927
przec. dzienna	102 534	94·94	96 207	89·09	91 340
Dąbrowski ¹⁾	610 611	107·45	6 696 245	98·20	6 475 253
przec. dzienna	24 424	105·66	22 396	96·89	21 584
Krakowski ²⁾	269 980	164·39	2 642 021	134·06	2 341 119
przec. dzienna	10 799	163·30	8 836	133·62	7 804
Ogółem:	3 443 933	100·87	38 104 205	93·00	36 218 299
przec. dzienna	137 757	100·02	127 439	92·53	120 728

Wzrost (+), względnie spadek (—) wydobywania w grudniu 1938 r. w porównaniu z listopadem 1938 r. oraz grudniem 1937 r. wykazują następujące liczby:

Rejony	W s t o s u n k u:			
	do listopada		do grudnia	
	1938 r.	1937 r.	1937 r.	%
Śląski	+ 45 801	1·82	+ 68 616	2·75
Dąbrowski	— 7 750	1·25	+ 89	0·01
Krakowski	+ 15 213	5·97	+ 36 995	15·88
Ogółem:	+ 53 264	1·57	+ 105 700	3·17

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnię rej. krakowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które z dn. 1/I 1936 r. zostały administracyjnie przyłączone do okręgu krakowskiego.

Spadek (-), względnie wzrost (+) zbytu krajowego oraz eksportu w grudniu w porównaniu z listopadem w poszczególnych rejonach węglowych ilustrują poniższe liczby:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	ton	%	ton	%
Śląski	17 220	1'16	133 034	14'02
Dąbrowski	5 133	1'24	14 569	9'73
Krakowski	7 426	3'32	100	—
Ogółem:	14 927	0'70	147 503	13'42

Z zestawienia powyższego wynika, że zbyt węgla na rynku wewnętrznym w grudniu w porównaniu z listopadem spadł o 0'70%, a eksport o 13'42%.

Spadek zbytu krajowego został głównie wywołany zmniejszonym odbiorem węgla ze strony przemysłu, odbiór bowiem węgla na cele opału domowego zmalał tylko nieznacznie, natomiast dostawy węgla dla kolei żelaznych wykazały w miesiącu sprawozdawczym poważne zwiększenie, jak to wykazuje poniższe zestawienie (w tonach):

	Zbyt w kraju		Zmiana w grudniu
	Listopad	Grudzień	
Przemysł	1 174 953	1 110 818	- 64 135
Koleje żelazne	214 420	271 215	+ 56 795
Pozostali odbiorcy (przeważnie węgiel dla opału domowego)	732 850	725 263	- 7 587
Razem:	2 122 223	2 107 296	- 14 927

Jeśli chodzi o poszczególne gałęzie przemysłu—to największy spadek zapotrzebowania na węgiel w porównaniu z listopadem wykazały przemysły, pracujące na potrzeby ruchu inwestycyjno-budowlanego, a przede wszystkim przemysł cementowy, ceramiczny łącznie z cegielniami i wapiennikami oraz przemysł cukrowniczy, który wkroczył w okres martwej koniunktury, a swoje nieznaczne zapotrzebowanie pokrywał z zapasów, nagromadzonych w okresie wiosennym. Również, jednak w znacznie słabszym stopniu, zmalał odbiór węgla ze strony elektrowni, gazowni, przemysłu chemicznego i hutnictwa żelaznego. Pew-

na, chociaż bardzo niewielka, poprawa w odbiorze węgla zaznaczyła się ze strony koksowni oraz hutnictwa innych, poza żelazem, metali. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazały poważniejszych odchyleń w odbiorze węgla w porównaniu z listopadem.

Ogólny zbyt węgla na rynku wewnętrznym w całym roku 1938 wyniósł 23 060 241 t—wobec 22 036 158 t w 1937 r., czyli wzrósł o 1 024 083 t (4'65%). Ponadto w okresie 11/X÷31/XII 1938 r. uplasowano na rynku wewnętrznym 565 533 t węgla z kopalń rej. karwińskiego.

Eksport węgla kamiennego zmalał w porównaniu z listopadem o 147 503 t (13'42%), przy czym spadek wywozu nastąpił z obu rejonów eksportujących. Wyjaśnić przy tym należy, że tak poważny spadek eksportu nie był wynikiem niepomyślniej koniunktury dla węgla na rynkach zagranicznych, lecz był następstwem wyczerpania kwoty eksportowej, przysługującej polskim kopalniom, zrzeszonym w Polskiej Konwencji Węglowej, na mocy polsko-brytyjskiego porozumienia węglowego. Co się tyczy poszczególnych grup rynków—to na rynki środkowo-europejskie wywóz zmalał o 31 304 t—głównie wskutek zmniejszenia wysyłek na obszar b. Austrii. Również bardzo poważny spadek wywozu cechował rynki skandynawskie—głównie wskutek spadku wysyłek do Szwecji, w związku z wcześniejszym wykonaniem tegorocznych zamówień importerów tego kraju. Eksport na rynki zachodnio-europejskie zmalał o 24 329 t—głównie wskutek poważnego ograniczenia wysyłek do Szwajcarii, co tłumaczy się poniekąd wzmożoną konkurencją węgla niemieckiego, poniekąd zaś trudnościami, wynikającymi z wykonywania polsko-szwajcarskiej umowy handlowej. Wywóz na rynki południowo-europejskie kształtował się niepomyślnie, przy czym spadek nastąpił na rynki wszystkich głównych krajów, objętych tą grupą rynków. W wywozie na rynki pozaeuropejskie nie zaszły poważniejsze przesunięcia. Na uwagę zasługuje spadek odbioru węgla okrętowego, co pozostaje w związku z ogólnym zmniejszeniem wywozu węgla oraz z coraz silniej dającą się odczuwać na tym odcinku konkurencją węgla brytyjskiego i niemieckiego.

W całym 1938 r. wyeksportowano 11 687 404 t—wobec 11 308 193 t w 1937 r., a zatem o 379 211 t (3'35%) więcej. Ponadto w okresie 11/X÷31/XII 1938 r. wywieziono za granicę z kopalń rej. karwińskiego 511 682 t.

Tabl. IV wykazuje obrót węgla, koksu i brykietów.

Obrót węgla, koksu i brykietów w grudniu 1938 r. (w tonach)

Tabl. IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobyć (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalach na następ. mies.
				Z b y t			Z u ż y c i e			Ogółem		
				W kraju	Za granicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	886 181	2 563 342	3 385 847	1 466 040	816 134	2 282 174	151 150	36 118	4 052	191 320	2 473 494	912 353
Dąbrowski ¹⁾	267 959	610 611	877 422	410 129	135 163	545 292	42 461	9 975	1 963	54 399	599 691	277 731
Krakowski ²⁾	93 116	269 980	362 075	231 127	100	231 227	22 983	5 306	1 553	29 842	261 069	101 006
Ogółem:	1 247 256	3 443 933	4 625 344	2 107 296	951 397	3 058 693	216 594	51 399	7 568	275 561	3 334 254	1 291 090
K o k s												
Śląski	193 328	187 057	380 385	155 527	33 322	188 849	142	—	17	159	189 008	191 377
B r y k i e t y												
Śląski	555	22 580	23 135	21 606	470	22 076	78	—	14	92	22 168	967

Sytuacja w przemyśle koksowym w grudniu kształtowała się na ogół pomyślnie. Produkcja koksu wyniosła 187 057 t—wobec 185 223 t w listopadzie, czyli wzrosła o 1 834 t (0'99%), natomiast ogólny zbyt zmalał o 31 197 t i stanowił 188 849 t, z czego na zbyt krajowy przypada 155 527 t, a na eksport 33 322 t; w ten sposób zbyt krajowy spadł o 24 131 t, a eksport o 7 066 t. Na spadek zbytu koksu na rynku wewnętrznym wpłynęło wyłącznie zmniejszone zapotrzebowanie ze strony przemysłu, odbiór bowiem koksu na cele opału domowego wykazał nawet niewielkąwyżkę. Co się tyczy odbioru koksu przez poszczególne gałęzie przemysłu, to najpoważniejszy spadek cechował głównego odbiorcę koksu—hutnictwo żelazne. Również, chociaż w nieco mniejszym stopniu, spadł odbiór ze strony przemysłu chemicznego i rolnictwa łącznie z jego przemysłami przetwórczymi. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazały w odbiorze koksu poważniejszych odchyleń w porównaniu z listopadem.

W całym roku 1938 wyprodukowano koksu 2 290 918 t—wobec 2 125 519 t w 1937 r., a zatem o 165 399 t (7'78%) więcej. Zbyt krajowy koksu wyniósł 1 871 522 t, czyli zwiększył się w porównaniu z 1937 r. o 130 616 t (7'50%). Eksport koksu wynosił 270 736 t, a zatem spadł o 147 124 t (35'21%). Ponadto w odzyskanych koksowniach rej. karwińskiego w okresie 11/X÷31/XII 1938 r. wyprodukowano koksu 232 372 t, z której to ilości uplasowano na rynku wewnętrznym 142 996 t, a na rynkach zagranicznych 38 616 t.

W związku z większą (o 1) liczbą dni roboczych w grudniu w porównaniu z listopadem (25—wobec 24) liczba wszystkich dniówek odrobionych w kopalniach węgla kamiennego wzrosła o 50 319 (2'75%), wynosząc 1 880 112, przy czym liczba zwykłych dniówek odrobionych wzrosła o 53 433 (3'03%) i wyniosła 1 815 499, natomiast liczba dniówek nadliczbowych spadła o 3 114 (4'60%), wynosząc 64 613, co stanowi 3'56% zwykłych dniówek odrobionych—wobec 3'84% w li-

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które z dn. 1/I 1936 r. zostały administracyjnie przyłączone do okręgu krakowskiego.

stopadzie. Liczba wszystkich dniówek odrobionych w całym roku 1938 wynosiła w kopalniach węgla kamiennego 21 117 246 — wobec 20 083 099 w roku 1937, czyli wzrosła o 1 034 147 (5.15%).

Jednocześnie zwiększyła się liczba wszystkich dniówek opuszczonych o 26 246 (15.34%) i wynosiła 197 381, co stanowi 10.87% zwykłych dniówek odrobionych. Liczba tzw. „świętówek”, tj. dniówek, opuszczonych z przyczyn, niezależnych od robotnika — wzrosła o 14 202, wynosząc 53 587, co stanowi 2.95% zwykłych dniówek odrobionych. Wzrost ten zaznaczył się w rej. śląskim i dąbrowskim, natomiast w rej. krakowskim liczba „świętówek” spadła z 2 860 w listopadzie do 161 w grudniu. Liczba dniówek urlopowych zmniejszyła się w rej. śląskim i dąbrowskim, natomiast w rej. krakowskim nieznacznie wzrosła i dla całego Państwa wynosiła 47 388, czyli spadła o 2 395 (4.81%). Liczba wszystkich dniówek opuszczonych w kopalniach węgla kamiennego w całym Państwie wynosiła w roku 1938 3 291 755 — wobec 2 965 184 w roku 1937, czyli wzrosła o 326 571 (11.01%), tj. w znacznie silniejszym stopniu niż wzrosła liczba dniówek odrobionych. Również liczba „świętówek”, czyli dniówek, opuszczonych z przyczyn, niezależnych od robotnika — wzrosła w roku 1938 o 276 774 (24.29%), wynosząc 1 416 017.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników nie uległa poważniejszej zmianie i wynosiła 80 515, czyli zmniejszyła się o 35 (0.43%) w porównaniu z listopadem. Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypadało — przy 25 dniach roboczych — dniówek zwykłych odrobionych 22.55, wszystkich opuszczonych 2.45, w tym „świętówek” 0.67 (odpowiednie liczby w listopadzie wynosiły: 21.88, 2.12 i 0.49). W ten sposób procentowo do liczby dni roboczych zwykle dniówki odrobione, przypadające na przeciętnie zatrudnionego robotnika, stanowiły 90.20% — wobec 91.17% w listopadzie, a „świętówki” — 2.68%, wówczas gdy w listopadzie wynosiły one 2.04%.

Liczba robotników, przebywających na zwolnieniu turnusowym, w całym górnictwie węglowym zmniejszyła się w grudniu i wynosiła 1 223 — wobec 1 311 w poprzednim miesiącu.

Przeciętne wydobycie na robotniko-dniówkę w grudniu zmniejszyło się w rej. śląskim i dąbrowskim, natomiast w rej. krakowskim wzrosło. W ten sposób w grudniu wydajność wynosiła w rej. śląskim 2 002 kg — wobec 2 031 kg w listopadzie, w rej. dąbrowskim 1 463 kg — wobec 1 490 kg i w rej. krakowskim 1 510 kg — wobec 1 488 kg w poprzednim miesiącu. Przeciętnie dla całego górnictwa węglowego wydajność zmalała o 21 kg i wynosiła 1 836 kg.

Przeciętny miesięczny zarobek w gotówce na dniówkę odrobioną dorosłego mężczyzny nie uległ zmianie i wynosił: w rej. śląskim w grudniu zł 9.32, w rej. dąbrowskim zł 7.73 i w rej. krakowskim zł 6.56.

Przeciętny miesięczny zarobek w gotówce dorosłego mężczyzny, wskutek większej liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, wzrósł w grudniu w porównaniu z listopadem i wynosił: w rej. śląskim zł 218.52 — wobec zł 213.03 w listopadzie, w rej. dąbrowskim zł 178.90 — wobec zł 174.79 i w rej. krakowskim zł 153.11 — wobec zł 145.89 w poprzednim miesiącu.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, kształtował się w grudniu zwykle i wynosił w rej. śląskim zł 139.10 — wobec zł 139.00 w listopadzie, w rej. zaś dąbrowskim — zł 98.70, czyli wzrósł o zł 0.75 w porównaniu z listopadem.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

UREGULOWANIE ZBYTU

KRAJOWYCH SUROWCÓW WŁÓKIENNICZYCH

W ostatnich dniach zostało wydane zarządzenie Min. Przemysłu i Handlu w przedmiocie zapewnienia zbytu włókien syntetycznych w przemyśle wełnianym zgrzebnym oraz wełny krajowej w przemyśle wełnianym zgrzebnym i czesankowym — w drodze wiązania zakupu tych surowców z przydziałami wełny zagranicznej i szmat. Wiązanie to, jeśli chodzi o włókna syntetyczne, obowiązywać będzie z dniem 1/V b. r., tzn. iż od tej daty będą wydawane pozwolenia przywozu na wełnę i szmaty po wylegitymowaniu się zakupem określonych ilości tych włókien — zakup ten więc powinien nastąpić już w bieżącym miesiącu. Wiązanie z tytułu zbytu wełny krajowej obowiązywać będzie wg nowych zasad i norm od dn. 1/VII b. r., a to dlatego, iż aukcja w Poznaniu już się w kwietniu nie odbędzie, aukcja zaś w Białymstoku, jaka przypada na dz. 13/IV, oparta zostanie na zasadach dotychczasowych.

Wysokość obowiązkowego zakupu przez importerów włókna sztucznego ciętego celulozowego ustalona została na poziomie 6% ad valorem przywozu wełny pranej, odpadków wełnianych oraz wełny czesanej,

sprowadzanej przez firmy handlowe. Udzielanie pozwoleń przywozowych na szmaty uzależnione zostało od nabycia wspomnianego włókna w ilości, odpowiadającej 10% ad valorem odnośnego przydziału. Importerzy wełny pranej, odpadków wełnianych, szmat oraz wełny czesanej, importowanej przez firmy handlowe — obowiązani są wylegitymować się nabyciem włókna kazeinowego — lanitalu w ilości, odpowiadającej 2% przydziału. Powyższa procentowa wysokość obowiązkowego zakupu włókna celulozowego zapewnią zbyt tego surowca w ilości ok. 1 050 t do końca b. r., lanitalu zaś — w ilości 200 t. Zaznaczyć należy, że dla zabezpieczenia odbioru lanitalu i włókna celulozowego w granicach wyżej podanych wprowadzono zasadę, uniemożliwiającą zmianę — z punktu widzenia warunku uzyskania pozwolenia przywozowego — zakupu lanitalu na włókno celulozowe i odwrotnie, co oczywiście nie kępuje w niczym nabywców tych włókien w zamianie, sprzedaży po otrzymaniu przydziału surowca zagranicznego. Ustalone normy nie odnoszą się do importu wełny i szmat na cele eksportu oraz na cele zamówień państwowych, natomiast dotyczą one przywozu wełny niepranej, odbywającego się w ramach przydziału z kontyngentów wełny pranej. Nienabycie ustalonych ilości włókien powoduje potrącenie kontyngentu zagranicznego w ilości, stanowiącej 10-krotną niezakupionych włókien krajowych. Potrącenie kontyngentu może być cofnięte po przedstawieniu dowodów nabycia zaległej ilości włókna krajowego, przypadającego do zakupu w poprzednim okresie. Nadwyżka zakupu włókien syntetycznych będzie zaliczona na następny okres kontyngentowy. Dowodem zakupu włókien syntetycznych jest imienna faktura, nie podlegająca cesji, która będzie kasowana przez terytorialną izbę przemysłowo-handlową po wykorzystaniu faktury dla udzielenia pozwolenia przywozu. Dostawcami włókien celulozowych będą: 1) Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, 2) Sp. Akc. „Chodaków”, włókna zaś kazeinowego — Sp. Akc. „Polana”, i tylko faktury tych wytwórni będą honorowane. Kontrola całości spraw, związanych ze zbytem omawianych surowców krajowych syntetycznych, powierzona została Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi. Podkreślić należy, iż odpadki sztucznego jedwabiu oraz odpadki lanitalu nie będą zaliczane na poczet obowiązkowego zakupu włókien syntetycznych.

Obciążenie przywozu wełny zagranicznej i szmat z tytułu obowiązkowego nabywania wełny krajowej wynosi 7% ad valorem. Ta procentowa wysokość obowiązuje w zasadzie do końca roku bieżącego. Zmiana jej w następnych okresach kontyngentowych nastąpiłaby w razie powstania poważnych różnic w podaży wełny krajowej na aukcjach. Zakupy wełny krajowej na aukcjach mogą być dokonywane zarówno przez firmy handlowe, jak i przemysłowe. Udzielanie pozwoleń przywozowych na wełnę i szmaty uzależnione jest od przedstawiania dowodów nabycia ilości wełny krajowej, odpowiadających powyższej wysokości procentowej ad valorem. Sankcje są analogiczne do przewidzianych przy włóknach syntetycznych. Nad całością spraw, związanych z organizacją i techniką zbytu wełny krajowej, czuwa Komitet dla Spraw Wełny Krajowej, którego skład został rozszerzony.

Poza scharakteryzowanym wyżej wiązaniem zakupów wełny krajowej i włókien syntetycznych z przydziałami wełny zagranicznej i szmat, został wprowadzony obowiązek nabywania sztucznego włókna ciętego celulozowego i kotoniny przez przemysł bawełniany, przedsiębiorczy niezrzeszony, fabryki waty i firmy handlowe. Przydział bawełny dla przemysłu niezrzeszonego fabryk waty i firm handlowych, zaopatrujących wspomniany przemysł, uzależniony jest od przedłożenia dowodów nabycia sztucznego włókna ciętego w stosunku 5% wagi oraz kotoniny w stosunku 5% wagi do danego przydziału bawełny i odpadków. Zamiana kotoniny na włókno cięte i odwrotnie jest możliwa w razie istnienia trudności technicznych przy przerobieniu jednego z tych surowców. Z tytułu stosowania kotoniny wypłacana będzie premia w wysokości zł 1 od 1 kg, włókna zaś ciętego — zł 0.30 od 1 kg. Ze względów technicznych premię tę otrzymywać będą producenci kotoniny oraz sztucznego włókna ciętego, co oczywiście znajdzie swój wyraz w cenie tych surowców. Wypłata premii odbywać się będzie przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Łodzi.

Należy zauważyć, że zapewnienie zbytu krajowych surowców włókienniczych będzie posiadało poważne znaczenie nie tylko dla rozbudowy odnośnych przemysłów w roku bieżącym, ale i w latach

następnych, co jest istotne z punktu widzenia polityki stopniowego zastępowania przywozu zagranicznego odnośnymi surowcami krajowymi.

ROLNICTWO

NOWE KREDYTY DLA ROLNICTWA¹⁾.—Izby Ustawodawcze uchwały rządowy projekt ustawy o pomocy Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego, który to projekt omawialiśmy już w zesz. 11 tygodnika¹⁾.

Przyjęta ustawa—nie wielka, bo zawierająca zaledwie 5 artykułów, a nosząca tytuł, nasuwający przypuszczenie, że chodzi tu raczej o zagadnienie techniczne—w rzeczywistości stanowi doniosłe posunięcie, o dużym zasięgu gospodarczym, na odcinku kredytu rolnego. Ustawa stanowi punkt wyjścia zapowiadanego już parokrotnie przez Pana Wicepremiera uruchomienia przez Rząd długoterminowego kredytu rolnego.

Nie ogranicza się ona jednak do stwarzania podstawy prawnej do przyszłych zarządzeń kredytowych. W pierwszym rzędzie stabilizuje ona trwale stosunki kredytowe na odcinku obsługi listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego, a więc w zakresie podstawowego i głównego źródła długoterminowego kredytu amortyzacyjnego dla mniejszej własności.

W wyniku dotychczasowej akcji oddłużeniowej obsługa roczna udzielonych już rolnictwu pożyczek w listach zastawnych P. B. R. corocznie była bonifikowana w formie dopłat Skarbu Państwa—w celu dostosowania wysokości obsługi do możliwości płatniczych dłużnika. Podstawy prawne dla dokonywanych dotychczas dopłat upłynęły z końcem 1938 r. Począwszy od 1939 r. dłużnik winienby opłacać normalną obsługę amortyzacyjną w wysokości zależnej od okresu amortyzacji pożyczki, co przy 50-letniej spłacie wynosi 6.06%, a przy 40-letniej—6.42%. Obsługa w tej wysokości jest zbyt duża w stosunku do możliwości płatniczych dłużnika, przez co celowość gospodarza kredytu zostaje w znacznym stopniu pomniejszona. Ustawa ma właśnie na celu potanieenie obsługi pożyczek, już udzielonych w listach zastawnych P. B. R., ustalając wysokość dopłat Skarbu Państwa w takiej wysokości, aby obsługa roczna pożyczki dla dłużnika wynosiła 5%.

Różnicą zasadniczą dopłat dotychczasowych w stosunku do ustalonych w ustawie jest to, że dopłaty dotychczasowe miały charakter przejściowy z roku na rok, gdy ustawa zapewnia dłużnikom dopłaty Skarbu przez cały czas trwania pożyczki—aż do całkowitej jej spłaty. Ustala więc na przyszłość trwale aż do pełnego umorzenia pożyczki jej obsługę w wysokości 5%.

W dalszym ciągu ustawa stwarza podstawy prawne dla dopłat Skarbu Państwa z tytułu zamierzonego uruchomienia nowych kredytów w listach zastawnych. Dopłaty te zdążają w dwóch kierunkach: potanieenia obsługi pożyczki przez dłużnika przez cały okres trwania pożyczek—z tym, aby obsługa roczna dla dłużnika wynosiła 5%, a poza tym przewidziane są dopłaty Skarbu Państwa na pokrycie całkowite lub częściowe różnicy pomiędzy wartością nominalną nowowyemitowanych listów zastawnych i sumą, uzyskaną z ich realizacji.

Uzasadnienie, dołączone do projektu ustawy, wyjaśnia, że zamierzona jest nowa emisja serii II +½% listów zastawnych P. B. R. o okresie amortyzacyjnym 25-letnim. Kredyty te w szczególności mają być uruchomione na spłaty rodzinne, kupno gruntów oraz inne cele, wynikające z potrzeb gospodarstw włościańskich.

W tym świetle uchwalona ustawa posiada doniosłe znaczenie. Daje ona bowiem podstawę do trwałego uregulowania stosunków kredytowych na odcinku listów zastawnych P. B. R., a ponadto daje możność uruchomienia nowych kredytów długoterminowych na warunkach,

odpowiadających możliwościom płatniczym gospodarstw rolnych. Główną trudnością w tym zakresie była wysoka obsługa procentowa tych kredytów, która dzięki ustawie ma być utrzymana na poziomie możliwości płatniczych. Drugą dużą trudnością korzystania przez rolników z kredytu długoterminowego był ciężar, ponoszony przez dłużnika z tytułu różnicy kursu listów zastawnych, którym był obciążony, w stosunku do kursu realizacyjnego, który odpowiadał sumie uzyskanej gotówki. Ustawa daje podstawy do złagodzenia tej różnicy, przewidując—jak wynika z uzasadnienia do projektu—dopłaty Skarbu na wyrównanie różnicy kursowej w takiej wysokości, aby kredytobiorca mógł mieć zapewniony kurs realizacyjny 90 za 100.

Wysunięcie na plan pierwszy finansowania spłat rodzinnych nowozamierzonym kredytem odpowiada rzeczywistej ocenie potrzeb ludności wiejskiej. Kredyt ten w znacznej mierze przyczynić się może do złagodzenia niepokojącego zjawiska podzielności gospodarstw, przekraczającej wielokrotnie celowość gospodarczą ich samodzielnej egzystencji.

Kredyt dla rolnictwa na finansowanie działów rodzinnych znacznie jednak wykracza w swych skutkach gospo-larskich poza zakres gospodarki rolnej. Część sum zużytkowana zostanie przez spłaconego dziedzica na nabycie lub zagospodarowanie nowego gospodarstwa. W tym zakresie kredyt ten powiększa ilościowy zasięg nabywców nowotworzonych gospodarstw, dając im najzdrowsze, bo własne finansowe podstawy. Przewidywać jednak należy, że znaczna większość sum, uzyskanych ze spłaty, zużyta będzie na założenie samodzielnych źródeł zarobkowych nierolniczych. Kredyt ten sprzyja więc przechodzeniu ludności wiejskiej do zawodów nierolniczych (handel lub drobny przemysł). Zjawisko to, które należy uznać za bardzo pożądane ze względów ogólnogospodarczych i społecznych, jeżeli odbywa się przy pomocy finansowania spłat kredytem, stanowi dla dłużnika obciążenie najcięższe, bo nie wpływające na podniesienie wydajności jego gospodarki. Względ ten nakazuje używać na spłatę działów rodzinnych kredytu szczególnie taniego i dogodnego dla dłużnika.

St. O.

CZĘŚCIOWE ZAWIESZENIE WYMAGALNOŚCI DŁUGÓW ROLNICZYCH

Dotychczas obowiązujące ustawodawstwo oddłużeniowe rolnicze, powstałe w okresie kryzysu, zostało oparte na założeniu możliwie ograniczonej ingerencji w prywatno-prawne stosunki wierzycielsko-dłużnicze. W konsekwencji posilkowało się ono raczej metodą przejściowego potanieenia obsługi długów w okresie osłabionej opłacalności, jedynie do części zadłużenia stosując zabiegi redukcji kapitałowych.

Z dniem 1/X 1938 r. upłynął termin karencji spłat kapitałowych, uprzednio zawieszonych od większości zadłużeń. Termin ten zbiegł się z okresem ponownego znacznego spadku cen produktów rolnych, zwłaszcza artykułów roślinnych. Zbieg dwóch tych okoliczności spowodował, że znaczna liczba rolników dłużników znalazła się w trudności wywiązania się z zobowiązań.

Spowodowało to uchwalenie, powstałej z inicjatywy poselskiej, ustawy z dn. 29/III 1939 r. o częściowym zawieszeniu wymagalności długów rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 26/1939, poz. 170).

Zakresem działania tej ustawy objęte zostały wszystkie długi rolnicze, powstałe przed niem 1/VII 1932 r., z wyjątkiem należności:

- 1) z tytułu kredytów, opartych na emisji listów zastawnych i obligacji, oraz kredytów z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej,
- 2) należności, objętych prawomocnymi układami, zawartymi w trybie przepisów rozdziału VII rozporządzenia Prezydenta Rzplitej

¹⁾ P. zesz. 11/1939, str. 490.

z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 5/1936, poz. 59).

Odnosnie należności, objętych działaniem ustawy, zawieszona została z mocy samego prawa do dn. 30/VI 1939 r. wymagalność kapitału. Postępowanie egzekucyjne z tytułu należności kapitałowych nie może być wszczęte, a wszczęte—ulega zawieszeniu.

Podstawą oceny, czy dług jest rolniczy, pozostają nadal przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych.

Przepisy te odnoszą się jedynie do należności kapitałowych, natomiast należności z tytułu oprocentowania nadal podlegają normalnemu obowiązkowi spłaty, jak również mogą być egzekwowane.

Wyłączone zostały spod działania ustawy należności długoterminowe oraz uporządkowane na mocy prawomocnego postępowania układowego, gdyż wychodzono z założenia, że obsługa tych należności została na tyle dostosowana do możliwości płatniczych, że koniunkturne wahania opłacalności gospodarstw rolnych nie powinny wpływać na poddawanie ponownej rewizji ich obsługi.

Ponadto odnośnie należności, opartych na emisji listów zastawnych obligacyj, oraz pożyczek z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej następowała techniczna trudność wyodrębnienia należności kapitał-

wej od procentowej, gdyż pożyczki te umarżane są systemem amortyzacyjnym, tzn. że roczna obsługa długu ustalona jest łącznie, a jej wysokość zależna jest od okresu umorzenia kapitału.

Zasiąg gospodarczego działania ustawy znacznie rozszerzony został doniosłym oświadczeniem Pana Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, złożonym na plenarnym posiedzeniu Sejmu, że do dn. 30/VI 1939 r. nie będą dokonywane egzekucje do nieruchomości z tytułu należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. Pomimo więc zaistniałych trudności technicznych objęcia działaniem ustawy tych należności ci dłużnicy Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, którzy nie będą w stanie uiścić swych należności w tym terminie, będą mieli jednak możliwość dalszego gospodarowania.

Krótki okres działania tej ustawy, ustalony do dn. 30/VI 1939 r., wskazuje, że ukazanie się jej jest wynikiem oceny przejściowego stanu, w jakim znalazło się rolnictwo, polegającego na trudności wywiązania się z obsługi zobowiązań dłużnych w ramach obecnych przychodów.

S. O.

ZAKAZ WYWOZU OWSA Z POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO — p. str. 588.

HANDEL

TRAKTATY I KONWENCJE

ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI PRZYWOZU Z FINLANDII DO POLSKI. — W dn. 30/III b. r. została w Warszawie dokonana wymiana not między Rządami Polskim i Finlandzkim, na podstawie której zostały wprowadzone 2 modyfikacje do protokołu celnego polsko-fińskiego.

Pierwsza zmiana dotyczy serów miękkich w opakowaniu. Zniżka dotychczasowa („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1938, poz. 482), ważna do dn. 31/VII 1939 r., obowiązywała tylko w odniesieniu do wymienionych w taryfie celnej w p. 4 poz. 128/9, mianowicie noszących nazwy: „l'Avenir” „Valio”, „Windjammer”, „Merkur”, „La Fayette”, „Kaskenlaskija”, „Eväs”, „Sisu” i „Tapio”. Ostatnia zmiana rozszerza jeszcze ilość serów, korzystających ze stawki w wysokości zł 70 za 100 kg, o 7 dalszych, mianowicie o następujących nazwach: „Penguin” „Penguin”, „Richland”, „Polar Bear”, „Violet”, „Viola” i „Pilot”.

Jeśli chodzi o przyczyny, dla których nastąpiło to rozszerzenie ilości serów, to są one bardzo proste. Ze względu na ochronę produkcji krajowej, nie można zgodzić się na wpuszczanie wszelkich serów, przewidzianych szerokim ujęciem tekstu taryfy celnej, tylko należy wydzielić w ten lub inny sposób te konkretne gatunki, co do których nie ma wątpliwości, iż nie zagrażają produkcji krajowej. Ponieważ w tym wypadku towar jest opakowany i zaopatrzony w firmowe etykiety, więc kryterium nazwy jest wystarczające i najdogodniejsze.

Ze względu jednak na to, iż Finlandia jest krajem wybitnie liberalnym w dziedzinie handlowej, musiała z biegiem czasu wziąć pod uwagę skargi tych eksporterów serów, dla których na skutek redakcji polskiej taryfy celnej rynek polski pozostał zamknięty.

Oczywiście, rozszerzenie nazw serów nie idzie w parze ze zwiększeniem możliwości przywozowych, które nie uległy zmianie; jest to więc, ściśle biorąc, ułatwienie importu serów fińskich w granicach dotąd istniejących możliwości.

Druga zmiana dotyczy stawki celnej na forniery z brzozy karelskiej. Dopóki istniała Austria, Finlandia korzystała w tym zakresie z konwencyjnej niżki austriackiej na podstawie KNU (poz. 772 p. 1 polskiej taryfy celnej). Z chwilą upadku Austrii niżka ta — jak i wszystkie inne konwencyjne z tym państwem — przestała obowiązywać, ale widzimy ją znowuż w zmienionej postaci w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dn. 5/VIII 1938 r. o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień umowy gospodarczej z dn. 1/VII 1938 r. między Polską i Rzeszą („Dz. Ust. R. P.” Nr 62, poz. 478).

Zmiany w stosunku do poprzedniego stanu rzeczy polegają na tym, że: 1) stawka konwencyjna jest wyższa, bo wynosi zł 27.50 — zamiast poprzednich zł 20, 2) o ile poprzedni tekst austriacki brzmiał „forniery nieklejone z drewna innego niż objęte poz. 747”, o tyle tekst niżki konwencyjnej dla Niemiec przewiduje wyraźnie gatunek: „forniery nieklejone z drewna orzechowego, sprowadzane przez Urząd Celný Zebrzydowice stosownie do złożonych wzorów”.

Nowy tekst niemiecki uniemożliwił więc automatyczne korzystanie ze niżki celnej Finlandii na podstawie KNU. Wyżej wspomniana wymiana not określa właśnie gatunek: forniery z brzozy karelskiej, tzw. mazerowe lub błyszczkowe, oraz przewiduje urzędy celne, gdzie mają być złożone wzory, mianowicie: urzędy celne w Gdyni, oraz urzędy: Leegator, Post i Weichsel Bahnhof — w Gdańsku; jest więc w gruncie rzeczy jedynie formalnością niezbędną do udostępnienia Finlandii korzystania z KNU.

Porozumienie to wejdzie w życie w najbliższym czasie.

HANDEL ZAGRANICZNY

REALIZACJA UCHWAŁ KONFERENCJI IMPORTOWEJ. — Przy Komisji Obrótu Towarowego (międzyministerialnej) został ostatnio utworzony 5-osobowy komitet do prac nad realizacją uchwał Konferencji Importowej. W skład tego komitetu wchodzi PP.: Naczelnik Wacław Jastrzębowski, jako przewodniczący, oraz jako członkowie — PP.: Naczelnik Budzyński z Min. Przemysłu i Handlu, Dyr. Dr Marchwiński i Dyr. Z. Miduch z ramienia Rady Handlu Zagranicznego i delegat Ministerstwa Skarbu.

Zadaniem powyższego komitetu będzie przygotowanie szczegółowych konkretnych wniosków dla Komisji Obrótu Towarowego, która ze swej strony przedstawi na ich podstawie projekty potrzebnych zarządzeń administracyjnych Ministerstwu Przemysłu i Handlu, Radzie Handlu Zagranicznego zaś wyda instrukcje co do prac organizacyjnych, których podjęcie i wykonanie będzie uznane za wskazane dla usprawnienia i racjonalizacji importu.

Komitet, powołany do prac nad realizacją uchwał Konferencji Importowej, zastosuje metodę, podobną do przyjętej już dla wprowadzenia w życie wniosków Konferencji Eksportowej.

Prace Komitetu obejmą w pierwszym rzędzie zaprojektowanie konkretnych zasad wydawania pozwoleń na przywóz poszczególnych towarów, terminów pozwoleń, okresów kontyngentowych itp. Punktem wyjścia prac Komitetu będą więc zagadnienia branżowe, które znalazły

wyraz w referatach, przygotowanych na Konferencję Importową. Prace omawianego Komitetu przy K. O. T. w szerokim stopniu opierać się będą na pomocy Komitetu Przywózowego Rady Handlu Zagranicznego, któremu powierzono przygotowanie odnośnych materiałów.

ZAKAZ WYWOZU OWSA Z POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1939, poz. 199 ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 31/III b. r., zabraniające wywozu owsa z polskiego obszaru celnego od dnia ogłoszenia tego rozporządzenia, tzn. od dn. 1/IV b. r.

§ 2 rozporządzenia upoważnia Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych do zezwalania na wywóz owsa oraz do ustalania warunków, na jakich zezwolenia te będą wydawane.

W związku z tym w najbliższych dniach ogłoszone ma być obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu o trybie udzielania pozwoleń na prawo wywozu owsa.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W LUTYM 1939 R.—Osłabione sezonowo w styczniu obroty handlowe utrzymywały się w lutym na ogół bez większych zmian. Pewne ożywienie obrotów wystąpiło w niektórych tylko branżach, np. włókienniczej, galanteryjnej, materiałów budowlanych. Na rynku pieniężnym płynność była dość znaczna; zapotrzebowanie kredytowe, związane z obrotami towarowymi, mogło być łatwo zaspokojone. Wypłacalność handlu była nadal korzystna, choć w niektórych branżach odsetek weksli protestowanych wykazał niewielką zresztą zwyżkę.

Jeśli chodzi o pewne symptomy obrotów, to zaznaczyć należy, że suma weksli wystawionych uległa w lutym obniżce — bardzo nieznacznej zresztą, bo z zł 473·9 miln. do zł 467·2 miln. Świadczyłoby to o tendencji niżkowej obrotów — o ile założyć, że nie zaszyły zmiany w sposobach regulacji transakcyj (np. wydłużenie terminów wekslowych, przejście na płatności gotówkowe lub na otwarty kredyt itp.).

W lutym — po minimalnym spadku w styczniu — ceny hurtowe wykazały równie minimalny wzrost, powracając do poziomu grudniowego, natomiast ceny detaliczne, które w styczniu zniżkowały silnie, nieco niż hurtowe, w lutym wykazały dalszy — i to nieco silniejszy — spadek.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Konjunktury oraz Gł. Urz. Stat.):

Luty		Wskaźnik Artykuły			Artykuły przemysł.	
		ogólny	rolne kraj.	rolne kraj.		
	1929	97·9	94·6	100·3		
	1930	88·4	79·7	93·8		
	1931	75·7	66·3	80·5		
	1932	68·3	61·1	71·0		
	1933	60·4	53·5	62·7		
	1934	57·6	48·2	61·8		
	1935	52·2	41·7	57·0		
	1936	52·2	42·5	56·0		
	1937	59·8	53·5	61·7		
	1938	57·7	51·4	59·4		
	1939	55·0	47·6	57·3		
		Artykuły rolne:		Artykuły przemysłowe:		
		sprzedawane przez rolników	prze-twory	surowce	półfabrykaty	wyroby gotowe
Wrzesień	1938	41·5	55·5	54·6	56·5	59·0
Październik	„	41·0	54·6	55·1	56·6	58·9
Listopad	„	40·5	53·8	55·8	56·6	58·8
Grudzień	„	41·2	54·3	56·3	56·5	58·8
Styczeń	1939	40·9	54·4	56·2	56·6	58·9
Luty	„	41·3	54·1	56·3	56·6	58·8
Luty	1938	46·1	56·9	60·6	57·7	60·2
„	1937	48·5	58·7	65·5	59·8	60·7
„	1936	36·5	48·7	54·8	53·6	59·5
„	1935	33·5	50·1	54·7	54·8	61·1
„	1934	38·8	57·9	60·8	59·7	64·8

Ceny hurtowe, które prawie przez cały rok 1938 zniżkowały, po przejściowej — jak wspomnieliśmy wyżej — zniżce o 0·2% w styczniu, w lutym podniosły się o 0·2%. Ale wskaźniki cen artykułów rolnych i artykułów przemysłowych pozostały w lutym w ogóle niezmiennymi.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych (łącznie z kolonialnymi oraz innymi, objętymi grupą ogólną żywności i używek) — to zmiany we wskaźnikach poszczególnych pozycji przedstawiały się następująco (wskaźniki przy podstawie: 1928 r. = 100):

	Grudz.		Styczeń		L u t y	
	1938	1939	1939	1938	1938	1938
Zboża wszelkie	35·8	35·6	35·7	50·6		
Ziemniopłody inne	38·2	38·4	39·4	41·0		
Mąka i kasza	44·7	44·2	43·7	51·9		
Zwierzęta rzeżne	42·4	42·3	44·0	39·6		
Mięso i słonina	47·4	48·1	47·8	48·1		
Nabiał	52·1	50·6	49·3	50·9		
Cukier, spirytus, piwo	71·3	71·3	71·3	71·3		
Towary kolonialne	71·9	71·5	71·7	72·0		
Tytoni	96·8	96·8	96·8	96·8		
Sól	91·8	91·8	91·8	91·8		

W zakresie cen artykułów rolnych bieżący rok gospodarczy (1938/39) zaznaczył się silniejszym spadkiem właściwie tylko w sierpniu (6·2%). Po przejściowej nawet wyżycie we wrześniu (o 0·4%) już w październiku i listopadzie spadek był niewielki (o 1·2% i 1·5%), przy czym w grudniu częściowo wyrównany (wzrost o 1·5%), od stycznia zaś mamy właściwie stabilizację cen (w styczniu spadek zaledwie o 0·2%, w lutym — wskaźnik bez zmiany). Ceny artykułów roślinnych, zniżkujące do listopada włącznie, w grudniu podnoszą się, a w ostatnich 2 miesiącach wykazują drobne wahania z tendencją ku stabilizacji. Przy przewadze tendencji lekko niżkowej na rynkach światowych ceny zbóż na rynkach krajowych wykazywały dużą stabilizację z odciążeniem zwyżkowym, kształtując się zresztą dość niejednolicie w poszczególnych okręgach; wyraźną zwyżkową tendencję wykazywały ceny jęczmienia. W cenach przetworów zbożowych w lutym przeważała tendencja zniżkowa. W zakresie cen artykułów hodowlanych również przeważała w lutym tendencja zniżkowa. Zwyżkowo kształtowały się w tym miesiącu tylko ceny inwentarza żywego, a zwłaszcza trzody chlewnej. Ceny mięsa i przetworów — przy mniej więcej utrzymanym wywozie — wykazywały tendencję niejednolitą, jednak przeważnie zniżkową. Wyraźny spadek w lutym ceny nabiału, ale jeśli chodzi o ceny mleka, to pozostały one bez zmiany, ceny masła (przy zwiększonym wywozie) nawet dość znacznie zwyżkowały, a cały spadek skoncentrowany został w pozycji jaj, których ceny gwałtownie w lutym spadły. Spadek cen jaj odbywał się już w styczniu, przy czym nastąpił on po okresie bardzo silnego sezonowego wzrostu w listopadzie i grudniu.

W grupie artykułów przemysłowych — po wzroście cen w ostatnim kwartale 1938 r. — nastąpiła w b. r. pełna stabilizacja cen, które w lutym pozostawały w dalszym ciągu na poziomie grudniowym. Zmiany cen, jakie jednak odbyły się w poszczególnych działach towarowych, ilustruje następujące zestawienie (wskaźniki przy podstawie: 1928 r. = 100):

	Grudz.		Styczeń		L u t y	
	1938	1938	1939	1938	1938	1938
Drewno surowe	56·9	56·2	56·2	68·0		
„ obrobione	50·9	50·6	50·8	53·1		
Surowce włókniste	32·2	32·5	32·7	35·4		
Przędza	47·7	47·7	47·6	49·2		
Tkaniny	55·5	55·6	55·5	57·4		
Paliwo mineralne	81·2	81·2	81·2	80·5		
Oleje mineralne	80·4	80·4	80·4	80·4		
Złom i ruda żelazna	61·7	61·1	61·3	67·1		
Żelazo	79·9	79·9	79·9	79·9		
Metale nieżelazne	43·8	43·1	43·0	43·4		
Skóry surowe	30·4	32·4	33·0	35·3		
„ wyprawione	46·8	47·4	47·3	48·2		
Odzież i obuwie	46·6	46·7	46·7	47·0		
Chemikalia	67·3	67·6	67·6	68·3		
Mydło	68·1	68·1	67·7	71·3		
Nawozy sztuczne	64·9	65·4	67·0	69·0		
Materiały budowlane mineralne	48·8	48·8	48·9	48·4		
Papier	55·8	55·8	55·8	55·8		
Urządzenia domowe (meble, nacze, żarówki)	67·0	67·0	67·0	68·3		
Maszyny i narzędzia rolnicze	67·2	67·2	68·4	65·5		
Maszyny, narzędzia i inne wyroby dla przemysłu	76·4	76·4	76·4	76·4		

Ceny drewna surowego, którego dostawa do tartaków wobec nie sprzyjających warunków atmosferycznych była w miesiącu sprawozdawczym utrudniona, pozostały w lutym niezmiennymi — na poziomie, lekko obniżonym w styczniu. Przypomnieć jednak należy, że obecny okres stabilizacyjny poprzedził okres kilkumiesięczny dość silnej zwyżki cen. Ceny drewna obrobionego, wykazujące od dłuższego

czasu bardzo lekki, lecz stały ruch zniżkowy, w lutym nieznacznie podniosły się, przy czym w przemyśle drzewnym ożywienie było mniej wyraźne i mniej jednolite niż w tym samym czasie w ub. r.

W grupie włókienniczej ruch cen nie był jednokierunkowy, z przewagą tendencji zniżkowej. Lekka wyżka ujawniła się w lutym jedynie w zakresie surowców. Przy utrzymanych cenach wełny i lnu wyżkę cen wykazały niektóre gatunki bawełny, a przede wszystkim juta i — w mniejszym stopniu — konopie. Ceny przędzy — przy zwiększonym zbycie — nie uległy zmianie, z wyjątkiem ceny przędzy sztuczno-jedwabnej, która potaniała. Przy zwiększonej zarówno produkcji jak i sprzedaży (z wyjątkiem okręgu białostockiego) ceny tkanin utrzymywały się na ogół na poziomie takim samym jak w styczniu b. r. i jak w lutym ub. r. — z bardzo lekko tylko zaznaczającą się tendencją zniżkową.

W grupie paliwa ceny węgla — przy zmniejszonym zbycie zarówno w kraju jak i za granicą — pozostały w dalszym ciągu niezmiennione; podobnie bez zmiany utrzymały się ceny ropy naftowej.

W grupie metalowej ceny tworzyw żelaznych po kilkumiesięcznym okresie wyżki w grudniu i styczniu dość znacznie spadły, a w lutym nieco znów podniosły się w górę. Ceny żelaza — przy znacznie zwiększonym zbycie wewnętrznym i skurczonym nieco eksporcie — pozostały w dalszym ciągu na stałym poziomie. Z innych metali — cynk i ołów nie wykazały zmiany cen, a obniżyła się tylko cena miedzi.

W grupie skórzanej ceny surowca — przy w dalszym ciągu znacznie wzmożonym zapotrzebowaniu — wykazały lekką wyżkę, która jednak dotyczyła niektórych tylko jego gatunków (skóry bydlęce). Jednocześnie ceny skór wyprawionych wykazały (po wyżce w styczniu) lekką tendencję zniżkową.

W grupie mineralno-budowlanej ceny od dłuższego czasu pozostają prawie zupełnie ustabilizowane. Lekkie drgnięcie tych cen w górę w lutym zostało spowodowane nieznaczną wyżką ceny cegły.

Ceny produktów naftowych pozostały w lutym w dalszym ciągu bez zmiany. Ceny chemikalij — przy ożywieniu zbytu w niektórych działach — także nie uległy w miesiącu sprawozdawczym zmianie. Ceny nawozów sztucznych — przy zwiększonym zbycie — uległy wyżce; mianowicie, podniosły się ceny azotniaku i tomasyny.

Ceny papieru pozostały w lutym w dalszym ciągu zupełnie niezmiennione.

W okresie rocznym — od lutego ub. r. do lutego b. r. — nastąpił dość znaczny spadek cen hurtowych, mianowicie o 4-7%.

Ceny artykułów rolnych krajowych zniżkowały o 7-4%, ceny zaś artykułów przemysłowych — tylko o 3-5%, ruch więc zniżkowy cen rolnych był przeszło dwukrotnie silniejszy niż cen przemysłowych.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych, to nastąpiła w ciągu okresu rocznego od lutego 1938 r. do lutego 1939 r. głównie zniżka cen produktów roślinnych. Mianowicie, ceny zbóż spadły o 29-4%, ceny innych — poza zbożami — ziemiopłodów obniżyły się o 3-9% i ceny przetworów zbożowych spadły o 15-8%. Natomiast ceny artykułów hodowlanych albo zwiększyły, jak ceny bydła i trzody, które wzrosły o 11-1%, albo obniżyły się, ale bardzo nieznacznie, jak ceny mięsa i przetworów, które skurczyły się zaledwie o 0-6%, i ceny nabiału, które spadły o 3-1%.

W zakresie cen artykułów przemysłowych zniżka cen w okresie od lutego ub. r. do lutego b. r. objęła nie wszystkie grupy, bowiem kilka grup wykazało w ciągu roku poziom utrzymany, a w dwóch grupach ujawniła się nawet lekka wyżka cen. Zniżka cen wystąpiła przede wszystkim w grupach surowców: ceny drewna surowego obniżyły się o 17-4%, ceny skór surowych — o 6-5%, ceny złomu i rudy — o 8-6% oraz ceny surowców włókienniczych — o 7-6% (w silniejszym stopniu wełny, słabiej — bawełny, a bardzo nieznacznie konopi, przy czym z wyjątkiem juty i lnu, które silnie podrożały); wzrosły jedynie ceny paliwa mineralnego — o 0-9% (wyżka ceny ropy). W grupach półfabrykatów zmiany cen w ciągu okresu rocznego były na ogół słabsze; ceny żelaza oraz olejów mineralnych pozostały bez zmiany, a spadły: ceny drewna obrobionego — o 4-3% (kilkakrotnie słabiej niż surowiec), ceny skór wyprawionych — o 1-9% (przeszło trzykrotnie słabiej niż ceny surowych), ceny przędzy — o 3-2% (bawełnianej i jedwabnej, a przy wzroście — wełnianej); poza tym — ceny chemikalij obniżyły się o 1-0%, ceny nawozów sztucznych — o 2-9% (zniżka cen wszystkich nawozów — oprócz ustabilizowanej soli potasowej oraz zwiększającej tomasyny), ceny innych metali poza żelazem spadły bardzo nieznacznie, bo o 0-9% (spadek cen cynku i miedzi, przy wzroście cen ołowiu); ceny materiałów budowlanych zwiększyły o 1-0% (wzrost cen cegły i wapna), ceny papieru pozostały bez zmiany. W grupie wyrobów gotowych o charakterze bezpośredniej konsumpcji nastąpił między innymi spadek cen tkanin (o 3-3%), cen odzieży i obuwia (o 0-6%) oraz cen mydła (o 5-0%).

Zestawiając zmiany cen w okresie rocznym luty 1938 ÷ luty 1939 według zasadniczych typów artykułów, dochodzimy — jeśli chodzi o ceny artykułów przemysłowych — do następujących stwierdzeń: ceny surowców spadły dość silnie, bo o 7-1%, ceny półfabrykatów — znacznie słabiej, mianowicie tylko o 1-9%, a ceny wyrobów gotowych —

niewiele silniej, bo o 2-3%. Co się tyczy wyrobów gotowych — to spadek cen wykazały artykuły konsumcyjne, mianowicie o 3-0%, oraz wyroby dla produkcji przemysłowej, mianowicie o 0-4%, ceny zaś wyrobów dla produkcji rolnej podniosły się — o 4-4%. Zniżka cen surowców i półfabrykatów minimalnie dotknęła artykułów skartelizowanych, których ceny zniżkowały zaledwie o 0-8%; natomiast poważniej spadły ceny „pozostałych” surowców i półfabrykatów — o 5-2%, a jeszcze silniej — ceny artykułów, uzależnionych od zagranicy, bo o 7-4%. Co się tyczy cen artykułów rolnych, to nastąpiły w okresie rocznym od lutego ub. r. do lutego b. r. następujące zmiany: ceny artykułów, sprzedawanych bezpośrednio przez rolników (ziemiopłody, zwierzęta, nabiał) — spadły o 10-4%, a ceny przetworów (przetwory zbożowe, mięso i tłuszcz, cukier, spirytus i piwo) — o 4-9%. Niekorzystnie wypada zestawienie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika (spadek o 10-4%), z ruchem cen artykułów żywności i używek, nabywanych przez spożywców (nabiał, przetwory roślinne i zwierzęce, towary kolonialne, tytoń, sól), które obniżyły się tylko o 3-5%. Jeszcze mniej korzystnie przedstawia się porównanie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, z ruchem cen artykułów przemysłowych, nabywanych przez rolnika (maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, obuwie, meble i naczyń): pierwsze obniżyły się o 10-4%, drugie — zaledwie o 1-4%.

Ceny detaliczne — po zniżce w styczniu o 0-5% — w lutym zniżkowały w dalszym ciągu o 0-8%. Przy niezmiennych cenach artykułów przemysłowych spadek cen artykułów detalicznych w lutym skoncentrował się wyłącznie na artykułach rolnych. Ale bez zmiany w lutym pozostały także ceny artykułów roślinnych — tak, że właściwie zniżkowały tylko ceny artykułów hodowlanych. Tu znów niezmiennione pozostały ceny mięsa i wyrobów, ceny mleka i masła zwiększyły o 2-3%, a cała zniżka dotyczyła pozycji jaj, których ceny spadły gwałtownie, bo o 35%. Zniżka ogólnego wskaźnika cen detalicznych byłaby nieco głębsza, gdyby nie nastąpił wzrost cen artykułów kolonialnych (o 1-2%).

W okresie od lutego ub. r. do lutego b. r. ceny detaliczne obniżyły się tylko o 1-6%, przy czym ceny artykułów przemysłowych spadły o 1-4%, a ceny artykułów rolnych zniżkowały: w dziale artykułów roślinnych o 3-7% i w dziale artykułów hodowlanych o 2-5%. Najbardziej zniżkowały w okresie rocznym ceny jaj, niezmiennione pozostały ceny ziemniaków, a zwiększyły nawet ceny mięsa i wyrobów.

Jak widzimy, spadek cen detalicznych był w ciągu omawianego okresu rocznego znacznie słabszy niż cen hurtowych. Zauważyć przy tym należy, że zniżka cen w stosunku do podstawowego poziomu z 1928 r. była w zakresie cen hurtowych nieco poważniejsza (o 45%) niż w zakresie cen detalicznych (o 42-9%).

Koszty utrzymania (w Warszawie) — po zniżce w styczniu zarówno w zakresie budżetu rodzin robotniczych, jak i w zakresie budżetu rodzin pracowników umysłowych (o 0-3%) — w lutym kształtowały się niejednolicie: koszty utrzymania rodzin robotniczych pozostały niezmiennione, koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych spadły w dalszym ciągu o 0-5%. Spadek wykazały jedynie koszty żywności.

W ciągu okresu rocznego — luty 1938 ÷ luty 1939 — stwierdzić można spadek kosztów utrzymania, mianowicie kosztów utrzymania rodzin robotniczych o 1-0% oraz kosztów utrzymania rodzin pracowników umysłowych również prawie o 1-0%. Przy stabilizacji większości kosztów — nastąpił spadek kosztów żywności, kosztów odzieży i obuwia (bardzo nieznaczny) oraz kosztów, związanych z utrzymaniem higieny i zdrowia.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

— Okres sprawozdawczy (od 27 marca do 1 kwietnia) na rynku zbóż i przetworów minął pod znakiem wzmocnionego nastroju. Obroty nieco wzrosły — w szczególności na głównych giełdach towarowych. Na giełdzie warszawskiej wyżkę (w zł na 100 kg) odnotowały: oba standardy żyta 0-50, I i II standart owsa 0-75, I gat. 0 ÷ 30% mąki żytniej 0-50, I gat. 0 ÷ 55% mąki żytniej i mąka razowa 0 ÷ 95% 0-25, otręby pszenne grube z przemiału standardowego 0-25, — średnie i miakkie 0-50 oraz otręby żytnie 0-25; na giełdzie poznańskiej zyski kursowe kształtowały się następująco (analogicznie): pszenica 0-25, żyto 0-30, oba standardy owsa 0-35, wszystkie gatunki i rodzaje mąki pszennej 0-50, oba rodzaje I gat. mąki żytniej 0-50 oraz oba rodzaje otrąb pszennych z przemiału standardowego, otręby żytnie i jęczmień 0-50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 16 790 t, w tym 4 796 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 14 901 i 5 303).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyu urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu,

poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista 22·25÷22·75, — jednolita 21·00÷21·50, — zbierana 20·50÷21·00, żyto I standard 15·00÷15·50 (14·50÷15·00), — II standard 14·75÷15·00 (14·25÷14·50), jęczmień browarny 19·25÷19·75, — I standard 18·50÷18·75, — II standard 18·25÷18·50, — III standard 18·00÷18·25, owies I standard 17·00÷17·50 (16·25÷16·75), — eksportowy 478÷488 grl bez obrotów, — II standard 16·25÷16·75 (15·50÷16·00), mąka pszenna: I gat. 0÷30% 40·50÷41·50, — I gat. 0÷35% 38·50÷40·50, — I gat. 0÷50% 35·50÷38·50, — I gat. A 0÷65% 34·00÷35·50, — II gat. 35÷50% bez notowań, — II gat. A 30÷65% 30·50÷32·00, — II gat. B 35÷65% bez notowań, — II gat. C 50÷60% bez notowań, — II gat. D 50÷65% 26·00÷27·00, — III gat. 65÷70% 19·50÷21·50, — razowa 0÷95% bez notowań, — pastwna 16·00÷17·00, mąka żytnia I gat. 0÷30% 26·25÷26·75 (25·75÷26·75), — I gat. 0÷55% 24·50÷25·00 (24·25÷24·75), — razowa 0÷95% 19·50÷20·00 (19·25÷19·75), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13·75÷14·25 (13·50÷14·00), — średnie z przemiału standartowego 13·00÷13·50 (12·50÷13·00), — mialkie z przemiału standartowego 13·00÷13·50 (12·50÷13·00), otręby żytnie z przemiału standartowego 11·00÷11·75 (10·75÷11·50), otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 18·50÷19·00 (18·25÷18·75), żyto 14·65÷14·90 (14·35÷14·60), jęczmień 638/650 grl bez notowań, — nowy 673/678 grl 18·00÷18·50, — 700/720 grl 18·75÷19·25, — browarny bez notowań, owies I standard 15·35÷15·75 (15·00÷15·40), — II standard 14·75÷15·25 (14·40÷14·90), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. 0÷35% 36·50÷38·50 (36·00÷38·00), — I gat. 0÷50% 33·75÷36·25 (33·25÷35·75), — I gat. A 0÷65% 31·00÷33·50 (30·50÷33·00), — II gat. 35÷50% 29·75÷30·75 (29·25÷30·25), — II gat. 35÷65% 26·75÷29·25 (26·25÷28·75), — II gat. 50÷60% 25·25÷26·25 (24·75÷25·75), — II gat. A 50÷65% 24·25÷25·25 (23·75÷24·75), — II gat. 60÷65% 22·75÷23·75 (22·25÷23·25), — III gat. 65÷70% 18·75÷19·75 (18·25÷19·25), — razowa 0÷95% bez notowań, — pastwna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0÷30% 25·50÷26·25 (25·00÷25·75), — I gat. A 0÷55% 23·75÷24·50 (23·25÷24·00), — razowa 0÷95% bez notowań, — II gat. 30÷55% bez notowań, — II gat. A 50÷55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13·75÷14·25 (13·25÷13·75), — średnie z przemiału standartowego 12·00÷12·75 (11·50÷12·25), otręby żytnie z przemiału standartowego 11·00÷12·00 (10·50÷11·50), otręby jęczmienne 12·25÷13·25 (11·75÷12·75).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 27 marca do 1 kwietnia 1939 r.

Notowania na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej kształtowały się w okresie sprawozdawczym pod wpływem tendencji niejednolitej. Jeśli chodzi o obroty — to wykazały one lekki wzrost. Salda tygodniowe (w zł; ze znakiem plus — zysk, ze znakiem minus — strata) poszczególnych akcji przedstawiają się następująco: Banku Handlowego w Warszawie +0·75, Banku Polskiego -4·00, Częstocice -2·50, Norblina +4·50, Ostrowca (ser. B) +2·00, Starachowice +3·75, Zielenińskiego i Fitzner-Gampera -1·00, Tow. Zakładów Żyrardowskich -0·50 oraz Haberbuscha i Schielego +0·50. Z dniem 27/III b. r. akcje Banku Towarzystw Spółdzielczych są notowane bez kuponu dywidendowego za rok 1938 wartości zł 10, a z dniem 29/III b. r. — akcje Przemysłu Mydlarskiego i Perfumeryjnego Fr. Puls bez kuponu dywidendowego za rok 1938 wartości zł 7.

Poniższe zestawienie ilustruje obrót akcjami na giełdzie warszawskiej w styczniu i lutym b. r.

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Banki	310	596	361	849
w tym:				
Bank Polski	236	481	318	756
Przemysł chemiczny	2	2	1	1
„ elektrotechniczny	1	6	4	7

Przemysł spożywczy	86	145	196	295
„ metalowy	392	663	702	1 294
„ włókienniczy	42	99	135	287
Inne gałęzie przemysłu	—	—	3	—
Górnictwo	69	101	264	453
Razem:	902	1 612	1 666	3 186

W lutym w stosunku do stycznia obroty na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej wzrosły niemal dwukrotnie, gdyż o ok. 98%; ponieważ jednocześnie wzrost liczby zawartych transakcji był słabszy, gdyż o ok. 84%, więc przeciętna wartość transakcji stosunkowo silnie wzrosła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi grupami akcji — to wzrósł udział obrotów akcjami przemysłu spożywczego i przedsiębiorstw górniczych.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie rynkiem akcyjnym było minimalne.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs
				w tygodniu
w zł za akcję				
Bank Handlowy w Warszawie	zł 100	57·75	57·50	57·75
Bank Polski	zł 100	125·00	122·00	122·00
„ imienne	zł 100	—	—	121·00
Częstocice	zł 100	—	—	38·25
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	41·00	37·00	41·00
				-40·50
				-41·00
Lilpop	zł 100	92·00	89·00	92·00
Modrzejów	zł 50	23·00	19·50	23·00
				-22·50
				-22·75
Norblin	zł 100	106·50	100·00	105·00
				-106·50
Ostrowiec ser. B	zł 100	80·00	74·00	80·00
Starachowice	zł 100	63·00	56·00	63·00
				-61·50
				-62·00
Zjedn. Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagon. Zieleniński i Fitzner-Gamper	zł 100	75·00	72·00	75·00
				-74·75
				-75·00
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	65·00	61·50	65·00
				-64·00
				-64·25
Haberbusch i Schiele	zł 100	67·50	65·75	67·50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu poprzedzającego): Zieleniński 76·00 (76·50 — 75·00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (w nawiasach — notowanie z okresu poprzedzającego): H. Cegielski 71·00 (73·00).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

TARYFA NA EKSPORT WĘGLA I KOKSU Z POLSKI DO LITWY. — W „Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 12/1939, poz. 162 ogłoszono wprowadzenie w życie z ważnością od dn. 1/IV b. r. nowej polsko-litewskiej taryfy na przewóz węgla i koksu z Polski do Litwy. Przesyłki odprowadzane są za bezpośrednimi międzynarodowymi listami przewozowymi ze zmianą tekstu nagłówka „Międzynarodowy przewóz

kolejami żelaznymi” na „Polsko-litewska bezpośrednia komunikacja towarowa” — a to z tego względu, że koleje litewskie nie przystąpiły na razie do konwencji międzynarodowej kolejowej, a konwencja ta jedynie przyjęta została w tej taryfie jako prawo umowne. Wspomniana wyżej taryfa wydana została w formie odrębnego zeszytu i zawiera 4 rozdziały, mianowicie:

Rozdział A obejmuje postanowienia regulaminowe ogólne i specjalne, przy czym te ostatnie zawierają odchylenia od postanowień konwencji lub pewne uzupełnienia do niej. Według tych postanowień, przewóz przesyłek odbywa się przez stacje graniczne: polską — Zawiasy, i litewską — Vievys. Opłacanie przewozu z góry do punktu granicznego lub do stacji granicznej nie jest dopuszczalne, a to z tego powodu, że stawki ustalone są w sumie globalnej. Natomiast o frankowaniu obowiązują przepisy, zawarte w konwencji, wobec czego wolno dowolnie frankować za całą odległość przewozu, przekazywać przewoźne za cały dystans albo frankować w pewnej zupełnie dowolnej sumie. Zaliczki i zaliczenia w gotówiznie nie są dopuszczalne.

Rozdział B zawiera postanowienia taryfowe, według których taryfa ta może mieć zastosowanie również przy przewozie do stacji litewskich, do taryfy nie włączonych — w drodze przekartowania na jednej ze stacji kolei litewskich do taryfy włączonej, którą to stację winien wskazać nadawca w liście przewozowym. Przepis ten ma na celu umożliwienie wysyłania drobnych partii węgla względnie koksu do poszczególnych stacji litewskich, do taryfy nie włączonych, bezpośrednio przy korzystaniu z dogodnej stawki taryfy bezpośredniej. Opłaty taryfy wyrażone są w litach litewskich, dla których kurs przeliczeniowy na złote polskie będzie ogłoszony w „Dz. Tar. i Zarz. Kol.”. Oprócz przewoźnego pobiera się opłatę 225 centów lit. od wagonu. Przewoźne oblicza się przy przesyłkach węgla za wagę rzeczywistą, najmniej jednak za ładowność użytego wagonu, a co do przesyłek koksu — zasady wyszczególnione są w tym rozdziale.

Rozdział C zawiera spis polskich koksowni i kopalni oraz wykaz odległości.

Rozdział D dział A zawiera tabelę opłat przewozowych na przewóz węgla od wszystkich kopalni, wymienionych w Rozdz. C, do szeregu stacji kolei litewskich. Opłaty te wyrażone są w jednej sumie globalnej za całą odległość przewozu od 100 kg w centach litewskich.

Rozdział D dział B zawiera tabelę opłat przewozowych na przewóz koksu z węgla kamiennego od wszystkich koksowni, wymienionych w Rozdz. C, do pewnych stacji kolei litewskich. Opłaty te są też wyrażone w centach litewskich od 100 kg w jednej sumie za całą odległość przewozu.

Dla przewozu koksu w zasadniczej ilości minimalnej 5 tys. ton rocznie obowiązuje dodatkowa ulga kontyngentowa, wynosząca 38 centów od 100 kg. Rabat ten będzie wypłacany w drodze reklamacji przez Centralne Biuro Rozrachunków P. K. P. w Bydgoszczy.

Z. H.

ZMIANY W TARYFACH, REGULUJĄCYCH OBRÓT TOWAROWY Z RUMUNIA I PRZEZ RUMUNIE. — Z ważnością od dn. 1/IV b. r. wprowadzono zmianę postanowień Cz. I taryfy związkowej, regulujących sposób opłaty przewoźnego przesyłek, nadanych z Rumunii do Łotwy, jak również dopuszczono możliwość ustalenia w poszczególnych taryfach artykułowych pewnych odchyleń od ogólnych postanowień, dotyczących sposobu opłaty kosztów przewozu w ogóle.

Z ważnością od dn. 24/III b. r. w taryfie art. Nr 25 na drewno ustalono sposób przewozu towarów grupy N, tj. okrągłaków, specjalnie w taryfie określonych („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 12).

Z ważnością od dn. 1/IV b. r. w taryfie art. Nr 6 na nasiona oleiste w stanie naturalnym zmieniono dotychczasowe stawki działu C na nasiona słonecznika w relacjach Płock i Płock Radziwie, wprowadzając nowe stawki znacznie niższe.

Wobec zauważonych błędów drukarskich podano właściwe brzmienie stawek w relacjach „Granica Państwa” pod Chorzowem oraz Granica Państwa pod Rudą Śląską w taryfie artykułowej Nr 170 J na odlewy żelazne i wyroby lane i kute z żelaza i stali („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 13).

Wreszcie, odwołano wejście w życie w ramach taryfy artykułowej Nr 1 na towary wszelkiego rodzaju nowej tablicy C, zawierającej obniżone stawki globalne za przebieg polski i rumuński w relacjach od Granicy Państwa pod Chorzowem i Boguminem do szeregu stacji kolei rumuńskich.

W ramach taryfy towarowej dla komunikacji między Rumunią i portami morskimi Gdynia/Gdańsk Cz. I i II — z ważnością od dn. 24/III b. r. ustalono dopuszczalny nacisk osi przy stacji kolei rumuńskiej Eremitul.

Do taryfy artykułowej Nr 25 na drewno pochodzenia rumuńskiego wprowadzono nowy dział, mianowicie „Łaty bukowe wszelkie czworokątne lub okrągłe, przeznaczone do wyrobu mebli giętych” — z ustaleniem sposobu przewozu tegoż artykułu i stawek opłat przewozowych („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 12).

W ramach Cz. II zeszytu 4 Taryfy wewnętrznej P. K. P. — z ważnością od dn. 1/IV b. r. w taryfie specjalnej tranzytowej T 9 obniżono stawki opłat przewozowych na wino bułgarskie w relacji do Granicy Państwa pod Zbąszyniem.

Z tą samą ważnością wprowadzono w teje taryfie specjalnej tranzytowej stawki na wino pochodzenia rumuńskiego w relacjach do Granicy Państwa pod Chorzowem i Boguminem oraz Granicy Państwa pod Zbąszyniem i Drawskim Młynem, przy czym wprowadzono stawki dwójakiego rodzaju, mianowicie dla przesyłek bez jakiegokolwiek kontyngentu oraz dla przesyłek przy kontyngencie 1 800 t. Te ostatnie mogą być stosowane w drodze reklamacji, a w razie złożenia odpowiedniego zabezpieczenia również od razu („Dz. Tar. i Zarz. Kol.” Nr 13).

M. Brz.

NIEMIECKO- I LITEWSKO-ŁOTEWSKO- I ESTOŃSKA KOMUNIKACJA TOWAROWA. — Z ważnością od dn. 1/III 1939 r. wydano na nowo części I i II oraz nową część III bezpośredniej taryfy towarowej dla powyższej komunikacji. Taryfa ta ma dla P. K. P. znaczenie tylko jako taryfa tranzytowa dla przewozów z Niemiec do Łotwy i Estonii oraz odwrotnie przez wszystkie przejścia graniczne polskie, także Turmont i Zawiasy.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA POLSKIEJ FLOTY HANDLOWEJ W ROKU 1938¹⁾

W przeciwieństwie do roku 1937 — rok 1938 przyniósł w międzynarodowej żegludze morskiej gwałtowne pogorszenie koniunkturalne. Trampowe stawki frachtowe kształtowały się przeciętnie na poziomie nie o wiele wyższym aniżeli w 1936 r., spadając w niektórych miesiącach poniżej poziomu z 1936 r. Podczas gdy przeciętne ważne wskaźniki frachtowe, obliczane przez angielską Chamber of Shipping, wynosiły w 1937 r. — 131.5 (przy podstawie 1929 r. = 100) i 175.6 (przy podstawie 1935 r. = 100) — to w roku 1938 odpowiednie liczby wynosiły: 95.0 i 126.9. Tymczasem koszty eksploatacyjne, a więc: bunkier, ubezpieczenia, opłaty portowe, płace załóg itp. — utrzymały się na znacznie podwyższonym poziomie z roku wyjątkowo korzystnej koniunktury 1937.

W rezultacie okres sprawozdawczy charakteryzuje się znacznym wzrostem bezrobocia tonażu, który szacowano w końcu 1938 r. na przeszło 3.1 miln. brt, nie licząc dużej ilości statków, oczekujących —

często przez dłuższy okres czasu — na ładunki w różnych portach. Pomimo to stocznice były całkowicie zatrudnione, budując ok. 2 668.9 tys. brt nowego tonażu. Już w sprawozdaniu za 1937 r. oceniliśmy tę okoliczność jako zjawisko, nie znajdujące usprawiedliwienia w płaszczyźnie gospodarczej; stwierdzenia te nie straciły nic na swej aktualności — zarówno co do samej rozbudowy tonażu, jak i co do przewidywań rozwoju rynku frachtowego. Obecnie — po roku — można tylko dodać, że zaostrzył się i upowszechnił się proces „militaryzacji” poglądów na rozbudowę tonażu handlowego. Wzrosły sumy, płynące na te cele ze skarbów państw, a nawet niektóre państwa (Włochy, Stany Zjedn.) przystąpiły bezpośrednio do budowy statków handlowych — na równi z budową okrętów wojennych, produkcją lotniczą, armat itp.

W Polsce rok 1938 nie został stracony dla rozbudowy marynarki handlowej. Obok „zwykłych” — kilkuletnim planem inwestycyjnym w tym zakresie przewidzianych — zamówień, o czym niżej, zasługuje na szczególne podkreślenie obudzenie się długo wyczekiwanej inicjatywy prywatnej na tym polu. Inicjatywę tę, przy poparciu finansowym Państwa, podjęły firmy, względnie ludzie fachowi, znający doskonale tę dziedzinę, a zatem rokujący w pełni nadzieje, że to nie będzie „słomiany ogień”. Mamy tu na myśli powstanie nowej fir-

¹⁾ Sprawozdanie za rok 1937 — p. „Polska Gospodarcza” zesz. 13/1938, str. 541, sprawozdanie za III kwartał 1938 r. — p. „Polska Gospodarcza” Nr 50/1938, str. 1812.

my „Bałtycka Spółka Okrętowa”, Sp. z o. o., która już w bież. roku nabyła 2 używane statki trampowe (s/s „Narocz” i s/s „Wigry”). W grudniu 1938 r. 2 towarzystwa spedycyjne („Warszawskie Towarzystwo Transportowe” i „Warta”) oraz firma maklerska („Rothert i Kilaczycki”) obstałowały za granicą 3 statki motorowe (po jednym) o tonażu 400 brt każdy. Zasługuje również na podkreślenie pomysłny rozwój pracy Stoczni Gdynińskiej, która przystąpiła do budowy kilku jednostek pływających o charakterze pomocniczym, a nadto przyspieszyła pracę nad prowadzoną budową statku „Olza”, którego wykończenie zostało przyspieszone i przewidziane na koniec roku 1939.

Zarówno z powyższego, jak i z wyników pracy naszych przedsiębiorstw żeglugowych, które omawiamy niżej, wynika, że światowy kryzys nie dotknął bandery polskiej, która w oparciu o obsługę zamorskich obrotów towarowych kraju ma zapewnioną pracę, a w miarę możliwości finansowych Rządu i dalsze warunki rozwoju.

Przewozy ogólne polskich towarzystw żeglugi morskiej w 1938 r. w porównaniu z 1937 r. kształtowały się następująco (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
1938	1 075 291	452 579	190 125	1 717 995
1937	1 081 015	495 359	147 138	1 723 512
Różnica w 1938 r.	-5 724	-42 780	+42 987	-5 517

Przed wszystkim należy zwrócić uwagę, że z powyższych liczb za rok 1937 zostały potrącone przewozy węgla na statkach, czarterowanych w tym roku przez „Polskarob” (206 367 t)—a to z tego względu, że odnośne przewozy były rezultatem działalności maklerskiej, a nie armatorskiej powyższej firmy. Porównując pozostałe kwoty przewozów ogólnych w 1938 r. z rokiem 1937 stwierdzamy, że różnice są minimalne i—jak to już wyjaśnialiśmy w naszych sprawozdaniach kwartalnych—wynikają ze zmniejszonej działalności jednego z towarzystw żeglugowych w zakresie eksploatacji statków dzierżawionych na bliskich liniach regularnych. Natomiast zobaczymy niżej, że na liniach dalszych (transoceanicznych) aktywność w tym zakresie raczej wzrosła.

Wywóz polskich przedsiębiorstw żeglugowych spadł w 1938 r. o 5 724 t, czyli o przeszło 0·5%, i stanowi zaledwie 8·2% ogólnego wywozu przez porty polskie (13 210 tys. t), natomiast przywóz wykazuje spadek o 9% i stanowi 14·6% ogólnego przywozu (3 090 tys. t). Wywóz i przywóz wynoszą łącznie 1 527·9 tys. t, co stanowi 9·4% ogólnych obrotów naszych portów (16 301 tys. t).

Przewozy na statkach żeglugi nieregularnej (na trampach) w latach porównawczych kształtowały się następująco (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
1938	695 151	171 661	116 796	983 608
1937	738 654	225 772	54 421	1 018 847
Różnica w 1938 r.	-43 503	-54 111	+62 375	-35 239

Jak z powyższych liczb widzimy, w tej kategorii transportów nastąpił znaczniejszy spadek przewozów, bo o 35 239 t, czyli o prawie 3·5%.

Z ogólnej sumy przewozów trampowych—983 608 t—Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe S. A. „Polskarob” przewiozło 523 553 t na statkach własnych, co w porównaniu z 1937 r. (467 082 t) oznacza wzrost o 56 571 t, czyli o przeszło 12%. Wzrost ten przypada całkowicie na powiększenie przewozów między portami obcymi (91 777 t) i został osiągnięty dzięki przejściu do eksploatacji w III kwartale roku sprawozdawczego nowego statku „Robur VIII”; jest to piąty i największy statek morski tego Towarzystwa. Wszystkie statki Towarzystwa wykonały w roku 1938 180 podróży, wywożąc 247 tys. t węgla do Szwecji, ponad 100 tys. t do Norwegii, 81·2 tys. t do Danii, 37·6 tys. t do Francji, 31·5 tys. t do Holandii, ok. 23 tys. t do Belgii i 2·5 tys. t do Niemiec.

Statki trampowe „Żegluga Polskiej, S. A.” przewiozły 460 055 t, a więc o 91 710 t (o przeszło 16%) mniej aniżeli w 1937 r. Nie wy-

nika to jednak z gorszego wykorzystania tonażu, lecz z okoliczności, że statki tego Towarzystwa były kierowane w roku sprawozdawczym na dalsze podróże—głównie do portów morza Śródziemnego, a czasami i na morze Czarne, oraz zatrudniane na liniach regularnych, a w tych wypadkach odnośne przewozy nie są ujęte w obrotach trampowych. Trzeba przy tym zauważyć, że przewiezienie pewnego ładunku np. do Burgos lub Warny nie jest bynajmniej równoznaczne pod względem transportowym z przewiezieniem takiej kwoty towarów do jednego z portów bałtyckich, lub też przywiezienie nawet na tym samym szlaku bawelny nie może być porównywane z taką samą wagowo ilością złomu—czego ze względów technicznych nie możemy uwypuklać w dostatecznej mierze w naszych sprawozdaniach.

Z powyższej sumy przewozów—przypada na wywóz 263 375 t (w 1937 r.—303 032 t), w tym węgiel i koks 242 494 t, a na pozostałe ok. 20 tys. t składa się głównie żelazo oraz mniejsze ilości drzewa, zboża itp. towarów masowych. Przywóz na statkach trampowych „Żegluga” wyniósł 171 661 t (225 772 t). Dominującą pozycją w przywozie są rudy, złom, tomasyna, ale nie rzadkie były ładunki różnych innych towarów, jak: trawa morska, tytoń, korek, a nawet owoce i drobica.

W związku z dalszymi wyprawami tych statków oraz przejściowym wycofywaniem z ruchu trampowego—ilość podróży spadła z 203 w 1937 r. do 172 w 1938 r.

Ogółem polskie statki trampowe przewiozły 674 270 t węgla i koksu, co stanowi nie całe 6·3% wywozu tych surowców przez nasze porty.

Polskie linie regularne wykazują w 1938 r. w porównaniu z 1937 r. następujące wyniki pracy (w tonach):

	Wywóz	Przywóz	Tranzyt	Razem
1938	380 140	280 918	73 329	734 387
1937	342 361	269 587	92 717	704 665
Różnica w 1938 r.	+37 779	+11 331	-19 388	+29 722

W przeciwieństwie do przewozów trampowych, przewozy na polskich liniach regularnych wykazują dalszy wzrost o 29 722 t, czyli o przeszło +2%—pomimo spadku tranzytu. Dodać trzeba, że powyższe sumy tranzytu obejmują zarówno tranzyt, idący przez polskie zaplecze (ładowy), ale nie są to liczby kompletne, gdyż nie wszystkie przedsiębiorstwa podają statystykę tych ładunków, jak i tranzyt tzw. portowy, wreszcie przewozy między portami obcymi.

Wywóz na polskich liniach regularnych (380 140 t) stanowi ponad 35% wywozu towarów niemaszowych przez porty p. o. c. (1 079·3 tys. t), przywóz—280 918 t, a po potrąceniu złomu na linii z Zatoki Meksykańskiej—256 446 t, co stanowi prawie 26%, wreszcie przywóz i wywóz razem wynosi 636·6 tys. t i stanowi przeszło 30·7% obrotów artykułów niemaszowych portów Gdyni i Gdańska (2 067·6 tys. t)¹⁾.

Poszczególne towarzystwa żeglugowe wykazują w 1939 r. następujące obroty (w tonach):

	„Gdynia- Ameryka, L. Ż. S. A.”	„Żeguga Polska” S. A.	„Polbit”	Razem
1938	207 150	406 900	120 337	734 387
1937	167 678	421 713	115 274	704 665
Różnica w 1938 r.	+39 472	-14 813	+ 5 063	+ 29 722

Towarzystwo „Gdynia Ameryka, Linie Żeglugowe” wykazuje w 1938 r. właściwie tylko pozorny wzrost, wobec wliczenia przewozów na statkach dzierżawionych na linii południowo-amerykańskiej.

Na poszczególnych liniach regularnych, obsługiwanych przez to Towarzystwo, przewieziono następujące ilości towarów:

1) Linia do Ameryki Północnej—46 499 t w porównaniu z 43 231 t w 1937 r., przy zwiększonej liczbie odjazdów do 20 (o jeden odjazd w obu kierunkach), przy czym wzrost nastąpił po stronie przywozu (międz, maszyny, samochody i ich części), podczas gdy wywóz wykazuje spadek, ale przeważnie w zakresie artykułów masowych, jak: drzewo, masa drzewna, siód, szmaty itp. Spadek przewozu

¹⁾ „Polska Gospodarcza” zesz. 9/1939, str. 399.

tych artykułów jest spowodowany okolicznością, że są one ładowane na statki towarowe, kursujące do Zatoki Meksykańskiej, a które—jak wiadomo—zawijają również do Nowego Jorku.

2) Linia do Ameryki Południowej wykazuje—przy niezmiennie liczbie odjazdów (10 w każdym kierunku)—wzrost przewozów z 26 170 t w 1937 r. do 28 536 t, przy czym i tutaj większy jest wzrost ładunków powrotnych. Nadto na statkach dzierżawionych wywieziono 37 049 t i przywieziono 10 571 t, przy czym te ostatnie liczby zostały w roku bieżącym objęte ogólnym zestawieniem przewozów. Wobec nabycia w początku 1939 r. 2 statków własnych oraz zbliżającego się terminu przejścia do eksploatacji 2 statków budowanych, prawdopodobnie od połowy 1939 r.—linia ta będzie całkowicie obsługiwana własnym tonażem.

3) Linia do portów Zatoki Meksykańskiej (bawełniana) wykazuje w porównaniu z 1937 r. nieznaczny spadek przewozów—z 77 529 t do 71 414 t. Spadek ten został spowodowany skurczeniem wywozu, czego nie wyrównał zwiększony przywóz, głównie bawełny. Mniej więcej od połowy roku sprawozdawczego na linii tej został postawiony trzeci statek, również dzierżawiony. Przewidywane wejście na tę linię w połowie 1939 r. nowobudowanych statków motorowych na Stoczni Gdańskiej ulegnie dość znacznemu opóźnieniu—prawdopodobnie do końca b. r.

4) Linia palestyńska—przy tej samej, co i w 1937 r. liczbie odjazdów (po 20 w każdym kierunku)—wykazuje spadek przewozu towarów z 19 265 t do 13 081 t, w tym z Konstancy 11 687 t i do Konstancy 1 009 t oraz 385 t między portami pośrednimi.

W końcu roku sprawozdawczego praca tej linii została zawieszona, a pierwszy polski transatlantyk „Polonia” odplynął na początku stycznia 1939 r. już z Gdańska do Genui, gdzie został rozebrany na złom. Nastąpiło to, jak wiadomo, na skutek spadku emigracji do Palestyny jeszcze w roku 1937, a rok 1938 nie przyniósł wydatniejszych zmian na lepsze—tak, iż nie było żadnych widoków utrzymania tam obsługi dużym statkiem pasażerskim.

„Żegluga Polska, S. A.” wykazuje spadek przewozów o 14 813 t (3,5%)—głównie na skutek spadku obrotów na liniach do Rotterdamu i Antwerpii, gdzie w okresie sprawozdawczym nie stawiano statków dodatkowych—dzierżawionych. Spadek przewozów wykazuje również linia lewantyńska—z 60 816 t na 54 124 t, natomiast wzrosły przewozy na linii do Finlandii Zachodniej oraz na linii do Hamburga, która zresztą została rozszerzona na port belgijski Gandawę.

W końcu 1938 r. „Żegluga Polska” utworzyła nową linię z Gdyni/Gdańska do Włoch (Genua—porty Sycylii), na której przewieziono 5 269 t. Chodziło tu głównie o obsługę importu owoców, które do niedawna przywożone były drogą lamaną via Kopenhaga. Przez uruchomienie linii polskiej i nawiązanie współpracy z innymi liniami obcymi, zainteresowanymi w obsłudze tych obrotów, zostały stworzone warunki bezpośredniego transportu owoców z Sycylii do Polski.

Ogółem „Żegluga Polska” przewiozła na liniach regularnych 406 900 t, z czego w wywozie 207 374 t—bez tranzytu lądowego, idącego przez polskie zaplecze, a po uwzględnieniu tych ładunków—234 709 t, w przywozie—odpowiednio—133 269 t i 151 632 t, oraz w tranzyście 55 684 t, względnie (bez tranzytu lądowego) 20 559 t.

Pomimo przejścia do eksploatacji w roku sprawozdawczym 2 nowych statków motorowych „Oksywie” i „Rozewie” i pomimo dodatkowego wykorzystywania na liniach regularnych tonażu trampowego, pozostającego w dyspozycji Towarzystwa, zatrudniane są na tych liniach nadal jeszcze co najmniej 2, a po wypadku „Tczewa” 3 statki obce—dzierżawione.

Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe, S. A. zwiększyło swoje przewozy o 5 063 t dzięki przejściu do eksploatacji s/s „Lida”, którym zainicjowano nową linię do portów Anglii Zachodniej (Manchester—Warrington). Na linii tej wykonano 2 podróże okrężne i przewieziono 5 079 t, w tym 3 041 t drzewa na wyjściu i 2 038 t różnych towarów między portami obcymi. Na pozostałych 3 liniach regularnych przewieziono 115 258 t w porównaniu z 115 274 t w 1937 r. Nieznaczny spadek wykazują linie do Londynu i do Hull, natomiast na linii do Le Havre przewozy wzrosły z 1 809 t do 2 969 t.

Przewozy pasażerów i emigrantów bez ruchu przybrzeżnego i wycieczek morskich oraz bez przewozów na liniach regularnych „Żegluga Polskiej” objęły ogółem 50 848 osób, czyli w porównaniu z 1937 r. (44 499) wzrosły o 6 349 pasażerów. Prawie cały ten wzrost przypada na statki Towarzystwa „Gdynia—Ameryka” i rozkłada się na wszystkie linie, utrzymywane przez to Towarzystwo.

Na poszczególnych liniach regularnych przewieziono (w nawiasach—liczby dla 1937 r.): 1) do Ameryki Północnej przez ocean—10 351 (9 885), w kierunku powrotnym 6 675 (6 748) oraz między portami 1 707 (1 080) razem 18 753 (17 711), czyli więcej o 1 042 osoby; 2) do Ameryki Południowej przez Atlantyk—7 339 (8 137), z powrotem 2 632 (1 015) i między portami 435 (316), razem 10 406 (9 468)—wzrost o 1 038 osób; 3) z Konstancy do Palestyny 7 733 (5 846), w kierunku powrotnym 6 370 (3 534) i między portami pośrednimi 476 (1 002), razem 14 579 (11 382). Widzimy więc, że na linii tej nastąpił w 1938 r. wzrost ruchu pasażerskiego o 3 197 osób, ruch ten jednak był zbyt mały, by usprawiedliwić utrzymywanie na tej linii tak dużego i nieekonomicznego już statku jak s/s „Polonia”, natomiast pozwalałby na zatrudnienie niedużego i taniego w eksploatacji statku pasażersko-towarowego.

Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe przewiozło ogółem 7 110 pasażerów i emigrantów, czyli o 172 osoby więcej aniżeli w 1937 r. (6 938). Na poszczególnych liniach przewieziono: 4) do Le Havre (Londyn Parkeston) 5 467 (5 907), w kierunku powrotnym 678 (116); 5) do Hull—284 (256) i z powrotem 201 (227); 6) do Londynu 260 (218) i z powrotem 220 (214).

Zasługuje na uwagę maksymalne wykorzystanie miejsc pasażerskich na statku towarowym s/s „Lech” do Londynu. Ruch pasażerski na tym szlaku ma wszelkie szanse rozwoju i byłoby wskazane zapewnić na tej linii większe możliwości przewozów pasażerów, czemu uczyni, niewątpliwie, zadość nowobudujący się statek motorowy „Warszawa II”, którego wykończenie przewidziane jest na marzec 1940 r.

Wycieczki morskie w 1938 r. uległy w porównaniu z 1937 r. dalszemu ograniczeniu. Odbyło się zaledwie 5 wycieczek na wodach europejskich przy udziale 3 175 turystów oraz na wodach amerykańskich 9 wycieczek—6 320 turystów.

Zmiany tonażu zostały już szczegółowo omówione (p. zeszyt 8/1939, str. 349). Ograniczymy się więc do stwierdzenia, że w 1938 r. zostały przejęte do eksploatacji 4 nowobudowane statki (m/s „Oksywie”, m/s „Rozewie”, s/s „Robur VIII” i s/s „Lida”) o ogólnym tonażu 5 783 brt.

W dn. 1/I 1939 r. pozostawało w budowie względnie już zostało zamówione przed tą datą 9 dalszych statków o tonażu łącznym ok. 36 tys. brt (szczegóły podaliśmy w zesz. 12/1939, str. 518)

Stan zatrudnienia polskich przedsiębiorstw żeglugowych wynosił ogółem 2 096 osób (wraz z flotą rybacką), w tym 504 oficerów (stan zatrudnienia omówiony jest szczegółowiej w sprawozdaniu umieszczonym poniżej).

Wpływy brutto polskich przedsiębiorstw żeglugowych w 1938 r. można szacować na ogólną sumę przeszło zł 51 miln., z czego za przewóz pasażerów ponad zł 21 miln. i za przewóz towarów ok. zł 30 miln. Co do tej ostatniej sumy to trzeba jednak zauważyć, że jej efektywny wpływ na nasz bilans płatniczy będzie stosunkowo mniejszy, gdyż suma ta została wypracowana nie tylko tonażem polskim, lecz i dzierżawionym, a gros wpływów za przewozy na statkach dzierżawionych przypada zagranicznym armatorom.

J. Korolkiewicz

STAN ZATRUDNIENIA OFICERÓW I MARYNARZY W MARYNARCE HANDLOWEJ NA DN. 1/I 1939 R.—W dn. 1/I b. r. stan zatrudnienia w marynarce handlowej, nie wliczając obsad statków rybackich, wynosił 1 698 osób, w tym oficerów 452 i marynarzy 1 246. W żegludzie dalekomorskiej (pasażersko-towarowej) zatrudnionych było osób 1 445, w tym oficerów 352 i marynarzy 1 093, a w żegludzie przybrzeżnej oraz przy obsłudze portu, obejmującej jednostki pomocnicze, jak: holowniki, barki, statki strażnicze i pilo-

towe, stacje bunkrowe, promy itp.—znajdowało zatrudnienie 253 osób, w tym 100 oficerów (głównie szyprów i maszynistów) i 153 marynarzy.

Z ogólnej liczby zatrudnionych oficerów—przydział według specjalności przedstawiał się, jak następuje: w służbie nawigacyjnej 179 osób, w maszynowej 205 osób, radiotelegrafistów 23; służba administracyjna i stanowiska specjalne (duchowni, lekarze itp.) 45 osób; w służbie pokładowej było zatrudnionych marynarzy 392, maszynowej 229, radiokomunikacyjnej (nasłuchiawcy)—20; w służbie gospodarczej i hotelowej—615.

Z liczby 1 698 osób, zatrudnionych w żegludze morskiej—na żeglugę regularną przypadało 1 225, w tym 279 oficerów i 946 marynarzy; na żeglugę trampową 198, w tym oficerów 57 i marynarzy 141; na żeglugę przybrzeżną 253 osób, w tym oficerów 100 i marynarzy 153; w biurach armatorskich znalazło zatrudnienie 22 osoby, w tym 16 oficerów.

R o d z a j s ł u ż b y	Ż		E		G		L		U		G		A:	
	Regularna		Trampowa		Zatrudn. w admin.		Przybrzeżna		Dalekomorska ryb.		Ł ą c z n i e			
	ofic.	mar.	ofic.	mar.	ofic.	mar.	ofic.	mar.	ofic.	mar.	ofic.	mar.	ofic.	mar.
Nawigacyjna i pokładowa	93	210	28	60	10	3	48	119	—	—	179	392		
Mechaniczna i maszynowa	121	148	28	47	6	—	50	34	—	—	205	229		
Radiokomunikacyjna	20	2	1	8	—	—	2	—	—	—	23	10		
Administracyjna gospodarcza i hotelowa	39	573	—	26	—	3	—	—	—	—	39	602		
Inne rodzaje	6	13	—	—	—	—	—	—	52	346	58	359		
Ogółem:	279	946	57	141	16	6	100	153	52	346	504	1 592		

O ile chodzi o zatrudnienie oficerów i marynarzy—to rok bieżący zapowiada się wyjątkowo pomyślnie, gdyż w tym czasie zostanie uruchomionych 14 nowych jednostek różnej pojemności, co pozwala mieć nadzieję, iż bezrobocie w żegludze morskiej zostanie rozładowane, a nawet może dać odczuć się brak fachowców w niektórych działach służby okrętowej.

Dla pełnego obrazu sytuacji na rynku pracy żeglarskiej należy dodać, że liczba zatrudnionych w rybołówstwie morskim wynosiła w dn. 1/I 1939 r. ogółem 1 625 osób, w tym 1 227 rybaków stale zatrudnionych w rybołówstwie na wodach przybrzeżnych i bliskich (na kutrach i mniejszych jednostkach rybackich), i 336 osób, trudniących się rybołówstwem dorywczo, oraz 398 osób, zatrudnionych w rybołówstwie dalekomorskim (na lugrach i trawlerach), w tym zatrudnionych na stanowiskach oficerskich (szyprów i maszynistów) 52 osoby i rybaków-marynarzy 346 osób. W tej liczbie ok. 40% zatrudnionych stanowili Holendrzy-fachowi rybacy, zatrudnieni w Towarzystwie Okrętowym Połowów Dalekomorskich „Mewa”.

Ogółem więc w dn. 1/I 1939 r. marynarka handiowa łącznie z flotyllą rybacką zatrudniała, jak widać z załączonego zestawienia, 2 096 osób, w tym 504 na stanowiskach oficerskich.

L.

PRACA PORTÓW POLSKICH W STYCZNIU I LUTYM 1939 R.—Według danych zarządów portowych, obroty zamorskie Gdyni i Gdańska kształtowały się w pierwszych 2 miesiącach b. r. i porównawczo w analogicznym okresie ub. r. w sposób następujący (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk	
	1939	1938	1939	1938
O b r o t y o g ó ł e m				
Styczeń	825 352	801 574	664 289	580 663
Luty	723 928	674 166	599 067	493 493
Razem:	1 549 280	1 475 740	1 263 356	1 074 156
W y w ó z				
Styczeń	705 861	643 392	582 290	461 023
Luty	613 791	535 901	521 550	380 698
Razem:	1 319 652	1 179 293	1 103 840	841 721
P r z y w ó z				
Styczeń	119 491	158 182	81 999	119 640
Luty	110 137	138 265	77 517	112 795
Razem:	229 628	296 447	159 516	232 435

Jak z powyższego zestawienia wynika, ogólne obroty obu portów kształtowały się w styczniu i lutym b. r. na wyższym poziomie niż w analogicznych miesiącach ub. r.; wzrosły one bowiem, łącznie biorąc, o 10,3%, przy czym w Gdyni o 5,0%, w Gdańsku zaś—o 17,6%. Wpłynął na to przede wszystkim wzrost eksportu (w Gdyni—o 11,9%, w Gdańsku—o 31,1%), który z nadwyżką pokrył spadek importu (w Gdyni—o 22,5%, w Gdańsku—o 31,4%).

W stosunku do zatrudnienia na dz. 1/VII 1938 r. w marynarce handlowej—stan na dz. 1/I 1939 r. wykazał redukcję zatrudnienia o 588 osób, w tym 62 oficerów i 526 marynarzy. Spadek zatrudnienia w okresie 6 miesięcy blisko o 25% jest bardzo duży, jednak nie stanowi objawu groźnego—z uwagi na przejściowy jego charakter. Obniżenie się łowiem stanu zatrudnienia wywołane zostało—z jednej strony—przypadającym w tym czasie martwym sezonem zimowym w żegludze przybrzeżnej, z drugiej strony—sprzedażą s/s „Polonia” i krótkotrwałym unicieruchomieniem s/s „Kościuszko”, który był wycofany dla przeprowadzenia remontu. Sprzedaż „Polonii”, umotywowaną względami modernizacji tonażu, należy uznać za objaw naturalny, powodujący zresztą jedynie przejściowe obniżenie zatrudnienia, gdyż na jej miejsce wejdą w połowie bieżącego roku dwa nowe statki pasażersko-towarowe (tzw. emigracyjne): m/s „Chrobry” i m/s „Sobieski”, które z nadwyżką wyrównają lukę w zatrudnieniu, spowodowaną sprzedażą „Polonii”.

Przeladunek ważniejszych artykułów, wywierających decydujący wpływ na kształtowanie się obrotów portowych, przedstawia się w okresie pierwszych 2 miesięcy b. r. następująco (w tonach):

	Gdynia		Gdańsk	
	1939	1938	1939	1938
E k s p o r t				
Węgiel	931 857	851 142	577 187	479 591
bunkr.	152 095	131 346	134 703	69 053
Koks	40 580	25 961	37 508	50 108
Zboże	18 603	5 450	130 737	42 551
Drzewo	54 152	70 027	113 394	125 553
Mąka	130	380	16 394	2 790
Siarczan amonu	5	3 048	18 936	5 237
Metale	22 762	11 574	17 193	9 839
I m p o r t				
Rudy i piryty	32 152	21 573	88 921	157 163
Złom	61 476	126 566	—	—
Fosforyty	24 160	27 881	12 821	16 459
Żuźle Thomasa	6 000	9 650	500	250
Węgiel i koks	—	—	23 761	14 880
Śledzie	6 048 ¹⁾	2 180 ¹⁾	4 853	2 545
Owoce	15 063	12 588	47	223
Bawełna	15 671	16 266	62	30

Jak widać, eksport w obu portach zawdzięcza swój wzrost przede wszystkim zwiększeniu się przeladunku węgla i zboża; ponad to w Gdańsku wzrósł jeszcze przeladunek mąki, siarczanu amonu i metali, a w Gdyni—wywóz metali. Inne towary wykazały zmiany, nie mające większego znaczenia dla kształtowania się obrotów. Na zwiększenie się wywozu węgla i metali miało, niewątpliwie, wpływ kierowanie na drogę morską transportów zaolziańskich. Wzrost eksportu zboża tłumaczy się tym, że istniejący w ubiegłym roku zakaz wywozu zboża przestał obowiązywać w obecnym sezonie. Ten ostatni względem przeladunku w Gdańsku, dla Gdyni posiada poza tym w zakresie wywozu zboża coraz większe znaczenie działalności nowego elewatora zbożowego.

Pod względem ilościowym najpoważniejszą pozycję w imporcie morskim stanowią artykuły masowe—złom i rudy. Toteż poważniejsze wahania w przeladunku tych 2 artykułów wywoływały natychmiast znaczne zmiany w liczbowym obrazie obrotów portowych. Złom jest podstawowym artykułem dla Gdyni, rudy—dla Gdańska. Zarówno przeladunek złomu, jak i rud uległ w pierwszych 2 miesiącach b. r. znacznemu spadkowi w porównaniu z analogicznym okresem ub. r., mianowicie przeladunek złomu w Gdyni spadł o 65 090 t (51,4%), przeladunek zaś rud w Gdańsku zmniejszył się o 68 242 t (43,5%).

Toteż ogólna kwota importu zarówno w Gdyni, jak i w Gdańsku spada poniżej poziomu zeszłorocznego. Spadek importu złomu i rud można tłumaczyć po części ubytkiem transportów tranzytowych, przeznaczonych dla przemysłu czeskiego.

¹⁾ Waga netto.

Jeżeli chodzi o inne artykuły importowe, to sytuacja w Gdyni w tym zakresie nie uległa w bieżącym roku pogorszeniu, a nawet w niektórych wypadkach raczej się poprawiła (towary kolonialne, śledzie, owoce). Co do importu innych towarów w Gdańsku—należy przede wszystkim zwrócić uwagę na spadek przywozu fosforytów oraz wzrost importu śledzi, węgla i koksu.

Udział portów p. o. c. w handlu zagranicznym Polski pod względem wagi i wartości w pierwszych 2 miesiącach b. r. ilustruje—na podstawie danych Gł. Urzędu Stat., nie uwzględniających tranzytu—poniższe zestawienie:

	O g ó ł e m		W y w ó z		P r z y w ó z	
	W a g a		o b r o t ó w		o b r o t ó w	
	ton	%	ton	%	ton	%
Handel zagr. .	3 918 816	100·0	3 335 221	100·0	583 595	100·0
Udział portów	2 647 116	67·5	2 294 885	68·6	352 231	60·3
„ Gdyni	1 497 734	38·2	1 286 894	38·4	210 840	36·1
„ Gdańska	1 149 382	29·3	1 007 991	30·2	141 391	24·2
	W a r t o ś ć		o b r o t ó w		o b r o t ó w	
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Handel zagr. .	416 040	100·0	223 098	100·0	192 942	100·0
Udział portów	255 345	61·4	138 033	61·8	117 312	60·8
„ Gdyni	184 687	44·4	81 084	36·3	103 603	53·7
„ Gdańska	70 658	17·0	56 949	25·5	13 709	7·1

W okresie 2 miesięcy b. r. przeszło przez porty w Gdyni i w Gdańsku 67·5% wagi naszego handlu zagranicznego (w analogicznym okresie ub. roku—79·2%) oraz 61·4% wartości tego handlu (w ubiegłym roku—63·8%).

L. R.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Niepewna sytuacja polityczna w Europie oddziałuje nadal bardzo niekorzystnie na obroty międzynarodowe, opóźniając możliwość ożywienia sezonowego, które zwykle występuje w tym okresie. Zarówno sprzedawcy, jak i nabywcy powstrzymują się z zawieraniem transakcyj, oczekując na wyjaśnienie sytuacji.

W międzyczasie Trampowy Komitet Administracyjny obniżył stawki minimalne o sh 1 za tonę z Australii oraz o 3 d za quarter z Ameryki Północnej i portów Zatoki Meksykańskiej, do portów zachodnich Europy, do portów morza Śródziemnego i Adriatyckiego. Okoliczność ta świadczy o niekorzystnej sytuacji dla armatorów—tym bardziej, że ostatnio zostały podwyższone bardzo znacznie koszty ubezpieczeniowe od ryzyka wojennego, które obciążają nie tylko armatorów, lecz i załadowców.

Niepokoje polityczne najbardziej dają się odczuwać na Bałtyku, skąd gros tonażu odplynęło na zachód, przy czym duży statków, nawet stosunkowo małych, o tonażu nieraz ok. 2 000 brt, opuściło w ogóle porty europejskie, udając się do Ameryki, lub na wschód—do Chin i Japonii.

Tymczasem na Bałtyku istnieje nieco większe zapotrzebowanie na tonaż pod transporty rudy szwedzkiej oraz drzewa głównie sowiec-

kiego przeważnie z portów morza Białego. Nie trudno jest przewidzieć, że sytuacja rynku frachtowego na Bałtyku mogłaby ulec radykalnej zmianie; gdyby nastąpiło uspokojenie polityczne, mogliśmy się znaleźć przejściowo w obliczu znacznie ograniczonej podaży tonażu.

Z Gdyni/Gdańska zasługuje na wzmiankę większe zapotrzebowanie na tonaż pod węgiel głównie do portów francuskich, pokrycie tego zapotrzebowania nie następuje trudności. Na ogół stawki mają tendencję rosnącą ze względu na wspomniane wyżej koszty ubezpieczeniowe.

SYTUACJA RYNKU FRACHTOWEGO W MARCU 1939 R. —

Rynek frachtowy w Gdyni/Gdańsku w marcu utrzymywał się z małymi wyjątkami na poziomie poprzedniego miesiąca.

Najbardziej ożywiony był eksport zboża, przy czym sprzedano większe partie do Niemiec na warunkach fob, co zatem praktycznie nie wywarło wpływu na rynek frachtowy w naszych portach. Lekkie ożywienie wykazał również eksport do Rotterdamu, przy czym stawki na Holandię spadły. W I połowie kwietnia przewidywane jest większe ożywienie na Antwerpię, następnie powolny zastój, spowodowany wyczerpywaniem się zapasów zboża w Gdańsku.

Obecnie daje się zauważyć charakterystyczne zjawisko składowania w Gdańsku zboża niemieckiego, przywożonego z Prus Wschodnich, gdyż zabrakło tam miejsca w składach, przy czym statki, przywożące tu zboże, poszukują powrotnych ładunków zbożowych do Niemiec, Holandii lub Belgii, co wybitnie wpływa na ułatwienie frachtowania.

W okresie sprawozdawczym wyeksportowano kilka pełnostatkowych partij jęczmienia i żyta do Anglii.

Eksport węgla nie wykazał tak długo już oczekiwanego ożywienia. Stawki frachtowe kształtowały się na ogół na poziomie z poprzedniego okresu sprawozdawczego, przy czym do niektórych portów, jak np. do Antwerpii, stawki spadły do dawno nie notowanego niskiego poziomu.

Nie bez wpływu na ogólną sytuację rynku frachtowego był ostatni kryzys polityczny w Europie, który przyczynił się do znacznego podwyższenia kosztów ubezpieczeniowych od ryzyka wojennego w transportach morskich. Na angielskim rynku asekuracyjnym stawki ubezpieczeniowe zostały podwyższone z Bałtyku i na Bałtyk w niektórych relacjach 2-krotnie, a w innych—nawet 4-krotnie. W związku z tym armatorzy podwyższyli bardzo znacznie stawki frachtowe w ostatnim tygodniu, przy czym zajęli postawę wyczekującą, wstrzymując się z transakcjami na dłuższe okresy czasu.

Ogólne zapotrzebowanie na żaglowce było małe i pozostawało w porównaniu z poprzednim miesiącem sprawozdawczym bez specjalnych zmian.

Eksport drzewa—podobnie, jak w poprzednim okresie sprawozdawczym—dokonywany był tylko w mniejszych ilościach, co m. in. wpłynęło na obniżenie stawek frachtowych. Główny kierunek tego eksportu szedł do wschodnich wybrzeży Anglii z 3 portami na czele: Londyn, Hull, Tyne.

Podobnie jak przy innych rodzajach towarów masowych tendencja była słaba.

S A M O R Z Ą D

ZEBRANIE PLENARNE IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W WARSZAWIE.—Dn. 31/III b. r. odbyło się XVI plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, któremu przewodniczył Prezes Izby P. Sen. C. Klarner. Na wstępie, po zatwierdzeniu protokołu z poprzedniego zebrania, Prezes Izby poinformował zebranych o zmianach w jej składzie osobowym.

Przyjęto sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z zamknięcia rachunków Izby za rok 1938, zatwierdzono dodatkowe kredyty do preliminarza budżetowego na rok 1938 w kwocie zł 30 350 i uchwalono zmiany w preliminarzu budżetowym na rok 1939, zmniejszając wydatki o zł 23 000. Powstała tą drogą nadwyżka wpływów zużyta zostanie na subwencje dla izb rzemieślniczych. Następnie P. Prezes Klarner wygłosił obszerny referat o sytuacji gospodarczej Polski, podkreślając na wstępie, iż na tle groźnej sytuacji politycznej gospodarcza sytuacja światowa uległa pogorszeniu.

Wskaźnik produkcji światowej z 103 w 1937 r. spadł na 92·7 w 1938 r., wskaźnik produkcji europejskiej—z 111 na 109, angielskiej—z 124·6 na 115·7, Stanów Zjedn.—z 92·2 na 72·3. W świetle tego porównania sytuacja gospodarcza Polski przedstawiała się w 1938 r.

pomyślnie, bowiem wskaźnik naszej produkcji przemysłowej nie tylko nie spadł, lecz nawet podniósł się z 110·7 w 1937 r. do 119 w 1938 r. Wzrósł również stan zatrudnienia i poziom płac realnych, a w związku z tym i zbyt towarów. Pomimo to ceny hurtowe wykazywały tendencję zniżkową (spadek wskaźnika z 58 w 1937 r. na 55 w 1938 r.). Poprawa gospodarcza, do której poważnie przyczyniła się utrwalona równowaga budżetowa oraz konsekwentny rozwój potrzebnych robót publicznych—znajduje swe odbicie w dochodach skarbowych, we wzroście kapitalizacji, w obrotach giełdy; notowania giełdowe wskazują znaczną poprawę dla papierów dywidendowych, których kurs podniósł się w 1938 r. przeciętnie o 25%.

Na tym tle jednak poważną troską przejmować musi ciężka sytuacja naszego rolnictwa, wynikająca z koniunktury ogólnoświatowej i naszej krajowej.

W obrotach towarowych Polski ze światem obserwujemy wzrost przywozu o ok. zł 46 miln. oraz spadek wywozu o ok. zł 11 miln. Trzeba jednak pamiętać, że w związku z budową C. O. P. Polska wzmogła znacznie swój przywóz dóbr inwestycyjnych, podczas gdy Europa obniżyła swój przywóz o 8% w stosunku do poprzedniego

okresu. Również spadek eksportu z Polski o 1% wypadła uznać jako zjawisko względnie pomyślne, jeśli się zważy, że spadek eksportu państw europejskich wyniósł w 1938 r. 10%. Wobec przewidywanego dalszego wzrostu zapotrzebowania na towary importowane musimy wyteńczyć wysiłki, by osiągnąć zwiększony, a opłacający się eksport. W pracach rozwijającej się pomyślnie Rady Handlu Zagranicznego sprawom tym poświęca się szczególną uwagę.

Układ międzynarodowych stosunków politycznych i gospodarczych otwiera pomyślne horyzonty dla Polski—w kierunku pogłębienia i rozszerzenia stosunków handlowych z szeregiem państw, które w związku z ogólną konstelacją polityczną rewidują swoje stosunki gospodarcze, czyniąc często z wymiany towarowej instrument polityczny. Dotychczasowa polska polityka zagraniczna, która nie doprowadzała do zadrażnień, obecnie winna być wyzyskana na rzecz rozszerzenia ram naszego handlu zagranicznego.

W dalszym ciągu swego referatu P. Prezes Klarner omówił rozwój inwestycji prywatnych, których ożywienie wiąże się z roztropną polityką podatkową. Przemysły węglowy i hutniczy w ciągu ostatnich 2 lat inwestowały ok. zł 100 miln., w okresie dwudziestolecia przemysł elektrotechniczny dokonał inwestycji za zł 450 miln., przemysł papierniczy—za zł 130 miln., a chemiczny—za zł 150 miln. Wyliczając szereg większych fabryk, uruchamianych obecnie w całej Polsce, mówca podkreślił powstanie na terenie samego C. O. P. przeszło 50 przedsiębiorstw większych i mniejszych. Rozwój prywatnych przedsiębiorstw jest zjawiskiem tym bardziej dodatnim, że inwestycje, dokonywane w ich zakresie, nie stwarzają żadnych nowych obciążeń publicznych, a jednocześnie poważnie wzmocniają nasz wewnętrzny potencjał gospodarczy i obronny.

W stosunku do pomyślnie rozbudzonych procesów inwestycyjnych—o charakterze zarówno państwowym, jak i prywatnym—należy zgłosić tylko jeden zasadniczy postulat, mianowicie, aby procesy te rozwijane były z należytą ostrożnością i przezornością—tak, aby dochód społeczny nie był absorbowany na potrzeby inwestycyjne w granicach, osłabiających zdolność konsumcyjną ludności, oraz aby zachowana była właściwa proporcja między inwestycjami o charakterze ściśle produkcyjnym, a inwestycjami, mającymi ułatwić i usprawnić obrót gospodarczy oraz dystrybucję towarów. Jeżeli postulat ten będzie w pełni uwzględniony, wówczas uruchomienie rządowego programu inwestycyjnego przy równoczesnych wysiłkach Rządu w kierunku pobudzenia do akcji inwestycyjnej prywatnych sfer gospodarczych może i powinno być traktowane jako punkt zwrotny w rozwoju gospodarczym kraju z tego względu, że cała akcja jest pomyślana nie jako doraźny zabieg gospodarczy, mający spowodować nakręcenie koniunktury, likwidację bezrobocia itp., ale jako wstępny i podstawowy

czynnik przebudowy strukturalnej Polski przez uprzemysłowienie kraju.

Obok zrozumienia konieczności uprzemysłowienia, w społeczeństwie polskim rosną stale tendencje do unarodowienia życia gospodarczego, co pozostaje w związku ze sprawą odrodzenia polskiego stanu średniego.

Oczywiście niezbędna dla Polski zasada rozwoju całokształtu gospodarstwa narodowego wymaga należytego uszanowania ciężkiego położenia rolnictwa.

Sytuacja polityczna, w jakiej ostatnio znów znaleźliśmy się wraz z całą Europą, wysuwa dziś na czoło życia publicznego we wszystkich jego przejawach, a więc i w odniesieniu do spraw gospodarczych—konieczność zgody i jedności. W chwili obecnej powszechna musi być i jest świadomość w całym Narodzie Polskim, iż nie ma ofiary, której nie ponieśliśmy w obronie naszego bytu niepodległego, i że nie ma wysiłku, którego nie wykonalibyśmy dla podniesienia obronności naszego Państwa.

Po przemówieniu P. Prezesa Klarnera odbyła się dyskusja, poczem P. Inż. Zamoyski zreferował ogólnie wyniki prac Komisji dla Zbadania Interwencjonizmu.

W końcowej części zebrania uchwalono w sposób manifestacyjny następującą rezolucję:

„W obliczu dziejowych wydarzeń, które zmieniły z dnia na dzień mapę Europy w bezpośrednim sąsiedztwie Polski, plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie stwierdza, iż życie gospodarcze łączy się z całym społeczeństwem polskim w silnej i jednolitej woli odparcia wszelkich zakusów na całość naszych granic, bądź naszych praw suwerennych—gdyby ktokolwiek kiedykolwiek odważył się zakusy takie objawić, i zdecydowane jest na największe wysiłki i ofiary dla umocnienia mocarstwowej wagi Polski”.

SAMORZĄD GOSPODARCZY W SPRAWIE USTAWY PROBIERCZEJ.—W dn. 28/III b. r. odbyło się wspólne zebranie przedstawicieli samorządu przemysłowo-handlowego i rzemieślniczego celem uzgodnienia stanowisk wobec projektu ustawy o prawie probierczym.

W wyniku obszernej dyskusji uzgodniono, że ujednostajnienie ustawodawstwa probierczego na całym obszarze Państwa jest konieczne i że winno ono być dokonane w taki sposób, by wprowadzało jak najmniej perturbacji w przemyśle i handlu branży jubilersko-złotniczej. Zebrani stanęli na stanowisku, iż przyszła jednolita ustawa probiercza winna się oprzeć na systemie fakultatywnego cechowania, zmiana zaś dotychczasowych systemów (wyłącznego cechowania urzędowego, względnie wyłącznego cechowania przez wytwórców) winna być przeprowadzona etapami z zachowaniem odpowiednio długich okresów przejściowych. Po uzgodnieniu powyższych tez, zebranie powołało mieszaną podkomisję ściślejszą, która ma w ciągu miesiąca opracować odnośne poprawki do projektu rządowego ustawy probierczej, bądź też sformułować kontrprojekt.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Komunikacje w służbie obrony Państwa—ust. z dn. 30/III 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1939, poz. 195).

Wycofanie urzędów, ludności i mienia z zagrożonych obszarów Państwa—ust. z dn. 30/III 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1939, poz. 197).

Powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych—ust. z dn. 30/III 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30/1939, poz. 200).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Zakaz wywozu owsa—rozporz. z dn. 31/III 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 29/1939, poz. 199).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

14 kwietnia:

— „Rawski Synd. Roln.”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Rawie Maz., Krakowska 6.

20 kwietnia:

— Zakł. Przem. „Ksawerów”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Radomsku, Narutowicza 16.

— „Bank Hand. w W-wie”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Traugutta 7.

— „Parcelacja Grochowska”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Wiejska 3.

22 kwietnia:

— „Radziwiłł, Wimmer i Żeleńscy”, S. A. dla Wyr. z Gliny i Piasku—o g. 17 w lok. B-ku Dysk. Warsz., Oddz. we Lwowie, 3 Maja 14.

— „Łódzki Bank Depozytowy”, S. A.—o g. 11 w lok. B-ku w Łodzi, Piotrkowska 5.

— „Kraj. Hurt. Herbaty, dawn. T-wo M. Szumilin”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Miodowa 25.

— Pierwsza Warsz. Palarnia Kawy, Cykorii i Surogatów Kawy „Pluton” T. i M. Tarasiewiczów, S. A.—o g. 16½ w lok. S-ki w W-wie, Żytnia 10.

— „Albertyńska Fabr. Pap. i Tektury”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w Albertynie.

- „Gazy Ziemne” S. A. dla Przem. Naft.—o g. 10½ w lok. S-ki we Lwowie, Akademicka 7.
- „Łódzka Fabr. Kapeluszy dawn. Herman Schlee”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Targowa 2.
- Pol. Zakł. „Marconi”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Narbutta 29.
- Zakł. Inż.-Bud. „Dr Czesław Kłóś”, S. A.—o g. 20 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 87.
- 23 kwietnia:
- Zakł. Przem.-Bud. „Dźwignia”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Sosnowcu, Swobodna 3.
- Fabr. Papy Dach. i Prod. Smoł. „Gospodarz”, S. A.—o g. 15½ w lok. S-ki w Sieradzu.
- 24 kwietnia:
- Zgierska Fabr. Maszyn „Juliusza Hoffmana”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Zgierz, Dąbrowskiego 20.
- Fabr. Wyr. Met. „Fema”, S. A.—o g. 17½ w lok. S-ki w Bydgoszczy, Dra E. Warmińskiego 11.
- „Bracia Kobylańscy”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Wspólna 56.
- Warsz. Fabr. Wyr. Gum. „Wargum”, S. A.—o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Czerniakowska 84.
- „Lesienicka Fabr. Drożdży Pras. i Spir.”, S. A.—o g. 10 w lok. f-my „Zjedn. Drożdżownie” w W-wie, Czackiego 12.
- „Zgierska Fabr. Maszyn Juliusza Hoffmana”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Zgierzu, Dąbrowskiego 20.
- 25 kwietnia:
- Hand. Włók. „S. Eisner”, S. A.—o g. 16 w kanc. Not. St. Baranowskiego w Łodzi, Pomorska 21.
- T-wo Przem.-Hand. „A. L. Sojka”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Piusa XI 10.
- S. A. Przech. i Przew. Mebli i Tow. „A. Wróblewski i S-ka”—o g. 14 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 108.
- S. A. Przem. Pończ. „Jakub Kohan”—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Żeromskiego 23.
- Zakł. Przem. „Strzemieszyce”, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w W-wie, Warecka 11.
- Pabian. Fabr. Wyr. Baw. „Krusche i Ender”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w Pabianicach, Zamkowa 3.
- „Parfumerie d'Orient”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Czackiego 16.
- Papiernia „Mokwin”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Mokwinie, pow. Kostopol.
- Fabr. Port.-Cem. „Szczakowa”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Szczakowie.
- T-wo Akc. Suk. Manuf. „Leonhardt, Woelker i Girbardt”—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Leonhardta 1.
- Fabr. Prod. Chem. „Liban”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Rynek Kleparski 4.
- T-wo Bud. Masz. i Urz. San. „Drzewiecki i Jeziorański”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, al. Jerozolimska 71.
- „Pol. Zakł. Przem. Cynk.”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Będzinie, Sączewskiego 23.
- „T-wo Przem. Chem.-Farm. dawn. Magister Klawe”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Karolkowa 22/24.
- 26 kwietnia:
- T-wo Akc. Fabr. Olówek „St. Majewski”—o g. 17 w Pruszkowie, Olówkowa 1.
- „Pabianicka S. A. Przem. Chem.”—o g. 9 w lok. S-ki w Pabianicach, Piłsudskiego 5.
- Zakł. Mech. „Bormann, Szwede i S-ka”, S. A.—o g. 12 w W-wie, Srebrna 9.
- Przem. Baw. „Teodor Tietzen i S-ka”, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w Łodzi, Andrzeja 78.
- „Warsz.-Łódzkie T-wo Handl.”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w Łodzi, Wólczańska 135.
- „Bank Spółek Niemieckich w Polsce”, S. A.—o g. 11 w lok. B-ku w Łodzi, al. Kościuszki 47.
- Warsz. Fabr. Śrub i Drułu „J. Wołanowski”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Gliniana 5.
- „Lignoza”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w Katowicach, Dworcowa 13.
- „Pol. Przem. Kork.”, S. A.—o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Solec 59.
- „Goleszowska Fabr. Portl.-Cem.”, S. A.—o g. 10 w lok. S-ki w Goleszowie.
- Fabr. Wyr. Met. „Metros” dawn. M. Rosenstein, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w Częstochowie, Berka Joselewicza 8.
- „Wileński Bank Ziemski”, S. A.—o g. 18 w lok. B-ku w Wilnie, Mickiewicza 8.
- 27 kwietnia:
- „Ros.-Włoskie T-wo Wyr. Włók.”, S. A.—o g. 11 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.
- Pol. Zakł. „Siemens”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Królewska 23.
- „Pol. Bank Komunalny”, S. A.—o g. 14 w lok. B-ku w W-wie, pl. Napoleona 7.
- „Tomasz. Przędz. Wełny Czesankowej”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Łodzi, Przejazd 30.
- Fabr. Chustek Fantaz. i Wyr. Włók. „Toga”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w Łodzi, Mackiewicza 5.
- Zakł. Włók. „Karol T. Buhle”, S. A. w Łodzi—o g. 17 w lok. S-ki, Hipoteczna 7/9.
- „Warsz. Fabr. Guzików”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Radzyńska 7.
- Zakł. Włók. „Karol Hoffrichter”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 204.
- Fabr. Garb. „Temler i Szwede”, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w W-wie, Okopowa 78.
- „Spółka Osadnicza w Poznaniu”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki, Rzeczypospolitej 1.
- Pol.-Szwajc. Fabr. Czekol. „Suchard”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Krakowie, Masarska 6.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SUBSKRYPCJA POŻYCZKI OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

W dn. 1/IV b. r. na Zamku odbyło się posiedzenie organizacyjne Naczelnego Komitetu Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Na zebranie, które odbyło się w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego i Pana Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza, jako protektorów Komitetu, przybyli Panowie: J. E. Prymas Polski Ks. Dr August Hlond, Prezes Rady Ministrów Gen. Dr Felicjan Sławoj Składkowski, Wicepremier Inż. Eugeniusz Kwiatkowski, Marszałek Senatu Płk. Bogusław Miedziński, w zastępstwie Marszałka Sejmu Wicemarszałek Płk. Zygmunt Wenda, Minister Spraw Wojskowych Gen. Kasprzycki, Prezes N. I. K. Gen. Dr Jakub Krzemieński, Prezes Sądu Najwyższego Dr Leon Supiński, Prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego Dr Bronisław Huleczyński, Prezes Związku Miast i Prezydent m. st. Warszawy

Minister Stefan Starzyński, Biskup Polowy Ks. Dr Józef Gawlina, Superintendent Generalny Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego Ks. Biskup Dr Julian Bursche, Superintendent Kościoła Ewangelicko-Reformowanego Ks. Dr Stefan Skierski, Głowa Kościoła Prawosławnego w Polsce Arcybiskup Metropolita Dyonizy, Rabin Naczelny Prof. Schorr, liczni senatorowie i posłowie.

Z Obozu Zjednoczenia Narodowego obecni byli PP.: Gen. Stanisław Skwarczyński, Płk. Adam Koc, Leopold Skulski, Dr Bronisław Wojciechowski.

Na zebraniu reprezentowanych było również 7 stronnictw politycznych przez swych czołowych przedstawicieli. Ze Stronnictwa Zachowawczego obecni byli PP.: Janusz Radziwiłł oraz Stanisław Wańkiewicz. Ze Stronnictwa Narodowego—PP.: Zygmunt Berezowski, Tadeusz Bielecki, Kazimierz Kowalski, Prof. Roman Rybarski,

Z Organizacji Narodowo-Radykalnej—PP.: Aleksander Heinrich, Jan Jodziewicz i Witold Kozłowski. Z Ruchu Chrześcijańsko-Społecznego—PP.: Dyr. Tadeusz Błażejewicz, Wacław Bittner, Józef Chaciński. Ze Stronnictwa Ludowego—PP.: Maciej Rataj, Bruno Gruska, Stanisław Mikołajczyk, Andrzej Czapski i Józef Niecko. Z Polskiej Partii Socjalistycznej—PP.: Tomasz Arciszewski, Mieczysław Niedziałkowski, Kazimierz Pużak, Wilhelm Topinek. Z Partii Pracy—PP.: Władysław Tempka, Kazimierz Beyer.

Dalej obecni byli PP.: Prezes Banku Polskiego Dr Władysław Byrka, Prezes P. K. O. Dr Henryk Gruber, Prezes Państwowego Banku Rolnego Maurycy Jaroszyński, Prezes Banku Akceptacyjnego Min. Kazimierz Stamirowski, Prezes Związku Komunalnych Kas Oszczędności Min. Mikołaj Dolanowski.

Świat rolniczy, przemysłowo-handlowy, sfery kupieckie reprezentowali prezesi PP.: Min. Czesław Klarnier, Henryk Brun, Min. Henryk Sasburger, Andrzej Wierzbicki, Piotr Sobczyk, Władysław Malski, Adolf Bniński, Brunon Sikorski, Jan Rogowicz, Dr Artur Potocki, Min. Ignacy Matuszewski, August Popławski, Dr Wacław Fajans, Mirian Rapacki, Dr Włodzimierz Seydlitz, Prof. Adam Nowakowski, Adam Jeziorański, Min. August Zaleski, Maksymilian Friede, Ludwik Panenko, Julian Siennicki, Stanisław Seydenbeutel, Józef Landau, Inż. Stefan Kattelbach, Maurycy Przeworski, Inż. Tadeusz Zamojski, Julian Glass i Rafał Szereszowski.

Federację P. Z. O. O. reprezentował Prezes P. Gen. Dr Roman Górecki, Związek Rezerwistów i P. O. W.—Pan Minister Marian Zyndram-Kościałkowski, Związek Legionistów—Komendant Naczelny Pan Minister Juliusz Ulych, Związek Inwalidów Wojennych P. Prezes Emil Wagner, Ligę Morską i Kolonialną—P. Prezes Gen. Kwaśniewski, Polski Czerwony Krzyż—P. Prezes Gen. Osiński, Polski Biały Krzyż—P. Min. Wacław Staniszewski, Rodzinę Wojskową—P. Wanda Neugebauerowa, Rodzinę Urzędniczą—P. Helena Jurgielewiczowa, Rodzinę Policijną—P. Leokadia Zamorska, Rodzinę Rezerwistów—P. Zofia Berbecka, Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet—P. Maria Matuszewska, Samopomoc Społeczną—P. Zofia Moraczewska, Rodzinę Kolejową—P. Dyr. Robert Ceceniowski, Organizację Młodzieży Pracującej—P. Gen. Jan Jur-Gorzechowski, Związek Strzelecki—P. Prezes Franciszek Paschalski, Związek Młodej Wsi—P. Stanisław Gierat, Centralną Komisję Porozumiewawczą Związków Pracowników—PP.: Czesław Pawłowski, Prezes Rady Naczelnej Związków Pracowników Samorządu Terytorialnego Antoni Pacholczyk, Prezes Międzyzwiązkowego Komitetu Pracowników Państwowych Stanisław Kwiatkowski. Przybyli również PP.: Prezes Naczelnej Izby Lekarskiej Prof. Mieczysław Michałowicz, Wiceprezes Zjednoczonych Związków Zawodowych Sen. Marian Wojtek-Miliniowski, Wiceprezes Związku Nauczycielstwa Polskiego Zygmunt Nowicki, Prezes Unii Związków Pracowników Umysłowych Ludwik Grigolajtis, Prezes P. A. L. Wacław Sieroszewski, Prezes Związku Wydawców Feliks Mrozowski, Prezes Tow. Literatów i Dziennikarzy Konrad Olchowicz, Prezes Związku Literatów Ferdynand Goetel, Prezes Związku Dziennikarzy R. P. Mieczysław Wyżeł-Ścieżyński, Dyrektor Polskiego Zw. Wydawców Dzienników i Czasopism Stanisław Kauzik, Prezes Klubu Sprawozdawców Lotniczych Tadeusz Miciukiewicz.

Posiedzenie zagał Komisarz Generalny Pożyczki P. Gen. Berbecki w następujących słowach:

„Z upoważnienia Najdostojniejszych Protaktorów Pożyczki, Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Polski, mam zaszczyt powitać Wielce Szanownych Państwa i podziękować za tak liczne przybycie. Na Przewodniczącego Komitetu mam honor zaprosić J. E. Prymasa Polski Ks. Kardynała Augusta Hłonda”.

Objąwszy przewodnictwo, Ks. Kardynał Hłond zaprosił na Wiceprzewodniczących zebrania P. Prezydentową Mościcką i P. Marszałka Senatu Miedzińskiego, poczem oddał głos Panu Wicepremierowi Kwiatkowskiemu, którego przemówienie podajemy osobno.

Po przemówieniu Pana Wicepremiera Komisarz Generalny Pożyczki P. Gen. Berbecki odczytał projekt odezwy, skierowanej do społeczeństwa.

Po jednomyślnym przyjęciu odezwy nastąpiło składanie na niej podpisów przez zebranych. Pierwszy podpis złożył Pan Prezydent Rzeczypospolitej, następnie Pan Marszałek Polski E. Śmigły-Rydz, Prymas Polski Ks. Kardynał Hłond, Pan Prezes Rady Ministrów, Panowie Ministrowie i wszyscy zebrani.

*

Do chwili formalnego otwarcia subskrypcji Pożyczki i Bonów Obrony Przeciwlotniczej zadeklarowano kwotę około zł 150 miln.

*

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych, na podstawie porozumienia wszystkich izb, zadeklarował zł 100 tys. na Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej. Niezwłocznie po rozpisaniu tej pożyczki Związek Izb ogłosił następującą odezwę:

„W chwili, gdy nad Europą gromadzą się znów groźne chmury pożogi wojennej—Naród Polski zachowuje spokój i pewność siebie. Źródłem tych nastrojów jest ogólna i w pełni uzasadniona wiara w dobre przygotowanie obronne, w wartość żołnierza polskiego i w dojrzałość całego naszego społeczeństwa, które wielokrotnie wykazywało, że w momentach trudnych potrafi jednoczyć całą swą wolę i ofiarną w kierunku, wskazanym przez czynniki odpowiedzialne za politykę Państwa. Ofiarną tę wykazywał zawsze świat gospodarczy, który dziś z pełnym zrozumieniem i entuzjazmem wita inicjatywę Rządu, widząc w rozpisanej pożyczce na cele lotnicze jeszcze jeden — w długim łańcuchu przygotowań — wyraz realnej i konstruktywnej pracy nad wzmocnieniem potencjału obronności kraju. W pracy tej świat gospodarczy, wraz z całym społeczeństwem, weźmie jeszcze wydatniejszy niż dotychczas udział — przez najwyższą subskrypcję pożyczki”.

*

Centralny Związek Przemysłu Polskiego ogłosił następującą odezwę:

„W dniu dzisiejszym przypada termin otwarcia subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Jeszcze nie było wypadków marcowych, a już rozważano zagadnienie pożyczki na dobrojenie. Lecz znaleźliśmy się w wirze historii. Naród odnalazł siebie. Nie tylko zdobył się na spokój w obliczu brzemiennej w następstwa decyzji, nie tylko odbudował duchową więź wewnętrzną w obliczu niebezpieczeństwa, lecz zapragnął czynem zaraz, natychmiast, zmanifestować swoją postawę i swoje uczucia.

I oto zanim rozpoczął się pierwszy dzień subskrypcji pożyczki na dobrojenie, Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, już została znacznie przekroczona pierwotnie zamierzona jej kwota. A w kwocie dotąd zebranej niemały udział stanowią sumy, subskrybowane przez zakłady przemysłowe, sumy, idące w dziesiątki i setki tysięcy, a nawet miliony złotych.

Gdy zaś zaczniemy analizować, jakimi przesłankami kierowano się przy określaniu sum subskrypcji — nie łatwo odnaleźć jakieś normy. Jest to pożyczka nie kalkulacji, nie obliczeń, lecz żywiołowego pędu, a pierwsza odruchowa reakcja zakładów przemysłowych dostatecznie świadczy o tym, że ten pęd żywiołowy powszechny jest również w prze myśle.

W tej sytuacji zbędne są normy subskrypcji pożyczki jako nakaz dla pociągania opieszalych, bo opieszalych nie ma i nie będzie. Natomiast potrzebne są normy jako orientacja i wskazówka, która by oszczędziła błędów.

Wobec wielkiego zróżniczkowania przemysłu, wobec różnej sytuacji przemysłów, produkujących dobra inwestycyjne i konsumcyjne, wobec różnej skali obowiązków, ponoszonych już przez poszczególne gałęzie przemysłu w zakresie obronności kraju, normy te nie mogą być jednolite. Ustalać je, lub już ustaliły, organizacje branżowe, kierując się zmanifestowaną wolą szeregu przedsiębiorstw.

Przemysł weźmie udział w Pożyczce Obrony Przeciwlotniczej w granicach największego swego wysiłku, choćby kosztem zmiany dotychczasowych swoich zamierzeń, nawet najbardziej racjonalnych, ale pomysłanych dla normalnych czasów.

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej jest materialnym odpowiednikiem duchowej postawy Narodu, i przemysł musi temu zadaniu sprostać”.

*

Międzyzwiązkowy Komitet Pracowników Państwowych wystosował następujący apel:

„Obecna chwila wymaga od całego społeczeństwa nie tylko pełnej gotowości do obrony granic Rzeczypospolitej, ale i ofiarności na ten cel.

Pracownicy państwowi są gotowi jak zawsze do złożenia każdej ofiary w obronie Ojczyzny.

Na apel do materialnego poparcia rozbudowy powietrznych sił zbrojnych stajemy wszyscy, przyjmując normy subskrypcji Pożyczki Lotniczej, ustalone przez C. K. P.

Niezależnie od tego wzywamy wszystkich pracowników państwo-

wych do podjęcia w swoich środowiskach jak największych wysiłków w dziedzinie pomocy i współdziałania z czynnikami, które są powołane do organizowania subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej—tak, aby nie tylko świat pracy, ale wszystkie warstwy społeczne spełniły obowiązek obywatelski”.

*

Deklaracje subskrypcyjne napływały przez cały ubiegły tydzień bez przerwy. Przykładowo wymienić można, że P.Z.U.W. zadeklarował $\text{zł } 1 \text{ miln.}$, K. K. O. m. Warszawy — $\text{zł } 1 \text{ miln.}$, Bank Akceptacyjny — $\text{zł } 200 \text{ tys.}$, Bank Związku Spółek Zarobkowych — $\text{zł } 500 \text{ tys.}$, Polski Bank Komunalny — $\text{zł } 500 \text{ tys.}$, K. K. O. pow. Warszawskiego — $\text{zł } 150 \text{ tys.}$ Związek K. K. O. zadeklarował, że K. K. O. nabędą Pożyczki za $\text{zł } 4 \text{ miln.}$

Rada Miejska m. st. Warszawy uchwaliła subskrybować $\text{zł } 1\frac{1}{2} \text{ miln.}$

Obficie napływają deklaracje świata pracy. Rośnie liczba i sumy deklaracji banków, przemysłu i handlu.

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA KWIECIEŃ 1939 R. —

W kwietniu płatne są następujące podatki:

do 5 kwietnia—podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii w okresie 16÷31/III b. r.; do 20 kwietnia—tenże podatek, pobrany w okresie 1÷15/IV 1939 r.;

do 7 kwietnia—podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w marcu 1939 r.;

do 15 kwietnia—I rata (półroczna) podatku dochodowego od uposażeń z tytułu różnicy, wynikającej z kumulacji uposażeń, otrzymanych w 1938 r.;

do 25 kwietnia—zaliczka miesięczna na podatek obrotowy za 1939 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w marcu 1939 r.—przez wszystkich płatników, prowadzących prawidłowe księgi handlowe;

do 30 kwietnia—I rata (półroczna) podatku gruntowego za 1939 r.;

do 30 kwietnia — I rata (półroczna) podatku od lokali za 1939 r.;

do 1 maja—przedpłata na podatek dochodowy na rok podatkowy 1939—przez osoby prawne, w wysokości połowy podatku, jaki przypada od zeznanego dochodu.

Ponadto płatne są w kwietniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

PIENIĄDZ I KREDYT

DWUDZIESTOLECIE

POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI

Wzmoczona aktywizacja procesów gospodarczych, będąca wynikiem planowej akcji inwestycyjnej Rządu na odcinku gospodarczym i obrony Państwa, nakłada na społeczeństwo polskie olbrzymie zadania i obowiązki. Spotęgowanie rozwoju kapitalizacji narodowej we wszystkich jej przejawach, jako źródła finansowania akcji inwestycyjnej, stanowi jeden z głównych warunków pomyślnego realizowania zamierzonych planów. Z tego względu nie może być i nie jest rzeczą obojętną zagadnienie aktywizacji oszczędności. Zadaniem instytucji, którym powierzona została piecza nad rozwojem kapitalizacji wewnętrznej, jest nie tylko dbałość o gromadzenie największych kapitałów i racjonalna gospodarka tymi kapitałami, tj. doprowadzanie ich do ośrodków największego zapotrzebowania. Zadania instytucji oszczędnościowych są szersze i wznioślejsze. Zadaniem ich jest planowa akcja krzewienia, rozpowszechniania i pogłębiania myśli oszczędnościowej, jest utrwalanie wpływu wychowawczego i uświadamiającego społeczeństwo o zasadniczych związkach między oszczędzaniem, spożyciem oraz postępek gospodarczym.

Niezmiernie doniosła rola na tym odcinku przypadła w udziale Pocztowej Kasie Oszczędności, która w marcu b. r. ukończyła 20 lat swego istnienia. Pocztowej Kasie Oszczędności, biorącej udział w dyspozycji oszczędnościami narodowymi, przypadł obowiązek niezmiernie doniosłości w dziele krzewienia myśli oszczęd-

ściowej i intensyfikacji akcji gromadzenia kapitałów oszczędnościowych.

Dwudziesty rok działalności instytucji zamyka się sumą wkładów w wysokości $\text{zł } 1 \text{ 094 miln.}$, co stanowi ok. $\frac{1}{3}$ ogólnej sumy wkładów wszystkich instytucji finansowych, a jednocześnie 45-6% stanu wkładów we wszystkich kasach oszczędności, działających przed wojną w granicach obecnej Rzeczypospolitej. Jest to wynik nadzwyczaj pomyślny, zwłaszcza jeżeli się uwzględni, że został on osiągnięty faktycznie nie w ciągu 20, lecz w ciągu 16 lat działalności. Granica miliarda złotych wkładów została przekroczona już w 1937 r. Zarówno więc z uwagi na globalną sumę wkładów, jak również ze względu na wysoki udział jej w sumie wkładów wszystkich instytucji kredytowych—Pocztowa Kasa Oszczędności znalazła się na czele ruchu oszczędnościowego.

Trudno tutaj wskazywać wszystkie sposoby i drogi, po których instytucja kroczyła w ciągu 20 dziesiętów lat w celu osiągnięcia tak pomyślnych wyników na odcinku kapitalizacji pieniężnej. Wystarczy tylko wskazać, że starała się ona zawsze przez rzeczową, wnikliwą i dostosowaną do okoliczności i środowiska propagandę i pracę o charakterze oświatowym szerzyć zmysł oszczędności i uświadamiać społeczeństwo o korzyściach systematycznego oszczędzania. Dzięki silnie rozgałęzionej sieci zbiornic (przeszło 4 000), równomiernie rozmieszczonej po całym terytorium kraju, instytucja dociera wszędzie do najdalszych okolic, do miejscowości, które dla innych instytucji są mało dostępne, dając możliwość dogodnego oszczędzania. Jej akcja propagandowa, umiejętnie i celowo prowadzona, jest przystosowywana do potrzeb różnych warstw ludności, zasięgiem swym obejmuje jednak przeważnie sfery średnio- i małowarstwowe. Praca jej posiada charakter wybitnie wychowawczy; duży nakład pracy i kosztów obliczony jest na rezultaty, mogące być osiągnięte dopiero w przyszłości. Więcej niż połowa książeczek oszczędnościowych opiewa na sumy niższe niż $\text{zł } 100$, a przeciętna suma wkładów na 1 książeczkę wynosi ok. $\text{zł } 232$.

Racjonalna propaganda oszczędnościowa prowadzona jest często bezimiennie, przynosząc korzyści nie tylko Pocztowej Kasie Oszczędności, lecz również innym instytucjom finansowym. Duże postępy uczyniono zwłaszcza w dziedzinie krzewienia oszczędności wśród młodzieży szkolnej.

Pocztowa Kasa Oszczędności w Polsce powołana została do życia dekretem Naczelnika Państwa z dn. 8/III 1919 r., a uruchomiona—dn. 31/III 1919 r. Ustawa z dn. 19/V 1920 r. nadaje jej odrębną osobowość prawną, a rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 1924 r. oraz z 1927 r. normują ostatecznie formę organizacyjną instytucji.

Badając rozwój działalności instytucji w okresie ubiegłego 20-lecia można wyodrębnić 3 fazy. Pierwszy okres datuje się od jej powstania do 1924 r., tj. do momentu unormowania stosunków walutowych. Drugi okres działalności, przypadający na lata 1924÷28, cechuje unormowanie podstaw prawnych działalności instytucji. W tym okresie wydane zostały 2 rozporządzenia oraz statut orga-

nizacyjny instytucji, które określają dokładnie charakter oraz zakres działalności Pocztovej Kasy Oszczędności. Zgodnie z tymi rozporządzeniami, Pocztowa Kasa Oszczędności otrzymała prawo prowadzenia działu oszczędnościowego oraz działu czekowego, a dla uczestników tych działów również innych czynności bankowych. Trzeci okres działalności datuje się od 1928 r. Okres ten cechuje systematyczny proces tworzenia form organizacyjnych, wydadne rozszerzenie zakresu działalności instytucji przez zorganizowanie nowych oddziałów i ekspozytur, a przede wszystkim przez powołanie do życia działu ubezpieczeń na życie. W 1930 r. powstaje z inicjatywy władz P. K. O. Bank Polska Kasa Opieki, mający na celu objęcie terenów emigracji polskiej w zakresie zarówno akcji oszczędnościowej, jak również w zakresie przygotowania gruntu dla nawiązania stosunków gospodarczych i kulturalnych z największymi ośrodkami polskiej emigracji.

Z uwagi na nie sprzyjające warunki dla obrotu oszczędnościowego, spowodowane inflacją, w pierwszym okresie działalności instytucji przeważa obrót czekowy. W drugim okresie stosunek ten odwraca się. Proces silnego wzrostu obrotu oszczędnościowego datuje się od 1928 r.; podczas gdy dawniej symbolem Pocztovej Kasy Oszczędności był czek—od 1928 r. instytucję tę charakteryzuje najlepiej książeczka oszczędnościowa.

Poniższe zestawienie ilustruje rozwój obrotu oszczędnościowego w okresie 20-lecia:

	Liczba książeczek	Suma wkładów mild. mk. pol.
1920	27 773	1·0
1921	41 872	3·7
1922	51 30	5·3
1923	51 66	12·7 ¹⁾
		miln. zł
1924	57 793	7·6
1925	81 628	12·6
1926	113 201	24·6
1927	179 643	67·6
1928	298 343	122·3
1929	434 305	173·0
1930	605 547	253·7
1931	761 350	332·2
1932	953 434	444·9
1933	1 154 656	506·5
1934	1 478 596	624·4
1935	1 892 086	679·3
1936	2 286 830	663·7
1937	2 919 747	781·8
1938	3 406 003	788·8

Początkowo obrót oszczędnościowy ogranicza się do jednego rodzaju wkładów, mianowicie do tzw. wkładów zwykłych, pod względem konstrukcji najprostszych. Dążąc do wszechstronnego ułatwienia oszczędzania, instytucja wprowadza tzw. wkłady premiowane, które zyskały sobie dużą popularność, szczególnie książeczki premiowane serii V.

W zakresie obrotu czekowego pierwsze lata działalności upłynęły pod znakiem organizacji i doskonalenia techniki obrotu czekowego. Prowadzone w następnych latach z dużym wysiłkiem prace nad rozpowszechnianiem obrotu czekowego uwieńczone zostały poważnymi rezultatami. Prawie każde większe przedsiębiorstwo handlowe oraz prawie co drugi większy zakład przemysłowy posiada konto czekowe w P. K. O. Niska wkładka zawiązkowa, bezpłatność obrotów bezgotówkowych umożliwia korzystanie z obrotu czekowego nawet mniej zamożnym przedsiębiorstwom, instytucjom i osobom prywatnym.

Rozwój obrotów czekowych w okresie 20-lecia przedstawiają poniższe zestawienia:

	Liczba kont	Ogólny obróć czekowy	Obrót bez- gotówkowy	Pozostałości na kontach czekowych
		miliardy marek polskich		
1919	4 885	1·9	1·0	298
1920	12 416	26·6	16·8	1 902
1921	20 937	269·1	171·9	9 403
1922	30 417	1 897·1	1 204·2	55 527
1923	38 427	124 833·3	70 120·0	8 295 426
1924	40 667	1 404 164·2	726 214·4	46 727 085
		miliardy złotych		
1924	44 016	3·1	1·7	37·5
1925	46 832	7·4	4·0	52·4
1926	50 028	10·6	6·0	104·2
1927	52 591	15·9	9·4	133·3
1928	57 254	21·3	13·0	193·5
1929	62 439	24·0	14·6	210·6
1930	65 132	23·9	14·9	177·6
1931	64 828	22·6	14·6	177·6
1932	67 113	21·8	14·7	178·0
1933	72 337	25·3	18·5	207·0
1934	74 762	27·2	20·2	233·7
1935	76 501	27·5	21·0	202·4
1936	77 991	28·1	21·3	231·9
1937	74 908 ¹⁾	32·7	24·8	255·6
1938	78 506	37·9	29·0	305·2

Na podkreślenie zasługuje, że podczas gdy w 1924 r. obrót bezgotówkowy P. K. O. stanowił zaledwie 39% obiegu pieniężnego, to w 1938 r. jest prawie o 50% od niego wyższy.

Zorganizowanie Działu Ubezpieczeń na Życie przyczyniło się w wydatnej mierze do uzupełnienia akcji oszczędnościowej Pocztovej Kasy Oszczędności. Działalność P. K. O. nastawiona jest w Dziale Ubezpieczeń na Życie—podobnie jak i w działalności oszczędnościowej—na objęcie akcją przede wszystkim średnio- i małozamożnych sfer ludności. W 1934 r. 83% ubezpieczeń na życie instytucji przypadało na sumy, opiewające poniżej zł 2 tys., a 12%—na ubezpieczenia, opiewające na zł 2÷5 tys. Społeczny charakter działalności ubezpieczeniowej instytucji wyraża się m. in. w przyznawaniu ubezpieczającym się udziału w zyskach, osiągniętych przez Dział Ubezpieczeń na Życie.

Działalność instytucji na odcinku ubezpieczeń na życie ilustrują poniższe liczby:

	Liczba polis	Suma ubezpieczenia m ln. zł
1928	6 030	18·8
1929	11 976	43·3
1930	28 745	72·0
1931	46 781	98·3
1932	56 192	106·4
1933	75 409	126·4
1934	91 247	146·5
1935	119 450	178·7
1936	125 060	183·7
1937	136 018	200·2
1938	148 865	218·5

Podczas gdy w 1928 r. udział instytucji w portfelu ubezpieczeń na życie wynosił zaledwie 2·3% ogólnego portfela wszystkich instytucji ubezpieczeniowych na życie, działających w Polsce, obecnie udział ten wzrósł do przeszło 32%.

Działalność P. K. O. stanowi źródło finansowania najniezbędniejszych z punktu widzenia gospodarczych, społecznych i politycznych (obronność kraju) potrzeb. Polityka kredytowa P. K. O. w pierwszych latach po stabilizacji złotego odznaczała się przewagą kredytów krótkoterminowych, udzielanych w postaci pożyczek wekslowych oraz kredytów lombardowych. Akcja kredytowa w postaci skupu papierów

¹⁾ Zmniejszenie ilości kont czekowych w 1937 r. oraz stosunkowo słabsze tempo wzrostu stanu kont czekowych w poszczególnych latach pozostaje w związku z zamykaniem kont, które od dłuższego czasu nie wykazują obrotów.

¹⁾ Ponadto 1 795 tys. w złotych w zlocie.

wartościowych stała w tym okresie na dalszym planie. Z biegiem czasu następuje stopniowe przesuwanie się punktu ciężkości na kredyty długoterminowe pośrednie. Ta zmiana znajduje wyraz w rosnącym stale portfelu papierów wartościowych:

	1928	1930	1932	1934	1936	1937	1938
Pogotowie kasowe	79	116	176	191	190	206	175
Lokaty ¹⁾	262	331	509	742	827	1 015	999
a) krótkoterminowe							
skup weksli	—	2	3	8	14	23	17
pożyczki wekslowe	20	7	9	11	8	8	9
pożyczki lombardowe	13	9	7	12	16	17	19
lokaty w bankach państwowych	24	17	27	54	41	17	23
b) kredyty długo- i średnio-termi- nowe	179	313	424	615	703	902	882
c) nieruchomości	26	33	39	42	45	48	49

Spśród lokat na pierwsze miejsce wysuwają się lokaty w walorach kredytu długoterminowego. Jako poważny nabywca tych walorów P. K. O. spełnia niezmiernie doniosłą rolę na rynku kapitałowym.

Analizując akcję kredytową P. K. O. z punktu widzenia udziału poszczególnych dziedzin życia gospodarczego, można stwierdzić, że większość kapitałów, nagromadzonych w tej instytucji, zużyte zostało na cele inwestycyjne w dziedzinie inwestycji samorządowych, budowlanych, rolnych, komunikacyjnych, elektryfikacyjnych, portowych itp., na tzw. cele skarbowe natomiast przypada nieznaczny odsetek sumy kredytów długoterminowych. Polityka kredytowej P. K. O. przyswiera zasadą¹⁾, według której polityka lokacyjna publicznej instytucji oszczędnościowej musi być ujęta w taki sposób, aby zapewniając jak największe bezpieczeństwo wkładów, przyczyniała się jak najlepiej do rozwoju życia gospodarczego. Musi więc być prowadzona na platformie zrozumienia potrzeb kredytowych gospodarstwa polskiego i zharmonizowana z polityką gospodarczą Państwa.

J. Czadankiewicz

CZĘŚCIOWE ZAWIESZENIE WYMAGALNOŚCI DŁUGÓW ROLNICZYCH — p. str. 586.

NOWE KREDYTY DLA ROLNICTWA — p. str. 586.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 27 marca do 1 kwietnia 1939 r.

W okresie sprawozdawczym na rynku dewiz utrzymywał się w dalszym ciągu nastrój niejednorodny; obroty lekko wzrosły — głównie dolarami i funtami angielskimi. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych) kształtowały się następująco: franki szwajcarskie -0.30, liry włoskie +0.02 oraz korony szwedzkie +0.15; poza tym dolary telegraficzne zwykływały o zł 0.00¹⁾ na \$ 1, a funty szterlingi obniżyły się o zł 0.01 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5.30 ⁵⁾ / ₈	5.30 ¹⁾ / ₂	5.30 ¹⁾ / ₂
" " " telegr.	\$ 1	5.31	5.30 ⁷⁾ / ₈	5.30 ⁷⁾ / ₈
Funty szterlingi	£ 1	24.87	24.84	24.84
Franki francuskie	100 fr.	14.08	14.07	14.07
Franki szwajcarskie	100 fr.	119.30	118.70	118.70
Belgi	100 blg.	89.50	89.25	89.35
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—

¹⁾ Sumy, podane w tej pozycji, nie obejmują lokat Działu Ubezpieczeń na Życie, które w końcu 1938 r. wynosiły zł 42.3 miln. (zł 32.8 miln. — papiery wartościowe, zł 1.7 miln. — pożyczki hipoteczne, zł 2.1 miln. — nieruchomości, zł 5.7 miln. — pożyczki pod zastaw własnych polis).

²⁾ Sprecyzowana przez P. Prezesa P. K. O. Dr H. Grubera na Naradzie Gospodarczej w dn. 28/II+2/III 1936 r.

Liry włoskie	100 lir.	27.94	27.92	27.94
Floreny holenderskie	100 fl.	282.30	281.80	282.00
Guldery gdańskie	100 guld.	—	—	100.00
Korony szwedzkie	100 kor.	128.30	128.20	128.20
Korony duńskie	100 kor.	111.05	111.00	111.00
Korony norweskie	100 kor.	125.00	124.85	124.90

W poniższym zestawieniu podane jest kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie warszawskiej w styczniu i lutym b. r.:

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	752	30 704	600	21 134
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	101	7 772	85	6 636
funty szterlingi	155	13 176	132	9 302
franki francuskie	83	3 059	56	1 160
franki szwajcarskie	57	467	44	322
belgi	117	1 701	83	1 121
marki niemieckie	—	—	—	—
korony czesko-słowackie	15	112	1	3
liry włoskie	—	—	—	—
floreny holenderskie	88	1 988	66	1 008
guldery gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	53	1 567	57	875
korony duńskie	19	81	23	197
korony norweskie	39	647	31	330
inne dewizy	25	134	22	180

W lutym w stosunku do stycznia liczba zawartych transakcji dewizami spadła o ok. 20%, podczas gdy obroty spadły jeszcze silniej, gdyż o ok. 30%; w związku z tą nierównoległością przeciętna wartość transakcji spadła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi dewizami w obrotach ogólnych — to wzrósł udział obrotów dolarami i funtami szterlingami kosztem obrotów pozostałymi dewizami. Pierwsze miejsce przypadło, jak zwykle, funtom szterlingom, którymi obroty stanowiły 44.0% obrotów ogólnych (w styczniu — 42.9%), drugie — dolarom (31.4% — wobec 25.3%), trzecie — belgom (5.3% — wobec 5.5%), czwarte — florenom holenderskim (4.8% — wobec 6.5%), piąte — koronom szwedzkim (4.2% — wobec 5.1%) itd.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych obroty kształtowały się w nieco węższych granicach — przy tendencji jednolicie słabej. Straty (w zł) pożyczek premiovych przedstawiają się następująco: sztuki I emisji 3% Poż. Inwestycyjnej — 2.00, serie tej emisji — 4.00, sztuki II emisji tejże pożyczki — 1.50 oraz serie — 1.50, 4% Poż. Dolarowa — 1.00; z pozostałych pożyczek — 4% Poż. Konsolidacyjna straciła 1.25% nom., 4½% Poż. Wewnętrzna — 0.50% nom., 5% Poż. Konwersyjna — 1.50% nom. oraz 5% Poż. Konwers. Kolejowa — 0.63% nom.

Również i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych nastrój był słaby, natomiast obroty lekko wzrosły. Straty kursowe (w % -ach nominalu) przedstawiają się następująco: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie 0.25, listy zastawne Tow. Kred. m. Warszawy: 4½% -owe z 1925 r. 0.50, 5% -owe z 1933 r. 0.75 oraz 5% -owe z 1936 r. — 3.00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. 1.50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r. — 2.00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. — 0.50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papier państwowe				
w zł za sztukę				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja	sztuki	zł w zł. 100	91.00	87.00
II "	serie	" " " "	91.00	90.00
II "	sztuki	" " " "	90.00	86.00
II "	serie	" " " "	90.00	90.00
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾	42.50	39.25	42.00
w % % nominalu				
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	66.25	65.00	65.25
		-66.00 ²⁾	-64.50 ²⁾	-64.75 ²⁾
		-66.50 ³⁾	-64.50 ³⁾	-64.75 ³⁾

¹⁾ \$ 5 = zł 44.57.

²⁾ Dotyczy odcinków po 100.

³⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

4 1/2%	Poż. Wewnętrzna	zł	65'00	64'25	64'75
			-65'00 ¹⁾	-64'25 ¹⁾	-64'75 ¹⁾
5%	„ Konwersyjna	zł	69'50	68'50	68'50
					-65'00 ¹⁾
5%	„ Konwers. Kol.	zł	67'50	66'50	67'50
Listy zastawne i obligacje banków					
5 1/2%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł.	1927	81'00	81'00
5 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00
5% ²⁾	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	81'00	81'00
5% ²⁾	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00
7 1/2%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	81'00	81'00
8 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00
5 1/2%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	81'00	81'00
5 1/2%	L. Z. „ „ „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00
5 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	1927	81'00	81'00
5 1/2%	Obl. Kom. B. Gosp. „	zł w zł.	1924	81'00	81'00
5 1/2%	„ „ „ „ „ „	zł w zł.	1927	81'00	81'00
6%	Obl. B. Gosp. Kraj.	zł	97'00	97'00	97'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8% ³⁾	L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ³⁾	£			82'00
					-81'00
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego w Warszawie	zł	63'50	61'75	62'75
					-63'50
4 1/2%	L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł			61'00
4 1/2%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł			72'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	75'00	73'00	75'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	72'25	69'00	72'25
			-73'25 ⁴⁾	-70'00 ⁴⁾	-72'00
					-72'25
					-73'25 ⁴⁾
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	72'00	70'00	70'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	63'50	62'00	63'25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			60'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza z 1933 r.	zł			58'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	61'00	59'50	60'00
					-59'00

Obligacje miast

VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	80'00	80'00	80'00
VIII i IX 6%	Poż. „ „ „	zł			79'00

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej papierami procentowymi państwowymi i prywatnymi w styczniu i lutym b. r.:

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1 433	4 936	1 725	7 652
w tym:				
pożyczki państwowe	1 180	4 537	1 495	7 289
listy zastawne i obligacje banków państwowych	253	399	230	363

Papiery prywatne	884	1 919	832	2 522
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	7	26	23	92
listy zastawne tow. kred. ziemskich	244	647	278	854
listy zastawne tow. kred. miejskich	562	1 135	476	1 473
obligacje miast	71	111	55	103
różne	—	—	—	—

Ogółem: 2 317 6 845 2 557 10 174

Jak widać z powyższego zestawienia, w lutym w stosunku do stycznia obroty papierami państwowymi i prywatnymi bardzo poważnie — gdyż o ok. 48%, wzrosły; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcyj wzrosła w stopniu znacznie słabszym, gdyż tylko o ok. 10% — więc przeciętna wartość transakcji poważnie wzrosła. Udział obrotów papierami państwowymi w obrotach ogólnych wzrósł z 72% w styczniu do 75% w lutym, gdy jednocześnie udział liczby transakcyj wzrósł z 62% do 67%.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	13 ÷ 18/III	20 ÷ 25/III	27/III ÷ 1/IV
New York			
6% dolarowa			
1920	36—34—34 (9 000)	33—31 1/8—32 1/8 (18 000)	32 1/2—32—32 (3 000)
4 1/2% dolarowa			
skonw. 1920	32 7/8—32 1/8—32 1/8 (6 000)	—	—
8% Dillon			
1925	37—36—37 (16 000)	35—34—34 (16 000)	34 1/2—31—31 (21 000)
4 1/2% dolarowa			
skonw. 1925	—	—	—
7% stabiliz.	43 3/4—43 1/4—43 1/4 (3 000)	42 1/8—40—40 (4 000)	38—35—35 (14 000)
4 1/2% stabiliz.			28—25—28 (25 000)
skonw. 1927	—	—	
7% Warszawy			
1928	31—31—31 (2 000)	30 1/8—30—30 (7 000)	28—28—28 (1 000)
4 1/2% Warszawy			
skonw. 1928	27 1/8—27—27 (7 000)	25—22—23 3/8 (3 000)	24—23—23 (6 000)
7% Śląska			
1928	33—29 1/2—29 1/2 (2 000)	27—27—27 (3 000)	bez obrotów
4 1/2% Śląska			
skonw. 1928	27—26—26 (11 000)	—	—
Londyn			
4 1/2% stabiliz.	51'87—47'12— —48'12	45'53—42'78— 45'53	43'95—42'95— —42'95
Zurych			
4 1/2% stabiliz.	—	—	—
1927	—	—	—
Paryż ²⁾			
7% stabiliz.	39'47—38'56	39'61—39'61	34'60—34'12
1927			
Mediolan			
7% włoska	99'56—99'31— —99'46 (275)	98'87—97'62— 97'62 (150)	97'01—95'91— —95'91 (550)

¹⁾ Dotyczy odcinków po 100.

²⁾ Na zasadzie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 18/XI 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 89/1938, poz. 607) oprocentowanie zostało obniżone na 5 1/2%, począwszy od daty płatności drugiego kuponu, planie po wejściu w życie wspomnianego dekretu.

³⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

¹⁾ Kursy — w % — ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

²⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

SŁOWACJA ORAZ PROTEKTORAT CZECH I MORAW

Ostatnie wypadki polityczne, które przekreśliły istnienie Państwa Czecho-Słowackiego, utworzyły jednocześnie nowe państwo, wchodzące po raz pierwszy na mapę Europy—Słowację; na mocno zaś okrojonym przez oddzielenie obszaru Sudetów terenie czesko-morawo-sląskim utworzony został również po raz pierwszy zjawiający się w Europie system polityczny—Protektorat Czech i Moraw. Nowa ta sytuacja polityczna nie tylko pociągnie za sobą niewątpliwie i głębokie przeobrażenia gospodarcze w tej części Europy, ale znajdzie również odbicie w gospodarce wielu państw w międzynarodowej wymianie handlowej, w której silnie pod względem przemysłowym rozwinięta b. Czecho-Słowacja zajmowała poczesne miejsce, rozwijając swoje towary po całej kuli ziemskiej.

Mniejsze znaczenie gospodarcze będzie miała ostatnio uzgodniona w rozmowach słowacko-węgierskich rektyfikacja spornej granicy między obu tymi państwami, niemniej jednak Węgry otrzymały nowe ułatwienie w komunikacji kolejowej z Polską, a fakt ten niewątpliwie przyczyni się do usprawnienia wymiany handlowej pomiędzy obu zaprzyjaźnionymi państwami.

Rokowania słowacko-węgierskie ukończone zostały zaledwie przed paru dniami, brak przeto jest danych co do zmian terytorialnych, ludnościowych i gospodarczych, wobec czego nie uwzględniamy ostatniej rektyfikacji granic w niniejszym artykule.

Obszar Słowacji obejmuje powierzchnię 38 456 km²; liczba ludności wynosi 2 450 096 mieszkańców. Ostatnie dane statystyki czesko-słowackiej podają następujący stosunek narodowościowy ludności: Słowacy (i pewna nieznaczna liczba Czechów) 85·6%, Niemcy 5·6%, Karpato-Rusini 3·7%, Węgrzy 2·7%, Żydzi 1·6%; 72% ludności należy do wyznania rzymsko-katolickiego.

Słowacja jest krajem o przeważającym charakterze rolniczym—tak, że ok. 65% ludności zajmuje się rolnictwem, ok. 25% pracuje w przemyśle, ok. 5% zajmuje się handlem.

Zgodnie z proklamacją z dn. 14/III b. r. Słowacja jest państwem samostanowiącym i niepodległym. Jest ona przeto osobną jednostką gospodarczą i jako taka utworzy własny obszar celny i będzie samodzielnie rozwijała swe życie gospodarcze w granicach tego obszaru.

W ramach dawnej Czecho-Słowacji stanowiła Słowacja w pewnej mierze odrębny obszar gospodarczy, myśl bowiem odzyskania samodzielnego bytu politycznego, kielkująca od wielu lat w narodzie słowackim, oddawna była „kością niezgody” pomiędzy Słowakami i Czechami i przyczyną gorszego przez Czechów traktowania pod względem gospodarczym wiecznie niezadowolonej Słowacji. Znajdowało to swój wyraz w hamowaniu ruchu inwestycyjnego, w niedostatecznym popieraniu przedsiębiorstw słowackich, który to stan rzeczy trwał dłuższy okres czasu, zanim Czesi, jak zwykle za późno, diametralnie nie zmienili swej polityki i nie rozpoczęli rozwijać przemysłu wojskowego na Słowacji, zmiernając nie tyle do podniesienia gospodarczego prowincji, ile do utworzenia bardziej oddalonych od zagrożonych granic ośrodków przemysłu wojennego. Mimo tych nie bardzo sprzyjających warunków rozwijały się stare przemysły, założone jeszcze przed powstaniem powojennego Państwa Czechosłowackiego, jak np.: słodowy, skórzaný, szklany i inne.

Obroty handlowe Słowacji z zagranicą nie są nam bliżej znane, aczkolwiek musiała ona pewne swoje artykuły, jak np. drzewo i celulozę, a częściowo i rudy eksportować do krajów obcych. Na ogół jednakże obroty z zagranicą były szczupłe—w stosunku do tych możliwości, jakie otwierają się obecnie przed Słowacją, jako przed państwem niepodległym. Natomiast silnie był rozwinięty ruch towarowy pomiędzy Słowacją i terytorium Czecho-Morawii. Na podstawie tych obrotów można z pewnym przybliżeniem zakresić ramy przyszłego handlu zagranicznego tego kraju.

Nadwyżki eksportowe obejmowały przede wszystkim drzewo, niewątpliwie obejmowały one także i wywóz zboża oraz szereg wyrobów i półwyrobów przemysłowych, jak również niektórych surowców. Bardziej jasno da się przedstawić—na podstawie możliwych do osiągnięcia w obecnej chwili danych—rozmiar i charakter importu, który obejmuje poważne ilości węgla kamiennego i koksu, surowców tekstylnych, chemikalij, maszyn i aparatów, wyrobów żelaznych, pojazdów mechanicznych, odzieży, obuwia itp.

Poniżej podajemy zestawienie obrotów Słowacji z krajem Czech i Moraw (w tys. ton):

Przywóz z Czech i Moraw

Węgiel i koks	850
Zelazo i wyroby żelazne	65
Nawozy i chemikalia	60
Samochody, samoloty i art. przem. wojennego	65
Maszyny	4
Szkló, porcelana	9
Cegły i wyroby gliniane	50
Cement	40
Piwo	28

Wywóz do Czech i Moraw

Rudy	350
Drzewo	560
Wapno	40
Siano	15
Zboża, strączkowe	160
Słód	160
Bydło	50
Owoce i warzywa	45
Nasiona	8
Tytoń	9
Wino	10
Spirytus	7

Przedstawione wyżej obroty dotyczą tylko wymiany pomiędzy Słowacją oraz terytorium Czech i Moraw; są one przy tym niekompletne, gdyż obejmują tylko przewozy pociągami towarowymi, a poważna ilość towarów lekkich i cennych, szczególnie spożywczych, przewożona była samochodami i innymi środkami lokomocji.

Oczywiście, że niepodległe Państwo Słowackie będzie miało znacznie więcej rozbudowany bilans płatniczy, aniżeli to miało miejsce w ramach b. Republiki, gdyż niewątpliwie młode to państwo, powstające wśród tak pouczających chwil historycznych, zwróci baczną uwagę na rozwój gospodarczy kraju, a przede wszystkim na należyte uzbrojenie armii i rozwinięcie ruchu inwestycyjnego. Aktywną pozycję w bilansie płatniczym będą stanowiły dochody z tranzytu, ujemną—długi państwowe, które Słowacja będzie miała prawdopodobnie w stosunku do Protektoratu Czech i Moraw. Niejasna też jest sprawa uregulowania rozrachunków z tytułu należności kapitałowych dla filij przedsiębiorstw, posiadających centrale w granicach Protektoratu Czech i Moraw, jak np.: 2 wielkie centra przemysłu zbrojeniowego w Słowacji, będące filiami Skody i „Czeskiej Zbrojówki” w Brnie i długi szereg innych. Prowizoryczne obliczenie wykazuje, że z tego tytułu będzie się należało Słowacji od Niemiec ok. Kcz. 500 miln.

Niemale znaczenie odegrają w handlu zagranicznym Słowacji bogactwa, zawarte w łonie jej ziemi. Górnictwo i hutnictwo słowackie, do omówienia których przystępujemy, zatrudnia ok. 10 tys. ludzi wg danych statystyki czeskiej z 1937 r. (z uwzględnieniem terenów odstąpionych). Słowacka produkcja górnicza i hutnicza przedstawia się następująco (w tonach):

Kopalnictwo	Dawne terytorium	Odstąpione terytorium	Aktualne terytorium
Węgiel kamienny	105 098	105 098	—
„ brunatny	732 931	—	732 931
Rudy żelazne	1 090 914	320 724	770 190
„ manganowe	62 980	—	62 980
„ srebra	59 607	—	59 607
Piryty	18 331	—	18 361
Rudy rtęciowe	5 359	—	5 359
„ złota	39 944	—	39 944
Ruda antymonowa	ok. 36 000	ok. 27 000	ok. 9 000
„ aluminiowa	846	—	846
Sól	5 319	—	5 319
Oleje mineralne	13 334	—	13 334
Gaz ziemny—m ³	117 848	—	117 848
Surówka żelaza	—	—	47 842
Ołów	—	—	670
Cynk	—	—	800
Miedź rafinowana	—	—	609
Rtęć — kg	—	—	94 796
Złoto — kg	—	—	299
Srebro — kg	—	—	6 778
Antymon	—	—	1 460

Dość należy, że wg opinii geologów możnaby się dowiercić w Słowacji do poważniejszych źródeł ropy naftowej.

Produkcję wyrobów gotowych i środków żywności ilustruje dokładnie poniższe zestawienie danych o przeciętnej produkcji rocznej w ostatnich latach:

Przemysł metalowy i elektrotechniczny—miln. Kcz.	360
„ tekstylny—miln. Kcz.	310
„ spożywczy—miln. Kcz.	270
„ celulozowy i papierniczy—miln. Kcz.	270
„ drzewny—miln. Kcz.	160
„ chemiczny—miln. Kcz.	160
„ kamieniarski i ceramiczny—miln. Kcz.	110
„ skórzany—miln. Kcz.	50
„ odzieżowy i obuwianny—miln. Kcz.	25
„ piwowarski—tys. hl	210
„ spirytusowy—tys. hl	160
„ cukierniczy—tys. t	50
Młynarstwo { żyto—tys. t	250
{ pszenica—tys. t	100
Przemysł cementowy (zdolność wytwórcza)—tys. t	ok. 400
„ papierowy (zdolność wytwórcza)—tys. t	50 ÷ 60

Artykuły rolnictwa wykazują niewielkie i nieregularnie pojawiające się nadwyżki eksportowe. Wchodzą tu w grę: zboża, pasze, owoce, warzywa, masło, nasiona, tytoń i wino.

Przemysł rolniczy Słowacji obrazują następujące liczby: przemysł cukrowniczy—cukrowni i rafinerij czynnych 7, produkcja cukru surowego 433 383 q rocznie, liczba zatrudnionych 6 515; przemysł słodowy—liczba słodowni 5, zdolność produkcyjna siodu w okresie 8-miesięcznej kampanii 160 tys. q, produkcja rzeczywista roczna siodu 92 852 q, liczba zatrudnionych 163; przemysł piwowarski—produkcja roczna 208 534 hl, liczba zatrudnionych 422; produkcja alkoholu — ok. 200 tys. hl, liczba zatrudnionych ok. 1 500. Poza tym istnieje szereg drobnych przemysłów, przetwarzających płody rolne.

Obszar zalesiony wynosi w Słowacji ok. 1,4 miln. ha, z czego połowę stanowią lasy iglaste. Obliczają nadwyżkę eksportową na blisko 2½ miln. m³ drzewa.

W najogólniejszym ujęciu Słowacja gospodarczo przedstawia się jako kraj rolniczy, posiadający szereg własnych ośrodków przemysłowych oraz szereg bogactw kopalnianych, które mogą się stać podstawą do znacznego rozwoju gospodarczego tego państwa, którego niezależność polityczna stać się może dopiero wówczas pełna, gdy zostanie oparta na niezależności gospodarczej.

Utworzenie Protektoratu Czech i Moraw przedstawia się pod względem gospodarczym jako uzyskanie przez Trzecią Rzeszę nowego terytorium o wybitnie przemysłowym charakterze, zasobnego w szereg ośrodków przemysłowych, pomiędzy którymi znalazły się poważne centra przemysłowe, cieszące się rozgłosem światowym.

Niemcy, zyskując Czechy i Morawy, powiększyły swoje terytorium o 49 362 km², ludność — o 6 804 876. Liczba ludności rolniczej wynosi 1 891 681, ludności pracującej w przemyśle — 2 597 639 oraz ludności, zajmującej się handlem — 567 360. Jak wiele zyskały ostatnio Niemcy pod względem terytorialnym i ludnościowym zorientować się nie trudno, przypominając sobie, że obszar pomonachijskiej Republiki Czesko-Słowackiej wyniósł 98 912 km² z ludnością 9 807 096.

Nowe terytorium przynosi Trzeciej Rzeszy bogaty aport w postaci skarbow kopalnianych, surowców, wysoce rozwiniętej produkcji metalurgicznej i — z pewnymi zastrzeżeniami — w postaci silnie rozbudowanego przemysłu, który właśnie na terenie Czech, Moraw i Śląska został przez Republikę przedmonachijską skoncentrowany. Poza tym zyskały Niemcy szereg „plusów doraźnych” w postaci obfite nagromadzonych zapasów towarowych, środków żywności, zmobilizowanych przez Rząd czeski w okresie niepewnej sytuacji politycznej, oraz pewnej — nieznacznej stosunkowo — ilości złota i dewiz, którego główne zapasy zostały wywiezione za granicę jeszcze za czasów Republiki po dokonaniu Anschlussu. Z bogactw kopalnianych wymienić należy (dane dotyczące wydobycia w 1937 r.):

	Czechy		Morawy i Śląsk	
	terytorium odstąpione po Monachium	terytorium obecne	terytorium odstąpione po Monachium	terytorium obecne
Węgiel kamienny — ton	992 180	2 308 458	8 085 918	5 285 865
brunatny — ton	16 681 631	97 504	410	382 543
Rudy żelazne — ton	—	745 211	—	—
Rudy manganowe — ton	—	43 364	—	—
Rudy srebra, ołowiu i cynku — ton	—	109 360	—	—
Rudy uranowe — kg	—	156 203	—	—
Grafit — ton	—	96	—	5 048
Nafta — ton	—	4 625	—	—
Gazy ziemne — m ³	—	—	—	1 341 173

Produkcja hutnicza oraz produkcja koksu i brykietów w roku 1937 przedstawiała się następująco:

	Czechy		Morawy i Śląsk	
	terytorium odstąpione po Monachium	terytorium obecne	terytorium odstąpione po Monachium	terytorium obecne
Surówka żelaza — ton	—	384 727	485 195	757 300
„ stali — ton	35 747	751 237	649 473	802 204
Ołów — ton	86	4 307	—	—
Cynk — ton	—	6 973	—	—
Miedź — ton	460	100	—	3 000
Srebro — kg	—	27 543	—	—
Preparaty uranowe — kg	26 550	—	—	—
Rodjum — mg	4 150	—	—	—
Koks z węgla kamien. — ton	—	—	1 156 064	2 123 800
Brykiety z węgla kamien. — ton	—	—	109 360	350 320
Brykiety z węgla brunatnego — ton	264 482	—	—	—

Wraz z nowym terytorium otrzymują Niemcy stojące na wysokim poziomie gałęzie przemysłu, jak np.: przemysł metalowy i elektrotechniczny, który zatrudnia blisko 150 tys. ludzi, przemysł chemiczny, szklany, tekstylny, graficzny, silnie rozwinięty przemysł odzieżowy i obuwianny, zatrudniający ponad 40 tys. robotników. Nowe terytorium przynosi Niemcom także wielkie zakłady Bati. Głównymi centrami przemysłu są: Praga, Pilzno, Brno i Morawska Ostrawa wraz z sąsiadującymi z nią Witkowicami. Wymienione centra gospodarcze stanowiły już za czasów monarchii austriacko-węgierskiej najważniejsze ośrodki przemysłowe jej gospodarczego obszaru. Pilzno i Brno — to 2 wielkie centra przemysłu zbrojeniowego, które eksportowały różnego rodzaju broń do wszystkich niemal państw.

Przemysł czesko-morawsko-śląski nastawiony był w co najmniej 80% na eksport. Niemcy bezpośrednio niemal po zajęciu omawianego terytorium oświadczyły (Naczelna Rada Niemieckiego Przemysłu), że nie tylko dołożą wszelkich starań w kierunku utrzymania dotychczasowego wysokiego poziomu eksportu, lecz że go nawet powiększą. Praktyczne wykonanie tej tezy budzi jednakże duże zastrzeżenia, albowiem przemysł ten w ramach Państwa Niemieckiego niewątpliwie utraci dotychczasową swą prężność wywozową z uwagi na nieprzy-

chylne stanowisko rynków zachodnich, a szczególnie Stanów Zjedn., z którymi Czecho-Słowacja posiadała, obroty, zajmujące jedno z czołowych miejsc w jej handlu zagranicznym. Nadto szereg przemysłów czesko-morawskich stanowi groźną konkurencję dla rodzimego przemysłu Rzeszy, którym Niemcy będą się z pewnością więcej opiekowały aniżeli przemysłem Protektoratu. W związku z tym należy oczekiwać upadku i likwidacji szeregu przedsiębiorstw przemysłowych na terenie Protektoratu.

Pod względem rolniczym zabrany obszar nie daje Trzeciej Rzeszy żadnych źródeł zaopatrzenia w płody rolne, które nawet nie wystarczały temu obszarowi za czasów b. Republiki. Obszar ten wykazywał z reguły manko w dziedzinie produktów rolnych, które musiały być importowane ze Słowaczyny, Rusi Przykarpackiej i rolniczych państw Europy — tak, że w tym względzie kłopoty Rzeszy zwiększyły

się i popchnęły ją na drogę szukania nowych możliwości importu rolniczego z agrarnych państw Europy.

Na uwagę zasługuje ponadto rozwinięty w niektórych gałęziach przemysłu rolniczego, a więc: przemysł cukrowniczy (50 tys. robotników, ok. 1 miln. t cukru rocznie), przemysł słodowy (46 fabryk, 1 444 robotników, 750 tys. q roczne przy zdolności 1½ miln. q), przemysł piwowarski (liczba browarów 250, zatrudnionych robotników 10 200, produkcja 5 507 300 l piwa), przemysł spirytusowy (430 destylarni, robotników 1 800, produkcja 500÷600 hl); 5 885 młynów zatrudnia blisko 11 500 osób przy zdolności dziennej produkcji 135 241 q itd.

Tak w ogólnym zarysie przedstawia się obraz gospodarczy krajów Protektoratu.

A. F.

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

KOSZTY UTRZYMANIA W NIEKTÓRYCH KRAJACH¹⁾. — Od jesieni ub. r. koszty utrzymania kształtowały się prawie we wszystkich krajach na poziomie dość ustabilizowanym — z wyjątkiem jedynie kosztów z tytułu opału i światła, które ze względu na sezonowy wzrost cen węgla wykazały pewnąwyżkę. Koszty żywności w IV kwartale ub. r. uległy również nieznacznym tylko zmianom, mianowicie: zwiększyły się we Francji, Japonii, Włoszech i Belgii, a obniżyły się w Holandii, Polsce, na Węgrzech i w Kanadzie. Zmiany te wpłynęły jednakże tylko w nieznacznym stopniu na ogólny wskaźnik kosztów utrzymania; w każdym razie wzrost ogólnych kosztów utrzymania nie przekroczył przeciętnie 1%. Jedynie we Włoszech wzrost ogólnych kosztów utrzymania w ostatnim kwartale ub. r. wyniósł 1·4%, w Belgii 1·5%, w Japonii 3·7%, we Francji 4·8%.

Ogólnie w roku 1938 koszty utrzymania spadły — a to głównie na skutek spadku cen środków żywności i odzieży, z wyjątkiem tylko Japonii, gdzie ogólne koszty utrzymania wzrosły w ub. r. o 16·2%, i Francji — o 9·7%. Poza tymi dwoma krajami wzrost kosztów utrzymania wykazują jeszcze Włochy — o 3% oraz Szwecja — 1·2%. W Niemczech, Belgii, Holandii, Danii, Norwegii, Szwajcarii i Finlandii zmiany były nieznaczne i wykazywały raczej spadek kosztów utrzymania, nie przekraczający jednak 1% w porównaniu z ub. rokiem. Wyższy spadek kosztów utrzymania niż 1% nastąpił na Węgrzech, gdzie wyniósł 1·3%, w Kanadzie — 1·5%, w Polsce — 2·1%, w Anglii — 2·5%, w Stanach Zjedn. — 3·1%.

Wzrost cen w Japonii, jaki miał miejsce w całym roku 1938 w związku z akcją wojenną w Chinach, wywarł wpływ na prawie wszystkie składniki kosztów utrzymania. Mianowicie: przy ogólnym wzroście kosztów utrzymania o 16·2% — koszty żywności wzrosły o 11·4%, opału i światła o 11·5%, odzieży o 32·1% oraz grupy „inne” o 16·8%.

Koszty utrzymania we Francji wykazują dalszy wzrost, jakkolwiek słabszy niż w latach poprzednich. Wystarczy wskazać, że w 1930 r. koszty utrzymania we Francji wzrosły o 13·0%, w 1937 r. aż o 21·9% podczas gdy w 1938 r. tylko o 9·7%. Pomimo że

wzrost jest niższy niż w latach poprzednich i na zewnątrz wykazuje pewną poprawę, zwłaszcza w stosunku do spadku kursu franka, który w tym samym czasie spadł o 22%, trudności wewnętrzne na tym odcinku trwają nadal. Przy ogólnym wzroście kosztów utrzymania o 9·7% koszty wyżywienia wzrosły o 12·3% (najsilniej wzrosły ceny chleba i tłuszczów), mieszkania o 12·0%, opału i światła o 9·7%, inne koszty o 8·6%.

Do silnego wzrostu kosztów utrzymania we Włoszech przyczynił się głównie wysoki wzrost cen artykułów odzieżowych, który wynosił przeciętnie 15·5%. Pozostałe składniki kosztów utrzymania nie wykazują w porównaniu z ub. rokiem silniejszych wahań; koszty wyżywienia wzrosły w 1938 r. o 1·2%, mieszkania — o 0·3%, opału i światła — o 1·4%, a inne — o 3·3%.

W Szwecji wzrost kosztów utrzymania tłumaczy się wzrostem cen artykułów żywnościowych, wskutek czego ogólny koszt żywności wzrósł o 2·1%, wydatki na mieszkanie wzrosły tylko o 0·5%, inne wydatki o 1·7%, koszt opału i światła natomiast wykazuje spadek o 3·2%, a odzieży spadek o 1·1%.

Spadek kosztów utrzymania o więcej niż 1%, mający miejsce na Węgrzech, w Kanadzie, w Polsce, Anglii i Stanach Zjedn. — pozostaje przeważnie w związku z potaniem kosztów żywności. Na Węgrzech — poza spadkiem kosztów żywności o 2·3% — obniżyły się również koszty odzieży o 1·8%. Spadek kosztów utrzymania w Polsce o 2·1% pozostaje w związku ze spadkiem kosztów wyżywienia o 3·5%, koszty bowiem innych składników nie uległy w ub. r. prawie żadnym zmianom.

Spadek kosztów utrzymania w Anglii o 2·5% spowodowany został prawie wyłącznie potaniem kosztów żywności, które wynosiło w ub. r. przeciętnie 4·8%. W ramach pozostałych składników nastąpiło pewne wyrównanie: przy wzroście kosztów mieszkania o 1·2% nastąpił spadek kosztów odzieży o taki sam odsetek. Natomiast koszty opału i światła oraz „różne” koszty nie uległy prawie żadnej zmianie. Należy podkreślić, że ceny najważniejszych produktów żywnościowych wykazują w Anglii stałą tendencję spadkową, szczególnie ceny mąki i chleba.

Najsilniejszy spadek kosztów utrzymania w porównaniu z 1937 r. wykazują Stany Zjedn., mianowicie o 3·1%. Jest rzeczą cha-

rakterystyczną, że w spadku tym biorą udział prawie wszystkie składniki kosztów utrzymania. Koszty żywności obniżyły się bowiem o 4·9%, odzieży o 6%, mieszkania o 2·9%, opału i światła o 0·1%, innych wydatków o 1%. Spośród artykułów żywnościowych szczególnie silnie potaniały artykuły mączne, mleczne, tłuszcze i cukier, wzrosły zaś w porównaniu z 1937 r. jedynie ceny jaj.

W Niemczech daje się zaobserwować nieznaczny tylko wzrost kosztów utrzymania, mianowicie o 0·4%. Spośród poszczególnych składników kosztów utrzymania najsilniejszy wzrost, wynoszący 3·1%, wykazują koszty artykułów odzieżowych, koszty żywności wzrosły w porównaniu z 1937 r. o 0·2%, a pozostałe składniki kosztów wykazują spadek, jakkolwiek nieznaczny, mianowicie: mieszkania o 0·1%, opału i światła o 0·2%, oraz innych wydatków o 0·2%.

Badając rozwój kosztów utrzymania w okresie ostatnich 6 lat (1933÷1938) przy podstawie 1933 r. = 100 — najsilniejszy wzrost kosztów utrzymania obserwujemy w Niemczech (wskaźnik kosztów przeszedł 145); najgwałtowniejszy wzrost kosztów utrzymania w tym kraju datuje się od 1936 r. Duży skok zrobił również wskaźnik kosztów utrzymania we Francji; w II połowie 1935 r. wynosił on ok. 90, podczas gdy w końcu 1938 r. sięga prawie 140. Podobną tendencję, jakkolwiek rozmiarami słabszą, wykazuje wskaźnik kosztów utrzymania we Włoszech. Wskaźnik pozostałych krajów nie wykazuje w ostatnich dwóch latach większych wahań.

ESTONIA

SYTUACJA KONIUNKTURALNA W RO-KU 1938. — Ogólna poprawa koniunktury gospodarczej, pod znakiem której minął rok 1937, została w ub. roku zahamowana. Zahamowanie nie było jednak tak znaczne, by można było mówić o przejściu do okresu depresji, a nawet niektóre gałęzie gospodarstwa rozwijały się nadal pomyślnie. Zanotować należy fakt, że siła nabywcza szerokich rzesz pracowniczych wykazała dalszy wzrost, o czym świadczy wzrost ogólnych zarobków — zarówno zatrudnionych w przemyśle i rolnictwie, jak i urzędników państwowych — z 91·5 miln. koron w 1937 r. do 100·9 kor. w ub. roku.

¹⁾ Dane z „Wirtschaft u. Statistik”.

Pomyślnie rozwijała się sytuacja w rolnictwie. Ogólna wartość produkcji rolniczej w 1938/39 r. oceniana jest na 200 miln. koron, co oznacza wzrost o 8 miln. kor. w stosunku do 1937 r. Wzrósł zbiór zbóż pastewnych z 310 do 376 tys. t, przy mniejszym jednak zbiorze zbóż chlebowych (267 tys. t w porównaniu z 287 tys. t w 1937 r.). Mniejsze zbiory ziemniaków i lnu zostały w dużym stopniu wyrównane polepszeniem jakości. Korzystny dla rolnictwa był wzrost cen mięsa i masła. Wywóz artykułów rolniczych zwiększył się o ok. 20%. Jednak rentowność produkcji rolniczej nie była zbyt dobra z uwagi na brak sił roboczych i wzrost płac. W związku z tym wzmożła się popierana przez czynniki rządowe tendencja do wprowadzenia intensywniejszych i bardziej zmechanizowanych metod gospodarowania. Równoległe wzrosło zapotrzebowanie na nawozy sztuczne.

Wartość (netto) produkcji przemysłowej wzrosła w stosunku do 1937 r. nieznacznie (113 miln. koron — wobec 110 miln. kor.). Sytuacja przy tym była niejednorodna; podczas gdy produkcja na rynek wewnętrzny rozwijała się dobrze — w gałęziach, związanych z eksportem, odczuwało się pewną depresję, spowodowaną niepomyślną koniunkturą na zagranicznych rynkach zbytu. Zatrudnienie w wielkim przemyśle spadło do 48 773 w dn. 1/XI 1938 r. — wobec 50 058 w dn. 1/XI 1937 r. Najpoważniejszy spadek wykazały przemysły: włókienniczy i drzewny. W przemyśle także jak i w rolnictwie w dalszym ciągu istnieje tendencja do racjonalizacji i modernizacji zakładów, co m. in. ujawnia się

w wzięciu przywozu maszyn przemysłowych, który osiągnął w ubiegłym roku nienotowany dotychczas poziom. Na rok obecny nie należy się spodziewać dalszego wzrostu tych tendencji, gdyż już w ub. roku odczuwało się na ogół dążenie do osłabienia tempa wzrostu inwestycyj i wzmacniania raczej płynnych rezerw.

Obroty w handlu zagranicznym spadły po obu stronach. W wywozie wpłynął na to spadek cen drzewa, a także ilościowy spadek tego eksportu. Na przywozie odbiło się nieco mniejsze zapotrzebowanie na niektóre surowce przemysłowe. Nastąpiły także pewne zmiany w strukturze handlu zagranicznego, w wywozie bowiem wzrósł kosztem wyrobów przemysłowych eksport artykułów rolniczych, w przywozie zaś wzrósł przywóz wyrobów gotowych w porównaniu z przywozem środków spożywczych i surowców. Największym dostawcą są nadal Niemcy (na drugim miejscu Anglia), największym odbiorcą — Anglia (na drugim miejscu Niemcy).

Sytuacja dewizowa była w okresie sprawozdawczym pomyślna. Ograniczenia dewizowe nie krępowały zbytnio życia gospodarczego. Pewne trudności odczuwali jedynie eksporterzy do Niemiec przy realizacji swych należności rozrachunkowych. Zapas złota i dewiz w Eesti Bank wzrósł nieznacznie (o 0.3 miln. koron), obieg banknotów wzrósł również (o 2 miln. koron). Tempo wzrostu obiegu zmalało w ciągu ostatnich paru miesięcy, co wskazuje na nieco ostrożniejszą politykę banku centralnego. To samo można powiedzieć o polityce kredytowej banków prywatnych i spółdzielczych, których plyn-

ność wzrosła. Banki te wykazywały na ogół pewną powściągliwość w udzielaniu kredytów na cele inwestycyjne. Popyt na rynku kapitałowym był dość znaczny, zwłaszcza ze strony rolnictwa, i nie został całkowicie zaspokojony.

Wpływy i wydatki państwowe nie wykazały poważniejszych zmian i nie odbiegały od kwot preliminowanych.

Koszty utrzymania wzrosły nieco w I połowie ub. roku, lecz w II połowie poziom ich pozostał niezmienny.

Przewidywania co do rozwoju sytuacji na rok 1939 nie są na ogół pesymistyczne, głównie z uwagi na to, że rynek wewnętrzny wykazał dostateczną odporność na wpływy depresyjne. Przypuszczać wszakże można, iż obroty w handlu zagranicznym maleć będą nadal i istnieją możliwości wzrostu pasywności bilansu handlowego, gdyż widoki w eksporcie najważniejszych dla Estonii artykułów, np. celulozy, nie są bynajmniej korzystne. Nie przewiduje się jednak dotychczas ewentualności dalszych ograniczeń przywozowych.

Wreszcie, należy zanotować ważną tendencję w handlu zagranicznym, polegającą na coraz dalszej monopolizacji eksportu w ręku Państwa. W eksporcie drzewa największą rolę odgrywa organizacja państwowa i przewiduje się stopniowe wycofywanie się kupiectwa prywatnego. Eksport skór od 1/I 1939 r. przeszedł całkowicie w ręce półpaństwowej organizacji spółdzielczej. Prawdopodobnie eksport lnu będzie uregulowany analogicznie.

M. S.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, $\frac{1}{2}$ str. — 200, $\frac{1}{4}$ str. — zł 125, $\frac{1}{8}$ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, $\frac{1}{2}$ str. — zł 110, $\frac{1}{3}$ str. — zł 80, $\frac{1}{4}$ str. — zł 70, $\frac{1}{8}$ str. — zł 55, $\frac{1}{16}$ str. — zł 40, $\frac{1}{32}$ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor: **EDMUND CZAPLICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMAREKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Fabryka Produktów Chemicznych Liban, Spółka Akcyjna w Krakowie

zawiadamia, że

XXVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Krakowie przy Rynku Kleparskim L. 4, z porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 2) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonanych przez nie obowiązków;
- 3) Powzięcie uchwały w sprawie rozdziału zysku;
- 4) Dodatkowy wybór Rady Nadzorczej;
- 5) Plan działania na 1939 r.;
- 6) Wnioski.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, którzy chcą wykonać prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu, winni akcje lub statutem przewidziane zaświadczenia złożyć w Spółce w Krakowie przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem. 457a

II OGŁOSZENIE

Przemysł Metalowy „GRANAT” SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w Warszawie w siedzibie Spółki przy ul. Smolnej Nr 14

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków;
- 3) Podział zysków za rok operacyjny 1938 i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wybory uzupełniające dwóch członków Zarządu oraz pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o zł 600 000, czyli do wysokości zł 3 000 000, przez wypuszczenie nowej emisji akcji pokrytych przelewem na ten cel rezerw Spółki i dopłatą subskrybentów do kursu łącznie zł 103 za akcje nominalnej wartości zł 100;
- 6) Zastąpienie dotychczasowego brzmienie § 4 statutu Spółki przez następujące: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 3 000 000, całkowicie wypłaconych gotowizną, podzielonych na 30 000 akcji na okaziciela, każda wartości nominalnej po zł 100”;
- 7) Upoważnienie Zarządu do kupna i sprzedaży nieruchomości Spółki oraz zaciągania długów hipotecznych;
- 8) Wniosek akcjonariusza W Pana Leona Grabowskiego o przemianowanie obecnego § 20 statutu Spółki na § 21 statutu i uchwalenie nowego § 20 statutu Spółki treści następującej: „Zarząd obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i złożyć organom nadzorczym bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat za rok ubiegły oraz dokładne pisemne sprawozdanie z działalności Spółki w tym okresie”.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni akcje swe lub kwity depozytowe złożyć w biurze Zarządu Spółki ul. Smolna 14 w Warszawie, najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 541

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Zap” Zakłady Przemysłowe Sp. Akc. Mechanicznej Obróbki Drzewa i Metali, oraz Fabryka Przetworów Spożywczych w Bydgoszczy

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 14 w lokalu Spółki w Bydgoszczy ul. Kwiatowa Nr 4 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków, oraz sprawozdań Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki za 1938 r.;
- 3) Powzięcie uchwały co do zysku z 1938 r.;
- 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członka Rady Nadzorczej, delegowanego do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru;
- 7) Rozpatrzenie wniosków, które wpłyną do Zarządu Spółki w przepisowym terminie;
- 8) Wolne wnioski bez uchwał.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą przyjąć udział w Walnym Zebraniu, winni na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć, za pokwitowaniem, w biurze Zarządu Spółki swoje akcje, względnie kwity depozytowe. 441a

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe A. L. Sojka, Spółka Akc. w W a r s z a w i e

zawiadamia niniejszym, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Piusa XI Nr 10 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z porządkiem dziennym następującym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;
  - 2) Pokwitowanie Zarządu z wykonania obowiązków;
  - 3) Uchwała w przedmiocie nadwyżki bilansowej za rok operacyjny 1938;
  - 4) Wybór członka Komisji Rewizyjnej;
  - 5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej.
- PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie, przewidzianym w art. 394 Kodeksu Handlowego.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dopełnić formalności, przepisanych art. 399 Kodeksu Handlowego. 535-14-15

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Przemysłowo-Budowlanej Spółki Akc. w Bielsku

zawiadamia, że we wtorek dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 15 w sali posiedzeń wspomnianej Spółki w Bielsku przy ul. Mickiewicza L. 21 odbędzie się

18 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1938 oraz udzielenie władzom Spółki odnośnego absolutorium;
- 2) Powzięcie uchwały odnośnie do wyniku bilansu;
- 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni swe akcje, uprawniające do głosowania, złożyć najpóźniej do dn. 15 kwietnia 1939 r. w kasie Spółki w Bielsku lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku za odbiorem karty legitymacyjnej. 433-13-14

Zarząd Spółki Akcyjnej „Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskim”, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się

XV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

w lokalu Spółki Akcyjnej „Siła i Światło” w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938 oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Zatwierdzenie preliiminarza eksploatacyjnego na 1939 r.; 5) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.

Akcje na okaziciela dają prawo do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w d. 21 kwietnia 1939 r., w biurze głównym Spółki w Katowicach, Plac Wolności 16, lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w Firmie „Trust Metallurgique Electrique et Industriel S. A.” Bruxelles, 168 rue Royale. Zaświadczenia winny wymieniać liczby akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

578-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Hurtowni Aptekarzy Polskich, Spółka Akcyjna

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

na dz. 29 kwietnia 1939 r. godz. 18 w siedzibie Spółki, Warszawa ul. Żurawia 3.

Porządek obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1938 rok; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat na dz. 31 XII 1938 r.; 5) Udzielenie Zarządowi pokwitowania; 6) Podział zysków; 7) Ustalenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 8) Budżet na 1939 r.; 9) Wybory 1 członka Zarządu; 10) Wybory Komisji Rewizyjnej; 11) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni — zgodnie z § 19 Statutu — złożyć Zarządowi swoje akcje lub dokumenty depozytowe do dn. 22 kwietnia 1939 r.

596

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Gospodarstwa Krajowego „Ekonomia”

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w Warszawie przy ul. Gdańskiej 2 m. 56, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Podział zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurach S-ki w Warszawie, ul. Gdańska 2 m. 56 lub w Skarżysku-Kamiennej swoje akcje względnie kwity depozytowe.

575-14-15

Zarząd Spółki „Sepewe” Eksport Wytworów Polskiego Przemysłu, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Mazowieckiej 9

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW TEJ SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu Spółki za 1938 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu za 1938 r.; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Powzięcie uchwały co do podziału zysku za rok operacyjny 1938; 7) Wybór 10 członków Zarządu; 8) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 9) Wolne wnioski.

Walne Zgromadzenie, zwołane na dz. 26 kwietnia, będzie ważne bez względu na liczbę obecnych na Zgromadzeniu przedstawicieli akcjonariuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcji (art. 401 K. H.).

Każdy akcjonariusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego, na piśmie, przedstawiciela, którym nie może być członek Zarządu (art. 405 K. H.).

Upoważnienie dla przedstawiciela, posiadającego prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonariusza, winno być zaopatrzone stemplem w kwocie nominalnej zł. 5.

Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Zarządu Spółki do dn. 22 kwietnia 1939 r.

593

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiego Towarzystwa dla Handlu Węglem „Węgloblok” SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

SZESNASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 5.30 po poł. w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Ordynackiej Nr 11, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku strat i zysków, podziału zysków, jak również udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej — wszystko za rok operacyjny 1938 r.; 3) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 4) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących i wybór Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki przy ul. Ordynackiej Nr 11, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu.

610

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Lin i Drutu dawn. A. Deichsel, Sp. Akc. w Sosnowcu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu Towarzystwa Przemysłowców Zagł. Dąbr., Sosnowiec, ul. 3 Maja 25

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysku i strat za rok ubiegły;
3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat;
4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w siedzibie Zarządu na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia swe akcje wzgl. poświadczenie instytucji kredytowych, zaaprobowanych przez Ministerstwo Skarbu.

581-14-15

I OGŁOSZENIE

**Komisja Likwidacyjna Banku Międzynarodowego w Warszawie
Spółki Akcyjnej w likwidacji**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 11 rano w kancelarii adwokata Bronisława Winnickiego przy ul. Marszałkowskiej Nr 40 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdania Komisji Likwidacyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r., oraz wydanie Komisji Likwidacyjnej pokwitowania z działalności za 1938 r.;
- 3) Wybór Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Komisji Likwidacyjnej Banku, mającej siedzibę w lokalu przy ul. Marszałkowskiej Nr 40 w kancelarii adwokata Winnickiego. 602

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakładów Chemicznych w Częstochowie

niniejszym ogłasza, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

odbędzie się w dn. 21 kwietnia 1939 r. o godz. 5 po poł. w Warszawie przy ul. Piusa XI Nr 39 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków za 1938 r.; 4) Rozpatrzenie budżetu na 1939 r.; 5) Wybory do Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej oraz powołanie Prezydium Rady Nadzorczej; 6) Określenie wynagrodzenia członków władz Spółki. 600

I OGŁOSZENIE

Zarząd Przedzalni i Tkalni Juty i Lnu „Warta“

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mazowieckiej Nr 3 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat i podziału zysków oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Wybory władz Spółki i określenie ich wynagrodzenia; 5) Zmiana paragrafu 1 statutu Spółki; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje lub kwity depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 572

Zarząd firmy „Browar Związkowy“, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. w sobotę o godz. 12 w południe w kancelarii Notariusza Zygmunta Hübnera, w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej pod Nr 6, w gmachu Hipoteki odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i r-ku zysków i strat; 4) Wybór władz Spółki; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Grzybowskiej Nr 65.

607

Zarząd

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej „Elektrownia Okręgowa
w Zagłębiu Krakowskim“, Spółka Akcyjna**

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 11 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“ w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938, podział zysku oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej i delegatów Rady Nadzorczej do Zarządu na 1939 r.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 21 kwietnia b. r., w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane w dowód złożenia akcji w firmie Trust Métallurgique, Electric et Industriel, S. A. Bruxelles, 168 rue Royale. Zaświadczenia winny wymieniać liczby akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 10 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji. 579-14-15

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Wileńskiej Fabryki Drutu i Gwoździ

Spółki Akcyjnej w Wilnie

zwołuje na dz. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 18

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w lokalu Wileńskiego Prywatnego Banku Handlowego w Wilnie przy ul. Mickiewicza pod Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej i udzielenie jej absolutorium oraz zatwierdzenie bilansu za 1938 r.; 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni w terminie do dn. 22 kwietnia b. r. do godz. 12 złożyć w Zarządzie Komisji Likwidacyjnej (Wilno, ul. Mickiewicza Nr 8) swoje akcje lub dowody depozytowe o złożonych na przechowanie akcjach w instytucjach kredytowych. Upoważnienie na prawo głosu w formie listu winno być złożone nie później jak na trzy dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Termin dodatkowych spraw upływa dnia 12 kwietnia.

577-14-15

I OGŁOSZENIE

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

firmy „Gaz“ Spółki Akcyjnej Fabryka Gazów Przemysłowych

w Warszawie

odbędzie się w Warszawie w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 12 m. 30 w lokalu WP. Rejenta Hettlingera w gmachu Hipoteki, ul. Kapucyńska 6.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia z dn. 29 kwietnia 1938 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1938 r. i rozpatrzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1938; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Ustalenie remuneracji dla Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 6) Sprawa dzierżawienia fabryki Spółki.

587-14-15

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Gazy Ziemie” Spółka Akcyjna dla Przemysłu Naftowego we Lwowie

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

na dz. 22 kwietnia 1939 r., o godz. 10.30 w sali posiedzeń Spółki we Lwowie, ul. Akademicka 7, III piętro, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za okres gospodarczy od 1 stycznia do 31 grudnia 1938 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1938 oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 3) Uchwała co do użycia czystego zysku i wynagrodzenia władz nadzorczych Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1939;
- 6) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki we Lwowie, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia akcje Spółki lub zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej. 523

I OGŁOSZENIE

Zarząd Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska” SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Św. Jańskiej 4 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania i udzielenie pokwitowania Zarządowi i czynnikom operacyjnym za 1938 r.;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów w razie ich zgłoszenia w terminie ustawowym.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zgromadzeniem. 536-14-15

I OGŁOSZENIE

Na podstawie upoważnienia Sądu Okręgowego we Lwowie, jako Sądu Rejestrowego z dn. 15 marca 1939 r., Sygn. II. R. H. B. 1617, mam zaszczyt zawiadomić, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Powszechnych Domów Składowych, Spółka Akc.

we Lwowie, w likwidacji

odbędzie się we Lwowie w dn. 6 maja 1939 r. o godz. 10 w Ratuszu na I p. z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.; 2) Wybór 2 likwidatorów.
- U w a g a. — PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Kasie Miejskiej we Lwowie, w Ratuszu.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku obrad najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Wiktor Chajes

Wiceprezydent m. Lwowa

540-14-16

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Sukcesorowie Lebrechta Müllera, Spółka Akc. w Rudzie Pabianickiej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 15 odbędzie się w lokalu Spółki

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania; 3) Sprawozdania: a) Zarządu, b) Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Podział zysku; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.; 8) Wybory: a) 2 członków Zarządu, b) członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni w myśl § 20 statutu złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 378a

II OGŁOSZENIE

Zarząd Rosyjsko-Włoskiego Towarzystwa WYROBÓW Włóknistych Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 11 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego, w gmachu Hipoteki, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938; 2) Wybory do władz Towarzystwa; 3) Upoważnienie Zarządu do działań hipotecznych; 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski Akcjonariuszów.

W myśl artykułu 399 § 2 Kodeksu Handlowego, PP. Akcjonariusze, chcący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w Biurze Zarządu lub też dowody ich zdeponowania u notariusza, przynajmniej na tydzień przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. 434-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „J. Franaszek”

zwołuje na dz. 18 kwietnia 1939 r. godz. 17.30 do biura Spółki w Warszawie przy ul. Wolskiej 41

XXX WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1938; 2) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Wolne wnioski.

416

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Paweł Koproński i S-ka, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu przy ul. Moniuszki 9 m. 26, o godz. 4 po południu w dn. 12 kwietnia 1939 r., z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku zysków i strat; 4) Upoważnienie dla Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążania nieruchomości; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki na tydzień przed terminem. 475-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Łódzka Fabryka Kapeluszy dawniej Herman Schlee

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Targowej Nr 2 odbędzie się

43 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 rok i w związku z tym udzielenie pokwitowania Zarządowi z dopełnionych czynności;
- 4) Budżet na 1939 rok;
- 5) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowo sprawy do porządku dziennego najpóźniej do dn. 8 kwietnia 1939 r.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki swe akcje lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 15 kwietnia 1939 r.

458-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego, Spółka Akcyjna

w Będzinie

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Będzinie, ul. Sączewskiego Nr 23 w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 16 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1938;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1938;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki, lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym S. A. w Katowicach, ul. Piłsudskiego 8, co najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

456-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Akcyjne Sukiennej Manufaktury

Leonhardt, Woelker i Girhardt w Łodzi, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 17 odbędzie się w biurze Zarządu Spółki przy ul. Leonhardta 1 w Łodzi

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
- 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Uchwała w przedmiocie pokrycia straty;
- 5) Ustalenie liczby członków Zarządu na rok 1939, wybór Zarządu oraz ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w tym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub właściwe kwity depozytowe najpóźniej dn. 17 kwietnia 1939 r. w biurze Zarządu Spółki.

438-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Papiernia Mokwin“

SPOŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości że wobec niedojścia do skutku, z powodu braku quorum, Walnego Zgromadzenia, zwołanego na dz. 29 marca 1939 r.

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

stosownie do p. 10 statutu Spółki odbędzie się dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 12 w poł. w siedzibie Zarządu w Mokwinie, pow. Kostopol, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r., sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie swych obowiązków;
- 4) Uchwalenie wysokości dywidendy za 1938 r. oraz podziału zysków;
- 5) Ustalenie liczby członków Zarządu na 1939 r. operacyjny i upoważnienie Zarządu do dokooptowania nowych członków;
- 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia, przewidziane w art. 399 § 2 K. H. przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Mokwinie, pow. Kostopol.

Powyższe Walne Zgromadzenie, jako zwołane powtórnie, będzie ważne, a uchwały jego prawomocne, bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

508-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Metalowych „Metros“ Spółka Akc. w Częstochowie dawniej M. Rosenstein

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w środę dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 11 w lokalu siedziby Zarządu przy ul. Berka Joselewicza 3 w Częstochowie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938;
- 3) Wynagrodzenie członków Zarządu w 1938 r.;
- 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 5) Udzielenie władzom Spółki absolutorium;
- 6) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przysługuje PP. Akcjonariuszom, którzy złożą akcje w biurze Zarządu przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

470-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Cerata“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 11 rano odbędzie się w biurze Zarządu Spółki Czerniakowska 84 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za 1938 r., bilans oraz r-k zysków i strat za tenże okres;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Budżet wydatków na rok 1939;
- 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągnięcia pożyczki hipotecznej długoterminowej w instytucji oraz sumie i na warunkach do uznania Zarządu;
- 5) Wydzielanie z hipoteki w Wojciechowie działki, na której mieszczą się domki robotnicze, i ewentualna sprzedaż tejże za cenę i na warunkach w/g uznania Zarządu;
- 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem złożyć swe akcje, wzgl. kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki, Czerniakowska 84.

429-13-14

Zarząd Lesienickiej Fabryki Drożdży Prasowanych i Spirytusu

Spółki Akcyjnej we Lwowie

zwołuje niniejszym

**XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1939 r. o godz. 10 przed poł. w Warszawie, przy ul. Czackiego 12 w lokalu firmy „Zjednoczone Drożdżownie” Sp. z o. o. z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok administracyjny 1938; 4) Zatwierdzenie dokonanej w dn. 23 grudnia 1938 r. kooptacji członków Rady Nadzorczej; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 6) Powzięcie uchwały co do rozdziału czystego zysku; 7) Powzięcie uchwały w sprawie przeniesienia części kapitału zapasowego na kapitał rezerwowo; 8) Powzięcie uchwały co do rozdziału kapitału rezerwowego Spółki; 9) Zmiana statutu Spółki przez obniżenie kapitału akcyjnego; 10) Wybór statutowej liczby członków Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami po myśli art. 379 Kodeksu Handl.; 11) Ustalenie wysokości wynagrodzenia, żetonów i kosztów podróży członków Rady Nadzorczej; 12) Powzięcie uchwały w sprawie wierzytelności Spółki z tytułu udzielonych pożyczek; 13) Wolne wnioski.

Zaznacza się, że 10 punkt porządku dziennego w jego ustaleniu powyżej brzmieniu porządku dziennego umieszczony został w porządku obrad Walnego Zgromadzenia na żądanie grupy akcjonariuszy, przedstawiających 1/5 część kapitału akcyjnego, a to stosownie do pisma tejże grupy z dn. 10 lutego 1939 r.

Celem wykonania prawa głosowania na Walnym Zgromadzeniu należy najpóźniej do dnia 8 przed Walnym Zgromadzeniem złożyć akcje, uzasadniające prawo głosu (do których nie muszą być dołączone arkusze kuponowe), w kasie Spółki w Lesienicach k/Lwowa, albo w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie i w oddziałach jego we Lwowie i Krakowie, albo w Banku Handlowym w Warszawie S. A. lub w oddziale jego w Lublinie. Posiadanie jednej akcji nadaje prawo do jednego głosu. Prawo głosowania może być wykonane osobiście lub przez pełnomocnika, bez względu na to, czy tenże jest akcjonariuszem, czy nie. Pełnomocnictwo winno być pisemne.

476-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zglerskiej Fabryki Maszyn Juliusza Hoffmana

Spółka Akcyjna w Zgierzu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 24 kwietnia 1939 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Zgierzu przy ul. Jen. Dąbrowskiego Nr 20

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za lata 1937 i 1938 oraz udzielenie absolutorium Zarządowi; 4) Reorganizacja Spółki w związku z artykułem 430 K. P. C.; 5) Uchwalenie programu oraz budżetu na 1939 r.; 6) Zmiany w statucie: przewidziany w par. 9 statutu: „Zarząd składa się z 3 członków” — otrzymuje brzmienie następujące: „Zarząd Spółki składa się przynajmniej z trzech członków z grona akcjonariuszy lub osób z poza ich grona, powołanych przez Walne Zgromadzenie”; 7) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcje lub właściwe dowody depozytowe dają prawo uczestniczenia na Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w biurze Zarządu Spółki w Zgierzu przy ul. Jen. Dąbrowskiego Nr 20 przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed jego zakończeniem.

Wolne wnioski należy zgłaszać do dn. 10 kwietnia 1939 r.

464-13-14

Zarząd firmy „Polski Przemysł Korkowy”, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości, że w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 13 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Sołec Nr 59

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1938 r., podział zysków oraz plan działalności na 1939 r.; 4) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążenia nieruchomości, jak również kredytowania się w instytucjach państwowych i prywatnych; 5) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego występowania w imieniu Spółki we wszystkich instancjach sądowych; 6) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki; 7) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Zebraniu, winni złożyć Zarządowi swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zebraniem.

428-13-14

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Przemysłu Chemiczno-Farmaceutycznego
dawniej Magister Klawe, Spółka Akcyjna**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w siedzibie Spółki przy ul. Karolkowej 22-24 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

powyższej Spółki z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku zysków i strat za ubiegły rok obrotowy 1938; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysku; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 5) Wybór członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej oraz określenie uposażeń członków Zarządu; 6) Podwyższenie kapitału zakładowego i w związku z tym zmiana § 4 statutu; 7) Wolne wnioski.

W związku z punktem 6 porządku obrad, zamiast dotychczasowego brzmienia § 4 statutu Spółki Akcyjnej: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 1 500 000 (półtora miliona) i jest podzielony na 15 000 (piętnaście tysięcy) akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda” — projektowane jest następujące brzmienie tegoż § 4 statutu: „Kapitał zakładowy wynosi zł 3 000 000 (trzy miliony) i jest podzielony na 30 000 (trzydzieści tysięcy) akcji na okaziciela po zł 100 (sto) nominalnej wartości”.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zebraniu, winni złożyć w biurze Zarządu akcje swoje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych, zatwierdzonych przez władze, z wyszczególnionymi numerami akcji, najpóźniej na 7 dni przed terminem Zebrania.

477-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Parcelacja Grochowska”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 20 kwietnia 1939 r., o godz. 12 w siedzibie Spółki przy ul. Wiejskiej Nr 3 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r., jak również sprawozdania Zarządu; 3) Pokwitowanie władz Spółki z dokonanych czynności w 1938 r.; 4) Określenie wynagrodzenia członków Rady; 5) Wybory Zarządu i określenie czasu trwania mandatu Zarządu; 6) Upoważnienie Zarządu do dokonania zamiany gruntu celem scalenia działek.

469-13-14

I OGŁOSZENIE
Zarząd Spółki Akcyjnej Elektrownia Okręgowa
w Zagłębiu Dąbrowskim, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 12 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“ w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938, podział zysku oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 6) Fuzja ze Sp. Akc. Sieci Elektryczne.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 21 kwietnia 1939 r., w biurze dyirekcji Spółki w Będzinie przy ul. Małobądzkiej Nr 141, lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji, w firmie Trust Metallurgique, Electricque et Industriel, S. A. Bruxelles, 168 rue Royale. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do par. 10 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

580-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Chemiczne „Grodzisk“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29/IV 1939 r. o godz. 11 rano w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Marszałkowska 151 odbędzie się

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań bilansu, r-ku strat i zysków za 1938 r., oraz powzięcie uchwały w przedmiocie wyników bilansowych;
- 4) Udzielenie władzom S-ki absolutorium za 1938 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia;
- 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla ustępujących członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.;
- 8) Zmiana par. 15 statutu Spółki.

Tekst dotychczasowy: „§ 15. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej, wszakże, niż raz na miesiąc i winny być protokolowane, protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej, niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego. Zarząd sprawy specjalnej wagi przedstawić może Radzie Nadzorczej do decyzji“.

Tekst projektu w a n y: „§ 15. Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej, wszakże, niż raz na miesiąc i winny być protokolowane, protokół zaś winien być podpisany przez wszystkich członków Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają zwykłą większością głosów i są prawomocne przy obecności więcej, niż połowy członków Zarządu. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego. Zarząd sprawy specjalnej wagi przedstawić może

Radzie Nadzorczej do decyzji. „Zarząd Spółki“ obowiązany jest uzyskać zezwolenia Rady Nadzorczej w sprawach dotyczących:

a) tworzenia nowych przedsiębiorstw o odrębnej osobowości prawnej oraz nabywania udziałów w innych przedsiębiorstwach;

b) tworzenia nowych jednostek produkcyjnych bądź uruchomienia nowych działów produkcji w ramach kierowanego przedsiębiorstwa;

c) wstąpienia do porozumień gospodarczych wytwórców“;

9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Zgromadzeniu, o ile co najmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zgłoszą Zarządowi swoje akcje, akcje zaś imienne dają prawo głosu, o ile w tymże siedmiodniowym terminie zapisane były w księgach Spółki. Zamiast samych akcji mogą być złożone świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucji kredytowych, urzędowych lub prywatnych, działających na mocy statutów przez Rząd zatwierdzonych.

598

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Sieci Elektryczne, Spółka Akc.

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 13 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“ w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938 oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.; 6) Fuzja ze Sp. Akc. Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskim.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 21 kwietnia 1939 r., w biurze Dyirekcji Spółki w Będzinie przy ul. Małobądzkiej 141, lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do par. 10 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

585-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „M. Łempicki, Spółka Akcyjna,
Przedsiębiorstwo Górnicze, Wiertnicze i Hydrotechniczne“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 18 w biurze firmy w Sosnowcu przy ul. Małachowskiego Nr 26 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1938 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz kwitowanie władz Spółki; 4) Wybory na 1939 r. Komisji Rewizyjnej oraz członków Zarządu i Rady Nadzorczej w zamian ustępujących; 5) Upoważnienie Zarządu do kupna-sprzedaży nieruchomości; 6) Wolne wnioski.

Dla uzyskania głosu z akcji należy akcje te lub świadectwa depozytowe, wydane przez bank lub notariusza, złożyć w biurze Spółki w Warszawie ul. Krucza Nr 49 przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. do dn. 21 kwietnia 1939 r. włącznie.

Wolne wnioski należy zgłosić Zarządowi Warszawa ul. Krucza Nr 49 na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia.

548-14-15

Zarząd Towarzystwa WYROBÓW Wełnianych i Gumowych „F. W. Schweikerta”, Spółka Akc. w Łodzi, ul. Piotrkowska 147

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1939 r. we wtorek o godz. 17 w siedzibie Spółki — Łódź, ul. Piotrkowska 147, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz uchwalenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków na dz. 31/XII 1938 r.; 3) Podział zysku bilansowego; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 5) Wybór Rady Nadzorczej; 6) Ustalenie budżetu na 1939 r.; 7) Uchwalenie obniżenia kapitału akcyjnego Spółki o sumę zł 3 600 000 do sumy zł 6 600 000 i pokrycie w ten sposób dotychczasowych strat Spółki; 8) Zmiana § 5 statutu Spółki. Dotychczasowe brzmienie § 5: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 10 200 000 i jest podzielony na 6 000 akcji, wartości nominalnej po zł 1 700 każda”. — proponowane brzmienie § 5: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 6 600 000 i jest podzielony na 6 000 akcji, wartości nominalnej po zł 1 100 każda”; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki swoje akcje względnie zaświadczenia w myśl wymogów § 2 art. 399 Kodeksu Handlowego. 529-14-15

I OGŁOSZENIE

W czwartek dn. 4 maja 1939 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w Katowicach w lokalu biurowym Lignozy Spółki Akcyjnej przy ul. Dworcowej 13

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Lignozy, Spółki Akcyjnej w Katowicach

z następującym porządkiem obrad:

Powzięcie uchwały w sprawie funduszu do dyspozycji akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki w Katowicach przy ul. Dworcowej 13. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w jednym z banków krajowych. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Na dowód złożenia akcji wzgl. zaświadczenia wystawi Spółka pokwitowanie, które służyć będzie jako legitymacja do wstępu na Walne Zgromadzenie i jako dowód ilości głosów.

Katowice, dn. 7 kwietnia 1939 r.

Zarząd:
Szefer

544-14-16

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Bracia Kobyłańscy

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w Warszawie przy ul. Wspólnej Nr 56 w lokalu Sp. Akc. odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zatwierdzenie bilansu i r-k strat i zysków za 1938 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Pokwitowanie władz Spółki; 6) Upoważnienie Zarządu do kupowania i sprzedawania nieruchomości oraz do zaciągania zobowiązań hipotecznych; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.; 8) Podział zysków; 9) Wybór Komisji Rewizyjnej i określenie wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zgłoszą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki. 515-13-14

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Handlu i Przemysłu Futrzanego B. Mulman i S-ka, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 15 w kancelarii Notariusza Zygmunta Neumanna w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunków zysków i strat za 1938 r.; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Ustalenie wynagrodzenia członkom Zarządu i podział funkcji.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najdalej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki przy ul. Miodowej 27. 534

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Fortepianów i Pianin J. Kerntopf i Syn

w Warszawie, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w lokalu Spółki przy ul. Szpitalnej 9.

Porządek obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu z rachunkiem zysków i strat za 1938 r. oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski. 530

II OGŁOSZENIE

Albertyńska Fabryka Papieru i Tektury, Spółka Akc. w Albertynie

powiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w Albertynie w biurze Zarządu Spółki

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;

2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 roku i powzięcie w tym przedmiocie uchwał;

3) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

4) Podział zysków;

5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny przy zachowaniu ustawowego terminu. 426-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowy Maszyn i Urządzeń Sanitarnych Drzewiecki i Jeziorański, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 6 po poł. w biurze Zarządu Spółki przy ul. Aleje Jerozolimskie 71 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. i uchwalenie podziału zysków oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza na 1939 r.; 4) Wybory do Zarządu — w myśl paragrafu 5 statutu Spółki; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni akcje swe lub zaświadczenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 71 najpóźniej do dn. 18 kwietnia 1939 r. 474-13-14

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

Polskiego Banku Komunalnego

SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się we czwartek dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 14 w lokalu Banku w Warszawie (Plac Napoleona 7), z następującym porządkiem obrad:

I. Zagajenie i wybór prezydium; II. Sprawozdanie za 1938 r.: a) sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysków, b) sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej, c) sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej; III. Budżet na 1939 r.; IV. Wnioski, zgłoszone zgodnie z § 47 statutu; V. Wybory: a) 4 członków Rady Nadzorczej, b) 5 członków Komisji Rewizyjnej.

Walne Zgromadzenie, zwołane na dz. 27 kwietnia 1939 r., będzie ważne bez względu na ilość obecnych na Zgromadzeniu delegatów Akcjonariuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcji (§ 48 statutu).

Każdy akcjonariusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego na piśmie delegata, wyznaczonego spośród członków swego organu wykonawczego (§ 51 statutu).

Upoważnienie dla delegata, stwierdzające, że jest on członkiem organu wykonawczego i posiada prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonariusza, winno być zaopatrzone pieczęcią i podpisami, jak dla zobowiązań, oraz opłacone stemplem w kwocie nominalnej zł 5. Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Banku do dn. 22 kwietnia 1939 r.

Akcjonariusze, posiadający łącznie co najmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego Banku, mają prawo zgłosić Zarządowi na piśmie, w terminie nie później niż na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem, dodatkowe sprawy na porządek dzienny (§§ 45 i 47 statutu).

517

Zarząd

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego
„Jakub Gutman“, Spółka Akc. w Będzinie**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Będzinie przy ul. Kollątaja Nr 35 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok operacyjny 1938; 4) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Uchwalenie wynagrodzenia dla władz Spółki; 6) Uchwalenie budżetu i planu działania na rok operacyjny 1939; 7) Wolne wnioski.
589-14-15

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Towarzystwa Browarów i Fabryki Drożdży Spirytusowych
„Bergszlos“ w Równem, Spółka Akcyjna**

zwołuje niniejszym

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW T-WA**

na dz. 30 kwietnia 1939 r. o godz. 19, w lokalu siedziby T-wa w Równem przy ul. 3 Maja 213/215,

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1938 r.; 5) Podział zysku; 6) Udzielenie pokwitowania władzom S-ki; 7) Budżet na 1939 r.; i 8) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Dla prawa udziału w obradach Walnego Zgromadzenia należy — w myśl statutu — złożyć akcje w Spółce na 7 dni przed terminem zebrania.

522-14-15

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Marconi

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia b. r. o godz. 12 w lokalu Spółki przy ul. Narbutta 29 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Uchwalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu Spółki (ul. Narbutta 29) swoje akcje, względnie dowody złożenia ich u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.
448-13-14

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZY

Drukarni Dziennika Poznańskiego, Spółki Akc. w Poznaniu

odbędzie się w piątek dn. 12 maja 1939 r. o godz. 4 po poł. w Poznaniu przy ul. 3 Maja 2 m. 2 — parter.

Porządek obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Przedłożenie i rozpatrzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych;
4) Powzięcie uchwał co do zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za 1938 r. i powzięcie uchwały o zużyciu wykazanego zysku;
5) Udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi, za wykonane przez nich obowiązki;
6) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
7) Wolne wnioski.

Jednocześnie podaje się do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że sprawy, nieobjęte niniejszym porządkiem obrad, mogą być stawiane w formie wniosków, które należy przestać pod adresem Zarządu najpóźniej do dn. 22 kwietnia 1939 r.

Zarząd Drukarni Dziennika Poznańskiego

S. A. w Poznaniu
(—) Hilary Gottowt

525

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiej Fabryki Wyrobów Gumowych „Wargum“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 24 kwietnia 1939 r. o godz. 19 w biurze Zarządu, Czerniakowska 84 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zysków i strat za 1938 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium; 5) Podział zysków za 1938 r.; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.; 7) Wybory do Zarządu; 8) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem.

505-13-14

Zarząd Fabryki Przędzy i Tkanin Sztucznych „Chodaków“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 17 i pół odbędzie się w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście Nr 13

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r., z powzięciem uchwały o podziale zysków i pokwitowania władz Spółki z działalności; 3) Zatwierdzenie budżetu i planu działania Spółki na 1939 r.; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej (§ 9 statutu); 5) Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej i Zarządu; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 399 K. H. — złożyć swoje akcje w Biurze Zarządu Spółki lub w Państwowym Banku Bala-Campagne w Szwajcarii, co najmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia. 603

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Szkła dawn. S. Reich i S-ka, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 10 przed poł. odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Zawierciu przy ul. Towarowej Nr 18

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej za rok 1938, oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1938, jak również udzielenie pokwitowania Zarządowi za rok 1938 i udzielenie pełnomocnictw na rok 1939; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat bilansowych; 4) Wybory członków Zarządu na miejsce ustępujących; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących i ustalenie wynagrodzenia; 6) Upoważnienie Zarządu do udzielenia zabezpieczenia hipotecznego Bankowi Polskiemu; 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży gruntów pracownikom; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu w Zawierciu najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje, względnie dowody złożenia akcji w krajowej instytucji kredytowej.

PP. Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 592-14-15

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej „Herbewo“ Herliczka, Bełdowski,
Woloszyński Zjednoczone Fabryki Tutek i Bibulek, Spółka Akc.**

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie, w biurze Spółki, przy Al. Słowackiego 64 w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu łącznie z przedłożeniem zamknięć rachunkowych za 1938 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz powzięcie uchwały w sprawie udzielenia pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1938 r.; 3) Uchwała w sprawie rozdziału czystego zysku za 1938 r.; 4) Oznaczenie wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej; § 25 statutu Spółki; 6) Wnioski.

U w a g a. — a) Akcjonariusze mogą złożyć do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w II ogłoszeniu.

b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej 7 dni przed Zgromadzeniem w biurze Spółki, w Krakowie, Al. Słowackiego 64 (§ 14 statutu Spółki). 606

**Zarząd Spółki Akcyjnej Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 19 kwietnia b. r., we środe, o godz. 13, w biurze Zarządu w Warszawie, Wilcza 9a z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1938, jak również sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
3) Pokwitowanie władz Spółki ze sprawowanych czynności;
4) Podział zysku;
5) Zatwierdzenie kupna gruntów w Tomaszowie Maz.;
6) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu;
7) Wybór członków Rady Nadzorczej;
8) Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej;
9) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
10) Wynagrodzenie członków Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 22 statutu) akcje lub kwity depozytowe krajowej instytucji kredytowej względnie jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Mediolanie, S. Japhet & Co. Ltd. w Londynie, Crédit Lyonnais w Paryżu, Bankers Trust Co w New Yorku, Hallgarten & Co. w New Yorku. 424

**Zarząd Spółki Akcyjnej Providentia Towarzystwo Powiernicze
i Gestyjne w Polsce**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy Alei Ujazdowskiej Nr 37, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie absolutorium władzom Spółki za 1938 r.; 4) Wybory do władz Spółki; 5) Uzupełnienie i podwyższenie kapitału akcyjnego; 6) Wolne wnioski.

Uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu mogą Akcjonariusze, którzy prawo swoje w tym względzie ustala stosownie do przepisów kodeksu handlowego art. 399. 599

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Bracia Borkowscy Zakłady Elektrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 18, w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Grochowskiej Nr 306/308 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r. wraz z powzięciem uchwały o podziale zysków i pokwitowanie Zarządu z działalności; 3) Wybory 3 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej, oraz sprawa wynagrodzenia władz Spółki. 604

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej dla Handlu Rurami

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 20 kwietnia b. r. o godz. 17 w lokalu biura Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr 19.

Porządek dzienny:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz r-ku zysków i strat za 1938 r.; 4) Budżet wydatków na 1939 r.; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 591

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pabianickich Fabryk WYROBÓW Bawełnianych „Krusche i Ender”

podaje niniejszym do wiadomości, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się w biurze Spółki w Pabianicach przy ul. Zamkowej Nr 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;

2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok gospodarczy 1938, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za ten rok, tudzież pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z tytułu ich działalności w tym roku;

3) Uchwała co do podziału zysków;

4) Wybór członków Rady Nadzorczej i członków Zarządu w myśl § 18 statutu; wybór Prezesa Zarządu i jednego zastępcy oraz udzielenie im pełnomocnictwa do samodzielnego działania i podpisywania dokumentów w imieniu Spółki;

5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej;

6) Wniosek o podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o zł 5 312 500 do ogólnej wysokości zł 20 187 500;

7) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności gospodarczej na 1939 r.;

8) Zmiana §§ 4, 5 i 18 statutu Spółki:

a) projektowane brzmienie § 4:

„Wymagane przez prawo ogłoszenia, pochodzące od Spółki, umieszczane będą w „Monitorze Polskim”, tudzież w piśmie, wskazanym stosownie do przepisu ustawy przez Ministra Przemysłu i Handlu”;

dotychczasowe brzmienie § 4:

„Ogłoszenia Spółki, przewidziane przez prawo o spółkach akcyjnych bądź przez statut niniejszy — winny być zamieszczane w „Monitorze Polskim”, w tygodniku „Polska Gospodarcza” oraz w jednym z pism codziennych warszawskich i łódzkich — stosownie do uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów”;

b) projektowane brzmienie § 5:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 20 187 500 i podzielony jest na 4 250 akcji po zł 4 750 nominalnej wartości każda”;

dotychczasowe brzmienie § 5:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 14 875 000 i podzielony jest na 4 250 akcji po zł 3 500 nominalnej wartości każda, całkowicie opłaconych”;

c) projektowane brzmienie pierwszego zdania § 18:

„Walne Zgromadzenie wybiera z pośród wybranych członków Zarządu Prezesa Zarządu i jednego lub dwóch jego zastępców”;

dotychczasowe brzmienie pierwszego zdania § 18:

„Walne Zgromadzenie wybiera z pośród wybranych członków Zarządu Prezesa Zarządu i dwóch jego zastępców”.

Gdyby Walne Zgromadzenie w powyższym terminie do skutku nie doszło, zwołuje się Walne Zgromadzenie w drugim terminie na dz. 2 maja b. r. o godz. 11 przed południem do tegoż lokalu, z tym samym porządkiem dziennym, które będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

498-13-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przechowania i Przewozu Mebli i Towarów A. Wróblewski i S-ka

zawiadamia, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 14 w biurze Spółki przy ul. Marszałkowskiej 108 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r. i powzięcie odpowiedniej uchwały w tym przedmiocie; 4) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Właściciele akcji są obowiązani zgłosić swe prawa do głosu na 7 dni przed terminem zebrania.

510-13-14

Przemysł Włókienniczy Sukcesorowie Zygmunta Jarocińskiego

Spółka Akcyjna w Łodzi, ul. Targowa 28 30

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 319 000'00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 380 000'00, b) mieszkalne zł 104 426'85; 3) Kanalizacja zł 18 109'50; 4) Urządzenia techniczne: a) maszyny zł 501 572'58, b) instalacja elektryczna zł 22 340'68; 5) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) samochód i zaprząg zł 8 850'00, b) urządzenia biurowe zł 8 477'30; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 45 133'17; 2) Papiery wartościowe zł 12 610'00; 3) Weksle w portfelu i w inkasie zł 110 101'40; 4) Materiały: a) surowce zł 123 351'28, b) pomocnicze i pędne zł 1 670'00; 5) Półfabrykaty zł 180 540'94; 6) Gotowe wyroby i towary zł 287 779'08; 7) Towary zakup. zł 74 948'49; 8) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 315 588'88, b) dostawcy zł 4 957'07, c) różni zł 23 569'12; 9) Sumy przechodnie zł 650'00; **Razem zł 2 543 676'34.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje (żyra) zł 352 580'15.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; 2) Kapitał zapasowy saldo z roku ubiegłego zł 60 433'01; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z ubiegłego roku zł 223 825'20, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 74 399'00, razem zł 298 224'20; III. Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) podatki zł 11 871'09, b) ubezpieczenia socjalne zł 3 976'00, c) dostawcy zł 322 134'06, d) odbiorcy zł 835'47, e) różni zł 5 000'00; 2) Zobowiązania akcjonariuszom zł 584 894'77; 3) Sumy przechodnie zł 9 602'14; 4) Zysk w roku operacyjnym zł 46 705'60; **Razem zł 2 543 676'34.**

Sumy pozabilansowe. — Zobowiązania z tytułu zyr na wekslach klientowskich zł 352 580'15.

Zobowiązania zagraniczne zł 58 129'85.

Rachunek strat i zysków za czas od 1/I do 31/XII 1938 r.

WINIEN. — 1) Remanenty na dz. 1/I 1938 r.: a) towary własnej produkcji zł 426 510'59, b) zakupione towary zł 10 420'19, razem zł 436 930'78; 2) Koszty administracji ogólnej zł 91 972'37; 3) Koszty fabrykacji zł 1 427 177'17; 4) Koszty sprzedaży zł 66 193'39; 5) Koszty handlowe zł 24 050'35; 6) Koszty kredytów zł 51 386'78; 7) Zakupione towary zł 364 498'26; 8) Podatki państwowe i komunalne zł 65 547'72; 9) Amortyzacja zł 74 399'00; 10) Strata na dłużnikach zł 5 068'78; 11) Różne wydatki zł 19 789'66; 12) Zysk zł 46 705'60; **Razem zł 2 673 719'86.**

MA. — 1) Wpływy, uzyskane z produkcji zł 1 756 375'77; 2) Sprzedaż zakupionych towarów zł 373 405'14; 3) Różne wpływy zł 16 341'29; 4) Remanenty na dz. 31/XII 1938 r.: a) towary własnej produkcji zł 468 320'02, b) zakupione towary zł 59 277'64; **Razem zł 2 673 719'86.**

566

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przedalnia Wełny Czesankowej Markus Kohn SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Łąkowej Nr 5, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, jak również bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok operacyjny 1938;

3) Powzięcie uchwały o podziale zysku;

4) Udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi;

5) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej na 1939 r.;

6) Powiększenie ilości członków Zarządu z 4 do 5 osób i wybór piątego członka Zarządu.

PP. Akcjonariusze, którzy zyczą sobie wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem tegoż Zgromadzenia posiadane przez nich akcje Zarządowi Spółki.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej.

383-12-14

Książnica-Atlas Zjednoczone Zakłady Kartograficzne i Wydawnicze T. N. S. W., Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 18 odbędzie się w Sali Posiedzeń Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie, ul. Akademicka

PIĘTNASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie i bilans za rok administracyjny 1938;
- 3) Sprawozdanie biegłych rewidentów z rewizji bilansu zamknięcia za 1938 r.;
- 4) Uchwała w sprawie rozdziału zysku 1938 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 6) Uchwała w sprawie kupna nieruchomości fabrycznej.

Celem wykonania prawa głosowania należy akcje, uzasadniające prawo głosowania, wraz z odpowiednimi niepłatnymi kuponami złożyć najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem, tj. do dn. 15 kwietnia 1939 r., w Kasie Spółki we Lwowie (ul. Czarnieckiego 12) lub w Warszawie (ul. Nowy Świat 59). Zamiast samych akcji mogą być złożone zaświadczenia depozytowe notariusza albo krajowej instytucji kredytowej.

Zarząd Dr Jan Piątek m. p., Jan Treter m. p., Emil Zychiewicz m. p. 594

I OGŁOSZENIE

Kołomyjskie Koleje Lokalne, Spółka Akc. w likwidacji

Likwidatorzy Kołomyjskich Kolei Lokalnych S. A. w likwidacji zawiadamiają niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki, że

46 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się we Lwowie w dn. 4 maja 1939 r. o godz. 11 w lokalu Powszechnego Banku Kredytowego, ul. Jagiellońska 5—7, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania o zamknięciu rachunku za 1938 r. i uchwała co do udzielenia absolutorium władzom Spółki za ten okres;
- 3) Przyjęcie i zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji na dz. 1 stycznia 1939 r.;
- 4) Zmiana uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 6/XII 1938 r. co do sposobu eksploatacji kolei Spółki;
- 5) Wybór Rady Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej);
- 6) Ustalenie wartości znaczków obecności i kosztów podróży dla członków Rady Nadzorczej za wzięcie udziału w posiedzeniach Rady Nadzorczej;
- 7) Wnioski, zgłoszone przez akcjonariuszów — stosownie do art. 394 § 1 kodeksu handlowego.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 27 kwietnia 1939 r. złożyć swoje akcje w Powszechnym Banku Kredytowym S. A. w Warszawie lub w Oddziale tego Banku we Lwowie albo w Schweizerische Kreditanstalt w Zurychu.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone na piśmie najpóźniej w dn. 20 kwietnia 1939 r. w Biurze Spółki we Lwowie, ul. Jagiellońska 5-7.

Lwów, w kwietniu 1939 r.
601

Likwidatorzy

I OGŁOSZENIE

W związku z zakończeniem likwidacji Spółki Akcyjnej

„Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów“

Likwidatorzy tej Spółki wypłacają

po złożeniu w Biurze Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie ul. Jagiellońska Nr 1 II p. za akcję zakładową pojedynczą kwotę zł 741'22, za akcję zakładową zbiorową w ilości 25 sztuk kwotę zł 18 530'50. Za wylosowaną zaś przed likwidacją Spółki akcję pierwszeństwa Nr 519 wypłacona będzie kwota zł 650. Poza tym po złożeniu kuponu dywidendowego za rok 1934 od zbiorowej akcji pierwszeństwa I em. Nr 1151—1175 wypłacona będzie kwota zł 650.

W razie nie przedłożenia wymienionych walorów do dn. 30 kwietnia 1939 r. wymienione poprzednio kwoty złożone będą do depozytu Sądu Okręgowego w Krakowie. 609

Biuro Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Włókienniczych Hirsberg i Birnbaum w Łodzi, Spółka Akcyjna

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 6 po poł., w biurze Zarządu w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 96 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i protokołu Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1938 wraz z podziałem zysku; udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na rok 1939;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uchwała w przedmiocie upoważnienia Zarządu do nabycia nieruchomości;
- 6) Uchwała w przedmiocie powiększenia kapitału zakładowego o zł 300 000 i w związku z tym nadania dotychczasowemu § 6 Statutu brzmienia następującego: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi złotych dwa miliony trzysta tysięcy (2 300 000), podzielonych na jedenaście tysięcy pięćset akcji na okaziciela po dwieście (200) złotych każda. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych po 50 sztuk“;
- 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub dowody depozytowe Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, tj. nie później, niż w dn. 20 kwietnia 1939 r. włącznie. 583-14-15

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Banku Handlowego w Łodzi, Spółka Akc.

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia Techników w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 102

61 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Rady, Likwidatorów i Komisji Rewizyjnej, oraz bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r., powzięcie uchwały w przedmiocie strat za rok operacyjny i udzielenie pokwitowania władzom Banku z wykonania przez nie obowiązków;
- 3) Reasumcja uchwał Walnych Zgromadzeń z dn. 3 października 1936 r. i 20 marca 1937 r. w przedmiocie ustalenia ceny sprzedażnej niektórych nieruchomości Banku z wolnej ręki;
- 4) Zatwierdzenie dokooptowanego członka Rady, wybór członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.

Do uczestnictwa w powyższym Zgromadzeniu mają prawo Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem zgłoszą swe akcje na okaziciela w kasie Banku Handlowego w Łodzi Sp. Akc. w likwidacji, lub w Commerz- und Privat-Bank w Berlinie, lub też u The British Overseas Bank Ltd. w Londynie. Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. 582-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polscy Zjednoczeni Przemysłowcy Garbarze

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Dzikiej 15

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie bilansu, rachunku zysków i strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 2) Budżet na rok 1939;
- 3) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wybory 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe, najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. 576-14-15

**Zarząd Pierwszej Warszawskiej Palarni Kawy, Cykorii
i Surogatów Kawy „Pluton” T. i M. Tarasiewiczów, Sp. Akc.
w Warszawie**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 16 m. 30 w lokalu przy ul. Żytniej Nr 10 w Warszawie odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania;
  - 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok sprawozdawczy 1938;
  - 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok 1938 i udzielenia Zarządowi pokwitowania;
  - 4) Podział zysku za rok 1938;
  - 5) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na rok 1939;
  - 6) Zmiana paragrafu 1 statutu Spółki, dotycząca skrócenia dotychczasowego brzmienia firmy: „Firma brzmi: „Pierwsza Warszawska Palarnia Kawy, Cykorii i Surogatów Kawy „Pluton” T. i M. Tarasiewiczów, Spółka Akcyjna w Warszawie”. Statut pierwotny Spółki ogłoszony był w „Zbiorze Praw i Rozporządzeń Rządu” Nr 58, p. 1493 z 28 marca 1914 roku na brzmienie o treści następującej: „Firma brzmi: „Pluton T. i M. Tarasiewiczów”, Sp. Akc. w Warszawie. Statut pierwotny Spółki ogłoszony był w „Zbiorze Praw i Rozporządzeń Rządu” Nr 58 p. 1493 z 28 marca 1914 roku”;
  - 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży lub zamiany nieruchomości, położonej w Warszawie przy ul. Żytniej Nr 10, hip. Nr 2513 A, stanowiącej własność Spółki, oraz do przekazania Zarządowi Miejskiemu w m. st. Warszawie tytułem darowizny części placu, stanowiącego teren, przeznaczony do regulacji ul. Żytniej;
  - 8) Upoważnienie Zarządu do rozbiórki poprzecznej oficyny starej, wybudowania na jej miejsce nowego domu, oraz rozbudowy zakładu fabrycznego na nieruchomości Grzybowska 37, hip. Nr 1050 w Warszawie;
  - 9) Zatwierdzenie preliminarza globalnej sumy do wysokości zł 300 000 na rozbudowę gmachu fabrycznego oraz budowę domu na posesji przy ul. Grzybowskiej 37 w Warszawie;
  - 10) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
  - 11) Wolne wnioski.
- PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Żytniej Nr 10 swoje akcje, względnie kwity z zdeponowane akcje u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej. 551

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Astra”

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Adama Sułowskiego, gmach Hipoteki w Warszawie, odbędzie się

**ZWYCZAJNE DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rach. strat i zysków za 1938 r. i udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Powzięcie uchwały o pokryciu straty 1938 r. i straty lat ubiegłych;
- 5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej na 1939 r. na miejsce ustępujących;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Zmiana § 8 statutu Spółki z tym, że zamiast dotychczas obowiązujących 70%, Walne Zgromadzenie jest ważne przy reprezentowaniu co najmniej 55% kapitału zakładowego;
- 8) Zmiana §§ 12 i 13 statutu Spółki z tym, że ustanawia się dodatkowo prokurenta i dla ważności zobowiązań materialnych wymagany jest łączny podpis zarządcy i prokurenta pod pieczęcią firmy. 543

**Zarząd Spółki Akcyjnej „Polska Fabryka Siatki Jednolitej
St. hr. Ledóchowski”, Spółka Akcyjna w Warszawie**

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

XVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki przy ul. Przemysłowej Nr 26 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia;
- 2) Wybór przewodniczącego i sekretarza;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i projekt działalności na rok bieżący;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 5) Udzielenie absolutorium dla władz Spółki;
- 6) Wybór ustępującego członka Zarządu oraz członków Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski, stosownie do § 25 statutu.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć w Spółce swe akcje, względnie świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych. 557

I OGŁOSZENIE

**XIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

firmy C. Hartwig, Spółka Akcyjna

odbędzie się w Poznaniu w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 10 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych, pl. Wolności 15, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok obrotowy 1938, przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r., udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz powzięcie uchwały co do zużycia nadwyżki;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Uprawnieni do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu są właściciele akcji imiennych nowej emisji Serii I i świadectw tymczasowych, jeżeli zapisani są w księdze akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela Serii II dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i nie będą odebrane przed jego ukończeniem. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji zgodnie z art. 399 § 2 K. H. Właściciele akcji poprzedniej emisji winni złożyć co najmniej nominalnie zł 1000 akcji, które po uchwalonym w 1936 r. obniżeniu kapitału akcyjnego Spółki przedstawiają wartość nom. zł 100.

C. Hartwig Spółka Akcyjna
Zarząd

563-14-15

II OGŁOSZENIE

**Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla
i Zakładów Przemysłowych, Spółka Akcyjna**

niniejszym ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

XXXIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 17 kwietnia 1939 r. o godz. 11 przed poł. w Warszawie, przy ul. Czackiego Nr 14, mieszkania Nr 2.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący:

- 1) Wybór przewodniczącego zebrania;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Zarządu i Rady Nadzorczej, bilansu, rachunku zysków i strat, wszystko za 1938 r. oraz powzięcie odnośnych uchwał;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania obowiązków w 1938 r.;
- 4) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej;
- 5) Uchwalenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki w Grodźcu, powiatu będzińskiego, swoje akcje lub zaświadczenia z zachowaniem art. 399 Kodeksu Handlowego. 556

Zarząd Banku Związku Spółek Zarobkowych, Spółka Akc.

zwołuje

WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Banku Związku Spółek Zarobkowych Spółki Akcyjnej na dz. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 11 na salę posiedzeń Banku w Poznaniu, przy Placu Wolności 15.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok obrotowy 1938 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1938, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz uchwała co do podziału czystego zysku;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Odpowiednio do przepisów par. 9 statutu wzgl. art. 399 kodeksu handlowego uprawnieni do głosowania na Walnym Zgromadzeniu są tylko właściciele akcji imiennych wpisani do księgi akcyjnej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia oraz ci akcjonariusze, posiadający akcje okazicielskie, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą w kasie Banku w Poznaniu, Plac Wolności 15: a) wykaz numerów akcji, znajdujących się w aserwacie Banku, a mających brać udział w Walnym Zgromadzeniu, a o ile akcje nie znajdują się w aserwacie Banku, b) akcje same lub zaświadczenia na złożone akcje po myśli kodeksu handlowego, względnie dla akcjonariuszów amerykańskich takie same zaświadczenia następujących banków amerykańskich: w Nowym Yorku: Guaranty Trust Company of New York Trust Department, 140 Broadway, w Chicago: Northern Trust Company — Trust Department oraz Harris Trust a. Savings Bank-Trust Department. W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu uprawniają akcje nowej emisji, uchwalonej na Walnym Zgromadzeniu w dn. 27 września 1935 r. względnie co najmniej 4 akcje 100-złotowe poprzednich emisji. 412-12-14

II OGŁOSZENIE**Zarząd Towarzystwa Handlowego „Żelazo”, Spółka Akc.**

w P a b i a n i c a c h

zawiadamia Akcjonariuszów, że dn. 18 kwietnia 1939 r. o godz. 19 odbędzie się w lokalu Notariusza Józefa Kasperkiewicza w Pabianicach przy ul. Zamkowej Nr 29

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Wybory członków Zarządu oraz wyznaczenie ich wynagrodzenia;
- 3) Uzupełnienie składu członków Komisji Rewizyjnej;
- 4) Likwidacja Sp. Akc. „Żelazo”;
- 5) Wolne wnioski. 411-12-14

II OGŁOSZENIE**Zarząd Spółki Akcyjnej Wydawniczo-Drukarskiej „Rom”**

w W i l n i e

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 6-ej po poł. w lokalu Zarządu w Wilnie przy ul. Cerkiewnej Nr 2 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i protokołu Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938;
- 3) Budżet na rok 1939;
- 4) Wybór członków Zarządu;
- 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski. 437-13-14

Zarząd Fabryki Wyrobów Jedwabnych Klinge i Schulz

Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 20 kwietnia 1939 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Spółki przy ulicy Piotrkowskiej 106

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Ustalenie czynności i wynagrodzenia członków Zarządu;
- 5) Wybór oraz ustalenie wynagrodzenia 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania wniosków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje, albo kwity depozytowe lub zastawowe banków i instytucji kredytowych w siedzibie Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem zebrania, czyli najpóźniej do dn. 13 kwietnia b. r. 413-12-14

II OGŁOSZENIE**Zarząd Spółki Akcyjnej „Dom Towarowy Bracia Jabłkowscy”**

SPÓŁKA AKCYJNA

powiadamia po raz drugi PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia b. r. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Brackiej Nr 25, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r., podziału zysków i powzięcie odnośnych uchwał;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na 1939 r.;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Kwestia emerytury założycielki firmy;
- 7) Sprawy, o ile zostaną zgłoszone w myśl art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje okazicielskie w biurze Zarządu Spółki przy ul. Brackiej Nr 25, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu. 374-11-14

II OGŁOSZENIE**Zarząd Spółki Akcyjnej „Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy
Bracia Jabłkowscy”, Spółka Akcyjna**

powiadamia po raz drugi PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia b. r. o godz. 18 w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Brackiej Nr 25, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r., podziału zysków i powzięcie odnośnych uchwał;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na 1939 r.;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Sprawy, o ile zostaną zgłoszone w myśl art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje okazicielskie w biurze Zarządu Spółki przy ul. Brackiej Nr 25, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu. 373-11-14

II OGŁOSZENIE

Rada Łódzkiego Banku Depozytowego, Spółka Akc. w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Banku w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 5

XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania władz Banku, bilansu netto, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938, protokołu Komisji Rewizyjnej oraz udzielenie pokwitowania władzom Banku z tytułu ich działalności w roku operacyjnym 1938;
- 2) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości sprzedaży przez Oddział Banku w Warszawie Wacławowi i Stefanii małż. Mossey za cenę zł 16 500 nieruchomości „Janów”, w osadzie Zychlin, Nr hip. 140;
- 3) Przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości statutu Kasy Przeworności Pracowników Łódzkiego Banku Depozytowego S. A. w Łodzi, zalegalizowanego przez Urząd Wojewódzki Łódzki, Wydział Społeczno-Polityczny, L. SPB-VI 1-h/11/38, dn. 22/XII 1938 r.;
- 4) Podział zysków;
- 5) Budżet wydatków na rok operacyjny 1939;
- 6) Ustalenie liczby członków Rady i wybory trzech członków Rady na miejsce ustępujących;
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w godzinach urzędowych złożą w siedzibie Banku w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 5 swoje akcje, wzgl. świadectwa tymczasowe, bądź też zaświadczenia którejkolwiek z krajowych instytucji kredytowych, z zagranicznych zaś — „The Anglo-Palestine Bank, Ltd.” i „Lloyds Bank Ltd.” w Londynie. 415-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Centrali Handlowej Młynarzy Polskich, Spółka Akc.

w Warszawie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w lokalu własnym Nowy Świat 70.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie, wybór przewodniczącego;
  - 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1938 r.;
  - 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków, podział zysków za 1938 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium;
  - 4) Budżet na 1939 r.;
  - 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
  - 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
  - 7) Wolne wnioski.
- 393-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Lüdert & Müller

Fabryka Tkanin Technicznych i Filców, Sp. Akc. w Tomaszowie Maz.

zawiadamia Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1939 r. w pierwszym terminie, a w razie nie dojścia do skutku, w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 4 po poł., w lokalu Zarządu w Tomaszowie-Maz. ul. Prez. Wojciechowskiego 2/4, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania;
  - 2) Wybór przewodniczącego;
  - 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady;
  - 4) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie absolutorium władzom Spółki Akcyjnej;
  - 5) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
  - 6) Wolne wnioski.
- 410-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiej Spółki Obuwia „Bata”, Spółki Akcyjnej

w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się

IX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

w Krakowie przy ul. Sławkowskiej Nr 5 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Uzupełnienie § 11 A statutu w przedmiocie sposobu powzięcia uchwał przez Radę Nadzorczą;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat, podział zysków oraz udzielenie absolutorium Zarządowi, wszystko za rok operacyjny 1938;
- 3) Wybory Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej oraz 1 członka Zarządu;
- 4) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tym Zebraniu, powinni najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w Centrali Spółki w Krakowie swoje akcje lub zaświadczenia zdeponowania akcji, wydane przez banki: Schweizerischer Bankverein w Zurychu, lub Eidgenössische Bank A. G. w Zurychu lub Schweizerische Bankgesellschaft w Zurychu lub Guaranty Trust Co of New-York, Oddział w Londynie lub Bankhaus Theodoor Gilissen w Amsterdamie zgodnie z zezwoleniem Ministerstwa Skarbu z dnia 15/III 1939 r. Nr D. II. 5558/1/39. 382-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Zabłocie” Zakłady Chemiczne, Spółka Akc.

Zabłocie

zwołuje niniejszym

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za czas od 1 stycznia 1938 r. do 31 grudnia 1938 r.;
- 2) Powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Odwołanie członków Zarządu i wybór nowych;
- 5) Odwołanie Komisji Rewizyjnej i wybór nowej;
- 6) Powołanie pełnomocnika dla ustalenia warunków służbowych członków Zarządu;
- 7) Wnioski o charakterze porządkowym.

Powyższe Walne Zgromadzenie odbędzie się we Lwowie, w biurze Notariusza Eugeniusza Misky'ego przy ul. Romanowicza 6, w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 17.

Akcjonariusze mają złożyć akcje z talonem i kuponem b. wraz z konsygnacją wzgl. tymczasowe zaświadczenie w Kasie Spółki do dn. 16 IV b. r. 421-12-14

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Mirkowska Fabryka Papieru

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 kwietnia 1939 r. o godz. 11 rano, w biurze Zarządu Spółki przy ul. Marszałkowskiej Nr 94, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania władz Spółki za rok operacyjny 1938 i bilansu na dz. 31 grudnia 1938 r. wraz z rachunkiem strat i zysków, oraz udzielenie władzom Spółki odnośnego absolutorium;
- 3) Zatwierdzenie podziału zysku za rok operacyjny 1938;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, zechcą przedstawić swoje akcje lub odnośne dowody depozytowe nie później niż do dn. 11 kwietnia b. r. w biurze Zarządu Spółki. 385-12-14

Zarząd Banku Spółek Niemieckich w Polsce, Spółka Akc.

w Łodzi

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki tej, że w **środe dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 11 rano** w banku naszym w Łodzi, **Aleje Kościuszki 47**, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Udzielenie absolutorium Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały dotyczącej podziału zysku;
- 5) Wybór członków do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zmiana § 13 statutu, dotyczącego upoważnienia do podpisywania w imieniu Banku (zmianka „między którymi jednak znajdując się musi dyrektor lub zastępca dyrektora” ma być skreślona);
- 7) Różne.

Do wykonania prawa głosu — na zasadzie § 5 naszego statutu — uprawnieni są posiadacze akcji imiennych, na podstawie zapisu do księgi akcyjnej Spółki; posiadacze akcji na okaziciela zaś muszą akcje swe złożyć najpóźniej do dn. 19 kwietnia b. r. w biurze Zarządu, w Banku Spółdzielczym Poznań lub u notariusza.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym. Odnośne żądanie musi być przedłożone Zarządowi na piśmie do dn. 12 kwietnia 1939 r. z podaniem konkretnych wniosków, przy czym posiadanie koniecznej ilości akcji musi być udowodnione.

554-14-15

II OGŁOSZENIE

Syndykat Rolniczy Ciechanowski, Spółka Akc. w Ciechanowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w **dn. 21 kwietnia 1939 r. o godz. 3 po poł.** odbędzie się w lokalu Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych w Ciechanowie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie zebrania oraz wybór przewodniczącego i asesorów;
- 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego zebrania;
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1938 r. i odczytanie protokołu Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 5) Powzięcie uchwały co do wykazanego zysku;
- 6) Upoważnienie Zarządu do wydatkowania z kapitału zapasowego;
- 7) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r.;
- 8) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej i Zarządu;
- 9) Wnioski zgłoszone Zarządowi na 14 dni.

Zgromadzenie to, jako zwołane w drugim terminie, będzie uważane za prawomocne bez względu na liczbę akcji, reprezentowanych przez PP. Akcjonariuszy.

U w a g a. — Właściciele akcji na okaziciela, którzy zechcą uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni — stosownie do ustawy — na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć Zarządowi swe akcje lub odpowiednie dowody bankowe z wymienieniem numerów akcji.

570

II OGŁOSZENIE

Zarząd Drukarni Bydgoskiej, Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy

zawiadamia, że w **wtorek dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 12** odbędzie się w lokalu Spółki w Bydgoszczy przy ul. Poznańskiej 12/14

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółki w 1938 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium oraz powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni co najmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Spółki względnie kwity depozytowe w kasie Spółki w Bydgoszczy przy ul. Poznańskiej 12/14.

560

Zarząd Manufaktury Bawełnianej F. Eisenbraun, Spółka Akc.

w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w **dn. 21 kwietnia b. r. o godz. 5 po południu** odbędzie się w biurze Zarządu przy ul. Piotrkowskiej Nr 68

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej i sprawozdanie Zarządu za 1938 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r. i udzielenie absolutorium Zarządowi;
- 4) Podział zysku;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski: wybór nowego członka Zarządu, ewentualnie zmniejszenie liczby członków.

574

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłu Włókienniczego w Zgierzu „Lana“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w **dn. 30 kwietnia 1939 r. o godz. 14** w lokalu własnym przy ul. Berka Joselewicza Nr 12 odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorium Zarządowi;
- 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Zgromadzeniu, winni — stosownie do statutu Spółki — najpóźniej do 23 kwietnia b. r. złożyć swoje akcje złotowe, świadectwa tymczasowe lub odpowiednie kwity depozytowe albo zastawowe w biurze Spółki Akcyjnej w Zgierzu, ul. Berka Joselewicza Nr 12.

562-14-15

II OGŁOSZENIE

Zarząd „Zakładów Inżynieryjno-Budowlanych Dr Czesław Kłós“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w **dn. 22 kwietnia 1939 r. o godz. 20** odbędzie się w biurze Zarządu Spółki w Warszawie ul. Marszałkowska 87

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1938 oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania;
- 3) Podział zysków;
- 4) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

546

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Składnica Straży Pożarnych, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 30 kwietnia 1939 r. o godz. 13** w lokalu Spółki przy ul. Kopernika Nr 33 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Powzięcie uchwały w sprawie wyników bilansowych;
- 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wnioski akcjonariuszów.

561-14-15

**XIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

firmy

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna

odbędzie się w czwartek dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 9 przed poł. w Dziedzicach, w lokalach biurowych Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie z działalności Spółki za rok operacyjny 1938;

2) Zamknięcie roczne z sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej;

3) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku i wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej, Delegata Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej oraz wysokości żetonu dla Rady Nadzorczej;

4) Udzielenie pokwitowania;

5) Zmiana §§ 1 i 9 statutu Spółki przez zmianę siedziby Spółki i zmianę miejsca odbywania Walnych Zgromadzeń;

6) Zmiana §§ 32 i 33 statutu Spółki przez zmianę roku operacyjnego Spółki i przez wstawienie w § 33 w miejsce słów „za rok ubiegły” wyrazów „za ubiegły rok operacyjny”, oraz powzięcie uchwały co do przejściowego okresu operacyjnego.

Akcjonariusze, uprawnieni do głosowania, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje najpóźniej na 8 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. do dn. 19 kwietnia b. r., w jednym z następujących banków:

Bank Gospodarstwa Krajowego, Oddział w Białej,
Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna w Bielsku n/Śl.,
Powszechny Bank Związkowy w Polsce, S. A., Oddział Biała,
Bank Handlowy, Oddział w Krakowie,
lub też w Kasie Spółki w Dziedzicach.
Dziedzice, dn. 29 marca 1939 r.

Walcownie Metali, Spółka Akcyjna

521-14-15

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Pończosznego Jakób Kohan

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu w Łodzi przy ul. Zeromskiego 23

**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1938; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za tenże okres operacyjny i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej z pełnionych czynności; 4) Uchwała w sprawie podziału zysku; 5) Wybór członków Zarządu i ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje względnie zaświadczenia, określone w art. 399 K. H., najdalej na dni 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia. 483-13-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd

**Spółki Akcyjnej Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej
„Kijowski, Scholtze i S-ka”**

zawiadamia, że

**DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w lokalu Spółki (Warszawa, Siarczana 6) w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 16 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.; 2) Ustalenie liczby wynagrodzenia i okresu urzędowania oraz wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu i jego zabezpieczenia, 520-14-15

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Osadniczej w Poznaniu, Spółki Akcyjnej

odbędzie się w czwartek dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Rzeczypospolitej Nr 1 z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie rachunków za 1938 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie sprawozdań, przyjęcie bilansu i rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1938, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała co do zużycia zysku; 5) Wybory do Rady Nadzorczej; 6) Uchwalenie nowego statutu Spółki, w szczególności zmiana §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 dotychczasowego statutu.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem Zarządowi Spółki. Zamiast akcyj mogą być złożone Zarządowi Spółki zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcyj u notariusza albo w instytucji kredytowej, krajowej. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcyj i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Poznań, dn. 3 kwietnia 1939 r.

Spółka Osadnicza w Poznaniu Spółka Akcyjna
(—) Jan Słomiński

524

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej Pomorska Elektrownia Krajowa
„Gródek” w Toruniu**

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w czwartek dn. 4 maja 1939 r. o godz. 17 w lokalu Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu przy ul. Fosa Staromiejska 1 z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1938 r.;

2) Podział zysków za 1938 r.;

3) Udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonanych obowiązków;

4) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; Właściciele akcyj Nr 1—15 300 dokonują wyboru nowych członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących przez nich wybranych członków, poza tym wybiera reszta Akcjonariuszów i to w oddzielnym głosowaniu. Na każdą akcję od Nr 30 001 do Nr 60 000 przypadają po 2 głosy;

5) Wolne wnioski.

Zgłoszenia dodatkowe do porządku obrad winny być dokonane przez co najmniej $\frac{1}{10}$ kapitału akcyjnego nie później jak do 17/IV 1939 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem swoje akcje lub pokwitowanie o złożeniu akcyj u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, podające wartości i numery złożonych akcyj oraz zastrzeżenie co do niewydania tychże akcyj przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 531

**Spółka Akc. Browaru i Innych Przedsiębiorstw Przemysłowych
„E. Lipski”**

Bilans na dz. 30/IX 1938 r.

AKTYWA. — Kasa zł 29 242'87; Nieruchomość: Grunty zł 8 358'29; Budynki zł 230 256'96; Majętn. rekwir. zł 1'00; Urządzenia zł 1761'65; Beczki i kadzie zł 605'00; Butelki zł 510'00; D. B. Kleck i Lewin zł 2 032'00; Dłużn. różni zł 37 596'08; Zal. komorne zł 60'00; Weksle na inkaso zł 14 625'00; Strata z lat ub. zł 74 074'35; Strata za 1937/38 r. zł 3 295'87; Razem zł 402 419'07.

PASYWA. — Kapitał zakł. zł 280 000'00; Kapit. zasob. zł 11 465'27; Kapit. amort. zł 14 665'41; Wierzyc. zł 14 490'11; Pożyczka p. zast. nieruch. zł 45 888'25; Akcepty zł 25 760'28; Kaucje zł 2 546'46; Należne odszk. zł 5 337'49; Nieopłac. należn. zł 2 115'80; Nadpł. komorne zł 150'00; Razem zł 402 419'07. 527

WALNE ZEBRANIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Lubońska Fabryka Drożdży dawniej G. Sinner
w Luboniu, pow. poznański

odbędzie się w dn. 21 kwietnia 1939 r. o godz. 17 na sali Banku Kwilecki, Potocki & S-ka w Poznaniu Al. Marcinkowskiego 11.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok gospodarczy 1937/38; 2) Zatwierdzenie bilansu i rach. strat i zysków za 1937/38 r., podział zysku i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Uchwalenie zmiany statutu; do § 4 dodać nowy ustęp 3 następującej treści: „jeżeli mianowany jest jeden prokurent, zastępować może Spółkę tylko wspólnie z jednym członkiem Zarządu; jeżeli mianowanych jest kilku prokurentów, zastępować może Spółkę tylko dwóch prokurentów łącznie”. Zmienić dotychczasowy ustęp 3 jako ustęp 4 i dodać: „Zarząd i prokurenci podpisują w ten sposób, że podpisujący dodają pod nazwę firmy swoje nazwisko”; § 12 ust. 2 z dotychczas obowiązującej treści skreślić słowa: „z reszty czystego zysku otrzymuje każdy członek Rady Nadzorczej najmniej po 1%, a prezes Rady Nadzorczej 2%”, ust. 2 § 12 ma brzmienie: „pozostały wówczas czysty zysk stawia się do dyspozycji Walnego Zebrania”; 4) Uchwalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej na rok gospodarczy 1938/39; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej. Na wniosek adwokata Dr Gidyńskiego, reprezentującego ponad 500 000 kapitału akcyjnego, wybory do Rady Nadzorczej odbędą się w drodze głosowania oddzielnymi grupami zgodnie z art. 379 § 3 Kod. Handl.; 6) Wolne wnioski i głosy.

W Walnym Zebraniu uczestniczyć mogą właściciele akcji, którzy najpóźniej do dn. 13 kwietnia 1939 r. złożą w Zarządzie Spółki w Luboniu swe akcje lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w jednej z krajowych instytucji kredytowych oraz w Reichs-Kredit-Gesellschaft w Berlinie.

Zarząd (—) Inż. Józef Sztark

Luboń, dn. 4 kwietnia 1939 r.

573

Drukarnia Polska, Spółka Akcyjna

odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE

w dn. 24/IV 1939 r. o godz. 17 w Poznaniu przy św. Marcinie 70.

Porządek obrad:

1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1938 r.; 3) Przedłożenie bilansu po dz. 31/XII 1938 r. oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.; 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat oraz kwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Podział zysku; 7) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej i sprawa organizacji Rady Nadzorczej.

Drukarnia Polska Spółka Akcyjna

(—) Roman Leitgeber

(—) Dr Marian Seyda

558

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa „Motor“, Spółka Akc.

Warszawa, ul. Marszałkowska Nr 23

niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

38 ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 23 w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 18 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.; 2) Podział zysków; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania zobowiązań; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. do dn. 20 kwietnia 1939 r.

549

Zarząd Spółki Akcyjnej „Elektryczne Koleje Dojazdowe“

SPÓLKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 17 odbędzie się w Warszawie w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“, Marszałkowska 94

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 i 1938 r., oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Odpisanie kapitału odnowienia na częściowe pokrycie wydatków renowacyjnych, dokonanych w 1937 i 1938 r.;
- 5) Zatwierdzenie preliminarzy na 1939 r.;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej na 1939 r.;
- 8) Uchwała w przedmiocie sprzedaży placów, stanowiących własność Spółki.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 21 kwietnia b. r., w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, lub w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji w firmie „Trust Metallurgique Electrique et Industriel“ S. A. w Brukseli, 168, rue Royale. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji, oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

552-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Chemicznych „Motor-Alkaloida“, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

CZWARTE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 23 w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 18 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1938 r.; 2) Podział zysku; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

U w a g a. — PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. dn. 21 kwietnia 1939 r.

550

Roman Groniowski, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, banki i weksle zł 96 511'32; Surowce i półfabrykaty zł 497 552'37; Maszyny, narzędzia i ruchomości zł 92 178'04; Zaliczki zł 147 820'10; Kaucje zł 8 345'75; Odbiorcy zł 301 404'85; Papiery wartościowe zł 15 640'19; Inwestycje zł 32 242'02; Razem zł 1 191 694'64.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Kapitał zapasowy zł 119 256'37; Kapitał rezerwowy zł 119 256'36; Dostawcy zł 128 194'53; Rach. rozliczeniowy zł 36 384'75; Sumy przechodnie zł 53 893'06; Zysk zł 234 709'57; Razem zł 1 191 694'64.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty fabrykacji i koszty handlowe zł 359 719'61; Robocizna, pensje i prowizje zł 653 367'00; Koszty ekspedycji i podróży zł 28 951'10; Amortyzacja urządzeń zł 89 569'46; Zysk zł 234 709'57; Razem zł 1 366 316'74.

MA. — Zysk brutto na produkcji zł 1 366 316'74; Razem zł 1 366 316'74.

519

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki

„Dr Farm. K. Wenda Zakłady Przemysłowo-Handlowe”

SPÓŁKA AKCYJNA W WARSZAWIE

zwołuje niniejszym

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

które odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Wroniej Nr 80, w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 5 po poł. z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie bilansu zamknięcia i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Sprawa wynagrodzeń członków Zarządu; 4) Podział zysków; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczyć mogą Akcjonariusze, którzy przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem będą zapisani do księgi akcyjnej.

Warszawa, dn. 31 marca 1939 r.

Dr Farm. K. Wenda

Zakłady Przemysłowo-Handlowe, Spółka Akcyjna
Warszawa, Wronia 80

(—) Konstanty Potocki (—) Aleksander Hübner
518-14-15

Spółka Akcyjna Warszawskie Towarzystwo Handlu Herbatą
A. Długocki, W. Wrześniewski

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: a) Budynek mieszkalny, częściowo zajęty na przeds. handlowe przy ul. Brackiej Nr 23 oraz b) Nieruchomość fabryczna przy ul. Aleje Jerozolimskie Nr 119 z l 1 183 771'74; Inwentarz zakładowy i biurowy: Ruchoomości z l 82 602'16; Marka handlowa z l 200'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie z l 13 919'82; Gotówka w bankach z l 19 687'57; Papiery procentowe z l 12 795'16; Weksle w portfelu i inkasie z l 22 009'21; Towary z l 390 552'44; Dłużnicy: a) odbiorcy z l 82 948'79, b) różni z l 7 767'75, c) dostawcy z l 1 306'07; Kaucje z l 62 850'00; **Razem z l 1 880 410'71.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy bez zmian z l 900 000'00; Kapitał rezerwowy: saldo 1/I 1938 r. z l 205 911'33, dopisano w 1938 r. z l 3 298'44; Kapitał zapasowy: saldo 1/I 1938 r. z l 290 127'84, dopisano w 1938 r. z l 9 872'16, razem z l 1 409 209'77; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo na 1/I 1938 r. z l 25 971'35, dopisano w 1938 r. z l 29 945'28; III. Zobowiązania: a) dostawcy z l 96 169'77, b) dywidenda niepodniesiona z l 3 342'00, c) dłużnicy z l 541'24; Sumy przechodzące: rezerwa na podatki z l 21 794'71, d) dyskonto z l 4 815'00; IV. Zysk do podziału z l 225 771'59; Depozyty z l 62 850'00; **Razem z l 1 880 410'71.**

Rachunek strat i zysków

Koszty handlowe z l 245 063'17; Robocizna, opakowanie i ekspedycja z l 75 436'38; Strata na dłużnikach z l 6 882'53; Czysty zysk z l 225 771'59; **Razem z l 553 153'67.**

Zysk b-tto ze sprzedaży towarów z l 470 307'36; Dochód z nieruchomości z l 76 795'44; Procenty od r-ków czekowych w bankach i za kupony od papierów procentowych z l 207'40; Zysk na różnicy kursów z l 5 812'47; Sciągnięto od dłużników odpisanych na straty z l 31'00; **Razem z l 553 153'67.**

571

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Gaz”

Poznańska Fabryka Gazów Przemysłowych w Poznaniu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 12 w lokalu WP. Rejenta Hettlingera, w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Odczytanie protokołu z dn. 29 kwietnia 1938 r.; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zamknięcie rachunkowe za 1938 r. i sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór nowego członka Rady Nadzorczej na miejsce ustępującego, którego mandat zakończył się w roku bież.; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej na rok 1939; 7) Wolne wnioski.

588-14-15

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Kluczeńska Fabryka Papieru i Celulozy”
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 11,30 rano w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Moniuszki 2a, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1938; 4) Podział zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie swych obowiązków; 6) Zatwierdzenie uchwały Rady Nadzorczej z dn. 29 sierpnia 1938 r. w przedmiocie kooptacji członka Rady oraz wysokości jego wynagrodzenia; 7) Wybory członków Zarządu w miejsce ustępujących; 8) Wybory członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 9) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 10) Budżet na 1939 r.; 11) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zebraniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe najpóźniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Moniuszka 2a, lub w jednej z następujących instytucji: Société Générale pour Favoriser le Developpement du Commerce et de l'Industrie en France, Paris, Baseler Bankverein, Zürich, Schweizerischer Bankverein, Zürich, Kobenhavns Handelsbank, Copenhagen. W zaświadczeniach winna być wymieniona liczba akcji oraz powinno być zaznaczone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

586-14-15

I OGŁOSZENIE

Akcyjny Bank Hipoteczny

zawiadamia, że

SIEDZIMZESIĄTE PIERWSZE ZWYCZAJNE WALNE
ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się we wtorek dn. 2 maja 1939 r. o godz. 10 przed poł. w gmachu Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie, pl. Halicki 15, z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania rocznego i zamknięć rachunkowych za 1938 r., powzięcie uchwały o przeznaczeniu zysku, oraz udzielenie władzom Banku pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;

2) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej;

3) Zmiany w projekcie statutu, uchwalonym przez 9 Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w dn. 30 kwietnia 1938 r. w związku z zatwierdzeniem przez Ministerstwo Skarbu;

4) Ewentualne wnioski.

PP. Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział w tym Walnym Zgromadzeniu, zechcą przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, a na czas aż do ukończenia Walnego Zgromadzenia, złożyć w kasie głównej Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie swoje akcje lub zaświadczenia, wydane w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego na dowód analogicznego złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej.

584-14-15

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakładów Przemysłowych
„Kadzielnia”

zawiadamia, że

XIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1939 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Boduena 1

Porządek dzienny:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat, podział zysków i uchwalenie dywidendy oraz udzielenie absolutorium Zarządowi, wszystko za rok op. 1938; 2) Ustalenie liczby członków Zarządu; 3) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Ustalenie wynagrodzenia władz Spółki; 5) Wnioski akcjonariuszów.

597

Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 1 055 506'19; Budynek zł 9 908 766'96; Maszyny i urządzenia przemysłowe zł 28 735 051'56; Wartość kopalń i koncesyj zł 3 333 743'05; Inwentarz żywy zł 86 510'00; Inwentarz martwy zł 24 739'00; Razem majątek stały zł 43 144 316'76; Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 1 014 921'82; Papiery procentowe zł 96 021'50; Weksle w portfelu i w inkasie zł 214 743'94; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 313 714'36; Depozyty zł 342 074'00; Zaliczenia kolejowe zł 61 462'89; Materiały w magazynach zł 1 195 357'94; Półprodukty zł 272 680'00; Produkty gotowe zł 1 133 058'07; Dłużnicy zł 2 867 100'30; Sumy przechodnie zł 55 345'20; Razem majątek płynny zł 7 566 480'02; Inne aktywa: Podatek majątkowy zł 160 692'35; **Ogółem stan czynny zł 50 871 489'13.**

Sumy pozabilansowe. — Gwarancje, kaucje, depozyty zł 220 523'25; Weksle żyrowane zł 60 950'00; **Razem sumy pozabilansowe zł 281 473'25.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 29 750 000'00; Kapitał zapasowy zł 45 275'00; Razem kapitały własne zł 29 795 275'00; Kapitał amortyzacyjny: Kapitał amortyzacyjny zł 16 999 492'71; Zobowiązania: Wierzyciele zł 2 876 319'27; Spłata obligacji i kuponów obligacyjnych przewartościowanych zł 611 496'17; Kupon dywidendowe zł 83 005'64; Sumy przechodnie zł 489 097'07; Razem zobowiązania zł 4 059 918'15; Inne pasywa: Zyski za 1937 r. zł 11 593'60; Zyski za 1938 r. zł 5 209'67; Razem inne pasywa zł 16 803'27; **Razem stan bierny zł 50 871 489'13.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje, kaucje, depozyty zł 220 523'25; Obligo z tytułu żyr na wekslach zł 60 950'00; **Razem sumy pozabilansowe zł 281 473'25.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 904 544'73.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WPLYWY. — Wpływy za węgiel zł 17 644 344'00; Wpływy za prąd elektryczny zł 915 150'67; Wpływy za produkty Centralnych Warsztatów Mechanicznych zł 1 795 965'40; Wpływy z gospodarstwa rolnego zł 436 637'39; Wpływy z różnych zakładów zł 445 922'94; Razem wpływy zł 21 238 020'40; Odsetki, otrzymane od banków zł 10 210'29; Dywidenda od akcji w portfelu zł 25 719'73; Kupon od papierów procentowych zł 30 701'37; Otrzymane dyskonto od weksli zł 4 270'18; Udział w zyskach firmy Böhmische Union Kohlenhandels-gesellschaft zł 12 981'80; Zysk na sprzedanych gruntach w stosunku do wartości bilansowej zł 38 947'72; Wpływ na poczet wierzytelności, umorzonych w latach poprzednich zł 201 950'42; Wpływ z konwersji przedwojennych papierów procentowych rublowych, umorzonych w latach ubiegłych zł 26 737'50; Wpływy za prawo eksploatacji naszych pól górniczych zł 675 434'59; Wylosowana premia 3% Premiovej Pożyczki Inwestycyjnej zł 500'00; **Ogółem wpływy zł 22 265 474'00.**

WYDATKI. — Koszty administracji ogólnej zł 1 845 133'96; Koszty sprzedaży zł 182 610'58; Utrzymanie domów w Sosnowcu zł 96 972'39; Koszty eksploatacji kopalń węgla zł 14 686 175'70; Koszty eksploatacji zakładów zł 2 851 247'61; Koszty eksploatacji gospodarstwa rolnego zł 407 120'62; Koszty utrzymania kopalń nieczynnych zł 323 285'70; Podatki ogółem zł 656 471'74; Odsetki i prowizje zł 38 733'52; Za nabyte dodatkowe licencje zł 99 250'00; Spisana wartość 200 sztuk akcji Banku Śląskiego w Katowicach zł 18 981'00; Strata na różnicy kursu zł 79 025'26; Strata na wartości produktów i surowców b. fabryki Paulina zł 8 085'64; Odpisy na stałe aktywa z zysków za rok sprawozdawczy zł 967 170'61; Zysk za 1938 r. zł 5 209'67; **Ogółem zł 22 265 474'00.**

547

I OGŁOSZENIE Zarząd Spółki Akcyjnej

Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

51 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w czwartek w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w Warszawie, w siedzibie Zarządu (pl. Napoleona Nr 9, sala konferencyjna Prudential-House, wejście od ul. Świętokrzyskiej 23) z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.;
- 3) Zatwierdzenie przelewu kapitału ubezpieczeniowego na kapitał rezerwowy i pokrycia z kapitału rezerwowego kosztów wymiany akcji Spółki;
- 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 5) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 6) Wybory statutowe i ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej zgodnie z §§ 14 i 15 statutu;
- 7) Ewentualne wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji imiennych (ser. A), zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, mają prawo głosu bez osobnego zgłoszenia, właściciele zaś akcji na okaziciela (ser. B) winni złożyć swe akcje najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tj. do dn. 19 kwietnia włącznie, w Banku Handlowym w Warszawie (Wydział Depozytowy, ul. Traugutta Nr 7), w Polskim Banku Komercyjnym (Al. Jerozolimskie Nr 36) lub do Kasy Zarządu Spółki (Pl. Napoleona 9). Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej. Takież kwity mogą wydawać: Banque de Bruxelles (Bruksela 2, rue de la Régence) i Trust Métallurgique, Electrique et Industriel (Bruksela, 168, rue Royale). Na kwitach tych powinny być oznaczone numery akcji.

564

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wilhelm i Hugo Bracia Müller Merceryzownia, Bielarnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia w Kaliszu, Spółka Akcyjna

Kalisz, ulica Majkowska 9a

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 15 odbędzie się w Kaliszu w biurze Zarządu Majkowska 9a

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za rok operacyjny 1938;
- 3) Rozpatrzenie i aprobaty bilansu i r-ku strat i zysków, zakończonych na dz. 31 grudnia 1938 r., i podział zysku;
- 4) Uchwała, dotycząca absolutorium Zarządu i ustalenia pensji członkom Zarządu i ich zastępcom;
- 5) Rozpatrzenie i aprobaty budżetu i planu działalności na 1939 r.;
- 6) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszy.

Akcjonariusze, pragnący brać udział w Zgromadzeniu, winni nie później, jak siedem dni przed terminem złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu, w Kaliszu, Majkowska 9a.

553-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Domu Prasy, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że w dn. 25 kwietnia 1939 r. o godz. 18 w biurze Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 3/5 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
  - 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938;
  - 3) Powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych;
  - 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych przez nie obowiązków;
  - 5) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej.
- PP. Akcjonariusze, chcący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

539-14-15

II OGŁOSZENIE

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

firmy „Juliusz Meinel, Import Kawy i Herbaty“

SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 16 w biurze firmy w Warszawie, Bryłowska 22/24 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1938 r.;
- 2) Powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 3) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie jej wynagrodzenia;
- 5) Wnioski akcjonariuszów.

Uprawnieni do głosowania na Walnym Zgromadzeniu są akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą akcje, uzasadniające ich prawo do głosowania wraz z niezapadłymi kuponami w kasie firmy Juliusz Meinel lub w Powszechnym Banku Kredytowym w Warszawie, Lwowie, Krakowie lub w Bielsku.

542-13-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Pończoch Adolf Rebsz, Spółka Akc. w Łodzi

zawiadamia, że w środę dn. 26 kwietnia 1939 r. o godz. 12 rano w lokalu własnym przy ul. Sienkiewicza 65 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków;
- 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej w miejsce ustępujących;
- 5) Wolne wnioski.

537-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Zakłady Włókiennicze Rozen i Wiślicki“

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 27 kwietnia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w lokalu Zarządu Spółki w Łodzi, przy ul. Wólczańskiej Nr 18 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie: sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r. oraz podziału zysków;
- 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1399 r. i określenie wynagrodzenia członków tejże Komisji;
- 5) Uchwalenie preliminarza wydatków za 1939 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Zarządu.

538-14-15

„Płótno“, Spółka Akcyjna, Stęszew

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 35 000'00; Budynki: a) fabryczne zł 97 010'67, b) gospodarcze zł 20 822'40, c) mieszkalne zł 29 541'09; Urządzenia techniczne (maszyny) zł 392 808'74; Inwentarz: a) martwy zł 20 281'59, b) żywy zł 13 490'00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 1 705'87; Gotówka w bankach zł 65 926'26; Papiery procentowe zł 5 900'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 485 575'80; Materiały: a) surowce zł 349 435'16, b) pomocnicze i pędne zł 13 978'37; Półfabrykaty zł 77 312'55; Gotowe towary zł 39 699'45; Zboża i pasze zł 16 587'12; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 67 965'40, b) dostawcy zł 569'87, c) różni zł 7 888'95; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 4 810'00; **Razem zł 1 746 309'29.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za gwarancje zł 205 000'00; **Razem zł 205 000'000.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 500 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 81 048'03, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 3 795'15; Kapitał rezerwy: a) saldo z roku ubiegłego zł 56 618'48, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 14 560'65; Rezerwa podatkowa: saldo z roku ubiegłego zł 33 122'38; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 302 195'85, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 27 952'36; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dług hipoteczny zł 16 016'61, b) dostawcy zł 87 325'61, c) odbiorcy zł 2 273'04, c) różni zł 374 715'47; Weksle redyskontowane zł 145 000'00; Dywidenda niepodjęta 1933 i 1934 r. zł 7 218'50; Dywidenda niepodjęta 1936 i 1937 r. zł 6 258'00; Sumy przechodnie: Koszty, dotyczące okresu sprawozdawczego zł 21 370'30; Zysk zł 66 838'86; **Razem zł 1 746 309'29.**

Sumy pozabilansowe. — Weksle gwarancyjne zł 75 000'00; Gwarancje hipoteczne zł 130 000'00; **Razem zł 205 000'00.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 154 374'96; Koszty kredytów zł 39 835'93; Podatki państwowe i komunalne zł 56 029'45; Koszty fabrykacji zł 460 742'27; Koszty sprzedaży zł 13 384'14; Surowiec zużyty do fabrykacji zł 693 641'41; Koszty utrzymania budynków zł 16 230'66; Strata na inwentarzu żywym zł 1 435'00; Amortyzacja: a) nieruchomości zł 3 518'06, b) maszyn zł 23 444'02, c) inwentarza martwego zł 990'28; Zysk zł 66 838'86; **Razem zł 1 530 465'04.**

MA. — Nadwyżka na fabrykacji zł 1 520 237'84; Zysk z gospodarstwa rolnego zł 3 177'59; Zysk na inwentarzu żywym zł 956'50; Odsetki od weksli zł 6 093'11; **Razem zł 1 530 465'04.**
528

Zjednoczone Zakłady Śrub B. Cukierman, Spółka Akcyjna

Warszawa, Pl. Grzybowski Nr 4

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Towary zł 417 390'74; Nieruchomość zł 22 201'00; Ruchomości zł 4 082'60; Kasa i banki zł 54 693'84; Weksle i walory zł 90 520'00; Dłużnicy zł 483 735'14; Sumy przechodnie zł 1 517'00; **Razem zł 1 074 140'32.**

PASYWA. — Kapitały własne zł 731 023'73; Wierzyciele zł 223 648'09; Sumy przechodnie zł 5 403'44; Zysk netto zł 114 065'06; **Razem zł 1 074 140'32.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Amortyzacje zł 4 276'00; Wydatki i pensje Centrali zł 455 339'17; Koszty produkcji, pensje i wydatki Oddziału w Radomiu zł 96 311'76; Zysk netto zł 114 065'06; **Razem zł 669 991'99.**

MA. — Zysk brutto na towarach zł 669 991'99. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 29 marca 1939 r. zatwierdziło powyższe zamknięcie rachunkowe i udzieliło Zarządowi pokwitowania; nadto uchwaliło z osiągniętego zysku przeznaczyć zł 72 000'00 na dywidendę a zł 42 065'06 na kapitał zapasowy.
533

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akc., Bielsko

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY	
	zł		zł
Kasa i sumy do dyspozycji	2 672 407'46	Kapitał zakładowy	5 000 000'00
Waluty zagraniczne	34 001'05	Kapitał zapasowy	1 155 000'00
Papiery wartościowe	2 615 01	Fundusz amortyzacyjny	34 800'00
Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego	575 213'09	Wkłady	6 791 728'62
Udziały konsorcjalne	157 426'00	Rachunki bieżące	9 494 651'68
Banki krajowe	547 313'67	Banki krajowe	781 505'58
Banki zagraniczne	255 757'50	Banki zagraniczne	902 342'99
Dyskonto	11 603 175'96	Redyskonto weksli: w kraju zł 601 920'01 za granicą „ 79 746'43	681 666'44
Protesty	34 841'19	Zobowiązania z tytułu kredytów akcepta- cyjnych i rembursowych	440 460'06
Kredyty w rachunkach bieżących	8 494 226'31	Zobowiązania z tytułu transakcyj dewizo- wych na termin	129 785'15
Pożyczki terminowe	956 641'24	Różne rachunki	271 518'11
Kredyty akceptacyjne i rembursowe	440 460'06	Zysk z lat ubiegłych	zł 143 087'42
Należności z tytułu transakcyj dewizowych na termin	132 062'50	Zysk za 1938 r.	„ 663 707'39
Nieruchomości	256 615'18		806 794'81
Ruchomości	1'00		
Różne rachunki	327 496'22		
	<u>26 490 253'44</u>		<u>26 490 253'44</u>
Dłużnicy z tytułu gwarancyj	3 551 003'43	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwa- rancyj	3 551 003'43
Inkaso	3 890 684'06	Różni za inkaso	3 890 684'06

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN		MA	
	zł		zł
Odsetki i prowizje wypłacone	714 600'12	Pozostałość zysków z lat ubiegłych	zł 143 087'42
Koszty handlowe	1 120 377'85	Rezerwa podatkowa z lat ubiegłych	„ 352 743'95
Podatki	599 556'33	Odsetki i prowizje pobrane	2 625 512'13
Amortyzacje	2 300'00	Różnice kursowe	157 951'65
Odpisy	39 692'76	Dochód z nieruchomości	241'25
Zysk	806 794'81	Zwrot sum dawniej odpisanych	3 785'47
	<u>3 283 321'87</u>		<u>3 283 321'87</u>

Bielsko, w marcu 1939 r.

Komisja Rewizyjna:

Mgr. Władysław Bocheński m. p. Stefan Chojecki m. p. Stanisław Goldberg m.p. Dr Mieczysław Opuszyński m.p.
Dr Janusz Sękowski m. p.

608

II OGŁOSZENIE

Dyrekcja Banku Handlowego w Warszawie

SPOŁKI AKCYJNEJ

stosownie do § 16 statutu Banku, niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

68 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w czwartek dn. 20 kwietnia 1939 r., o godz. 17, w gmachu Banku Handlowego w Warszawie, S. A., przy ul. Traugutta 7, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za 1938 r., sprawozdania Komisji Rewizyjnej oraz wniosków Rady i Komisji Rewizyjnej; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków za 1938 r.; 4) Udzielenie Radzie i Dyrekcji pokwitowania z wykonania obowiązków w 1938 r.; 5) Wybór członków Rady; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Oznaczenie wynagrodzenia członków Rady na 1939 r., oraz członków Komisji Rewizyjnej za 1938 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć posiadane akcje, w myśl § 14 statutu, najpóźniej do czwartku, 13 kwietnia 1939 r., godz. 2 po południu, w kasie Instytucji Centralnej Banku Handlowego w Warszawie, S. A., lub w kasie jednego z oddziałów miejskich w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr 18, lub Tło-

mackie Nr 1, bądź też w kasie jednego z oddziałów prowincjonalnych, jak: w Cieszynie, Częstochowie, Gdyni, Kaliszu, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Radomiu, Sosnowcu, Wilnie i Włocławku. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej, oraz w następujących bankach zagranicznych: British Overseas Bank Ltd. w Londynie, Hambros Bank Ltd. w Londynie, Banca Commerciale Italiana w Mediolanie i Comptoir National d'Escompte de Paris w Paryżu. 612

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Dom Handlowo-Przemysłowy Bracia Orszagh Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w Warszawie w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 19 w lokalu Spółki przy ul. Leszno 15 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz bilansu Spółki za 1938 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1939 r.; 4) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Wolne wnioski mogą być składane, a akcje lub świadectwa depozytowe winny być złożone do Zarządu Spółki na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem. 614-14-15

Schneider & Zimmer, Młyn Parowy, Spółka Akcyjna

w Lesznie (Wlkp.)

Bilans per 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 140 756'00; Domy mieszkalne zł 148 500'00; Budynki fabryczne i gospodarcze zł 383 200'00; Urządzenia techniczne zł 4 842'73; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 148 358'05; Majątek płynny: Kasa, banki, P. K. O. zł 641 421'17; Weksle zł 629'68; Papiery wartościowe zł 302 572'03; Akcje i udziały zł 72 762'40; Etykiety skarbowe zł 1 618'20; Surowiec zł 46 524'50; Gotowe wyroby zł 36 694'15; Artykuły pastewne zł 6 120'88; Materiały zł 60 144'20; Dłużnicy zł 1 420 834'35; Sumy przechodnie zł 13 797'30; **Ogółem aktywa zł 3 428 775'64.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 2 500 000; Fundusz rezerwowy zł 190 565'30; Fundusz rezerwy nadzwyczajnej zł 123 332'66; Fundusz dyspozycyjny zł 10 046'30; Fundusz automobilowy zł 11 038'00; Fundusz wyrównawczy różnic kursowych zł 240'59; Fundusz amortyzacyjny zł 344 725'15; Wierzyciele zł 64 073'54; Sumy przechodnie zł 1 978'93; Zysk pozostałość z lat ubiegłych zł 27 437'99; Zysk zł 155 337'18; **Ogółem pasywa zł 3 428 775'64.**

Rachunek strat i zysków per 31/XII 1938 r.

DEBET. — Surowiec zł 1 905 777'14; Koszty opakowania zł 76 246'78; Koszty administracji ogólnej zł 54 464'34; Koszty fabrykacji zł 105 833'18; Koszty transportowe zł 21 864'13; Koszty sprzedaży zł 15 697'79; Koszty asekuracyjne zł 11 074'95; Podatki państwowe i inne zł 77 534'58; Etykiety skarbowe od maki zł 54 432'35; Różnice kursowe zł 427'01; Odpisy nieściągalnych pretensyj zł 10 414'14; Odpisy amortyzacyjne zł 20 016'10; Zysk zł 155 337'18; **Ogółem zł 2 509 119'67.**

KREDYT. — Produkty zł 2 434 751'64; Handel artykułami pastewnymi zł 359'43; Wynagrodzenie za przemiał zł 32 505'22; Wynagrodzenie za złóbkowanie zł 1 814'87; Wynagrodzenie administracji budynków zł 3 004'22; Koszty kredytu zł 36 684'29; **Ogółem zł 2 509 119'67.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dn. 28 marca 1939 r. 559

Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy dawniej „Gazomierz“

Spółka Akcyjna, Toruń, ul. Bydgoska 108/110

Bilans za 1938 r.

STAN CZYNNY.—1) Kasa zł 1 992'12; 2) P. K. O. zł 2 333'35; 3) Weksle zł 6 273'89; 4) Papiery %% zł 15 771'00; 5) Odbiorcy zł 475 676'27; 6) Sumy przechodnie zł 47 481'15; 7) Różni za gwarancje i wadia zł 88 448'87; 8) Różni za kaucje zł 18 382'50; 9) Depozyty zł 444'57; 10) Materiały zł 598 397'17; 11) Nieruchomości zł 224 254'02; 12) Ruchomości zł 16 200'85; 13) Maszyny i aparaty zł 115 541'08; 14) Narzędzia i modele zł 105 138'45; 15) Urządzenia warsztatu zł 22 764'84; **Razem zł 1 739 100'13.**

STAN BIERNY. — 1) Banki zł 145 505'42; 2) Sumy przechodnie zł 91 345'37; 3) Kapitał akcyjny zł 700 000'00; 4) Kapitał zapasowy zł 51 500'00; 5) Fundusz rezerwowy na części zł 38 852'98; 6) Fundusz rezerw. na wątpl. należności zł 17 602'71; 7) Zysk z 1936 r. zł 35 000'00; 8) Dostawcy (w tym długot. zł 300 520'85) zł 434 323'26; 9) Weksle własne zł 75 563'86; 10) Różni za depozyty zł 444'57; 11) Gwarancje i wadia zł 84 444'57; 12) Podatek dochodowy zł 14 207'28; 13) Zysk zł 50 310'11; **Razem zł 1 739 100'13.**

Rachunek strat i zysków w 1938 r.

STRATY. — 1) Koszty produkcji zł 816 525'24; 2) Koszty legalizacji zł 91 660'02; 3) Koszty handlowe zł 465 559'46; 4) Procenty zł 25 969'00; 5) Amortyzacja: a) nieruchomości zł 6 615'94, b) ruchomości zł 2 179'71; 6) Dodatkowa amortyzacja: a) ruchomości zł 130'82, b) urządzenia warsztatowe zł 1 983'03, c) maszyny i aparaty zł 1 387'81; 7) Przeniesione na rezerwę na wątpl. należności zł 9 513'52; 8) Rezerwa na podatek dochodowy za rok obr. 1938 zł 3 000'00; 9) Strata na sprzedaży papierów wartościowych zł 380'00; 10) Zysk zł 50 310'11; **Razem zł 1 475 214'66.**

ZYSK. — 1) Sprzedaż zł 1 452 926'71; 2) Odzyskane należności zł 5 336'48; 3) Zwrot Izby Skarbowej z tyt. nadpłaty podatku dochodowego za 1936 r. zł 15 679'01; 4) Dochód z domu mieszkalnego zł 1 272'46; **Razem zł 1 475 214'66.** 555

Zakłady Przemysłu Bawełnianego Juliusza Kindermana

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: 1) Grunty zł 206 400'00; 2) Budynki: a) fabryczne zł 2 174 684'36, b) gospodarcze zł 128 374'94, c) mieszkalne zł 90 058'00; 3) Maszyny i urządzenia techniczne zł 6 756 657'52; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 3 910'00, b) środki lokomocji zł 33 166'00, c) ruchomości zł 81 325'86; 5) Patent zł 13 783'34; 6) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 15 000'00; Razem zł 9 503 360'02; II. Majątek płynny: 7) Gotówka w kasie i bankach zł 103 029'36; 8) Dewizy w bankach zł 72'36; 9) Papiery procentowe zł 33 465'24; 10) Weksle w portfelu i w inkasie zł 432 147'71; 11) Materiały: a) surowce zł 803 689'81, b) pomocnicze i pędne zł 58 627'02; 12) Półfabrykaty zł 530 862'70; 13) Gotowe towary zł 585 518'87; 14) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 725 951'58, b) dłużnicy zł 60 273'39, c) dostawcy zł 24 330'68, d) wierzyciele zł 7 155'70, e) banki zł 8'73, f) wątpliwe należności: I) weksle protestowane zł 7 280'27, II) dłużnicy wątpliwi zł 6 048'16, III) należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 5 671'86; 15) Sumy przechodnie: a) wydatki okresu przyszłego zł 12 690'30, b) ewidencja zakupów zł 35 429'89, c) inne zł 6 570'13, razem zł 3 438 823'76; **Ogółem zł 12 942 183'78.**

Otrzymane gwarancje zł 6 000'00; Akcje w depozycje zł 27 600'00; Udzielone gwarancje zł 116 407'50; **Razem stan czynny zł 13 092 191'28.**

Zażyrowane weksle zł 127 738'56.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 4 600 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 541 737'75, b) dopisano zł 12 194'73; 3) Kapitał rezerwowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 123 500'03, b) dopisano zł 1 790'23; 4) Fundusz amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 6 218 397'42, b) odpisano zł 23 452'56, c) dopisano zł 495 315'63, razem zł 11 969 483'23; II. Zobowiązania: 5) Wierzyciele: a) akcepty zł 25 380'00, b) dostawcy zł 142 262'12, c) odbiorcy zł 735'67, d) dłużnicy zł 17 024'25, e) długoterminowe wkłady zł 518 897'01, f) różne zł 41 062'11; 6) Sumy przechodnie: a) zaległe wydatki zł 25 414'40, b) zobowiązania z tytułu zakupów zł 35 429'89, c) inne zł 540'50, razem zł 806 745'95; 7) Zysk za 1938 r. zł 165 954'60; **Ogółem zł 12 942 183'78.**

Gwarancje zł 6 000'00; Depozytariusze zł 27 600'00; Zobowiązania gwarancyjne zł 116 407'50; **Razem stan bierny zł 13 092 191'28.**

Obligo wekslowe z tytułu zyr zł 127 738'56.

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne zł 76 600'02.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 128 576'44; 2) Koszty fabrykacji zł 1 880 925'25; 3) Koszty sprzedaży zł 673 012'91; 4) Koszty kredytów zł 35 200'84; 5) Podatki państwowe i komunalne zł 257 764'33; 6) Różnice kursowe zł 3 826'41; 7) Odpisy amortyzacyjne zł 495 315'63; 8) Koszty ogólne zł 142 458'61; 9) Zysk za 1938 r. zł 165 954'60; **Razem zł 3 783 035'02.**

MA. — 1) Pozostałość rachunku produkcji zł 3 741 192'09; 2) Różnice kursowe zł 5 805'19; 3) Różne wpływy zł 36 037'74; **Razem zł 3 783 035'02.** 567

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Warszawskich Kolei Dojazdowych SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 maja 1939 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki, Marszałkowska 9

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Spółki za 1938 r. i udzielenie absolutorium Zarządowi; 2) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących; 3) Delegowanie do dn. 31 grudnia 1939 r. 2 członków Rady Nadzorczej do wykonywania nadzoru nad działalnością Zarządu i udzielenie im prawa łącznego podpisu z obecnymi prokurentami; 4) Wybór 1 członka Zarządu na miejsce ustępującego; 5) Wolne wnioski

U w a g i. — 1) Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wolnych wniosków do dn. 20 kwietnia 1939 r.; 2) Termin składania akcji do dn. 27 kwietnia 1939 r.; 3) W myśl art. 61 Prawa o Spółkach Akcyjnych, Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji. 590

Kolej Elektryczna Łódzka Spółka Akcyjna

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

MAJĄTEK	zł	ŹRÓDŁA	zł	zł
Place	962 217-48	Kapitał akcyjny		20 250 000-00
Budynki	4 217 320-81	Kapitał amortyzacyjny	9 818 000-00	
Tory	10 475 699-20	Kapitał zapasowy	3 290 000-00	
Sieć kabli podziemnych i przewodników jezdných	3 478 916-77	Fundusz dyspozycyjny	704 000-00	
Tabor	11 205 610-06	Fundusz odnowienia	734 000-00	
Urządzenia elektrowni	2 454 981-01	Fundusz budowlany	276 000-00	14 822 000-00
Inwentarz techniczny	1 063 315-76	Ogółem kapitały własne		35 072 000-00
Inwentarz biurowy i gospodarczy	418 107-90	Akcepty		143 000-00
Zaprzęgi, pojazdy i samochody	164 455-12	Wierzyciele		307 551-76
	34 440 624-11	Dywidenda niepodniesiona za lata 1933/37		45 156-75
Magazyn	863 556-12	Depozyty i kaucje		44 793-37
Kasa	37 291-54	Sumy przechodnie		53 471-86
Papiery wartościowe i udziały	454 148-85	Pozostałość zysku z roku 1937	38 649-09	
Weksle	22 350-00	Zysk za 1938 r.	2 938 695-68	2 977 344-77
Dłużnicy	2 760 354-06			
Depozyty i kaucje	2 000-00			
Sumy przechodnie	62 993-83			
	<u>38 643 318-51</u>			<u>38 643 318-51</u>

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN	zł	MA	zł
Wydatki ogółem	9 877 039-36	Pozostałość zysku z 1937 r.	38 649-09
Zysk za rok 1938 wraz z pozostałością z 1937 r.	2 977 344-77	Wpływy ogółem	12 812 967-54
	<u>12 854 384-13</u>	Dywidenda niepodniesiona	2 767-50
			<u>12 854 384-13</u>

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków zatwierdziło Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 30 marca 1939 r.

Dywidendę po zł 30 od każdej akcji wartości nominalnej zł 600 na podstawie kuponu Nr 10 lub świadectw ułamkowych w odpowiednim stosunku wypłaca Kasa Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc., w Łodzi przy ulicy Tramwajowej 6.

Dywidenda, nie odebrana w ciągu 5 lat, przechodzi na własność Spółki (§ 48 statutu Spółki).

569

SUBSKRYBUJCIE POŻYCZKĘ OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

Spółka Akcyjna Budowy Transmisji i Maszyn i Odlewni Żelaza J. John w Łodzi, Piotrkowska 217

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: 1) Grunty zł 1 221 794'81; 2) Budyńki: a) fabryczne zł 2 528 223'64, b) gospodarcze zł 46 000'00, c) mieszkalne zł 621 536'40, razem zł 3 195 760'04; 3) Urządzenia fabryczne zł 4 155 968'33; 4) Urządzenia biur zł 98 329'60; 5) Patenty i licencje zł 360 172'00; Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i w bankach krajowych zł 255 573'83; 2) Papiery procentowe zł 10 704'00; 3) Weksle zł 349 630'02; 4) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 49 097'00; 5) Materiały: a) surowce i materiały pomocnicze zł 1 041 876'10, b) półfabrykaty zł 900 170'75, c) wyroby zł 75 517'59; 6) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 796 981'85, b) dostawcy zł 33 575'01, c) różni zł 108 821'20; 7) Wątpliwe należności: a) należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 0'00, b) inne zł 2 748'62; **Ogółem stan czynny zł 13 656 720'75.**

Pozycje pozabilansowe. — 1) Obligo weksli w obiegu zł 381 900'23; 2) Kaucje zł 1 197 136'00; 3) Zobowiązania zagraniczne zł 383 097'31.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy zł 4 800 000'00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z ubiegłego roku zł 779 219'48, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 113 101'52, razem zł 892 321'00; 3) Kapitały rezerwowe: a) fundusz podatkowy zł 123 032'28, dopisano w roku sprawozdawczym podatek od zysku zł 302 312'50, razem zł 425 344'78, b) fundusz inwestycyjny zł 190 565'55, razem zł 615 910'33; Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 4 040 750'42, minus amortyzacja z wyeliminowanych maszyn zł 45 500'36 = zł 3 995 250'06, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 567 434'64, razem zł 4 562 684'70; Zobowiązania: 1) Wierzyciele: a) banki angielskie zł 335 807'26, b) hipoteka zł 90 000'00, c) dostawcy zł 713 743'14, d) odbiorcy (zaliczki) zł 1 188 809'30, e) różni zł 5 134'09, razem zł 2 333 493'79; 2) Sumy przechodnie: a) wypłaty, dotyczące roku operacyjnego, a wypłacone w 1939 r. zł 12 307'93; Zysk: a) z 1937 r. zł 12 188'66, b) zysk za 1938 r. zł 427 814'34, razem zł 440 003'00; **Ogółem stan bierny zł 13 656 720'75.**

Pozycje pozabilansowe. — 1) Różni za weksle w obiegu zł 381 900'23; 2) Różni za kaucje zł 1 197 136'00; 3) Różni za zobowiązania zagraniczne zł 383 097'31.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 753 925'45; 2) Koszty fabrykacji zł 2 458 649'39; 3) Koszty sprzedaży zł 657 946'54; 4) Koszty kredytów zł 48 424'09; 5) Podatki państwowe i komunalne zł 213 504'15; 6) Świadczenia społeczne zł 299 656'72; 7) Różnice kursowe zł 7 601'12; 8) Amortyzacja za 1938 r. zł 567 434'64; 9) 8% na kapitał zapasowy zł 113 101'52; 10) Podatek od zysku za rok operacyjny 1938 zł 302 312'50; 11) Zysk za 1938 r. zł 427 814'34; **Ogółem zł 5 850 370'46.**

ZYSKI. — 1) Zysk brutto na fabrykacji zł 5 821 852'61; 2) Różne wpływy zł 28 517'85; **Ogółem zł 5 850 370'46.**

Na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 4 kwietnia 1939 r. zysk bilansowy za 1938 r. łącznie z pozostałością z 1937 r. w ogólnej sumie zł 440 003'00 — podzielony został w sposób następujący:

1) przeznaczono na dywidendę 5% z kapitału zakładowego zł 240 000'00; 2) na wynagrodzenie Zarządu za 1938 r. zł 10 000'00; 3) na fundusz dobroczynności zł 20 000'00; 4) na fundusz specjalny dla zasilenia środków obrotowych zł 160 000'00; 5) resztującą sumę przeniesiono na 1939 r. zł 10 003'00.

Gazownie Górnośląskie, Spółka Akc., Katowice

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 516 000'00; Budyńki zł 1 154 670'40; Urządzenia fabryczne zł 1 375 756'11; Sieć rozdzielcza zł 4 236 251'61; Ruchomości, przyrządy zł 460 731'56; Koncesje zł 264 880'00; Majątek płynny: Kasa zł 43 500'14; Banki zł 768 571'24; Papiery wartościowe zł 292 285'86; Materiały surowe i pomocnicze zł 125 264'80; Gotowe produkty zł 31 348'29; Dłużnicy: Odbiorcy zł 305 471'69; Inni zł 30 687'43; **Razem zł 9 605 419'13.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 5 900 000'00; Kapitał rezerwowy zł 329 000'00; Fundusz dy-

spozycyjny zł 207'52; Kapitał amortyzacyjny: fundusz amortyzacyjny na 1/I 1938 r. zł 2 869 918'87, amortyzacja za 1938 r. zł 147 977'04; Kapitały obce: dostawcy zł 65 688'61, odbiorcy zł 50'00, zaległe daniny kontraktowe i podatki zł 15 620'49, inni wierzyciele zł 5 380'00; Czysty zysk: przeniesienie z roku ubiegłego zł 405'49, w roku operacyjnym zł 271 171'11; **Razem zł 9 605 419'13.**

Rachunek strat i zysków na 1938 r.

STRATY. — Koszty fabrykacji i eksploatacji zł 714 039'54; Podatki, daniny itp. zł 193 121'40; Wynagrodzenie personelu handlowego, Zarządu i Rady Nadzorczej zł 235 423'00; Świadczenia socjalne zł 47 016'20; Ofiary na cele społeczne, subwencje zł 22 173'24; Koszty sprzedaży zł 224 422'92; Straty na dłużnikach zł 45 009'33; Straty na papierach procentowych zł 2 921'30; Amortyzacja od nieruchomości zł 147 977'04; Amortyzacja od ruchomości zł 35 657'49; Czysty zysk zł 271 576'60; **Razem zł 1 939 338'06.**

ZYSKI. — Przeniesienie zysku z roku ubiegłego zł 405'49; Wpływy ze sprzedaży produktów fabrykacji zł 1 879 254'58; Opłata za inkaso zaległości zł 17 317'18; Czynsze mieszkaniowe zł 7 852'51; Odsetki bankowe i od papierów procentowych zł 34 508'30; **Razem zł 1 939 338'06.**

Zmiany w Radzie Nadzorczej

W roku sprawozdawczym zmarł członek Rady Nadzorczej s. p. Stanisław Zagola.

Katowice, dn. 31 marca 1939 r.

Gazownie Górnośląskie, S. A.

Zarząd: J. Wolski

565

Drukarnia „Lech“, Spółka Akcyjna w Goleźnie

Bilans per 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Grunt zł 21 950'00; Nieruchomości zł 202 761'55; Maszyny zł 383 830'04; Czcionki zł 57 696'81; Ruchomości i urząd. zł 38 832'10; Kasa zł 274'95; Banki zł 8 750'98; Weksle zł 110 979'80; Udziały zł 3 500'00; Efekty zł 1 200'00; Papiery i materiały drukarni zł 51 254'47; Papiery i materiały wydawnictwa zł 2 419'98; Dłużnicy zł 33 096'17; Wierzyciele zł 30 086'12; Sumy przechodnie zł 1 516'98; Kaucje zł 50'00; **Razem zł 948 199'95.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 100 000'00; Fundusz zasobowy zł 15 792'16; Rezerwa specjalna zł 72 347'77; Kapitał amortyzacyjny zł 363 194'02; Dostawcy zł 61 277'18; Dłużnicy zł 8 322'97; Dywidenda zł 508'00; Sumy przechodnie zł 17 797'35; Banki zł 40 563'77; Redyskont zł 110 729'80; Gwarancje zł 50'00; Rezerwa dywidendowa zł 2 000'00; Akcepty zł 86 670'16; Hipoteki zł 50 000'00; Zysk zł 18 946'77; **Razem zł 948 199'95.**

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty handlowe i fabryczne zł 630 232'69; Amortyzacyjny zł 35 736'05; Zysk zł 18 946'77; **Razem zł 684 915'51.**

ZYSKI. — Obroty + sprzedaż zł 684 909'33; Różnice walut. zł 6'18; **Razem zł 684 915'51.**

Zarząd:

E. Peters

Z. Kulesza

545

Towarzystwo Piotrkowsko - Sulejowskiej Kolei Dojazdowej

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Wartość drogi zł 1 608 743'42; Gotówka w kasie i banku zł 6 169'84; Materiały w magazynie zł 4 399'65; Dłużnicy za straty wojenne zł 1'00; Kaucje zł 500'00; Sumy przechodnie zł 640'00; Straty i zyski z lat ubiegłych zł 332 553'71; Strata za 1938 r. zł 14 711'79; **Ogółem zł 1 967 719'41.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 516 200'00; Kapitał zapasowy zł 2 470'20; Kapitał obrotowy zł 3 923'00; Rezerwowy kapitał odnowienia zł 2 329'33; Straty i szkody wojenne zł 1'00; Kapitał amortyzacyjny kapitału akcyjnego zł 37 374'94; Różni zł 404 448'36; Kaucje zł 119'39; Sumy przechodnie zł 853'19; **Ogółem zł 1 967 719'41.**

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1938

Wydatki zł 73 731'80; Wpływy zł 59 020'01; Strata za 1938 r. zł 14 711'79.

568

Towarzystwo Przemysłowe „Kabel“, Spółka Akcyjna

w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty z 209 136 00; Budynki: a) fabryczne z 722 536 23, b) gospodarcze z 43 953 09, c) mieszkalne z 102 281 00, razem z 868 770 32; Maszyny i urządzenia techniczne z 2 331 848 18; Inwentarz zakładowy i biurowy: martwy z 80 920 73, łącznie z 3 490 675 23; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 177 474 64; Weksle w portfelu i inkasie z 56 491 16; Udziały w innych przedsiębiorstwach z 40 000 00; Papiery wartościowe z 4 646 50; Materiały surowe z 333 204 09; Materiały pomocnicze i pędne z 8 478 52; Półfabrykaty z 191 682 30; Gotowe wyroby z 210 271 95; Razem z 743 636 86; Dłużnicy: Odbiorcy z 268 329 54; Dostawcy z 28 00; Różni z 32 649 12; Razem z 301 006 66; Łącznie z 1 323 255 82; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu przyszłego z 11 470 55; **Ogółem z 4 825 401 60.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za kaucje hipoteczne z 810 401 91; Różni za wydane gwarancje z 10 000 00; Otrzymane gwarancje z 51 321 00; Weksle kaucyjne z 1 000 00; Różni za akcepty kaucyjne z 10 000 00; „Centroprzewód” r-k składu konsygnacyjnego z 7 605 73.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy z 1 050 000 00; Kapitał zapasowy: saldo z 1937 r. z 225 000 00, dopisano w roku sprawozdawczym z 25 000 00, razem z 250 000 00; Kapitał rezerwowo specjalny z 20 000 00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z 1937 r. z 1 914 900 07, dopisano w roku sprawozdawczym z 215 519 27, razem z 2 130 419 34, odpisano w roku sprawozdawczym z 195 79, pozostaje z 2 130 223 55, łącznie z 3 450 223 55; R-k specjalny przejściowy różnic kursowych z 49 681 95; Zobowiązania: Banki z 155 440 20; Wierzytelności hipoteczne z 427 414 26; Zaległe podatki z 159 129 49; Dostawcy z 89 028 66; Odbiorcy z 778 16; Różni z 181 738 48; Razem z 1 013 529 25; Dywidenda za 1937 r. z 1 770 00; Fundusze wieczyste z 1 000 00; Zysk z lat ubiegłych z 64 986 85; Zysk za rok sprawozdawczy z 244 210 00; Razem z 309 196 85; **Ogółem z 4 825 401 60.**

Sumy pozabilansowe. — Kaucje hipoteczne z 810 401 91; Wydane gwarancje z 10 000 00; Różni za otrzymane gwarancje z 51 321 00; Różni za weksle kaucyjne z 1 000 00; Akcepty kaucyjne z 10 000 00; Towary konsygnowane z 7 605 73.

Zobowiązania zagraniczne z 150 748 69.

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Remanenty na dz. 1/I 1938 r. z 615 059 29; Koszty administracji ogólnej z 169 838 90; Koszty fabrykacji z 2 779 566 18; Koszty sprzedaży z 182 190 26; Koszty nabycia kontyngentów z 1 820 40; Koszty kredytów z 32 928 54; Podatki państwowe i komunalne z 85 938 12; Świadczenia społeczne z 47 507 13; Asekuracja z 9 513 22; Straty na dłużnikach z 248 10; Strata na zniesionych obiektach inwestycyjnych z 531 99; Amortyzacja z 215 519 27; Zysk z lat ubiegłych z 64 986 85; Zysk za rok sprawozdawczy z 244 210 00; Razem z 309 196 85; **Ogółem z 4 449 858 25.**

MA. — Pozostałość zysku z lat ubiegłych z 64 986 85; Sprzedaż z 3 615 268 86; Różnice kursowe z 7 516 78; Różne zyski z 17 104 70; Zwroty za kontyngenty z 1 344 20; Remanenty na dz. 31/XII 1938 r. z 743 636 86; **Ogółem z 4 449 858 25.**

526

Air France, Oddział w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 35

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Place na Okęciu z 22 336 98; Ruchomości z 2 599 16; Samoloty i silniki z 342 167 70; Magazyn z 8 374 89; Kasa z 5 521 20; Banki z 6 175 50; Rachunek zysków i strat z 484 055 54; **Suma aktywów z 871 230 88.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 100 000 00; Centrala w Paryżu z 504 071 18; Sumy przechodnie z 9 044 77; Amortyzacja z 258 114 93; **Suma pasywów z 871 230 88.**

Rachunek zysków i strat

STRATY. — Koszty ekspl. handl. z 16 309 44; Koszty ekspl. techn. z 123 624 60; Amortyzacje z 34 346 76; **Razem z 174 280 80.**

ZYSK. — Dochód z eksploatacji z 112 225 08; Procenty z 146 50; Strata za rok sprawozd. 1938 z 61 909 22; **Razem z 174 280 80.**

516

„Elektrobudowa“ Wytwórnia Maszyn Elektrycznych, Sp. Akc.

w Łodzi, ul. Kopernika 56/58

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Nieruchomość z 57 518 56; Maszyny i obrabiarki z 171 501 87; Narzędzia i przyrządy z 46 077 95; Narzędzia pomocnicze z 6 731 55; Ruchomości, sprzęty i urządzenia z 48 213 80; Modele z 23 403 15; Pasy z 3 570 25; Razem majątek stały z 357 017 13; Majątek płynny: Kasa z 670 58; Banki z 13 222 85; Weksle z 22 645 00; Papiery procentowe z 8 660 00; Udziały z 19 500 00; Surowce i materiały z 119 975 67; Półfabrykaty: do budowy silników z 13 129 91, do budowy transformatorów z 12 275 43, razem półfabrykaty z 25 405 34; Gotowe wyroby: skład wzorów z 16 292 00, skład silników z 31 434 50, skład transformatorów z 400 00, razem gotowe wyroby z 48 126 50; Dłużnicy: odbiorcy z 406 019 68, dostawcy z 819 58, różni z 27 138 91, protesty z 1 113 97, razem dłużnicy z 435 092 14; Sumy przechodnie z 4 916 64; Razem majątek płynny z 698 214 72; **Razem majątek stały i płynny z 1 055 231 85.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za depozyty i kaucje nasze z 235 669 60; Kaucje obce z 18 330 00; Komornicy za protesty z 878 17; Weksle w obiegu z naszym żyrem z 133 280 54; **Ogółem stan czynny z 1 443 390 16.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy z 250 000 00; Kapitał zapasowy z 59 000 00; Razem kapitały własne z 309 000 00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 184 423 64, dopisano w roku sprawozdawczym z 21 832 99, razem z 206 256 63; Zobowiązania: Wierzyciele: akcepty z 175 900 00, zaległe podatki z 16 494 32, dostawcy z 109 928 53, odbiorcy z 17 579 09, różni z 145 973 26, razem wierzyciele z 465 875 20; Sumy przechodnie z 13 654 64; Razem zobowiązania z 479 529 84; Zysk z 1937 roku pozostałość z 300 29; Zysk za 1938 r. z 60 145 09; **Razem kapitały, zobowiązania i zyski z 1 055 231 85.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty i kaucje nasze z 235 669 60; Różni za kaucje obce z 18 330 00; Weksle protestowane w egzekucji z 878 17; Różni za weksle w obiegu z naszym żyrem z 133 280 54; **Ogółem stan bierny z 1 443 390 16.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej: Koszty handlowe z 58 739 04; Biuro techniczne z 91 816 92; Administracja z 101 315 00; Razem z 251 870 96; Koszty fabrykacji silników z 475 984 83, transformatorów z 897 310 34, warsztatu reperacyjnego z 17 940 28, razem z 1 391 199 45; Koszty sprzedaży: silników z 49 108 92, transformatorów z 128 377 76, warsztatu reperacyjnego z 763 46, razem z 178 250 14; Konserwacja maszyn z 5 232 82; Urlopy i indemnizacje z 12 402 78; Procenty z 13 696 47; Podatki: obrotowy z 42 895 38, dochodowy za rok op. 1936 z 9 974 20, dochodowy za rok op. 1937 z 16 067 00, odsetki od podatków zaległych z 598 43, razem z 69 535 01; Ubezpieczenia społeczne z 59 244 33; Ubezpieczenie od ognia z 3 113 28; Lokal z 11 604 94; Siła, światło i opał z 47 707 89; Ruchomości, sprzęty i urządzenia — strata z 5 065 00; Protesty — strata z 910 20; Dłużnicy — strata z 3 730 95; Amortyzacja za 1938 r. z 21 832 99; Razem straty z 2 075 397 21; Zysk za 1938 r. z 60 145 09; **Ogółem z 2 135 542 30.**

ZYSKI. — Papiery procentowe z 176 00; Produkcja: budowa silników z 652 957 57, budowa transformatorów z 1 463 015 51, warsztaty reperacyjne z 19 393 22, razem produkcja z 2 135 366 30; **Ogółem z 2 135 542 30.**

Podział zysku

Pozostałość zysku za 1937 r. z 300 29 i zysk za 1938 r. z 60 145 09, razem z 60 445 38 — podzielono na:

Dywidenda za 1938 r. 8% z 20 000 00; Przeniesienie na kapitał zapasowy z 16 000 00; Fundusz Obrony Narodowej z 6 000 00; Wynagrodzenie Komisji Rewizyjnej za 1938 r. z 500 00; Tantiemy Zarządowi i pracownikom z 17 900 00; Razem z 60 400 00.

Resztę z zysku z 45 38 przelano na 1939 r.

532

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Fabryka Wyrobów Bawełnianych „Franciszek Ramisch“, Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 371 520'00; Budynki: a) fabryczne zł 339 233'13, b) gospodarcze zł 103 747'48, c) mieszkalne zł 102 826'75, razem budynki zł 545 807'36; Maszyny i urządzenia fabryczne zł 2 089 131'71; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 81 385'50; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 8 465'65; Gotówka w bankach zł 31 451'68, razem gotówka zł 39 917'33; Papiery procentowe zł 6 839'48; Weksle w portfelu i inkasie zł 84 371'59; Udziały zł 71 000'00; Towar w drodze zł 14 349'13; Materiały: a) surowce zł 183 866'38, b) pomocnicze i pędne zł 28 881'92, c) gotowa przędza zł 159 350'95, razem towar w drodze i materiały zł 386 448'38; Dłużnicy: a) dostawcy zł 0'00, b) odbiorcy zł 85 780'47, c) różni zł 27 880'19, d) weksle protestowane zł 5 003'57, e) należn. w post. rewind. zł 16 485'04, razem dłużnicy zł 135 149'27; Wierzytelność hipoteczna zł 20 807'64; Sumy przechodnie: a) wydatki, dot. okresu przyszłego zł 16 291'30, b) procenty zł 1 304'77, razem sumy przechodnie zł 17 596'07; Strata z lat ubiegłych zł 345 626'30; **Suma stanu czynnego zł 4 195 600'63.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 068 750'00; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 1 749 897'86, odpisano w 1938 r. zł 10 933'70, pozostaje zł 1 738 964'16, amortyzacja za 1938 r. zł 224 971'65, razem kapitał amortyzacyjny zł 1 963 935'81; Zobowiązania: Wierzyciele: a) wkłady akcjonariuszów zł 616 369'10, b) podatki zł 16 857'66, c) dostawcy zł 67 799'17, d) zobowiązania długoterminowe zł 42 227'71, e) różni zł 12 095'38, f) odbiorcy zł 25 271'88, g) akcepty długoterminowe zł 24 740'00, akcepty bieżące zł 194 074'50, razem akcepty zł 218 814'50, h) przedwojenny dług hipoteczny zł 45 000'00; Sumy przechodnie: a) różnice kursowe, dotyczące okresu przyszłego zł 4 773'04; Zysk w 1938 r. zł 113 706'38; **Suma stanu biernego zł 4 195 600'63.**

Uwaga. — Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 282 853'60.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 317 054'10; Koszty fabrykacji zł 2 522 372'58; Koszty sprzedaży zł 81 072'17; Koszty kredytów zł 95 109'93; Podatki państwowe i komunalne zł 102 607'79; Świadczenia socjalne zł 68 665'11; Różnice kursowe zł 660'41; Opłaty na fundusz eksport. i kotoniz. i składki zł 129 328'88; Wydatki na cele dobroczynne i społeczne zł 9 669'33; Odpisy na dłużnikach, protestach itp. zł 13 029'83; Strata na inwentarzu zł 12 289'80; Amortyzacja za 1938 r. zł 224 971'65; Zysk za 1938 r. zł 113 706'38; **Suma winien zł 3 690 537'96.**

MA. — Przędza wyprodukowana zł 3 667 297'65; Przezdzenie zarobne zł 6 740'35; Dywidenda z udziału i kupony zł 4 720'00; Różnica na papierach wartościowych zł 579'96; Czynsz komorniany zł 11 200'00; **Suma ma zł 3 690 537'96.**

611

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Obić Papierowych Bracia Lubert Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1939 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Złotej Nr 34 m. 3 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938, oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania z wykonanych w roku sprawozdawczym czynności; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysków; 5) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego; 6) Wybór Rady Nadzorczej; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1939 r., oraz wynagrodzenia dla Zarządu i Rady Nadzorczej; 8) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu i określenie wysokości tegoż; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego. 615

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa „Linoleum“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1939 r. godz. 18 w siedzibie Zarządu, Wilanowska 6-16, Warszawa.

Porządek dzienny:

Wybór przewodniczącego; Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków i przeznaczenie zysków za 1938 r. oraz udzielenie absolutorium Zarządowi; Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek i sprzedaży lub zamiany nieruchomości; Wybór władz Spółki i określenie wynagrodzenia Rady.

Zmiana §§ 1, 3 i 7 statutu Spółki.

Projektowane zmiany są następujące:

a) W końcu § 1 dodaje się zdanie: „Nazwa firmy Spółki została ponownie zmieniona na: „Towarzystwo Powiślańskie“, Spółka Akcyjna”.

b) § 3 otrzymuje następujące brzmienie: „Celem Spółki jest eksploatacja nieruchomości oraz prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych”.

c) W § 7 zmienia się: w wierszu pierwszym słowo „trzech” na „kilku”; w wierszu czwartym słowo „trzyosobowy” na „wieloosobowy”; w wierszu dziesiątym słowo „trzyosobowym” na „wieloosobowym”; w wierszu dwunastym dodaje się zdanie: „lub jednego członka Zarządu i prokurenta”.

Wolne wnioski złożone piśmiennie Zarządowi do dn. 17 kwietnia 1939 r.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub dowody zdeponowania takowych w bankach do dn. 22 kwietnia 1939 r. w siedzibie Zarządu. 613

Bank Towarzystw Spółdzielczych, Spółka Akc.

Bilans roczny (netto) dn. 31 grudnia 1938 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 25 marca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 1 212 057'35; Bilety skarbowe zł 1 609 000'00; Waluty zagraniczne zł 3 868'55; Papiery wartościowe zł 853 709'23; Papiery wart. ust. kap. zapas. zł 291 073'97; Banki krajowe zł 206 982'51; Banki zagraniczne zł 34 221'58; Dyskonto zł 4 406 863'32; Protesty zł 522 207'23; Kredyty w r-kach bieżących zł 1 290 846'28; Pożyczki terminowe zł 3 805 053'64; Nieruchomości zł 4 977 854'99; Różne rachunki zł 642 164'55; **Suma bilansowa zł 19 855 903'20.**

Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 489 448'00; Inkaso zł 1 115 134'32.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3 000 000'00; Kapitały rezerwowe zł 913 881'16; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 712 345'32; Wkłady zł 13 635 780'18; Rachunki bieżące zł 654 593'78; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 62 572'98; Banki krajowe lora zł 419 496'15; Banki zagraniczne lora zł 103'50; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł 146 790'00; Wierzyciele hipoteczni zł 176 858'60; Różne rachunki zł 26 953'48; Procenty 1939 r. zł 70 136'98; Zysk zł 36 391'07; **Suma bilansowa zł 19 855 903'20.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 489 448'00; Różni za inkaso zł 1 115 134'32. 605

Administracja

Tygodnika „POLSKA GOSPODARCZA”

poleca

**ROCZNIKI PISMA
Z LAT UBIEGŁYCH**

po cenie niższej zł 30 za rocznik

PRACA ZBIOROWA

CHAŁUP
NICHTWO

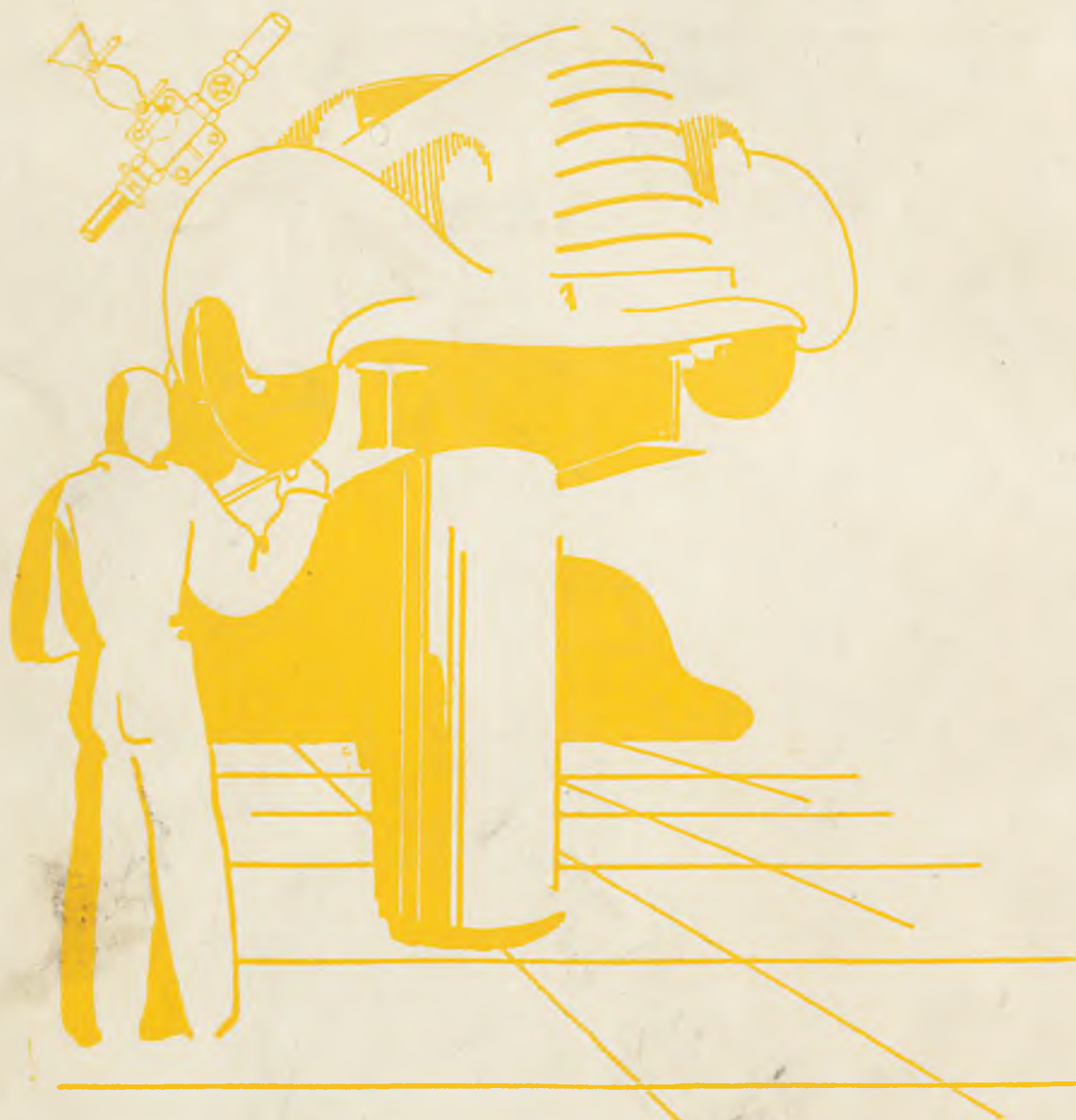
MATERIAŁY
UWAGI
WNIOSKI

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

---

288 STRON DRUKU

CENA ŻŁ 8-

NOWOCZESNE WARSZTATY SAMOCHODOWE SA WPRAWDZIE STALE DO DYSPOZYCJI AUTOMOBILISTY, LEPIEJ JEDNAK UNIKAC PRZEDWCZESNYCH NAPRAW, STOSUJAC USZLACHETNIONY OLEJ AUTOMOBILOWY

POLMIN TRISELEKTOL II.